

Mötesbok: Kulturnämnden (2026-01-22)

Kulturnämnden

Datum: 2026-01-22

Plats: Esplanaden

Kommentar:

Dagordning

kl. 13.20 Nämnden inleds med beslutsärenden

kl. 14.30 Fika

Behandling av mötesärende

1/26 Val av justerare, fastställande av dagordning och anmälan av jäv januari 2026	3
2/26 Verksamhetsplan 2025	4
3/26 Internkontrollplan 2025	45
4/26 Sveriges depåbibliotek och lånecentral	52
5/26 Remiss: Mobilitetsnorm Umeå kommun	98
6/26 Kurser och konferenser januari 2026	126
7/26 Information, rapporter och övriga ärenden januari 2026	127
8/26 Anmälningsärenden/delegationsbeslut januari 2026	128

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2026/00006

Val av justerare, fastställande av dagordning och anmälan av jäv 2026

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att utse en ledamot att justera protokollet digitalt tisdag 27 januari,

att godkänna kallelse och dagordning, samt

att till protokollet notera eventuell anmälan om jäv.

Ärendebeskrivning

Dagordningen bifogas med mötesboken till nämnden. Eventuella tillägg i dagordningen noteras i nämndens protokoll under rubriken Information, rapporter och övriga frågor. En jävig person får varken delta i handläggningen av ett ärende eller närvara vid nämndens beslut i ärendet.

Beslutsunderlag

Föredragningslista/protokoll

Beredningsansvariga

Maria Nordenback

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2026-01-14

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2023/00062

Verksamhetsplan 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

- att godkänna förvaltningens rapport till kulturnämnden för verksamhetsuppföljning januari – december 2025
- att godkänna nämndens rapport till kommunstyrelse/Kommunfullmäktige för verksamhetsuppföljning januari – december 2025

Ärendebeskrivning

Kulturförvaltningen har upprättat verksamhetsuppföljning för perioden januari – december 2025.

Kulturnämnden har upprättat rapport till KF/KS för perioden januari – december 2025 i enlighet med av KS fastställd anvisning

Beslutsunderlag

Kulturförvaltningens rapport till Kulturnämnden för januari – december 2025

Kulturnämndens förenklade rapport till KF/KS för januari – december 2025

Beredningsansvariga

Jenny Skarstedt, kulturdirektör
Peter Gustavsson, controller
Björn Söderbäck, HR-chef
Helena Karlström, bibliotekschef
Beatrice Hammar, kulturskolechef
Elin Hellrönn, programchef
Leif Mårtensson, ledningskoordinator

Beslutet ska skickas till

KS Diarium

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Leif Mårtensson
Ledningskoordinator

Kulturnämndens rapport till KS, januari–december 2025

Verksamhetsuppföljning

Nämndens grunduppdrag

Kulturnämnden	Bedömning av nämndens grunduppdrag
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Kulturnämndens bedömning är att grunduppdrag i hög grad är uppfyllt. Som framgår av verksamhetsbeskrivningen med tillhörande statistik samt separat rapport från kulturförvaltningen till kulturnämnden har verksamheterna väl levererat i enlighet med såväl fullmäktiges som nämndens planer och uppdrag.

Verksamheten har till detta bedrivit med god ekonomisk hushållning inom tilldelade ekonomiska ramar.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Bibliotek

År 2025 har präglats av implementeringen av nytt bibliotekssystem och ny bibliotekswebb, med omfattande förberedelser och arbetsintensiv konverteringsfas. Frånsett fyra dagars nödvändig stängning under den huvudsakliga konverteringen har biblioteken fortsatt vara öppna rum för demokrati och kunskap, berättelser och kreativitet, möten och upplevelser. . Själva systembytet kunde utföras enligt plan under vecka 39, men mycket efterarbete har krävts och kommer att fortsätta under 2026 för att uppnå full funktionalitet enligt ställda krav och behov. Bibliotekssystemet är upphandlat för alla Umeåregionens bibliotek, inklusive skolbibliotek som också behövt stöttning i processen.

Bibliotekens läsfrämjande verksamhet är omfattande. Den består bland mycket annat i sago- och sångstunder för barn, bokprat och högläsning. Därtill genomförs ett flertal läsecirklar för såväl barn och unga som vuxna, för olika målgrupper. Några exempel från 2025 är lättläst bokcirkel med SFI, poesicirkel, queer bokcirkel och läsecirklar med metoden Shared Reading på Anstalten Umeå och Häktet Umeå. Läsfrämjande verksamhet främjar även demokratin, eftersom god läsförmåga bidrar till möjligheten att delta i det demokratiska samhällets

utveckling. Andra exempel på demokratifrämjande insatser under året är nyhetscafé på lätt svenska och samtalsserien Demokrati och inkludering med aktuella frågor i fokus.

Bibliotekens arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk har under året bland annat bestått i sagostunder på finska, medverkan i Tornedalingarnas dag på Västerbottens museum och medverkan på konferensen Aktuell skolpolitik, där bibliotekens utbud av språkväskor och böcker på minoritetsspråk visades. En utbildningsdag om antisemitism har i samarbete med SKMA, Svenska kommittén mot antisemitism, genomförts för all bibliotekspersonal.

Inom projektet Bokstart Funkis har ett nytt samarbete inletts med Region Västerbottens Barnhabilitering samt Syn- och Hörselhabilitering. Projektets målgrupp är de minsta barnen (0–3 år) med funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare. Under året har bibliotek vid några tillfällen erbjudit särskilda NPF-öppettider med begränsade sinnesintryck för besökare.

Under 2025 har det byggts en extern entré till Holmsundsbiblioteket som nu är kommunens fjärde meröppna bibliotek, det första utanför staden Umeås gränser.

Det ICLD-finansierade projektet Service Design in Libraries med den kenyanska regionen Kajiado har slutförts under året med önskvärt resultat, med ömsesidig kunskaps- och erfarenhetsöverföring och en politiskt förankrad biblioteksstrategi för Kajiado County. ICLD har i samband med godkännande av slutrapporten skickat hälsningen "Vi är väldigt imponerade över hur mycket ni har åstadkommit. Att just Umeå som har en så stark struktur för bibliotek."

Biblioteksstatistik

Besök och lån vid folkbiblioteken i Umeå	2025	2024	Förändring i%	Notering
Besök på minabibliotek.se	1 595 702	1 837 936	-13,2%	Systembyte**
Fysiska besök på biblioteken	1 214 587	1 186 190	2,4%	
Totalt antal lån*	1 558 877	1 577 725	-1,2%	-0,9% exkl SBS
*Varav antal lån via SBS	102 319	108 678	-5,9%	Lån till skolor
*Varav antal lån av barnmedia	1 001 950	1 004 429	-0,2%	63,3% av alla
*Varav antal e-lån	40 474	38 782	4,4%	2,6% av alla

**Systembytet medför viss osäkerhet om statistiken för antal webbesök och lån.

Aktiviteter vid folkbiblioteken i Umeå	2025	2024	Förändring i%	Notering
Antal aktiviteter*	2 513	2 710	-7,3%	
*Varav för barn och unga	1 520	1 623		60,5% av alla
*Varav för personer med annat modersmål än svenska	226	294		9,0% av alla
*Varav för personer med funktionsnedsättning	279	293		11,1% av alla
*Varav för att öka den digitala kompetensen	154	253		6,1% av alla
Totalt antal deltagare	40 849	44 177	-7,5%	Deltagare via streaming ej inräknat

Kulturskola

Under första halvan av 2025 la Kulturskolan mycket arbete på lokalprocessen i dialog med medarbetare, och planering för verksamhetens nya lokaler. Dialogen med FritidUnga har varit viktig, utifrån samverkan i Hamnmagasinet, där Kulturskolan delar lokaler med Ungdomens Hus. Dialog har även inletts med gymnasieskolan, för fortsatt samverkan på Midgårdsskolan utifrån Kulturskolans lokal- och verksamhetsbehov. Under slutet av året har renoveringen och ombyggnationer av Kulturskolans nya lokaler på Vasagatan dragit i gång, medan ombyggnationerna av Hamnmagasinet ligger cirka ett halvår fram i tiden.

Under 2025 har arbetet med Kulturlöftet inletts och genomförande påbörjats. Samverkan har skett med såväl utbildningsförvaltning som med kulturinstitutioner och andra kulturaktörer runt om i Umeå. I augusti lanserades en bokningssida för kommunens alla lärare att ta del av, en SharePoint-sida som har byggts i samverkan med DoIT. Denna typ av digital struktur är nödvändig för en fungerande administration och den organisation som krävs av Kulturskolan för en sådan omfattande insats som Kulturlöftet. Genom Kulturlöftet nås nu alla barn i de kommunala grundskolorna, samt anpassad grundskola, av 1–2 kulturaktiviteter per läsår. Under läsåret 25–26 undersöks också hur stor del av förskolan kan bli garanterad en kulturaktivitet.

Under skolloven erbjöd Kulturskolan kulturaktiviteter på påsk-, höst- och sommarlov. Aktiviteterna har erbjudits i Umeå på bibliotek, i Kulturskolans egna lokaler samt på fritidshem. Under sommarlovet genomfördes också ett kulturkollo i Umeå, i en gemensam regional satsning. Kulturskolans verksamhetschef finns med i styrgrupperna för såväl de kommunala lovsatsningarna, som den nya satsningen på Umeå SummerZone som startat under 2025 och som utvecklas inför 2026.

Under 2025 har projektet KulturCrew bedrivits tillsammans med programavdelningen, för att främja ungas arrangörskap. KulturCrew har också erbjudits som feriearbete genom Umeå kommun under augusti. Projektet avslutas under 2025, och har nått 60 unga som engagerat sig som arrangörer, samt cirka 1500 i publik med sammanlagt 13 kulturarrangemang och events. KulturCrew fortsätter som ordinarie verksamhet i Kulturskolan från och med 2026.

I ett samarbete med musikinstitutet Kuula i Vasa besökte 18 stråkelever och lärare Vasa under en helg i april. Utbytet bestod av repetitioner som utmynnade i en gemensam konsert i Vasa, nya kontakter och nätverk för lärare och nya vänner, erfarenheter och idéer hos de medföljande eleverna. Kulturskolan fortsätter samarbeta med musik- och kulturinstitut (motsvarande den svenska kulturskolan) i Vasa och fler utbyten planeras.

Kulturskolan medverkade på Spelrum, såväl med öppet hus och prova-på i egna lokaler, som med akter på Hamnmagasinet's scener.

Verksamheten har genomförts enligt planering i de tre verksamhetsbenen; kursverksamheten, den öppna och riktade verksamheten samt verksamheten i och för förskola och grundskola, inklusive anpassad grundskola. I denna tertiärrapport presenteras statistik för 2025.

Inom kursverksamheten erbjuds såväl en bredd för många att testa, som möjligheten till ett fördjupat lärande i våra olika estetiska ämnen. Genom fördjupningsprogram, regionala samverkansmöjligheter och samarbeten med exempelvis Norrlandsoperan och Umeå Filmfestival får de elever som vill utvecklas inom sitt ämne stora möjligheter till detta.

Med den riktade verksamheten skapar vi möjligheter för fler att hitta till Kulturskolans utbud av kurser och ämnen, men med lägre trösklar in i verksamheten. Även här finns möjlighet till bredd och spets.

Den öppna verksamheten har karaktär av prova-på och drop-in. Här arbetar Kulturskolan framför allt mot familjer med yngre barn, men också mot äldre målgrupper. Den öppna verksamheten ligger på helger, skollov, i Kulturskolans egna lokaler, eller i samarbete med tex närbiblioteken.

Kulturskolans statistik

Januari – december	2025	2024
Öppen verksamhet, totalt	6 725	6 350
Varav Skapande lördagar, öppet hus och andra familjeaktiviteter (familjer med barn upp till 7 år)	2 200	3 800
Varav besök på scenkonstföreställningar och andra aktiviteter (ffa på biblioteken)	975	1 100
Varav lovaktiviteter	1 500	1 250
Varav riktade verksamheter (After School, anpassad Kulturskola, kultur för hälsa, KulturCrew)	550	480
Varav ung publik på KulturCrew-arrangemang (Hela Umeå bygger LEGO, konserter, öppen scen, queermarknad)	1 500	-
Verksamhet i skola och förskola, totalt	13 630	14 300
Varav kulturpedagogiska program	6 550	6 400
Varav scenkonstbesök*	4 500	6 800
Varav El Sistema	280	280
Ytterligare elever genom kulturlöftet, i samverkan med andra aktörer (NO, VBM, Bildmuseet, Folkets Bio)**	2 300	-
Kursverksamheten, totalt	1 700	1 600
Totalt hela verksamheten	22 055 barn och unga	22 250 barn och unga

Program

Programavdelningens producenter har under året varit engagerade i ett flertal kommunövergripande uppdrag vad gäller offentliga arrangemang utanför Väven. Bland annat, tillsammans med Visit Umeå har de engagerats i programläggning av Advent event (cirka 1 000 besökare) samt varit delaktiga i planering inför SM-veckan Vinter 2026. Som vanligt arrangerade Programavdelningen Nationaldagsfirandet i Döbelns park (cirka 3 000 besökare) och Medborgarceremonin i Väven (571 inbjudna).

Tillsammans med Visit Umeå har programavdelningen under året genomfört den nya satsningen Spelrum – ett event där föreningar, kulturaktörer, engagerade eldsjälar, arrangörer och näringsliv gick samman för att skapa utrymme för kreativitet och upplevelser. Arrangemanget lockade många besökare och utvärdering visar att samtliga medverkande samarbetsparter är positiva till att medverka även 2026. Satsningen är 3-årig med hopp om fortsättning.

Under 2024 beviljades medel från sociala hållbarhetsfonden för arbete med arrangörsutvecklingsprojektet KulturCrew. Programavdelningen och Kulturskolan har haft ett gemensamt ansvar för genomförandet av projektet och under 2025 startade ett flertal KulturCrew-grupper bland annat på Maja Beskow-skolan. KulturCrew var under sommaren en del av Umeå kommuns sommarferieutbud och ungdomarna som antogs till feriearbetet avslutade sitt feriearbete med medverkan på Spelrum. Kulturskolan fortsätter nu satsningen inom ordinarie verksamhet.

Utöver utställningsverksamhet har konstverksamheten bidragit med kompetens och expertis i kommunens många stadsutvecklingsprojekt. Musei- och konstenheten har varit delaktig i ombyggnadsplanerna för Renmarkstorget, där bland annat restaurering av Stig Lindbergs fontän och en möjlig ny konstnärlig gestaltning diskuterats. Internt har enheten fortsatt investera i att förbättra sina egna lokaler och samlingar – upprustning och ombyggnation av kommunens konstförvaring har skett för att effektivisera logistiken och skapa bättre förutsättningar för den växande konstsamlingen.

Under 2025 har investeringsmedel inom Programavdelningen satsats på att utveckla förutsättningarna för digitala sändningar i den uthyrningsbara lokalen Upplev Multisal. Ett helhetsgrepp på teknik, användarvänlighet och miljö har setts över för streaming av högre kvalitet i framtiden. Vävenscenens bildmiljö har uppdaterats för att säkerställa fortsatt hög kvalitet kopplat till bildprojektion.

2024 invigdes den nya scenen Kajscenen och ett gediget arbete för att möjliggöra för parallella program på Kajscenen och Vävenscenen utreddes då. Under 2025 har ett flertal arrangemang kunnat genomföras på de två olika scenerna, under samma kväll. God framförhållning och flexibel planering har varit centrala delar för att möjliggöra det utbud vi satt oss att genomföra. Intresset för att boka den nya scenen har varit stort och under 2025 har antalet bokningar ökat med 24% jämfört med 2024. Under året har Arrangemang och scener genomfört 58 arrangemang i egen regi och/eller i samarbete med kulturföreningar och andra aktörer.

Under slutet av 2025 avslutades den populära utställningen I rikets hemliga tjänst vid Kvinnohistoriskt museum. Utställningen som belyste kvinnliga spioners insatser under andra världskriget lockade totalt cirka 30 000 besökare under sin visningsperiod (4 maj 2024–20 september 2025). I anslutning till utställningen genomfördes 16 programpunkter och 35 skolklasser (motsvarande 994 elever) tog del av skraddarsydda skolvisningar. Även museets yngre besökare engagerades – över 1 200 spionmysterier (interaktivt uppdrag för barn) genomfördes kopplat till utställningen och hela 91,5% av besökarna svarade positivt på frågan om de lärt sig något nytt av utställningen.

Parallellt under året har Kvinnohistoriskt museum visat den fördjupade utställningen Bukhoor – rökelsens väg (9 november 2024–pågående) som behandlar rökelsens historia och kvinnors hantverkstraditioner i Mellanöstern/Nordafrika. Genom Bukhoor har museet fortsatt söka nya målgrupper, särskilt unga med kopplingar till MENA-regionen. Under våren genomfördes planerade workshops kopplade till utställningen inom ramen för Umeå Växer Tryggt och Säkert-satsningen och ett nytt samarbete med Midgårdsskolan inleddes för att fördjupa arbetet med ungdomar som målgrupp. För att sänka trösklarna för unga att besöka museet arrangerades även feministiska filmkvällar, vilket lockat en yngre publik till museet.

I november öppnade Kvinnohistoriskt museum ytterligare en ny utställning The Goddess Returns – Protect the Earth. Utställningen – som är en internationell samproduktion – utforskar ekofeminismens idévärld genom verk av fem konstnärer: Monica Sjöö, Glenda León, Moki Cherry, Ira Lombardia och Elisabeth von Samsonow. The Goddess Returns knyter an till mytologi och modern aktivism i konsten och erbjuder en visuell resa som uppmanar till reflektion över vår relation till jorden och varandra.

Programavdelningens statistik januari – december, 2025

	2025	2024
Antal besök Kvinnohistoriskt museum	39 000	45 288
Antal pedagogiska program/visningar/workshops KHM	96	288
Antal deltagare vid programaktiviteter *	2 601)	3 561
Antal digitala program *	0	2
Antal digitala tittare *	0	206
Antal besök Umeå konsthall	20 700	21 195
Antal pedagogiska program/visningar/workshops	114	149
Antal deltagare *	2 110	2 270
Antal publik Kultur för Seniorer	11 202	9 907
Antal arrangemang	118	89
Antal digitala program *	11	13
Antal digitala tittare *	1 141	1 940
Antal bokningar av samtliga uthyrningsbara lokaler i Väven	996	1 202
Antal offentliga bokningar med kulturellt innehåll i Väven	768	976
Antal bokningar Kajscenen *	143	116
Antal bokningar Vävenscenen	134	129

*Nya kategorier som vi ämnar mäta framöver är bland annat våra satsningar på streaming/digitala program samt antal programaktiviteter kopplat till den ”nya” Kajscenen.

Nämndens arbete med inriktningsmål och program

Inriktningsmål 2 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

Social hållbarhet, Fokusområde 1.

Program för Social Hållbarhet – Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå ska skapa

förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla:

Social hållbarhet, Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

Kommunens stadsbibliotek, biblioteksbus och närbibliotek har i uppgift att vara tillgängliga för alla. Besökare har möjlighet att, utan krav på konsumtion eller prestation, vistas i den trygga miljö som folkbibliotek utgör. Det är en styrka för Umeå att ha närbibliotek i olika stadsdelar och andra orter i kommunen. Satsningen på att utöka antalet närbibliotek med plats för kulturverksamhet är viktig för det växande Umeås fortsatta trygghet. Alla bibliotek erbjuder kostnadsfria aktiviteter för barn och vuxna, tillgång till dagstidningar och internet, datorer och skrivare, böcker och andra medier för användning på plats eller kostnadsfria hemlån. Bibliotekens mediesamlingar och programutbud anpassas efter upptagningsområde och kända behov. Biblioteken arbetar samtidigt för att nå biblioteksövana personer och ökad tillgängligheten för fler.

Den lyckade satsningen på bokklubben Readers are Leaders i samarbete med lokalt engagerade föreningar på Ersboda har fortsatt att locka barn och stärka ungdomar som ansvarstagande ledare. Ett liknande upplägg har introducerats på Ålidhem, i enlighet med den tänkta utvidgningen.

Samtalsserien Demokrati och inkludering som genomförs i samarbete med Folkuniversitetet och Vän i Umeå har haft lyckade programinslag på stadsbiblioteket då såväl föreläsare som panelsamtalsdeltagare och publik visat stort engagemang.

Kulturskolan har flertalet riktade aktiviteter inom ramen för Umeå växer tryggt och säkert. Bland annat erbjuds after school-verksamhet på Ålidhem, Ersboda och Mariehem och El Sistema-verksamhet på två grundskolor på Ersboda. Konceptet kultur för hälsa erbjuds på tre grundskolor, i samarbete med Elevhälsan.

Musei- och konstenheten fortsätter att bredda programutbudet för barn och unga inom ramen för UVTS. Workshops i anslutning till utställningen Bukhoor har genomförts enligt plan. Ett nytt samarbete med Midgårdsskolan har inletts. För att sänka trösklarna för unga att besöka museet har en ny satsning med feministiska filmkvällar arrangerats, vilket lockat en yngre publik och skapat nya återkommande besökare.

För att öka tillgängligheten och nå nya målgrupper planeras en ny basutställning i museets aktivitetsrum för att möta behovet hos både besökare och för museets fortsatta pedagogiska satsningar. Basutställningen ska ge en introduktion till kvinno- och genushistoria genom rörlig bild – ett komplement till de varierade utställningarna i museets lokaler. Basutställningen utgör också en grund för skolprogram inom ramen för Kulturlöftet.

Kultur för seniorer fortsätter samarbeten med fokus på nationella minoriteter, i år har 15 arrangemang genomförts med inriktning på finska, meänkieli eller samiska.

Programavdelningen och kulturorganisationen Selam har ett långsiktigt samarbete sedan 2023 med målet att presentera 1–2 konsertupplevelser per år med artister som lockar såväl nya publikgrupper som den vana kulturpubliken till Väven. Satsningen ska bidra till ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla, så att Väven även fortsatt ska vara en mötesplats och arena för demokrati och möten mellan människor. Samarbetet som går under namnet Väven X Selam fokuserar på musik med starka kopplingar till regioner utanför Europa. Årets gemensamma satsning genomfördes under T3 Samarbetet med Selam är en del av avdelningens arbete med UVTS.

Social hållbarhet, Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor:

En övervägande del av biblioteksverksamheten vänder sig till barn och unga samt vuxna i deras närhet. För att nå fler vårdnadshavare samarbetar biblioteken med barnhälsovård, familjecentraler, förskolor och skolor med syfte att främja språkutveckling och läsning. En insats är gåvoböcker till alla barn i kommunen, vid 8 månader och 3 års ålder, tillsammans med information om bibliotekens utbud och lokaler. Ett annat exempel är den läsfrämjande satsningen Give me five som har genomförts i samarbete med förskolor i kommunen.

I det så kallade FIKA-samarbetet, då Fritid, Integration och Kultur samverkar, ingår satsningen Vi talar om fritid, då bland annat grupper från SFI och Salam familj med fokus på föräldrastöd för nyanlända bjuds in till bibliotek för att sänka trösklar och öppna dörrar för nya besökare och användare. Ytterligare förebildsföreläsningar har under 2025 genomförts för att lyfta unga förebilder för unga.

Biblioteken erbjuder ett flertal kostnadsfria aktiviteter som främjar läsglädje, delaktighet och skapande för barn och unga. Läsecirklar, barnkulturföreläsningar och sagostunder på svenska och andra språk hålls på biblioteken. De flesta närbibliotek är placerade i grundskolor och samarbetar med skolorna på olika sätt för att vidareutveckla bibliotekens mediebestånd och aktiviteter för och med barnen och ungdomarna, bland annat genom skolråd.

Även stadsbiblioteket jobbar för att driva verksamhetsutveckling med barnens bästa i åtanke. Under året har barnavdelningens yta och antal sittplatser utökats för att tillgodose befintliga behov och förbättra tillgängligheten för avdelningens många besökare. Inför omvandlingen genomfördes en undersökning bland barn och deras vårdnadshavare för att fånga upp synpunkter och önskemål. Förändringen ligger i linje med barnkonventionen.

Biblioteken arbetar medvetet med inkludering och allas lika värde och rättigheter, exempelvis genom satsning på funkishyllor som samlar medier för och om personer med funktionsnedsättningar, regnbågshyllor för att lyfta fram hbtqi+-perspektiv, minoritets- och mångspråkslitteratur, aktiviteter på olika språk. Satsningar görs för att visa på mångfald som en styrka och för att tydliggöra att alla är välkomna till biblioteken och i samhället som en styrka och för att tydliggöra att alla är välkomna till biblioteken och i samhället.

Kulturskolans aktiviteter ska vara öppna och tillgängliga för alla barn och unga. Under 2025 har Kulturskolan gjort en särskild satsning på Carlslundskolan, tillsammans med anpassad

grundskola, där eleverna i åk 7–9 under varje vecka fått ta del av kulturaktiviteter med fokus på eget skapande inom ämnena bild och dans. På anpassad fritidsgård har drama erbjudits hela året, en gång i veckan.

Kulturskolan utvecklar löpande arbetssätt och metoder att ta vara på deltagarnas och elevernas åsikter och möjligheter att påverka på individ-, grupp- och organisationsnivå. Under 2025 har Kulturskolans elevförening och KulturCrew, tillsammans med lärare och pedagoger, genomfört flertalet ”Öppen scen”, ett koncept där alla barn och unga i Umeå välkomnas upp på scen för att möta en publik, med stöd från vuxna. Under 2025 har Öppen scen arrangerats vid sju tillfällen runt om i Umeå. Kulturskolan har under våren även testat konceptet ”teaterråd”, med idéer från deltagare, bland annat kring utformningen av vårterminens avslutningshelg, den så kallade teaterfestivalen. I projektet KulturCrew har flertalet arrangemang planerats och genomförts av och med unga runt om i Umeå, bland annat en konstworkshop på Maja Beskowskolan och arrangemang under kulturfesten Spelrum i augusti.

Inom Musei- och konstenheten pågår planering och implementering av skolprogram i enlighet med Kulturlöftet.

Social hållbarhet, Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö:

Tillgång till bibliotek i sin närhet främjar möjligheten att ta del av utbudet som erbjuds. Alla folkbibliotek arbetar med ett lokalt anpassat mediebestånd och inbjudande aktiviteter för att välkomna såväl biblioteksvana som nya användare. Boken kommer-service erbjuds personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte själv kan hämta böcker på biblioteket. Servicen innebär att biblioteksmedarbetare transporterar medier hem till enskilda låntagare. Biblioteksbussen besöker platser som har långt till ett stationärt bibliotek i kommunen, från Inneråträsk i norr till Norrbyn i söder.

Kulturskolan säkerställer att alla skolor, och en stor del av kommunens förskolor, får ta del av utbudet av kulturaktiviteter som erbjuds genom Kulturlöftet och lovaktiviteter. Instrumentundervisning erbjuds på cirka 30 grundskolor runt om i kommunen, där strävan är att även många byaskolor ska ha tillgång till instrumentundervisning i samband med sin skoltid. På alla grundskolor i kommundelarna (Obbola, Holmsund, Sävar och Hörnefors) erbjuds idag kursverksamhet, i olika ämnen.

Kultur för seniorer har under året fortsatt sin satsning på att tillgängliggöra arrangemang för fler via streaming. Under 2025 har verksamheten firat 25 år och genomfört en satsning i samarbete med biblioteksbussen. Under T1–T2 åkte Kultur för seniorer vid flertalet tillfällen ut tillsammans med biblioteksbussen för att nå ut med information och komma i kontakt med medborgare som bor i kommunens mindre orter och byar. Under året har 23% av Kultur för seniorers arrangemang genomförts på annan plats i kommunen än Väven.

Inom konstverksamheten pågår arbetet med kommunens konstpolicy enligt fastställd strategi och planering vilken nu är på remissrunda. Detta sker i nära dialog med Gestaltninggruppen (förvaltningsövergripande) och har genomförts parallellt med framtagandet av ny arkitekturpolicy.

Under året har avdelningen haft i uppdrag att kartlägga omfattning och konsekvenser för hantering av kommunens monument och statyer. Arbetet har resulterat i en underhållsrapport, ett förslag till underhållsplan samt en lista/kartläggning över samtliga kända konstverk, monument och statyer på kommunal mark – med förslag på framtida ansvarsfördelning, rutiner samt prioriterings – och finansieringsmodeller. Under 2026 går rapporten ut på remiss.

Föregående års satsningar på en ny rutin för konstinvesteringar och större gestaltningar – i samarbete med konstkonsulter och med fokus på konstnärliga gestaltningar utanför centrum, särskilt vid verksamheter för barn och unga – ger resultat under året. Gestaltningen av Bullmarks skola är färdigställd och i bruk och har invigts.

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

Tilläggsuppdragen är genomförda och redovisade.

Uppdrag	Status jan–dec	Motivering/kommentar
Uppdrag 2023:1 (Omställning för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar	Genomfört	Analys och framtagande av underlag genomfört. Redovisat i kulturnämnd
Uppdrag 2023:2 (Samarbete över förvaltnings- och nämndsgränser)	Genomfört	Analys och framtagande av underlag genomfört. Redovisat i kulturnämnd

Personaluppföljning

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

Kulturämnden	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	Enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	Enligt plan/mer arbete krävs

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

Under verksamhetsåret har flertalet pensionsavgångar tillsatts genom internrekryteringar. De interna rekryteringarna tjänar flera syften. Dels tar förvaltningen ansvar för den kompetens som konverterar till tillsvidareanställningar, dels ges möjlighet till konkret intern kompetensutveckling och karriär. I de externa rekryteringar som sker tillförs ny kompetens till verksamheterna.

Under sommaren har biblioteken i sedvanlig ordning tagit emot feriearbetande ungdomar. Ett brottsförebyggande projekt i samarbete med UmeBrå har under perioden också ägt rum.

Kulturskolan möter sitt rekryteringsbehov med en aktiv personalplanering för att tillgodose pensionsavgångar samt de instrument som har ett lägre elevunderlag.

Vidare har rekrytering av enhetschef genomförts under perioden både inom programavdelningen och inom biblioteken. Enhetschefsrekryteringen på biblioteken tillsattes externt medan rekryteringen inom arrangemang och scener tillsattes med intern kandidat. En kandidat som genomgått Umeå kommuns interna traineeutbildning för arbetstagare som vill utveckla sitt ledarskap. Detta är ett gott exempel på en välfungerande kompetensförsörjning med både interna karriärvägar och en extern attraktivitet.

Kulturförvaltningen har som mål att medarbetarenkätens medelvärde ska överstiga 5,0 vilket vi menar visar på en attraktivitet som arbetsgivare. Årets medelresultat uppgick till 5,1 på medarbetarenkäten.

Ledarskap (mål 6)

Kulturnämndens samtliga chefer har färre medarbetare än 30 vilket är en av de viktigare förutsättningarna för ett närvarande och engagerat ledarskap. Tillsättning av HR-partner under tertial 2 skapar fortsatt förutsättningar till ett närvarande engagerat ledarskap. Mål för att mäta ledarskapet inom förvaltningen sattes till 5,0 i Medarbetarenkätens ledarskapsdel. För 2025 uppnådde förvaltningen detta mål och förvaltningens medelvärde för ledarskap överträffade även kommunens resultat om 4,9 inom samma område.

Friskfaktorer (mål 7)

Arbets sättet Aktiv rehabilitering tillämpas inom förvaltningen och syftar till en tät och förtroendefull dialog för att ha en god förståelse för arbetstagarnas återgång till arbetet och för att arbetstagarna ska ha en god insikt i sin betydelse för verksamheten. Även om nämnden inte möter uppsatta mål för den totala sjukfrånvaron kan konstateras att flertalet virussjukdomar påverkat korttidsfrånvaro i större utsträckning än tidigare verksamhetsår samt att den långtidssjukfrånvaro som bidrar till den totala sjukfrånvaron nästan uteslutande ej är direkt arbetsrelaterad.

Resultatmätt	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	Män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	4,5	5,3	4,7	5,1	5,4	3,0	4,6
Andel långtidsfriska (%)	72	62	68	64	61	77	67
Andel heltidsanställda (%)	82	82	78	81	62	78	81
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	100	88	75	83	86	75	82
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	100	100	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1

Ekonomiuppföljning

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

Kulturnämnden har inte haft några händelser av väsentlig betydelse som påverkat nämndens ekonomi.

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan-aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter	20,4	23,1	2,6	23,3	3,1	23,2	-0,1
Verksamhetens kostnader	-190,1	-192,4	-2,3	-189,3	-2,6	-192,9	0,5
Verksamhetens nettokostnad	-169,7	-169,3	0,3	-166,0	0,4	-169,7	0,3

Resultatet för 2025 visade på en budgetavvikelse på 0,3 mnkr, 0,2%. Resultatet föregående år var 0,4 mnkr.

Kostnadsutfallet uppgick till -192,4 mnkr, en avvikelse från budget med -2,3 mnkr. Kostnader som är kopplade till arrangemang, program, fristad, kulturlöftet m.m avvek från budget med -1,9 mnkr. Personalkostnaderna avvek från budget med -0,9 mnkr. Det har under året funnits en viss övertalighet inom verksamheterna. Lämnade bidrag till föreningar, festivaler och studieförbund kopplat till UVTS avvek från budget med 0,4 mnkr. Övriga driftskostnader avvek med 0,1 mnkr från budget.

Prognosavvikelsen jämfört med tertial 2 uppgick till 0,5 mnkr. Största förklaringarna till detta var att utfallet för mediainköp på biblioteket och lämnade bidrag till föreningar, festivaler och studieförbund kopplat till UVTS blev lägre än väntat.

Intäktsutfallet uppgick till 23,1 mnkr, en avvikelse från budget med 2,6 mnkr. Intäkterna på Väven för uthyrning, biljetthantering och biljettförsäljning till externa och egna arrangemang avvek från budget med 1,9 mnkr. Intäkter från de statligt finansierade verksamheterna, (Sveriges depåbibliotek och lånecentral, Skapande skola med flera), skadeståndsersättning för ej återlämnade böcker, övriga hyresintäkter samt försäljning avvek med 0,6 mnkr.

Jämfört med tertial 2 så avvek intäkterna från budget med 0,1 mnkr mer än prognosen. Största orsaken till detta var statsbidrag och intäkterna kopplat till arrangemang i Väven.

Investeringar

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan-aug 2025	Prognosavvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar	-4,9	-4,3	0,5	-4,6	-4,3	0,0

Investeringsutfallet uppgick 2025 till -4,3 mnkr, en avvikelse från budget med 0,5 mnkr. Störta orsaken till avvikelsen beror på att konstinköpen avvek från budget med 0,4 mnkr. Investeringar av inventarier och teknik i kulturlokaler avvek från budget med 0,1 mnkr.

Om man blickar framåt så har Kulturnämnden tilldelats totalt -10 mnkr extra för åren 2027 och 2028 kopplat till teknik och inventarier i kulturlokaler. En 4-årig investeringsplan för åren 2026 till 2029 har tagits fram av verksamheterna som visar att de tilldelade medlen borde vara tillräckliga men att man under åren kommer att gå med underskott vissa år (2026) och med överskott andra år.

Ombudgetering av investeringar

Kulturnämnden har inga ombudgeteringar av investeringar.

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse

Kulturnämnden har ingen verksamhet av väsentlig betydelse som bedrivs av extern utförare.

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse

Kulturnämnden har inte haft några väsentliga förändringar av den avtalssamverkan som sker inom ramen för Umeåregionens biblioteksverksamhet.

Kulturförvaltningens rapport till kulturnämnden, januari – december 2025

Kulturdirektörens sammanfattning perioden, januari – december 2025

Kulturdirektörens sammanfattning

Under perioden har förvaltningen arbetat utifrån inriktningsmålen och med samtliga nya uppdrag från nämnden samt med tilläggsuppdragen. Verksamheterna har också under perioden arbetat med stora förändringsarbeten som bland annat Kulturskolans flytt till nya lokaler, Kulturskolans arbetstidsavtal, bibliotekets implementering av nytt bibliotekssystem och kommunövergripande samarbeten som till exempel programverksamhetens arbete kring SM-veckan 2026, Spelrum och Arctic Arts summit 2026.

Förvaltningen har också initierat utvecklingsarbete, samarbeten och projekt med andra förvaltningar och städer.

Internationellt deltagande

Under året har arbetet med det arktiska toppmötet Arctic Arts summit 2026 fortsatt och vid två tillfällen har styrgrupp och projektledning med representanter från Canada, Norge och olika delar av norra Sverige sammanstrålat i Umeå för gemensamt arbete framåt.

I maj genomförde representanter från Umeå kommun samt Vasa stad en studieresa till Nova Gorica/Gorizia i Slovenien/Italien. Nova Gorica är europeisk kulturhuvudstad 2025 och det var därför ett av ämnena som diskuterades. Resan resulterade i ett möte i Uleåborg (europeisk kulturhuvudstad 2026) under T3 där representanter från både kulturförvaltningen i Umeå och Vasa samt projektledningen för kulturhuvudstadsåret i Uleåborg deltog. Nya möten sker i samband med invigningen av kulturhuvudstadsåret i Uleåborg i början på januari 2026 för eventuell gemensam projektansökan.

I Interreg-projektet Arctic Pulse, som projektleds av Norrlandsoperan tillsammans med Norrbottensmusiken, deltog kulturförvaltningen i nordiska möten och workshops i Kiruna i november.

Tillsammans med Näringslivskontoret och Strategisk utveckling har kulturförvaltningen haft möten med Vasa angående en ansökan till EIT Culture & Creativity. I december hölls ett möte med chef för EIT C&C och ansvarig för Northern Cities and Regions samt representanter från Vasa i Helsingfors, som kulturdirektör och programchef deltog i för Umeå kommuns räkning. Ansökan kommer att färdigställas under våren 2026.

Nationellt deltagande

Kulturdirektör har deltagit i möten både med SKR samt med Kulturrådet tillsammans med fem andra inbjudna kommuner utifrån Kulturrådets regeringsuppdrag att utveckla Kultursamverkansmodellen. Kommunerna har haft i uppdrag att komma med ett kommunalt perspektiv på behov och önskemål på en förändring av Kultursamverkansmodellen. Under

SKR:s kulturkonferens i Växjö i oktober presenterades Kulturrådet sitt förslag som innebär ett större kommunalt inflytande och närmare samarbete med Kulturrådet för de kommuner som ansvarar för kulturinstitutioner.

Under Almedalen deltog en delegation från Umeå kommun där bland annat kulturdirektör ingick. Tillsammans med Viermie K och region Västerbotten genomfördes en programpunkt angående Arctic Arts Summit.

Planering av två programpunkter om Arctic Arts Summit på Folk och Kultur 2026 i Eskilstuna pågår förutom den egna programpunkten om Kultur för seniorer.

Kulturförvaltningen och Strategisk utveckling tillsammans med RISE och Uppsala kommun, sökte och fick medel av EIT Culture & Creativity för ett kort pilotprojekt under hösten kopplat till komplexa samhällsutmaningar. Projektet tog sig an en utmaning i form av en plats i respektive stad och hanterades tvärsektoriellt och involverade kulturella och kreativa branscher samt metoder för samtal från kultur- och designområdet. Pilotprojektet ligger till grund för en större och mer långsiktig ansökan som mejslas fram under tidig 2026.

Kulturdirektör bjöds in av Örnsköldsviks kommun för att presentera hur kulturdriven tillväxt varit en framgångsfaktor för Umeå i samband med Örnsköldsviks kommuns kickoff angående utveckling av kulturkvarter.

På förvaltningen

Under hösten har kulturförvaltningens ledningsgrupp genomfört en APT-turné till samtliga verksamheter inom förvaltningen för en kort genomgång av kopplingen mellan politikens mål och förvaltningens arbete. En liknande halvårsuppföljning för förvaltningens verksamheter planeras för 2026.

Förvaltningens arbete med KKB (kulturella och kreativa branscher) och KKV (konstnärers kollektiv - verkstäder) utifrån det kulturpolitiska programmet, har intensifierats och under T3 reste en delegation bestående av representanter från Näringslivskontoret och kulturförvaltningen tillsammans med representanter från KRO (Konstnärernas Riksorganisation) till Luleå för ett gemensamt besök på deras KKV. Ett uppföljande dialogmöte med yrkesverksamma konstnärer har sedan genomförts och en arbetsgrupp utsetts som tillsammans med kommunen ska arbeta med frågeställningar kopplat till infrastruktur och förutsättningar under 2026. Erfarenhetsutbyte inom KKB har också skett med Robertsfors kommun och fortsättning kommer att ske under 2026.

I ett samarbete med Socialförvaltningen har rekrytering av den förvaltningsgemensamma tjänsten Kultursamordnare genomförts och personen kommer att starta sitt uppdrag den 1 februari. Funktionen är ett test under ett år och har sin grund i att pröva ett nytt främjande arbetssätt utifrån den nya socialtjänstlagen.

Rekrytering av ersättare för förvaltningens Ledningskoordinator har genomförts. Nuvarande ledningskoordinator går i pension i juni 2026 och ersättaren kommer att starta sitt uppdrag den 1 april för att säkerställa en gedigen överlämning som skapar kontinuitet i förvaltningen.

Kulturnämndens uppdrag till förvaltningen

Förvaltningen får i uppdrag att revidera modellen för stöd till studieförbund. Modellen bör ta hänsyn till den nya beräkningsgrunden för studieförbunden från Folkbildningsrådet.

Arbete har påbörjats. Folkbildningsrådet hade för avsikt att starta upp testversioner av sin nya beräkningsmodell, men det har senarelagts till 2026. Förvaltningen avvaktar det arbetet.

Förvaltningen får i uppdrag att se över modellen för verksamhetsstöd till föreningar, festivaler och stiftelser samt stöd för tillfälliga kulturarrangemang. Översynen ska ta i beaktande hur nya föreningar kan beredas möjlighet att ta del av stödet samt hur och på vilka grunder stödet till befintliga föreningar kan justeras.

Arbetet med uppdraget är i slutfas och kommer att redovisas i februari 2026.

Förvaltningen får i uppdrag att genomlys de två arbetstidsavtal som i nuläget råder i Kulturskolans verksamhet. Genomlysningen ska beakta möjligheten att genomföra grunduppdraget, samarbetet mellan Kulturskolans olika ämnen, samt en likvärdighet i arbetstid för Kulturskolans anställda.

Kulturskolan upphandlade extern aktör (Ernst & Young) för uppdraget att genomlys arbetstidsavtalen vilket har genomfördes under T1 och T2 och redovisades till nämnden under T2.

Förvaltningen får i uppdrag att ta fram en investeringsplan för lös inredning och teknik, för såväl Väven som övriga verksamheter.

Verksamheterna har tagit fram en investeringsplan (4 års-, 10 årsplan) som kommer upp som ett informationsärende på Kulturnämnden i september

Förvaltningen får i uppdrag att göra en kartläggning av omfattning och konsekvenser för att kunna hantera underhåll av kommunens monument och statyer.

Konstenheten har dialog med Västerbottens Museums ledning för samordning och samarbetat i frågan. Rapport presenterades för kulturnämnden under T3.

Verksamheternas arbete avseende inriktningsmål och program

Verksamheterna bidrar på olika sätt i arbetet med inriktningsmål och program. Beskrivning kommer längre ner i denna rapport.

Kulturförvaltningens arbete avseende tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag 2023:1 avseende att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Förvaltningen följer de ansatser som antagits i kompetensförsörjningsplanen och arbetar löpande med bemanningsfrågor för att säkerställa verksamheternas förmåga att fullfölja grunduppdraget.

Tilläggsuppdrag 2023:2 avseende att öka samarbetet och ansvarstagande över förvaltnings- och nämndsgränser.

Förvaltningen arbetar löpande med detta tilläggsuppdrag. Det sker bland annat i dialog kring planering för införandet kulturlöftet, i planeringen för den nya festivalen Spelrum, nationella minoriteter, samverkan i fastighetsrelaterade frågor, landsbygdsprogram med flera. I samband med den nya socialtjänstlagen har dialog och planering kring ett förvaltningsövergripande samarbete mellan Socialförvaltningen och Kulturförvaltningen påbörjats som omfattar rekrytering av en gemensam ny roll och funktion för uppsökande verksamhet med placering Väven. Annons färdigställdes och rekryteringen avslutades inom T3.

Bibliotekens verksamhet – sammanfattning perioden, januari – december 2025

Bibliotekschefens sammanfattning

År 2025 har präglats av implementeringen av nytt bibliotekssystem och ny bibliotekswebb, med omfattande förberedelser och arbetsintensiv konverteringsfas. Frånsett fyra dagars nödvändig stängning under den huvudsakliga konverteringen har biblioteken fortsatt vara öppna rum för demokrati och kunskap, berättelser och kreativitet, möten och upplevelser.

Bibliotekets verksamhetsbeskrivning

Årets övergripande förändring har varit byte av bibliotekssystem och bibliotekswebb. Flera biblioteksmedarbetare har varit involverade i förberedelser och genomförande. Samtliga biblioteksmedarbetare har påtagligt berörts av bytet i och med att det är helt nya system att lära sig att själv nyttja och att förmedla till biblioteksanvändarna. Inför bytet genomfördes interna fortbildningar. Själva systembytet kunde utföras enligt plan under vecka 39, men mycket efterarbete har krävts och kommer att fortsätta under 2026 för att uppnå full funktionalitet enligt ställda krav och behov. Bibliotekssystemet är upphandlat för alla Umeåregionens bibliotek, inklusive skolbibliotek som också behövt stöttning i processen.

Under sommaren genomfördes golvvård på plan 4 i Väven, vilket gjorde att verksamheterna på det planet nödgades hålla stängt under en period. I samband med golvvården genomfördes omflyttningar i biblioteket som lett till större yta för barnavdelningen och positiva förändringar även på plan 3 dit medier för vuxna flyttats, samtidigt som tidningshallen anpassades för att bättre möta besökarnas behov. Under tiden som barnavdelningen höll stängt flyttades delar av barnmedierna och verksamheten för bibliotekets yngre besökare till plan 2.

Under 2025 har cirka 41 000 personer tagit del av de drygt 2 500 aktiviteter som genomförts vid biblioteken. Det är fortsatt något färre aktiviteter än under 2024, vilket är önskvärt. Hittills har cirka 60% av årets aktiviteter riktat sig till barn och unga. 9% har riktats till personer med annat modersmål än svenska och 11,5% till personer med funktionsnedsättning. Drygt 5% av aktiviteterna rörde ökad digital kompetens.

Bibliotekens läsfrämjande verksamhet är omfattande. Den består bland mycket annat i sago- och sångstunder för barn, bokprat och högläsning. Därtill genomförs ett flertal läsecirklar för såväl barn och unga som vuxna, för olika målgrupper. Några exempel från 2025 är lättläst bokcirkel med SFI, poesicirkel, queer bokcirkel och läsecirklar med metoden Shared Reading på Anstalten Umeå och Häktet Umeå. Läsfrämjande verksamhet främjar även demokratin, eftersom god läsförmåga bidrar till möjligheten att delta i det demokratiska samhällets utveckling. Andra exempel på demokratifrämjande insatser under året är nyhetscafé på lätt svenska och samtalsserien Demokrati och inkludering med aktuella frågor i fokus.

Bibliotekens arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk har under året bland annat bestått i sagostunder på finska, medverkan i Tornedalingarnas dag på Västerbottens museum och medverkan på konferensen Aktuell skolpolitik, där bibliotekens utbud av språkväskor och böcker på minoritetsspråk visades. En utbildningsdag om antisemitism har i

samarbete med SKMA, Svenska kommittén mot antisemitism, genomförts för all bibliotekspersonal.

Inom projektet Bokstart Funkis har ett nytt samarbete inletts med Region Västerbottens Barnhabilitering samt Syn- och Hörselhabilitering. Projektets målgrupp är de minsta barnen (0–3 år) med funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare. Under året har bibliotek vid några tillfällen erbjudit särskilda NPF-öppettider med begränsade sinnesintryck för besökare.

Under 2025 har det byggts en extern entré till Holmsundsbiblioteket som nu är kommunens fjärde meröppna bibliotek, det första utanför staden Umeås gränser. Antalet meröppetanvändare har även ökat på Ålidhemsbiblioteket under året.

Det ICLD-finansierade projektet Service Design in Libraries med den kenyanska regionen Kajiado har slutförts under året med önskvärt resultat, med ömsesidig kunskaps- och erfarenhetsöverföring och en politiskt förankrad biblioteksstrategi för Kajiado County. ICLD har i samband med godkännande av slutrapporten skickat hälsningen "Vi är väldigt imponerade över hur mycket ni har åstadkommit. Att just Umeå som har en så stark struktur för bibliotekstjänster har kunnat samverka och sprida sitt goda exempel på det sättet är ju fantastiskt."

Bibliotekens arbete avseende inriktningsmål och program

Inriktningsmål 2 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

Se Social hållbarhet, Fokusområde 1.

Program för Social Hållbarhet – Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla:

Social hållbarhet, Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

Kommunens stadsbibliotek, biblioteksbus och närbibliotek har i uppgift att vara tillgängliga för alla. Besökare har möjlighet att, utan krav på konsumtion eller prestation, vistas i den trygga miljö som folkbibliotek utgör. Det är en styrka för Umeå att ha närbibliotek i olika stadsdelar och andra orter i kommunen. Satsningen på att utöka antalet närbibliotek med plats för kulturverksamhet är viktig för det växande Umeås fortsatta trygghet. Alla bibliotek erbjuder kostnadsfria aktiviteter för barn och vuxna, tillgång till dagstidningar och internet, datorer och skrivare, böcker och andra medier för användning på plats eller kostnadsfria hemlån. Bibliotekens mediesamlingar och programutbud anpassas efter upptagningsområde och kända behov. Biblioteken arbetar samtidigt för att nå biblioteksovana personer och ökad tillgängligheten för fler.

Den lyckade satsningen på bokklubben Readers are Leaders i samarbete med lokalt engagerade föreningar på Ersboda har fortsatt att locka barn och stärka ungdomar som

ansvarstagande ledare. Ett liknande upplägg har introducerats på Ålidhem, i enlighet med den tänkta utvidgningen.

Samtalsserien Demokrati och inkludering som genomförs i samarbete med Folkuniversitetet och Vän i Umeå har haft lyckade programinslag på stadsbiblioteket då såväl föreläsare som panelsamtalsdeltagare och publik visat stort engagemang.

Social hållbarhet, Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor:

En övervägande del av biblioteksverksamheten vänder sig till barn och unga samt vuxna i deras närhet. För att nå fler vårdnadshavare samarbetar biblioteken med barnhälsovård, familjecentraler, förskolor och skolor med syfte att främja språkutveckling och läsning. En insats är gåvoböcker till alla barn i kommunen, vid 8 månader och 3 års ålder, tillsammans med information om bibliotekens utbud och lokaler. Ett annat exempel är den läsfrämjande satsningen Give me five som har genomförts i samarbete med förskolor i kommunen.

I det så kallade FIKA-samarbetet, då Fritid, Integration och Kultur samverkar, ingår satsningen Vi talar om fritid, då bland annat grupper från SFI och Salam familj med fokus på föräldrastöd för nyanlända bjuds in till bibliotek för att sänka trösklar och öppna dörrar för nya besökare och användare. Ytterligare förebildsföreläsningar har under 2025 genomförts för att lyfta unga förebilder för unga.

Biblioteken erbjuder ett flertal kostnadsfria aktiviteter som främjar läsglädje, delaktighet och skapande för barn och unga. Läsecirklar, barnkulturföreläsningar och sagostunder på svenska och andra språk hålls på biblioteken. De flesta närbibliotek är placerade i grundskolor och samarbetar med skolorna på olika sätt för att vidareutveckla bibliotekens mediebestånd och aktiviteter för och med barnen och ungdomarna, bland annat genom skolråd.

Även stadsbiblioteket jobbar för att driva verksamhetsutveckling med barnens bästa i åtanke. Under året har barnavdelningens yta och antal sittplatser utökats för att tillgodose befintliga behov och förbättra tillgängligheten för avdelningens många besökare. Inför omvandlingen genomfördes en undersökning bland barn och deras vårdnadshavare för att fånga upp synpunkter och önskemål. Förändringen ligger i linje med barnkonventionen.

Biblioteken arbetar medvetet med inkludering och allas lika värde och rättigheter, exempelvis genom satsning på funkishyllor som samlar medier för och om personer med funktionsnedsättningar, regnbågshyllor för att lyfta fram hbtqi+-perspektiv, minoritets- och mångspråklitteratur, aktiviteter på olika språk. Satsningar görs för att visa på mångfald som en styrka och för att tydliggöra att alla är välkomna till biblioteken och i samhället som en styrka och för att tydliggöra att alla är välkomna till biblioteken och i samhället.

Social hållbarhet, Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö:

Tillgång till bibliotek i sin närhet främjar möjligheten att ta del av utbudet som erbjuds. Alla folkbibliotek arbetar med ett lokalt anpassat mediebestånd och inbjudande aktiviteter för att välkomna såväl biblioteksvana som nya användare. Boken kommer-service erbjuds personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte själv kan hämta böcker

på biblioteket. Servicen innebär att biblioteksmedarbetare transporterar medier hem till enskilda låntagare. Biblioteksbussen besöker platser som har långt till ett stationärt bibliotek i kommunen, från Inneråträsk i norr till Norrbyn i söder.

Biblioteksstatistik

Besök och lån vid folkbiblioteken i Umeå	2025	2024	Förändring i%	Notering
Besök på minabibliotek.se	1 595 702	1 837 936	-13,2%	Systembyte**
Fysiska besök på biblioteken	1 214 587	1 186 190	2,4%	
Totalt antal lån*	1 558 877	1 577 725	-1,2%	-0,9% exkl SBS
*Varav antal lån via SBS	102 319	108 678	-5,9%	Lån till skolor
*Varav antal lån av barnmedia	1 001 950	1 004 429	-0,2%	63,3% av alla
*Varav antal e-lån	40 474	38 782	4,4%	2,6% av alla

**Systembytet medför viss osäkerhet om statistiken för antal webbesök och lån.

Umeås folkbibliotek har haft ungefär lika många besökare som under samma period 2024. Antalet lån under perioden uppgick till drygt en miljon. Andelen lån av barnmedia ligger stadigt på cirka 63%.

Aktiviteter vid folkbiblioteken i Umeå	2025	2024	Förändring i%	Notering
Antal aktiviteter*	2 513	2 710	-7,3%	
*Varav för barn och unga	1 520	1 623		60,5% av alla
*Varav för personer med annat modersmål än svenska	226	294		9,0% av alla
*Varav för personer med funktionsnedsättning	279	293		11,1% av alla
*Varav för att öka den digitala kompetensen	154	253		6,1% av alla
Totalt antal deltagare	40 849	44 177	-7,5%	Deltagare via streaming ej inräknat

Kulturskolans verksamhet – sammanfattning perioden januari – december 2025

Kulturskolechefens sammanfattning

Under första halvan av 2025 la Kulturskolans ledningsgrupp mycket arbete på lokalprocessen i dialog med medarbetare, och planering för verksamhetens nya lokaler. Dialogen med FritidUnga har varit viktig, utifrån samverkan i Hamnmagasinet, där Kulturskolan delar lokaler med Ungdomens Hus. Dialog har även inletts med gymnasieskolan, för fortsatt samverkan på Midgårdsskolan utifrån Kulturskolans lokal- och verksamhetsbehov. Under slutet av året har renoveringen och ombyggnationer av Kulturskolans nya lokaler på Vasagatan dragit i gång, medan ombyggnationerna av Hamnmagasinet ligger cirka ett halvår fram i tiden.

Under 2025 har arbetet med Kulturlöftet inletts och genomförande påbörjats. Samverkan har skett med såväl utbildningsförvaltning som med kulturinstitutioner och andra kulturaktörer runt om i Umeå. I augusti lanserades en bokningssida för kommunens alla lärare att ta del av, en SharePoint-sida som har byggts i samverkan med DoIT. Denna typ av digital struktur är nödvändig för en fungerande administration och den organisation som krävs av Kulturskolan för en sådan omfattande insats som Kulturlöftet. Genom Kulturlöftet nås nu alla barn i de kommunala grundskolorna, samt anpassad grundskola, av 1–2 kulturaktiviteter per läsår. Under läsåret 25–26 undersöks också hur stor del av förskolan kan bli garanterad en kulturaktivitet.

Under skolloven erbjöd Kulturskolan kulturaktiviteter på påsk-, höst- och sommarlov. Aktiviteterna har erbjudits i Umeå på bibliotek, i Kulturskolans egna lokaler samt på fritidshem. Under sommarlovet genomfördes också ett kulturkollo i Umeå, i en gemensam regional satsning. Kulturskolans verksamhetschef finns med i styrgrupperna för såväl de kommunala lovsatsningarna, som den nya satsningen på Umeå SummerZone som startat under 2025 och som utvecklas inför 2026.

Under 2025 har projektet KulturCrew bedrivits tillsammans med programavdelningen, för att främja ungas arrangörskap. KulturCrew har också erbjudits som feriearbete genom Umeå kommun under augusti. Projektet avslutas under 2025, och har nått 60 unga som engagerat sig som arrangörer, samt cirka 1 500 i publik med sammanlagt 13 kulturarrangemang och events. KulturCrew fortsätter som ordinarie verksamhet i Kulturskolan från och med 2026.

I ett samarbete med musikinstitutet Kuula i Vasa besökte 18 stråkelever och lärare Vasa under en helg i april. Utbytet bestod av repetitioner som utmynnade i en gemensam konsert i Vasa, nya kontakter och nätverk för lärare och nya vänner, erfarenheter och idéer hos de medföljande eleverna. Kulturskolan fortsätter samarbeta med musik- och kulturinstitut (motsvarande den svenska kulturskolan) i Vasa och fler utbyten planeras.

Kulturskolan medverkade på Spelrum, såväl med öppet hus och prova-på i egna lokaler, som med akter på Hamnmagasinet scener.

Ernst & Young har under våren och sommaren arbetat på uppdrag av förvaltningen med anledning av nämndens uppdrag att se över Kulturskolans två arbetstidsavtal. Rapporten färdigställdes under augusti och presenterades på kulturnämnden i september. Förvaltningens och Kulturskolans ledning har under hösten fortsatt arbeta med frågan, utifrån de rekommendationer som gavs i rapporten.

Kulturskolans verksamhetsbeskrivning

Verksamheten har genomförts enligt planering i de tre verksamhetsbenen; kursverksamheten, den öppna och riktade verksamheten samt verksamheten i och för förskola och grundskola, inklusive anpassad grundskola. I denna tertiärrapport presenteras statistik för 2025.

Inom kursverksamheten erbjuds såväl en bredd för många att testa, som möjligheten till ett fördjupat lärande i våra olika estetiska ämnen. Genom fördjupningsprogram, regionala samverkansmöjligheter och samarbeten med exempelvis Norrlandsoperan och Umeå Filmfestival får de elever som vill utvecklas inom sitt ämne stora möjligheter till detta.

Med den riktade verksamheten skapar vi möjligheter för fler att hitta till Kulturskolans utbud av kurser och ämnen, men med lägre trösklar in i verksamheten. Även här finns möjlighet till bredd och spets.

Den öppna verksamheten har karaktär av prova-på och drop-in. Här arbetar Kulturskolan framför allt mot familjer med yngre barn, men också mot äldre målgrupper. Den öppna verksamheten ligger på helger, skollov, i Kulturskolans egna lokaler, eller i samarbete med tex närbiblioteken.

Kulturskolans verksamhet i förskola och skola organiseras framför allt genom det politiskt beslutade Kulturlöftet, bland annat med inköp av professionell scenkonst samt genom egna kulturpedagogiska program med Kulturskolans lärare och pedagoger.

Kulturskolans arbete avseende inriktningsmål och program

Inriktningsmål 2 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

Program för Social Hållbarhet – Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla:

Social hållbarhet, Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:
Kulturskolan har flertalet riktade aktiviteter inom ramen för Umeå växer tryggt och säkert. Bland annat erbjuds after school-verksamhet på Ålidhem, Ersboda och Mariehem och El Sistema-verksamhet på två grundskolor på Ersboda. Konceptet kultur för hälsa erbjuds på tre grundskolor, i samarbete med Elevhälsan.

Social hållbarhet, Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor:

Kulturskolans aktiviteter ska vara öppna och tillgängliga för alla barn och unga. Under 2025 har Kulturskolan gjort en särskild satsning på Carlslundskolan, tillsammans med anpassad grundskola, där eleverna i åk 7–9 under varje vecka fått ta del av kulturaktiviteter med fokus på eget skapande inom ämnena bild och dans. På anpassad fritidsgård har drama erbjudits hela året, en gång i veckan.

Kulturskolan utvecklar löpande arbetssätt och metoder att ta vara på deltagarnas och elevernas åsikter och möjligheter att påverka på individ-, grupp- och organisationsnivå. Under 2025 har Kulturskolans elevförening och KulturCrew, tillsammans med lärare och pedagoger, genomfört flertalet "Öppen scen", ett koncept där alla barn och unga i Umeå välkomnas upp på scen för att möta en publik, med stöd från vuxna. Under 2025 har Öppen scen arrangerats vid sju tillfällen runt om i Umeå. Kulturskolan har under våren även testat konceptet "teaterråd", med idéer från deltagare, bland annat kring utformningen av vårterminens avslutningshelg, den så kallade teaterfestivalen. I projektet KulturCrew har flertalet arrangemang planerats och genomförts av och med unga runt om i Umeå, bland annat en konstworkshop på Maja Beskowskolan och arrangemang under kulturfesten Spelrum i augusti.

Social hållbarhet, Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö:

Kulturskolan säkerställer att alla skolor, och en stor del av kommunens förskolor, får ta del av utbudet av kulturaktiviteter som erbjuds genom Kulturlöftet och lovaktiviteter. Instrumentundervisning erbjuds på cirka 30 grundskolor runt om i kommunen, där strävan är att även många byaskolor ska ha tillgång till instrumentundervisning i samband med sin skoltid. På alla grundskolor i kommundelarna (Obbola, Holmsund, Sävar och Hörnefors) erbjuds idag kursverksamhet, i olika ämnen.

Kulturskolans statistik

Januari – december	2025	2024
Öppen verksamhet, totalt	6 725	6 350
Varav Skapande lördagar, öppet hus och andra familjeaktiviteter (familjer med barn upp till 7 år)	2 200	3 800
Varav besök på scenkonstföreställningar och andra aktiviteter (ffa på biblioteken)	975	1 100
Varav lovaktiviteter	1 500	1 250
Varav riktade verksamheter (After School, anpassad Kulturskola, kultur för hälsa, KulturCrew)	550	480
Varav ung publik på KulturCrew-arrangemang (Hela Umeå bygger LEGO, konserter, öppen scen, queermarknad)	1 500	-
Verksamhet i skola och förskola, totalt	13 630	14 300
Varav kulturpedagogiska program	6 550	6 400
Varav scenkonstbesök*	4 500	6 800
Varav El Sistema	280	280
Ytterligare elever genom kulturlöftet, i samverkan med andra aktörer (NO, VBM, Bildmuseet, Folkets Bio)**	2 300	-
Kursverksamheten, totalt	1 700	1 600
Totalt hela verksamheten	22 055 barn och unga	22 250 barn och unga

* Mer scenkonst inköpt och fördelat via bidraget Skapande skola. I och med införandet av Kulturlöftet används resurserna delvis på andra sätt för att säkerställa helheten

** I och med införandet av Kulturlöftet under hösten 2025, kommer siffrorna kring verksamheten i skolan att förändras. I tertialredovisningar för 2026 kommer Kulturlöftet att redovisas mer sammanhållet för att kunna följa arbetet lättare.

Programavdelningens verksamhet – perioden januari – december 2025

Programchefens sammanfattning

Inom Programavdelningens ledningsgrupp, PLG, har förändringar skett under året med anledning av att enhetschef för Arrangemang och scener avslutade sin tjänst i juni. Ny enhetschef är på plats sedan oktober.

PLG under året arbetat med mål, tilläggsuppdrag samt kompetenshöjande insatser med fokus på hållbart ledarskap.

Programavdelningens producenter har under året varit engagerade i ett flertal kommunövergripande uppdrag vad gäller offentliga arrangemang utanför Väven. Bland annat, tillsammans med Visit Umeå har de engagerats i programläggning av Advent event (cirka 1 000 besökare) samt varit delaktiga i planering inför SM-Veckan Vinter 2026. Som vanligt arrangerade Programavdelningen Nationaldagsfirandet i Döbelns park (cirka 3 000 besökare) och Medborgarceremonin i Väven (571 inbjudna).

Tillsammans med Visit Umeå har Programavdelningen under året genomfört den nya satsningen Spelrum – ett event där föreningar, kulturaktörer, engagerade eldsjälar, arrangörer och näringsliv gick samman för att skapa utrymme för kreativitet och upplevelser. Arrangemanget lockade många besökare och utvärdering visar att samtliga medverkande samarbetsparter är positiva till att medverka även 2026. Satsningen är 3-årig med hopp om fortsättning.

Under 2024 beviljades medel från sociala hållbarhetsfonden för arbete med arrangörsutvecklingsprojektet KulturCrew. Programavdelningen och Kulturskolan har haft ett gemensamt ansvar för genomförandet av projektet och under 2025 startade ett flertal KulturCrew-grupper bland annat på Maja Beskow-skolan. KulturCrew var under sommaren en del av Umeå kommuns sommarferieutbud och ungdomarna som antogs till feriearbetet avslutade sitt feriearbete med medverkan på Spelrum. Kulturskolan fortsätter nu satsningen inom ordinarie verksamhet.

Programchef har under året arbetat med planering inför det internationella toppmötet Arctic Arts Summit 2026 och har i enlighet med beslutad organisationsplan ansvar för samordning av toppmötet, samordning av kringliggande ytor och scenrum samt ansvar för värdskap och bemanning utifrån tilldelade resurser.

Programavdelningens verksamhetsbeskrivning

Under det tredje tertialet avslutades den populära utställningen I rikets hemliga tjänst vid Kvinnohistoriskt museum. Utställningen som belyste kvinnliga spioners insatser under andra världskriget lockade totalt cirka 30 000 besökare under sin visningsperiod (4 maj 2024 – 20 september 2025). I anslutning till utställningen genomfördes 16 programpunkter och 35 skolklasser (motsvarande 994 elever) tog del av skraddarsydda skolvisningar. Även museets yngre besökare engagerades – över 1 200 spionmysterier (interaktivt uppdrag för barn) genomfördes kopplat till utställningen och hela 91,5% av besökarna svarade positivt på frågan om de lärt sig något nytt av utställningen. Utställningens avslutning sammanföll med en intensifiering av programverksamheten under hösten.

Parallellt under året har Kvinnohistoriskt museum visat den fördjupade utställningen Bukhoor – rökelsens väg (9 november 2024 – pågående) som behandlar rökelsens historia och kvinnors hantverkstraditioner i Mellanöstern/Nordafrika. Genom Bukhoor har museet fortsatt söka nya målgrupper, särskilt unga med kopplingar till MENA-regionen. Under våren genomfördes planerade workshops kopplade till utställningen inom ramen för Umeå Växer Tryggt och Säkert-satsningen och ett nytt samarbete med Midgårdsskolan inleddes för att fördjupa arbetet med ungdomar som målgrupp. För att sänka trösklarna för unga att besöka museet arrangerades även feministiska filmkvällar, vilket lockat en yngre publik till museet.

I november öppnade Kvinnohistoriskt museum ytterligare en ny utställning The Goddess Returns – Protect the Earth. Utställningen – som är en internationell samproduktion – utforskar ekofeminismens idévärld genom verk av fem konstnärer: Monicirka Sjöo, Glenda León, Moki Cherry, Ira Lombardia och Elisabeth von Samsonow. Vernissagen den 8 november kombinerades med artist talks och andra programpunkter för att introducera tematiken för besökarna. The Goddess Returns knyter an till mytologi och modern aktivism i konsten och erbjuder en visuell resa som uppmanar till reflektion över vår relation till jorden och varandra.

Både Kvinnohistoriskt museum och Umeå Konsthall förstärkte under året sin externa närvaro. Museet ökade sin synlighet såväl lokalt som nationellt genom att delta vid Umeå Studentmässan och stå värd för vårsammankomsten med den internationella föreningen Forum för utställare. Dessutom representerades museet internationellt vid IAWM-konferensen (International Association of Women's Museums) i Merano i september, vilket stärkte det internationella nätverket.

Under juni höll museet tillfälligt stängt på grund av golvunderhåll i Väven. Detta har givit utslag i besökarstatistiken för 2025 tillsammans med sommarmånaderna som innebar en viss nedgång i besökssiffrorna genom en ovanligt varm och solig julimånad. Perioden nyttjades till planering av kommande utställningar och kompetensutveckling för personalen.

Inom konstverksamheten inleddes året med utställningen I ett ögonblick håller vi båda andan av Josefin Östlund och Gerd Aurell (22 februari–4 maj 2025) följt av den lokalt förankrade konsthantverksutställningen Berättelser i glas och lera (13 maj–30 augusti 2025) med Camilla Caster, Christina Larsson, Eva Juneblad och Eva-Karin Sandqvist – tillsammans kända som kooperativet Röbbäck glas och lera. Under hösten presenterade Umeå konsthall den nya utställningen Ur jorden av Britt Hillbom (11 oktober 2025 – pågående). Hillboms utställning, som kretsar kring naturmaterial, återbruk och planetens tillstånd startade med pressvisning och introduktion för media. Utställningen har bidragit till att bredda konsthallen publikmässigt genom sin hållbarhetstematik och lokala anknytning och kompletterade således året utställningsutbud med ytterligare perspektiv på konst och ekologi.

Umeå konsthall har under 2025 fortsatt stärka sin attraktionskraft för besökare. Konsthallens besökssiffror ligger i nivå med tidigare år vilket tyder på ett stabilt och positivt publikt genomslag. Under T3 hölls även det årliga ljusevenemanget Höstljus (31 oktober–23 november 2025) i Umeå centrum, liksom en rad program inom ramen för Vävens kulturutbud.

Utöver utställningsverksamhet har konstverksamheten bidragit med kompetens och expertis i kommunens många stadsutvecklingsprojekt. Musei- och konstenheten har varit delaktig i ombyggnadsplanerna för Renmarkstorget, där bland annat restaurering av Stig Lindbergs fontän och en möjlig ny konstnärlig gestaltning diskuterats. Internt har enheten fortsatt investera i att förbättra sina egna lokaler och samlingar – upprustning och ombyggnation av kommunens konstförvaring har skett för att effektivisera logistiken och skapa bättre förutsättningar för den växande konstsamlingen. I samband med detta påbörjades under T3 inventering och flytt av konstverk till de uppgraderade förrådslokalerna. Även Vävens offentliga utställningsmiljöer har uppgraderats, exempelvis har Öppen Vägg-ytorna på plan 2 och 4 renoverats med en mer hållbar träpanel i stället för tidigare skivmaterial, vilket minskar framtida underhållsbehov avsevärt.

Under 2025 har investeringsmedel inom Programavdelningen satsat på att utveckla förutsättningarna för digitala sändningar i den uthyrningsbara lokalen Upplev Multisal. Ett helhetsgrepp på teknik, användarvänlighet och miljö har setts över för streaming av högre kvalitet i framtiden. Vävenscenens bildmiljö har uppdaterats för att säkerställa fortsatt hög kvalitet kopplat till bildprojektion. Fortsatta satsningar på Kajscenens ljud och ljusmiljö har också pågått under året.

2024 invigdes den nya scenen Kajscenen och ett gediget arbete för att möjliggöra för parallella program på Kajscenen och Vävenscenen utreddes då. Under 2025 har ett flertal arrangemang kunnat genomföras på de två olika scenerna, under samma kväll. God framförhållning och flexibel planering har varit centrala delar för att möjliggöra det utbud vi satt oss att genomföra. Intresset för att boka den nya scenen har varit stort och under 2025 har antalet bokningar ökat med 24% jämfört med 2024. Under året har Arrangemang och scener genomfört 58 arrangemang i egen regi och/eller i samarbete med kulturföreningar och andra aktörer.

Den rutin för samnyttjande av Kajscenen som togs fram under första tertialet med syfte att tillhandahålla möjligheter för restaurang Kajen att boka egna aktiviteter utvärderades under andra tertialet. Sammanfattningsvis kan sägas att ny rutin tagits fram men att arbetet med implementering av densamma avstannat i och med den vattenskada som drabbade plan 1 under hösten. Även tidigare initierade samarbetsmöten mellan Programavdelningen och Blå Huset är satta på paus.

För att höja den totala upplevelsen för besökare till arrangemang på Vävenscenen och Kajscenen har ett utvecklingsarbete kopplat till Tickstershop genomförts. Tickstershop möjliggör för besökare att redan vid biljettköp beställa till exempel pausförtäring. Ambitionen var att Umeå Teaterförening, i samarbete med restaurang Kajen skulle testköra Tickstershop under tredje tertialet men även här har vattenskadan på plan 1 påverkat utfallet.

Under året har det nya bokningssystemet Yesplan implementerats. Under nästa år fortsätter vi jobba med intern utveckling och anpassning av systemet utifrån våra behov.

En uppdatering av skyltningen i Väven har genomförts. Även möjlighet till utrop i Väven har uppdaterats med ny teknik.

I anslutning till Kulturreceptionen i Väven ligger Kommunhörnan, en bokningsbar yta som riktar sig till kommunal verksamhet och föreningar/ideella organisationer. Syftet är att erbjuda en yta att visa upp sin verksamhet på och öka möjligheterna till dialog med medborgarna. Under året har kommunhörnan varit bokad 46 gånger av 23 olika aktörer. Totalt sett har ytan varit nyttjad 220 dagar. Fördelningen mellan kommunal verksamhet och föreningar/ideella organisationer är 50/50.

Under november månad visades den större vandringsutställningen Fristad – ett svar på förföljelse och förtryck lånad från Bohusläns museum. Utställningen presenterade, i bild och text, levnadsberättelser från fristadsstipendiater världen över. Utställningen var en del i att uppmärksamma att Umeå är en fristad för kulturutövare från länder där yttrandefrihet, fri press och demokrati saknas. Genom utställningen gavs besökarna möjlighet att öka sin kunskap och förståelse för de utmaningar som följer med att inte kunna utöva konstnärlig frihet i sitt hemland. Utställningen invigdes med en programaktivitet där bland annat nuvarande fristadsgäst medverkade.

Sedan årsskiftet 2024/2025 är det företaget Kajeka som ansvarar för skötsel av fastigheten Väven. Det har inneburit att enheten för Arrangemang och scener tagit fram nya rutiner kopplat till felanmälan, både under dagtid samt under kvällstid när husets egna tekniker inte är i tjänst. Rutinerna gäller för samtliga kommunala verksamheter i Väven.

Programavdelningens arbete avseende inriktningsmål och program

Inriktningsmål 2 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

Program för Social Hållbarhet – Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla:

Social hållbarhet, Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

Musei- och konstenheten fortsätter att bredda programutbudet för barn och unga inom ramen för UVTS. Workshops i anslutning till utställningen Bukhoor har genomförts enligt plan. Ett nytt samarbete med Midgårdsskolan har inletts. För att sänka trösklarna för unga att besöka museet har en ny satsning med feministiska filmkvällar arrangerats, vilket lockat en yngre publik och skapat nya återkommande besökare.

För att öka tillgängligheten och nå nya målgrupper planeras en ny basutställning i museets aktivitetsrum för att möta behovet hos både besökare och för museets fortsatta pedagogiska satsningar. Basutställningen ska ge en introduktion till kvinno- och genushistoria genom rörlig bild – ett komplement till de varierade utställningarna i museets lokaler. Basutställningen utgör också en grund för skolprogram inom ramen för Kulturlöftet.

Kultur för seniorer fortsätter samarbeten med fokus på nationella minoriteter, i år har 15 arrangemang genomförts med inriktning på finska, meänkieli eller samiska.

Programavdelningen och kulturorganisationen Selam har ett långsiktigt samarbete sedan 2023 med målet att presentera 1–2 konsertupplevelser per år med artister som lockar såväl nya publikgrupper som den vana kulturpubliken till Väven. Satsningen ska bidra till ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla, så att Väven även fortsatt ska vara en mötesplats och arena för demokrati och möten mellan människor. Samarbetet som går under namnet Väven X Selam fokuserar på musik med starka kopplingar till regioner utanför Europa. Årets gemensamma satsning genomfördes under T3 Samarbetet med Selam är en del av avdelningens arbete med UVTS.

Social hållbarhet, Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor:

Inom Musei- och konstenheten pågår planering och implementering av skolprogram i enlighet med Kulturlöftet.

Social hållbarhet, Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö:

Kultur för seniorer har under året fortsatt sin satsning på att tillgängliggöra arrangemang för fler via streaming. Under 2025 har verksamheten firat 25 år och genomfört en satsning i samarbete med biblioteksbussen. Under T1–T2 åkte Kultur för seniorer vid flertalet tillfällen ut tillsammans med biblioteksbussen för att nå ut med information och komma i kontakt med medborgare som bor i kommunens mindre orter och byar. Under året har 23% av Kultur för seniorers arrangemang genomförts på annan plats i kommunen än Väven.

Inom konstverksamheten pågår arbetet med kommunens konstpolicy enligt fastställd strategi och planering vilken nu är på remissrunda. Detta sker i nära dialog med Gestaltungsgruppen (förvaltningsövergripande) och har genomförts parallellt med framtagandet av ny arkitekturpolicy.

Under året har avdelningen haft i uppdrag att kartlägga omfattning och konsekvenser för hantering av kommunens monument och statyer. Arbetet har resulterat i en underhållsrapport, ett förslag till underhållsplan samt en lista/kartläggning över samtliga kända konstverk, monument och statyer på kommunal mark – med förslag på framtida ansvarsfördelning, rutiner samt prioriterings- och finansieringsmodeller. Under 2026 går rapporten ut på remiss.

Föregående års satsningar på en ny rutin för konstinvesteringar och större gestaltningar – i samarbete med konstkonsulter och med fokus på konstnärliga gestaltningar utanför centrum, särskilt vid verksamheter för barn och unga – ger resultat under året. Gestaltningen av Bullmarks skola är färdigställd och i bruk och har invigts.

Programavdelningens statistik januari – december, 2025

	2025	2024
Antal besök Kvinnohistoriskt museum	39 000	45 288
Antal pedagogiska program/visningar/workshops KHM	96	288
Antal deltagare vid programaktiviteter *	2601)	3561
Antal digitala program *	0	2
Antal digitala tittare *	0	206
Antal besök Umeå konsthall	20 700	21 195
Antal pedagogiska program/visningar/workshops	114	149
Antal deltagare *	2110	2270
Antal publik Kultur för Seniorer	11 202	9907
Antal arrangemang	118	89
Antal digitala program *	11	13
Antal digitala tittare *	1141	1940
Antal bokningar av samtliga uthyrningsbara lokaler i Väven	996	1202
Antal offentliga bokningar med kulturellt innehåll i Väven	768	976
Antal bokningar Kajscenen *	143	116
Antal bokningar Vävenscenen	134	129

*Nya kategorier som vi ämnar mäta framöver är bland annat våra satsningar på streaming/digitala program samt antal programaktiviteter kopplat till den ”nya” Kajscenen.

Antalet bokningar av Vävens uthyrningsbara lokaler minskade med 24% jämfört med 2024. Den främsta orsaken är färre bokningar i Sagorummet under T1 samt golvvård på plan 4 under T2. Även interna möten i offentliga lokaler har minskat något under året vilket påverkar totalen.

Samtidigt visar inkommande gästspel och programavdelningens egna bokningar på Vävenscenen och Kajscenen en positiv utveckling med en ökning på 13%. Biljettstatistiken följer samma trend – antalet sålda biljetter har ökat med 25% jämfört med föregående år.

I samband med övergången till ett nytt bokningssystem har en felmarginal identifierats, orsakad av skillnader i mätmetoder mellan Kulturförvaltningen verksamheter i Väven. Ett uppdrag har formulerats för att utred möjligheterna till samlad statistikhantering för samtliga verksamheter. Arbetet genomförs under 2026.

Kvinnohistoriskt museum höll stängt under juni månad med anledning av golvvård i Väven. Detta har påverkat besöksiffrorna.

Utvecklingsstöd – perioden januari – december 2025

Kulturkonsulentens sammanfattning

Föreningsbyrån handlägger kulturnämndens stöd till kulturföreningar, och tar regelbundet emot de under året löpande stöden som kulturnämnden. Det är utvecklingsstöd för kulturverksamhet och dels arrangemang, som har ansökningstillfällen sex gånger per år.

2025 tillkom ett nytt stöd för insatser till Umeå växer tryggt och säkert. Kommunfullmäktige beslutade under 2024 att tillskjuta kulturnämnden medel för att ta fram ett stöd i linje med arbetet som görs i projektet Umeå växer tryggt och säkert (UVTS). Stödet lanserades i januari 2025, och har handlagts löpande.

Utvecklingsstöd för kulturverksamhet och arrangemang har sökts flitigt under 2025. I december månad har det tagits emot 68 ansökningar, varav 63 har beviljats. Av dessa 63 är 4 ansökningar samfinansierade tillsammans med andra utvecklingsstöd. Det är ett lägre antal ansökningar än föregående år. 2024 tog Föreningsbyrån emot 75 ansökningar varav 59 beviljades. Detta innebär att ansökningarna har varit starkare under 2025 i jämförelse med 2024.

Kulturnämndens stöd för insatser till UVTS har haft ett lägre söktryck än väntat. Stödet var helt nytt för 2025, och följde den modell som Umeå fritid tagit fram under 2024. Det har kommunicerats till kulturföreningarna i Umeå kommuns föreningsregister i och med lansering med efterföljande påminnelser under året. I september hölls en digital informationsträff riktad till föreningslivet, där 13 föreningspersoner och studieförbundsanställda anslöt. Därefter tog föreningarnas och studieförbundens arbete riktat till stödet mer fart, med flera möten och samtal med föreningar och studieförbund. Till slut kom ansökningarna för 2025 upp till 6, varav 3 stöd beviljades. Av en budget på 500 tkr så har ansökningarna beviljats sammanlagt 113 tkr.

Upplevelsen av UVTS-stödet är att den inte är fullt lika tillgänglig för en bredd av föreningar att söka som exempelvis utvecklingsstödet är. Stödformen kräver mer insatser, likt den digitala informationsträffen, för att föreningar ska få upp intresset för den. Men samtidigt som det bjöds in till träff brett, så deltog ett lägre antal föreningspersoner. Studieförbunden verkar dock ha öppnat upp ögonen för den, och kulturkonsulenten har haft samtal med Folkuniversitetet och Sensus i samarbete om ansökningsidéer de skulle vilja söka för. Studieförbundet har beviljats ett stöd för öppen verksamhet på Klossen. Samtal har även förts med föreningar om att genomföra verksamhet inom ramen för stödet. Samtidigt som 2025 års UVTS-stöd inte fick det förväntade mottagandet av föreningslivet, så ser intresset bättre ut inför 2026.

Kulturförvaltningen – Personalrapport perioden januari – december 2025

Måluppfyllelse personalpolitiska mål

Kulturämnden	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	Enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	Enligt plan/mer arbete krävs

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

Under verksamhetsåret har flertalet pensionsavgångar tillsatts genom internrekryteringar. De interna rekryteringarna tjänar flera syften. Dels tar förvaltningen ansvar för den kompetens som konverterar till tillsvidareanställningar, dels ges möjlighet till konkret intern kompetensutveckling och karriär. I de externa rekryteringar som sker tillförs ny kompetens till verksamheterna.

Under sommaren har biblioteken i sedvanlig ordning tagit emot feriearbetande ungdomar. Ett brottsförebyggande projekt i samarbete med UmeBrå har under perioden också ägt rum.

Kulturskolan möter sitt rekryteringsbehov med en aktiv personalplanering för att tillgodose pensionsavgångar samt de instrument som har ett lägre elevunderlag.

Vidare har rekrytering av enhetschef genomförts under perioden både inom programavdelningen och inom biblioteken. Enhetschefsrekryteringen på biblioteken tillsattes externt medan rekryteringen inom arrangemang och scener tillsattes med intern kandidat. En kandidat som genomgått Umeå kommuns interna traineeutbildning för arbetstagare som vill utveckla sitt ledarskap. Detta är ett gott exempel på en välfungerande kompetensförsörjning med både interna karriärvägar och en extern attraktivitet.

Kulturförvaltningen har som mål att medarbetarenkätens medelvärde ska överstiga 5,0 vilket vi menar visar på en attraktivitet som arbetsgivare. Årets medelresultat uppgick till 5,1 på medarbetarenkäten.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Sett över verksamhetsåret tillämpar verksamheterna systematiskt i arbetsmiljöarbete i linje med de uppsatta målen för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA). Arbetet som sker genomförs i samverkan med skyddsombud och i dialog vid för ändamålet tillgängliga mötesforum. OSA-målen innefattar bland annat återhämtning, säkerhet och trygghet.

I enlighet med parternas samverkansavtal hanteras planerade förändringar i verksamhetens samverkansgrupp (VSG) med information, dialog, risk- och konsekvensanalyser (ROK), beslut och uppföljningar. De förändringar som genomförs är således föremål för dialog och möjlighet till påverkan för involverade parter.

Detta arbetssätt har tillämpats i den pågående förändringsprocess kulturskolan står i, gällande flytt av lokaler men även vid bibliotekens byte av utlåningssystem och webbplats.

Inom biblioteken har en gemensam riktlinje för gott samtalsklimat arbetats fram av stadsbibliotekets enheter och fastställts av bibliotekets ledningsgrupp. Denna riktlinje bearbetas för lokal förankring på övriga enheter.

Programavdelningen har genomfört ett arbete med att förtydliga och synliggöra rollbeskrivningar och skapa ett jämnare arbetsflöde inom musei- och konstenheten. Inom programavdelningen har även den kommunikationsapp som lanserades under tertiäl 1 för att skapa tryggare värdskap i Vävens offentliga miljöer nu genomgått provperioden och ska utvärderas och därefter kunna nyttjas i övriga verksamheter inom väven.

Ledarskap (mål 6)

Kulturnämndens samtliga chefer har färre medarbetare än 30 vilket är en av de viktigare förutsättningarna för ett närvarande och engagerat ledarskap. Tillsättning av HR-partner under tertiäl 2 skapar fortsatt förutsättningar till ett närvarande engagerat ledarskap. Mål för att mäta ledarskapet inom förvaltningen sattes till 5,0 i Medarbetarenkätens ledarskapsdel. För 2025 uppnådde förvaltningen detta mål och förvaltningens medelvärde för ledarskap överträffade även kommunens resultat om 4,9 inom samma område.

Friskfaktorer (mål 7)

Arbetssättet Aktiv rehabilitering syftar till en tät och förtroendefull dialog för att ha en god förståelse för arbetstagarnas återgång till arbetet och för att arbetstagarna ska ha en god insikt i sin betydelse för verksamheten. Även om vi inte möter uppsatta mål för den totala sjukfrånvaron kan konstateras att långtidssjukfrånvaron nästan uteslutande ej är direkt arbetsrelaterad. Under året har flertalet virussjukdomar påverkat korttidsfrånvaro i större utsträckning än tidigare verksamhetsår.

Resultatmätt	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	Män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	4,5	5,3	4,7	5,1	5,4	3,0	4,6
Andel långtidsfriska (%)	72	62	68	64	61	77	67
Andel heltidsanställda (%)	82	82	78	81	62	78	81
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	100	88	75	83	86	75	82
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	100	100	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1

Kulturförvaltningen - Ekonomirapport för perioden januari – december 2025

mnr	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budgetavvikelse 2024	Prognos vid rapport jan-aug 2025	Prognosavvikelse
Stab/Nämnds-Verksamhet/stöd till föreningar festivaler och studieförbund	-39,2	-38,8	0,4	-37,2	0,9	-38,7	-0,1
Kulturskola	-40,1	-40,7	-0,6	-40,0	-0,8	-40,5	-0,2
Bibliotek	-64,8	-64,0	0,8	-63,9	0,0	-64,8	0,8
Programavdelningen	-25,6	-25,8	-0,2	-25,0	0,2	-25,7	-0,1
Verksamhetens nettokostnad	-169,7	-169,3	0,3	-166,0	0,4	-169,7	0,3

Kulturnämnd

Budgetavvikelse 2025: 0,3 mnr (0,2%)

Stab / Nämndsverksamhet / Stödet till föreningar festivaler och studieförbund

Budgetavvikelse 2025: 0,4 mnr. Största orsaken till avvikelsen är stödet till föreningar, festivaler och studieförbund kopplat till UVTS. Personalkostnader och politikerarvoden har också gått med överskott bland annat till följd av arbetet i Kajiadoprojektet. Extra satsningar utöver budget har till följd av prognosen kunnat göras på fristadsprojektet samt förberedelser inför Arctic Arts Summit 2026. Jämfört med årsprognosen i T2 blev resultatet 2025 en försämring med -0,1 mnr.

Kulturskola

Budgetavvikelse 2025: -0,6 mnr. Personalkostnaderna avvek från budget med -0,4 mnr då viss övertalighet funnits under året. Övrig avvikelse på -0,2 mnr kan härledas till kostnader kopplat till kulturlöftet samt lokal- och personalrelaterade kostnader. Jämfört med årsprognosen i T2 blev resultatet 2025 en försämring med -0,2 mnr. Denna försämring är jämnt fördelad mellan personal, drift och intäkter.

Bibliotek

Budgetavvikelse 2025: 0,8 mnr. Orsaker till avvikelsen är mediainköp samt kostnader för personalens kompetensutveckling. Då mycket av fokuset under 2025 legat på införandet av nytt bibliotekssystem samt att fler digitala utbildningar görs än tidigare innebär att denna budgetpost gick med överskott.

Jämfört med årsprognosen i T2 blev resultatet 2025 en förbättring med 0,8 mnr. Orsak till det är mediainköp, kompetensutveckling samt att personalkostnaderna kopplat till semesterskulden förbättrades.

Programavdelningen

Budgetavvikelse 2025: -0,2 mnkr. Orsak till budgetavvikelsen beror på personalkostnader, ett personalärende av engångskaraktär, utöver det gick både kostnader och intäkter kopplat till arrangemang i Väven med över och underskott. I budget 2026 har korrigeringar gjorts så att dessa avvikelser inte ska vara lika stora som 2025.

Jämfört med årsprognosen i T2 blev resultatet 2025 en försämring med -0,1 mnkr. Orsak till det var framför allt att de löpande driftskostnaderna i Väven (städmaterial, inventarier med mera) blev något dyrare än förväntat.

Investeringar

Nämnd (mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapportering jan-aug 2025	Prognosavvikelse 2025
Reinvestering kulturverksamhet	-2,7	-2,6	0,1	-3,1	-2,7	0,1
Konstinköp	-2,2	-1,8	0,4	-1,5	-1,6	-0,2
Verksamhetens nettoinvesteringar	-4,9	-4,3	0,5	-4,6	-4,3	-0,1

Investeringsutfallet uppgick 2025 till -4,3 mnkr, en avvikelse från budget med 0,5 mnkr. Största orsaken till avvikelsen beror på att konstinköpen avvek från budget med 0,4 mnkr. Investeringar av inventarier och teknik i kulturlokaler avvek från budget med 0,1 mnkr. Om man blickar framåt så har Kulturnämnden tilldelats totalt -10 mnkr extra för åren 2027 och 2028 kopplat till teknik och inventarier i kulturlokaler. En 4-årig investeringsplan för åren 2026 till 2029 har tagits fram av verksamheterna som visar att de tilldelade medlen borde vara tillräckliga men att man under åren kommer att gå med underskott vissa år (2026) och med överskott andra år.

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2024/00058

Internkontrollplan 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

- att godkänna uppföljning av internkontrollplan tertial 3, 2025
- att den interna styrningen och kontrollen tertial 3, 2025 är tillräcklig

Ärendebeskrivning

Den av kulturnämnden fastställda Internkontrollplanen skall följas upp och återrapporteras i anslutning till tertialrapporter respektive årsbokslut.

Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer för intern styrning och kontroll vars handledning har fastställts av kommunstyrelsen.

Syftet med internkontrollplanen som hjälpmedel är att nämnden med rimlig säkerhet uppnå de av kommunfullmäktige fastställda målen och verksamhetskraven.

Nämnderna har enligt kommunallagen (6 kap 6§) det yttersta ansvaret inom sitt verksamhetsområde att se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Internkontrollen avseende införande av ett nytt bokningssystem på Väven har återrapporterats till kulturnämnden i augusti 2025.

Internkontrollen avseende nytt bibliotekssystem har påbörjats och rapporterats till kulturnämnden i december 2025. Då bibliotekssystemet implementerades under senare delen av 2025 kommer kontrollen att fortsätta under 2026.

Beslutsunderlag

Internkontrollplan

Beredningsansvariga

Leif Mårtensson

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: KU-2024/00058

Beslutet ska skickas till

KS Diarium

Jenny Skarstedt

Kulturdirektör

Leif Mårtensson

Ledningskoordinator

Internkontrollplan 2025

Risikanalys

Verksamhet: Kulturnämnden
Upprättad: 2024-10-31

Steg 1 - Riskinventering			Steg 2 - Riskvärdering			
Kontrollområde	Identifierad risk (Tänk även på möjligheter, eller vilken risk vi får om vi inte tar chansen att fånga en möjlighet)	Nr	Sannolikhet	Konsekvens	Risk-värde	Rekommenderad riskhantering
IT System	Nytt bibliotekssystem och webb ska införas under 2025. Risk för införandeproblem	R1	Mindre sannolik	Allvarlig	8	Reducera risk
IT System	Nytt bokningssystem för Väven ska införas under 2025. Risk för införandeproblem	R2	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk
		R3			0	
		R4			0	
		R5			0	

Internkontrollplan 2025

Kulturnämnden
2024-11-28

Steg 3 - Gör en plan på vad som behöver åtgärdas utifrån riskvärderingen på verksamhetsnivå					
Nr.	Inriktning för riskhantering från nämnd	Åtgärd	Kostnad	Ansvarig	Återrapporteras
R1	Reducera risk	Risk- och sårbarhetskontroll samt översyn av rutiner i samarbete med leverantör av nytt det nya IT-systemet.	0 tkr	Kulturdirektör	T3
R2	Reducera risk	Risk- och sårbarhetskontroll samt översyn av rutiner i samarbete med leverantör av nytt det nya IT-systemet.	0 tkr	Kulturdirektör	T 2
R3					
R4					
R5					

Interkontroll uppföljning 2025

Kulturnämnden

2026-01-22

Steg 4 Återrapportering / Uppföljning		
Återrapport & uppföljning T1	Återrapport & uppföljning T2	Återrapport & uppföljning T3
		Återrapport kulturnämnden 2025-12-18
	Återrapport Kulturnämnden 2025-08-28	

Risikanalys

Verksamhet: Kulturmärkanden
Uppgrävd: 2024-10-01

Internkontrollplan 2025

Kulturmärkanden
2024-11-28

Interkontroll uppföljning 2025

Kulturmärkanden 2026-01-22

Steg 1 - Riskinventering		Steg 2 - Riskvärdering					Steg 3 - Gör en plan på vad som behövs för att begränsa utifrån riskvärderingen på verksamhetsnivå					Steg 4 - Årsrapportering / Uppföljning			
Verksamhetsområde	Identifierad risk (Vad händer på vilka platser, efter vilken risk är för om vi inte tar chansen att åtgärda en riskighet)	Nr	Sannolikhet	Förväntad konsekvens	Risk- värde	Rekommenderad riskhantering	Nr	Åtgärder för riskhantering från rådet	Ägare	Kostnad	Resurser	Årsrapportera	Årsrapport & uppföljning T1	Årsrapport & uppföljning T2	Årsrapport & uppföljning T3
IT System	Nytt bibliotekssystem och webbsida införs under 2025. Risk för informationssäkerhet	R1	Mindre sannolik	Allvarlig	5	Reducera risk	R2	Reducera risk	Risk- och säkerhetskontroll samt översyn av rutiner i samarbete med leverantör av det nya IT-systemet.	0 tkr	Kulturdirektör	T3			Årsrapport Kulturmärkanden 2025-12-31
IT System	Nytt bokningssystem för Vännen ska införas under 2025. Risk för informationssäkerhet	R2	Mindre sannolik	Känslbar	5	Reducera risk	R2	Reducera risk	Risk- och säkerhetskontroll samt översyn av rutiner i samarbete med leverantör av det nya IT-systemet.	0 tkr	Kulturdirektör	T2			Årsrapport Kulturmärkanden 2025-06-30
		R3		0			R3								
		R4		0			R4								
		R5		0			R5								
		R6		0			R6								
		R7		0			R7								
		R8		0			R8								
		R9		0			R9								
		R10		0			R10								
		R11		0			R11								
		R12		0			R12								
		R13		0			R13								
		R14		0			R14								
		R15		0			R15								
		R16		0			R16								
		R17		0			R17								
		R18		0			R18								
		R19		0			R19								
		R20		0			R20								

Definitioner

Riskinventering/riskanalys

Sannolikhet	Definition	Värde
Osannolik	- praktisk taget obefintlig risk att fel uppstår	1
Mindre sannolik	- mycket liten risk att fel uppstår	2
Möjlig	- det finns en möjlig risk att fel uppstår	3
Sannolik	- det är mycket troligt att fel uppstår	4

Konsekvens	Definition	Värde
Försumbar	- konsekvensen av ett fel är obetydlig för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	1
Lindrig	- konsekvensen av ett fel är liten för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	2
Kännbar	- konsekvensen av ett fel uppfattas som besvarande för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	3
Allvarlig	- konsekvensen av ett fel är så stor att felet inte får uppstå	4

Riskhantering

Riskvärde	Rekommendation till hur risken ska hanteras	Innebär
12-16	Minimera risk	Direkta och omfattande åtgärder ska finnas med i internkontrollplan
4-11	Reducera risk	Åtgärder för att minska risk ska finnas med i internkontrollplan
1-3	Acceptera risk	Inget agerande krävs – åtgärder tas ej med i internkontrollplan

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00045

Sveriges depåbibliotek och lånecentral

Förslag till beslut

Kulturnämnden nämnden beslutar

att uppdra åt kulturförvaltningen att underteckna överenskommelse med Kungliga biblioteket avseende utökat uppdrag för Sveriges depåbibliotek och lånecentral i Umeå.

Ärendebeskrivning

I slutet av november 2024 lämnade Kungliga biblioteket (KB) sin slutredovisning för regeringsuppdraget om stärkt samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet till regeringen. Förslagen i rapporten syftar till att utveckla bibliotekssektorn över tid och innebär bland annat en genomlysning av den nationella medieförsörjningen.

KB har bland annat gjort en förstudie om förändring av depåbiblioteks- och lånecentralens verksamhet i Sverige. Dagens depåbibliotek och lånecentralens verksamhet är inte hållbar utifrån bland annat ekonomi och modell för verksamhetsstyrning. Detta gäller Sveriges depåbibliotek och lånecentral (SDLC) placerad i Umeå och Mångspråkiga lånecentralen (MLC) placerad i Stockholm.

Syftet med förstudien var att tydliggöra dagens former för styrning, finansiering, drift och ägande av verksamhetens tillgångar samt att föreslå former för förändring för att hitta långsiktigt hållbara former för styrning och finansiering.

Med förstudien som grund fattade riksbibliotekarie Karin Grönvall i juni 2025 ett beslut om att KB ska arbeta mot en konsolidering av lånecentralens verksamhet i Umeå, med målsättningen att ett genomförandebeslut fattas i början av 2026. Kulturdepartementet och regeringen har informerats. Personalen i Stockholm och Umeå har informerats 19 augusti.

KB har som ambition att Mångspråkiga lånecentralens bestånd i Stockholm flyttas till Sveriges depåbibliotek och lånecentral i Umeå. En sammanhållen lånecentral ska fungera för alla språk. Även de nationella minoritetsspråken ska tas om hand i Umeå.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KU-2025/00045

Sveriges depåbibliotek och lånecentral kommer fortsatt vara ett stöd för folkbibliotekens medieplanering och gallringsarbete.

Syftet med att sammanföra uppdragen är att bättre nyttja de resurser som finns för dagens lånecentralsverksamhet.

Umeå kommuns ökade kostnader för personal, lokaler och verksamhet beräknas täckas av verksamhetsbidrag från Kungliga biblioteket (KB).

Förvaltningen har haft ett flertal dialoger med KB, men också interna verksamheter för att säkerställa att verksamheten kan genomföras. Dialog har förts med Umeå kommun Fastighet för att säkerställa tillgången till erforderliga lokaler.

Beslutsunderlag

Förslag till överenskommelse

Plan lånecentralsverksamhet

Beredningsansvariga

Helena Karlström, bibliotekschef

Magdalena Sjöström, enhetschef Sveriges depåbibliotek och lånecentral

Leif Mårtensson, ledningskoordinator

Beslutet ska skickas till

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Leif Mårtensson
Ledningskoordinator

Avdelning/Enhet	Samverkan/Bibliotekssamverkan
Handläggare	Lovisa Furendal Berndt
Datum	2026-01-07
Diarienummer	Diarienummer

FÖRSLAG Överenskommelse om uppdrag 2027–2036 för Sveriges depåbibliotek och lånecentral

Kungliga biblioteket och Umeå kommun är överens om att Kungliga biblioteket under åren 2027–2036 uppdrar åt Umeå kommun att driva Sveriges depåbibliotek och lånecentral. Verksamhetsbidraget beslutas inför varje budgetår under de förutsättningar som anges i den här överenskommelsen.

Bakgrund

Sedan 1960-talet har det funnits lånecentralsverksamhet i Umeå med ett nationellt uppdrag. Utförare av uppdraget har varit Umeå kommun och enheten Sveriges depåbibliotek och lånecentral (SDLC). År 2011 tog Kungliga biblioteket (KB) över som uppdragsgivare från Statens kulturråd och SDLC är numera en nationell resurs i KB:s samverkans- och utvecklingsuppdrag. Verksamheten ska som sådan erbjuda tjänster till kommunal biblioteksverksamhet för att stötta biblioteken i att uppfylla sina uppdrag. Syftet är likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet.

Rättslig bakgrund

Den rättsliga grunden för uppdragen utgörs av 1,3 och 13 §§ bibliotekslagen (SFS 2013:801), 3 § förordning (2008:1421) med instruktion för Kungl. Biblioteket samt regleringsbrev för respektive budgetår avseende Statens kulturråd, där KB får anslagsmedel för samordning inom biblioteksväsendet.

Enligt regleringsbrevet, så som detta hittills har utformats, ska KB fördela bidrag till vissa delar av biblioteksområdets nationella infrastruktur som lånecentrals- och depåbiblioteksverksamhet, nationella digitala bibliotekstjänster riktade mot de nationella minoritetsspråken och andra språk än svenska samt till fortsatt drift av Digiteket i syfte att stödja tillhandahållandet av likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet.

Ovanstående innebär att KB är beroende av att Umeå kommun önskar driva uppdraget om nationell lånecentralsverksamhet. Umeå kommun är i sin tur beroende av att KB ger uppdraget om den nationella lånecentralsverksamheten till Umeå kommun, för att kommunen långsiktigt ska kunna satsa på verksamheten.

Syfte med överenskommelsen

Förutsatt att ovanstående rättsliga och ekonomiska förutsättningar inte förändras har KB för avsikt att fortsatt ge det nationella lånecentralsuppdraget till Umeå kommun.

Denna överenskommelse syftar till att tydliggöra KB:s och Umeå kommuns gemensamma intentioner vad gäller långsiktigt uppdrag och ansvar för den nationella lånecentralsverksamheten.

Kungliga biblioteket är uppdragsgivare och Umeå kommun är huvudman för lånecentrals- och depåbiblioteksverksamheten.

Tidsperiod

Överenskommelsen gäller 2027–2036.

Uppdrag för den nationella lånecentralsverksamheten

Syfte med verksamheten och uppdrag

Syftet med den nationella lånecentralsverksamheten är att stödja biblioteken i Sverige i deras arbete med kompletterande medieförsörjning. Verksamheten ska även bidra med kompetens som inte är möjlig att upprätthålla på folk- och skolbibliotek och därmed stödja tillhandahållandet av likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet.

Målgrupp för verksamhetens tjänster är folk- och skolbibliotek i Sverige, där folkbiblioteken prioriteras.

Utifrån syftet finns tre uppdrag:

1. Bedriva lånecentrals- och depåbiblioteksverksamhet i enlighet med gällande medieförsörjningsplan.
2. Tillhandahålla spetstjänster kring fjärrlån, det vill säga sådana tjänster som de enskilda biblioteken inte har resurser att hantera själva.
3. Ge konsultativt stöd och kompetensutveckling inom medieförsörjningsfrågor.

Tillfälliga mindre uppdrag

Tillfälliga mindre uppdrag kan tillkomma under perioden för överenskommelsen. Dessa uppdrag bestäms i så fall i samråd med Umeå kommun. Vid större förändringar behöver en ny överenskommelse undertecknas.

Ansvar för, styrning och insyn i verksamhet

KB är ytterst ansvarig för att verksamheten uppfyller de syften som finns utpekade i KB:s instruktion och i regleringsbrev. Det är därför KB som ger uppdrag och

formulerar syfte med verksamheten samt sätter de övergripande målen, i dialog med verksamheten och i enlighet med relevanta regleringsbrev, myndighetsinstruktioner och i förekommande fall särskilda regeringsuppdrag.

De årsvisa uppdragen omsätts till praktik av verksamheten utifrån målgruppernas behov. Behoven identifieras av verksamheten, till exempel genom dialog med målgrupper såsom användare och bibliotek, andra relevanta inflytandestrukturer samt tillsammans med KB i dialogmöten. Verksamheten har handlingsutrymme att utforma den egna verksamheten inom givna ramar.

Förfarandet innebär att KB låter annan organisation utföra förvaltningsuppgifter, vilket medför att KB behöver säkerställa att KB har tillräcklig insyn för att kunna ta ansvar för verksamheten i sin helhet. Redovisningsskyldigheten ska minimeras så långt det är möjligt, samtidigt som KB behöver uppfylla föreliggande lagkrav samt Riksrevisionens krav på insyn, ansvarstagande och transparens. För att uppnå det ska verksamheten inkomma med följande:

- Årsvis verksamhetsplan och budget, i enlighet med instruktioner och mall från KB.
- Årsvis redovisning med tillhörande ekonomisk redovisning samt statistik för verksamheten, i enlighet med instruktioner och mall från KB.
- Aktivt delta i dialoger och forum som KB kallar till.
- Verksamheten kan anmodas lämna in underlag till KB:s årsredovisning, enligt särskilda anvisningar.

Dialog- och arbetsmöten

Dialogmöte mellan respektive verksamhet och KB:s företrädare ska hållas minst två gånger per år, med fokus på uppföljning av föregående verksamhetsår och planering av kommande verksamhetsår. Vid dialogmötena ska verksamheten presentera en ekonomisk lägesrapport.

Arbetsmöten mellan verksamheterna och KB ska genomföras vid behov. Här kan alla parter föreslå tema och inriktning för samtalen. Arbetsmötena syftar till att diskutera verksamhetsfrågor och vid behov koordinera gemensamma insatser.

Huvudmannens ansvar

Huvudmannen är ansvarig för personal, arbetsmiljö och ekonomi. Huvudmannen ska vidare säkerställa att det finns adekvata lokaler och utrustning, samt att de stödfunktioner som verksamheten behöver, till exempel ekonomikompetens, controllerfunktion och annan administration, finns att tillgå.

Huvudmannen ska säkerställa att personal med relevant kompetens arbetar inom uppdraget. Det står verksamheterna fritt att involvera andra aktörer, men huvudmannen ansvarar alltid för verksamheten i sin helhet.

Lag- och regelefterlevnad

Huvudmannen ansvarar för att verksamheten sker enligt tillämpliga lagar. Bibliotekslagen utgör grunden för verksamheten, men även andra relevanta lagar ska tillämpas.

Verksamheten ska till exempel förhålla sig till bibliotekslagens prioriterade grupper och vid behov genomföra aktiva åtgärder för att motverka diskriminering. Andra exempel är att huvudmannen ansvarar för att behandling av personuppgifter sker i enlighet med gällande dataskyddslagstiftning, att tjänsterna uppfyller kraven i lag om tillgänglighet till digital offentlig service (SFS 2018:1937) och att bibliotekssekretessen skyddas enligt offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400). I beslut som påverkar de nationella minoriteterna och urfolket samerna ska samråd hållas enligt lag (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

KB omfattas av offentlighetsprincipen. Det innebär att all kommunikation som sker mellan KB och uppdragstagaren är allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen (SFS 1949:105).

Hållpunkter för verksamheten

År 1: Planering inför verksamhetsår

November: Verksamhetsplan för kommande år delges KB enligt särskild mall.

År 2: Verksamhetsåret pågår

Januari: Formellt beslut om verksamhetsbidrag. Riksbibliotekarien undertecknar beslut om utbetalning som delas med uppdragstagaren.

Mars: Dialog med fokus på uppföljning av föregående verksamhetsår.

September/oktober: Dialog med fokus på uppdrag för kommande verksamhetsår.

År 3: Verksamhetsåret följs upp/Nytt verksamhetsår startar

Februari: Verksamhetsberättelse med tillhörande kvantitativ redogörelse, till exempel statistik, samt ekonomisk redovisning skickas till KB enligt särskild mall.

Verksamhetsbidrag

Regler om statens budget, anslag och hur anslag får användas finns i 9 kap regeringsformen, budgetlagen (2011:203) samt i anslagsförordningen (2011:223). Detta innebär bland annat att KB som myndighet endast kan besluta om verksamhetsbidrag årsvis. Verksamhetsbidraget justeras utifrån förändringar av KB:s anslag.

Både medier och övriga tillgångar som har förvärvats via verksamhetsbidraget ska användas i enlighet med uppdraget så länge uppdraget består.

Kostnader som huvudmannen har för att bedriva ordinarie verksamhet ska inte belasta anslaget. Hela verksamhetsbidraget ska som regel användas under verksamhetsåret. OH-kostnader på upp till 15 procent av lokal- och personalkostnader får belasta bidraget.

Utbetalning av verksamhetsbidrag

KB betalar ut verksamhetsbidraget kvartalsvis, i enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 11 § anslagsförordningen (SFS 2011:223). Verksamhetsbidraget behöver inte rekvireras utan utbetalas från KB. Det är verksamheternas ansvar att meddela KB om det sker förändringar med kontouppgifter eller referens.

Återbetalning av bidrag

KB äger rätt att helt eller delvis återkräva bidrag, dra in bidrag eller inställa utbetalning av resterande bidrag om

- bidragstagaren använder medlen för annat än bidragsändamålet eller i ansökan lämnat oriktig eller ofullständig uppgift eller i övrigt inte genomfört uppdraget.
- verksamheten bedömer att medel inte kommer att förbrukas under innevarande år.

Uppsägning

Vill KB eller Umeå kommun säga upp överenskommelsen i förtid ska detta meddelas två år i förväg. Båda verksamheterna ska hålla varandra informerade om eventuella förändringar så snart det blir aktuellt.

Om de rättsliga förutsättningarna ändras eller det under regeringens budgetprocess eller efterföljande beredning av budgetpropositionen i riksdagen, eller regleringsbrev skulle framkomma att förutsättningarna för KB att lämna verksamhetsbidrag ändras, åtar sig parterna att snarast inleda samtal om samarbetets fortsatta former.

Avdelning/Enhet	Samverkan/Bibliotekssamverkan
Handläggare	Lovisa Furendal Berndt
Datum	2026-01-07
Diarienummer	KB 2025-669

Förändring av den nationella lånecentralsverksamheten

Plan för genomförande 2026–2029

Enheten för bibliotekssamverkan

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	4
2. Dagens lånecentraler och depåbibliotek.....	4
3. Bakgrund till förslag om förändring	4
3.1. Förstudie våren 2025	5
3.1.1. Kommunernas kontra statens ansvar.....	5
3.1.2. Ekonomiska förutsättningar	5
3.1.3. En samlad kontaktyta för alla språk	6
3.2. Inriktningsbeslut om förändring.....	6
3.3. Lånecentralverksamhet som begrepp.....	6
3.4. Lånecentralverksamhet och nationell medieförsörjning.....	7
3.5. Utmaningar med nuvarande uppdragsmodell.....	7
4. Planering inför sammanförande	8
4.1. Dialoger och kommunikation i planeringsarbetet.....	8
4.2. Uppdrag till MLC och SDLC 2026.....	9
4.2.1. MLC:s uppdrag 2026	9
4.2.2. SDLC:s uppdrag 2026	10
5. Förslag till förändring.....	10
5.1. Uppdrag för den nationella lånecentralverksamheten 2027 och framåt	11
6. Förutsättningar för förändring	12
6.1. Stockholms stads förutsättningar att avsluta verksamheten	12
6.2. Umeå kommuns förutsättningar att ta emot ett utökat uppdrag	12
6.2.1. Kompletterande lokal.....	12
6.2.2. Kompetens andra språk än svenska	13
6.3. Överenskommelse med Umeå kommun	14
6.4. Finansiering av förändring	14
6.4.1. Uppskattad fördelning av verksamhetsbidrag 2026–2029	15
6.4.2. Långsiktig finansiering	16
7. Tidplan 2026–2029	16
7.1. Övergripande tidplan.....	16

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

7.2. Detaljerad tidplan för förändring	18
8. Kommunikation av förändring	24
8.1. Kommunikationsplan	24
8.1.1. Kommunikationsaktiviteter	25
9. Medieförsörjningsplan för lånecentralverksamheten	25
9.1. Ansvarsfördelning mellan stat och kommun	26
9.2. SDLC:s verksamhet från 2027	26
9.2.1. Lånecentralsfunktion	26
9.2.2. Depåbiblioteksfunktion	27
9.2.3. Bokpaket för barn och unga	27
9.2.4. Digitalt tillgängliggörande	27
9.2.5. Målgrupp för SDLC:s tjänster	27
10. Organisation av kompetensstöd medieförsörjning	28
11. Risk- och konsekvensanalys med åtgärder	32
11.1. Konsekvenser för KB	38
12. Genomförandebeslut	38
12.1. Samråd med respektive uppdragstagare	38

1. Sammanfattning

Under 2024 och 2025 har KB utifrån olika perspektiv analyserat och utrett den nationella medieförsörjningen generellt och den nationella lånecentralverksamheten specifikt. I juni 2025 tog KB ett beslut att planera för att sammanföra dagens två lånecentraler för att skapa en mer långsiktigt hållbar nationell lånecentralverksamhet. Detta dokument utgör den genomförandeplan som tagits fram under hösten 2025 och som ska ligga till grund för ett genomförandebeslut i början av 2026.

Genomförandeplanen föreslår att:

KB beslutar att Umeå kommun får ett utökat uppdrag från 2027 samt att uppdraget till Stockholms stad avslutas under 2027. Som följd av detta flyttas Mångspråkiga lånecentralens bestånd till SDLC under våren 2027.

2. Dagens lånecentraler och depåbibliotek

Det finns idag två lånecentraler och ett depåbibliotek: Sveriges depåbibliotek och lånecentral (SDLC) och Mångspråkiga lånecentralen (MLC).

Kungliga biblioteket (KB) ger Umeå kommun i uppdrag att tillhandahålla en lånecentral och ett depåbibliotek för svenskspråkig litteratur. Uppdragen finansieras helt av KB och i uppdraget ingår även att erbjuda kompetensstöd i frågor som rör medieförsörjning. Beståndet på Umeå stadsbibliotek är tillgängligt för lånecentralens fjärrlånehantering. Depåbiblioteket har särskilda lokaler på annan adress i Umeå.

KB ger även ett uppdrag till Stockholms stadsbibliotek att driva den mångspråkiga lånecentralen, som ansvarar för litteratur på andra språk än svenska, engelska, tyska och franska – så kallade ”mångspråk”. Lånecentralen tillhandahåller inte litteratur på de nationella minoritetsspråken. I uppdraget ingår även att tillhandahålla kompetensstöd i medieförsörjningsfrågor med särskilt fokus på mångspråk.

3. Bakgrund till förslag om förändring

De senaste åren har KB stärkt sitt arbete med att ha nationell överblick över det allmänna biblioteksväsendet och har tillsammans med sektorn identifierat att bibliotekens medieförsörjning är en av de viktigaste frågorna¹. Vem som ansvarar för de olika bibliotekstyperna och -verksamheterna ser olika ut, t.ex. har

¹ [Nationell överblick för stärkt samverkan | Kungliga biblioteket – Sveriges nationalbibliotek](#)

Förändring av den nationella lånecentrals-verksamheten

kommunerna ansvar för folkbiblioteken. Staten har, utöver de fall där staten också är huvudman för den enskilda biblioteksverksamheten, ett ansvar att stödja biblioteken med ”kompletterande informations- och medieförsörjning genom en eller flera lånecentraler”². KB har ansvar att fördela medel till de statliga lånecentralsverksamheterna och har de senaste åren konstaterat i olika sammanhang att det finns brister i förutsättningarna för lånecentralsverksamheterna. Därför initierade KB våren 2025 en förstudie kring den nationella lånecentralsverksamheten.

3.1. Förstudie våren 2025

Förstudien resulterade i en rekommendation att sammanföra MLC med SDLC och därmed flytta MLC:s bestånd till SDLC. Rekommendationen bygger på en analys av främst tre aspekter: ansvar för medieförsörjning, ekonomiska förutsättningar och behoven av ett samlat grepp kring språk. Se förstudien för en fördjupning i bakgrunden till förslaget om sammanförande³.

3.1.1. Kommunernas kontra statens ansvar

Förstudien visade att förutsättningarna för bibliotekens förvärv av litteratur har förändrats de senaste åren. Biblioteken har idag större möjligheter att själva förvärva den aktuella litteraturen på flera språk, och vill också göra det. Förstudien konstaterade också att det statliga stödet för folkbibliotekens medieförsörjning i första hand ska underlätta bibliotekens egna förvärv. Därför drogs slutsatsen att lånecentralsverksamheten bör inriktas på sådant material som inte går att köpa in via de vanliga inköpskanalerna, och material som används så sällan att det gallras på biblioteken.

3.1.2. Ekonomiska förutsättningar

KB anser inte att det finns utrymme för ökade kostnader för lånecentralsverksamheten och bidragen för verksamheterna har inte höjts i takt med verksamheternas kostnadsökningar under de senaste åren.

Lånecentralsverksamheten behöver därför fortsätta fungera utifrån samma ekonomiska förutsättningar och förstudiens analys visar att ett sammanförande av de två lånecentralerna kan möjliggöra en mer ekonomiskt hållbar lånecentralsverksamhet på sikt. KB har gjort äskningar för omställningskostnader och långsiktiga kostnadsökningar som inte hörtsammats i 2026 års budget. Dessa äskningar kan förnyas i kommande budgetunderlag men beslut om det fattas i början på 2026.

² Bibliotekslag (2013:801)

³ KB 2024-1016 Lånecentraler och depåbibliotek – Förstudie kring nuläge och riktning

Förändring av den nationella lånecentrals-verksamheten

3.1.3. En samlad kontaktyta för alla språk

Förstudien konstaterade också att den uppdelning mellan lånecentralerna som tidigare funnits inte varit optimal. Vissa språk, till exempel de nationella minoritetsspråken, har inte tydligt hanterats inom någon av lånecentralerna, vilket är problematiskt ur ett minoritets- och rättighetsperspektiv. Förstudien föreslog därför att den nationella lånecentralsverksamheten inte bör vara uppdelad på olika språk. Detta minskar också antalet olika kontaktytor för biblioteken vilket ses som positivt för biblioteken.

3.2. Inriktningsbeslut om förändring

Med grund i förstudien fattade KB i juni 2025 ett inriktningsbeslut om att sammanföra Sveriges två lånecentralsverksamheter. Ambitionen med inriktningen är att den mångspråkiga lånecentralens bestånd i Stockholm ska flyttas till Sveriges depåbibliotek och lånecentral i Umeå. Syftet med sammanslagningen är att bättre nyttja de resurser som finns inom lånecentralsverksamheten, tydliggöra ansvarsfördelningen mellan stat och kommun samt att erbjuda landets bibliotek ett samlat stöd.

Den nya, samlade lånecentralen ska fungera som en gemensam kontaktyta för frågor som rör kompletterande medieförsörjning, oavsett språk. Kungliga biblioteket (KB) ska tillsammans med SDLC fortsätta stödja Sveriges bibliotek i medieförsörjningsfrågor, bland annat genom kompetensstöd för förvärv, katalogisering och andra relaterade områden.

Inriktningsbeslutet ligger till grund för det projekt som KB initierade för att planera och genomföra förändringen och som denna genomförandeplan är en del av.

3.3. Lånecentralsverksamhet som begrepp

Bibliotekslagens 13 § föreskriver att ”För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler”. Det står också i lagens 3 § att ”För lånecentraler ansvarar staten”. KB konstaterar att bibliotekslagen inte utgör något hinder för att sammanföra de två lånecentralerna till en samlad lånecentralsverksamhet.

I lagen finns ingen skrivning om depåbibliotek, men KB menar att depåbiblioteket är en betydelsefull del av lånecentralsverksamheten, som ett sätt att stödja biblioteken i att dela på ett äldre bestånd som inte är nödvändigt för enskilda bibliotek att tillhandahålla⁴.

⁴ Läs mer om bakgrunden i KB 2024-1016 Lånecentraler och depåbibliotek – Förstudie kring nuläge och riktning

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

KB anser att depåbiblioteket är en del av det övergripande begreppet lånecentralverksamhet som då innehåller både ett depåbibliotek och en lånecentralfunktion. Lånecentralfunktionen har ett bredare uppdrag som även inkluderar att till exempel genomföra fjärrlån från utlandet åt biblioteken.

3.4. Lånecentralverksamhet och nationell medieförsörjning

Den föreslagna förändringen av lånecentralverksamheten sker i ett sammanhang där KB ser över samtliga tjänster som rör den nationella medieförsörjningen. KB har begärt ett regeringsuppdrag för att reformera det nuvarande systemet för fjärrlånekompensation och ser att lånecentralverksamheten bör ha en plats i den förändringen. Idag är det endast bibliotek med statlig finansiering vars huvudman inte är kommun eller landsting som kan ta del av fjärrlåneersättningen⁵.

KB fick 2025 i uppdrag att arbeta mot en nationell lösning för bibliotekens digitala böcker. I det fortsatta arbetet med både digitala böcker och lånecentralen behöver KB se medieförsörjningen i sin helhet där hänsyn tas till bibliotekens och därmed biblioteksanvändarnas tillgång till både ett fysiskt och digitalt bestånd.

KB och SDLC har det senaste året arbetat med en pilotverksamhet för digitisering av upphovsrättsligt fritt material. Fjärrlånebeställningar av upphovsrättsligt fritt material från depåbiblioteket tillgängliggörs som en digital fil efter on demand-digitisering av det efterfrågade materialet som utförs av KB. Den digitala versionen finns därefter fritt tillgänglig i Libris, och depåbibliotekets fysiska exemplar utlånas ej. Avsikten är att utöka samarbetet och digitiseringen och på det sättet ytterligare tillgängliggöra lånecentralverksamhetens bestånd. Inom ramen för piloten utför KB även digitisering av upphovsrättsligt fria titlar vilka beställts tidigare.

För att möjliggöra ovanstående tar KB som en del av förändringen av lånecentralverksamheten ett större ansvar för medieförsörjningsplanen för den samlade lånecentralverksamheten, se avsnitt 9.

3.5. Utmaningar med nuvarande uppdragsmodell

En stor utmaning i arbetet med att planera en sådan här förändring är KB:s modell med uppdragstagare för den statliga verksamheten. KB har i tidigare

⁵ Se beslut om nya regler för att bestämma vilka bibliotek som är berättigade ersättning för expeditjonskostnader i samband med fjärrutlån, så kallad fjärrlånekompensation. (KB Dnr 6.8-2015-171)

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

översyn samt i planeringsarbetet för denna förändring sett ett antal utmaningar med modellen.

KB kan till exempel inte ta investeringskostnader för den verksamhet som drivs av uppdragstagare. Samtidigt är det svårt för uppdragstagaren att ta större investeringskostnader inom uppdraget eftersom KB inte kan ge garantier för finansiering mer än ett år i taget. Detta har synliggjorts när Umeå kommun har undersökt möjligheterna att hitta en större lokal.

Den kunskap och överblick som KB har behöver ibland snabbt omsättas till praktik i uppdragstagarnas verksamheter. I modellen har inte KB det inflytande som behövs för att möjliggöra detta. KB:s möjlighet att påverka verksamheten på längre sikt är även begränsad eftersom den uppdragstagare som får finansiering äger och förfogar över den infrastruktur och de resurser som byggs upp inom uppdraget. Skulle uppdragstagaren välja att avsäga sig uppdraget står KB utan den nationella infrastrukturen.

På grund av regler om statens budget, anslag och hur anslag får användas kan finansiering endast ges ett år i taget⁶. Detta innebär en osäkerhet för uppdragstagaren och svårigheter att planera och rekrytera på längre sikt.

För att möta några av dessa utmaningar har KB valt att tydligare ansvara för medieförsörjningsplanen för den samlade lånecentralen samt ta fram ett förslag på en mer långsiktig överenskommelse med Umeå kommun (se avsnitt 9 respektive avsnitt 6.3).

4. Planering inför sammanförande

Under hösten 2025 har KB alltså undersökt förutsättningarna för ett sammanförande av de två lånecentralverksamheterna. Umeå kommun ställer sig positiv till att ta över MLC:s bestånd och fortsätta verksamheten, men det finns utmaningar med SDLC:s nuvarande lokaler som behöver lösas. I planeringsarbetet har KB också, som nämns tidigare, tittat på möjligheten att skriva en längre överenskommelse, som avsiktsförklaring, mellan KB och Umeå kommun för att möjliggöra en mer långsiktigt hållbar verksamhet.

4.1. Dialoger och kommunikation i planeringsarbetet

I planeringsarbetet har KB haft kontinuerlig och intensiv dialog med de två verksamheterna SDLC och MLC, både på chefsnivå samt på medarbetarnivå. KB har också stämt av relevanta funktioner inom andra delar av KB för att säkerställa att förändringarna sker i linje med KB:s övergripande arbete. KB:s

⁶ Se 9 kap regeringsformen, budgetlagen 2011:203 samt anslagsförordningen 2011:223

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

ekonomichef och verksjurist har deltagit samt avdelningen för insamling och metadata. KB har också informerat om inriktningsbeslutet i ett flertal kanaler och forum:

- Nytt från KB
- LinkedIn
- SKR:s nätverk för folkbibliotekschefer
- Svensk biblioteksförenings expertnätverk för mångspråk och nyanlända
- Svensk biblioteksförenings expertnätverk för folkbibliotekschefer
- Via lånecentralernas verksamhet och lokaler

Arbetet resulterade i den genomförandeplan som detta dokument utgör och följande avsnitt redogör för hur ett sammanförande av de två lånecentralerna ska ske.

4.2. Uppdrag till MLC och SDLC 2026

Inför verksamhetsåret 2026 har de två lånecentralerna fått justerade uppdrag för att förbereda inför förändringen.

4.2.1. MLC:s uppdrag 2026

Syftet med verksamheten är att stötta de kommunala biblioteken i Sverige när det gäller att tillgängliggöra mångspråkiga medier till bibliotekens slutanvändare. Utifrån detta syfte finns tre uppdrag:

1. Kompletterande medieförsörjning av mångspråkig media, i enlighet med aktuell medieförsörjningsplan för Mångspråkiga lånecentralen.
2. Katalogiserings- och förvärvsstöd för mångspråkiga medier, samt efter behov⁷ annat stöd inom mångspråkig medieförsörjning.
3. Nytt uppdrag 2026: Medverka i förändring och flytt av lånecentralverksamheten genom att:
  - bidra till informationsöverföring mellan MLC, SDLC och KB.
  - bistå i praktiska frågor t.ex. migrering av bestånd m.m.
  - utifrån nuvarande bestånd sätta samman bokpaket för barn och unga. Om möjligt, tre åldersgrupper: 0–5 år, 6–12 år, 13–18 år. Levereras i form av listor. Storlek på paket och ev. teman görs utifrån MLC:s nuvarande kompetens.

⁷ I uppdraget ingår att Mångspråkiga lånecentralen löpande gör behovsanalyser för mångspråkig medieförsörjning hos de kommunala biblioteken. Dialog ska också föras med KB.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

- delta i utvecklingsarbete tillsammans med Digiteket, SDLC samt KB för att undersöka Digiteket som kompetensstöd i medieförsörjningsfrågor.

Fler deluppdrag kan tillkomma i dialog med KB och utifrån verksamhetens förutsättningar.

Målgrupp: De kommunala biblioteken i Sverige.

4.2.2. SDLC:s uppdrag 2026

Syftet med verksamheten är att stödja Sveriges bibliotek i deras arbete med kompletterande medieförsörjning. Verksamheten ska bidra med kompetens som inte är möjlig att upprätthålla på folk-, skol- eller regionbibliotek och har till syfte att stödja tillhandahållandet av likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet. Utifrån detta syfte finns fyra uppdrag:

1. Driva depåbiblioteksverksamhet enligt förvärvsplan för Sveriges depåbibliotek.
2. Tillhandahålla spetsjänster kring fjärrlån, det vill säga sådana tjänster som de enskilda biblioteken inte har resurser att hantera själva.
3. Konsultativt stöd och kompetensutveckling inom kompletterande medieförsörjning.
4. Nytt uppdrag 2026: Medverka i förändring och flytt av lånecentralverksamheten, t.ex. genom:
  - Informationsöverföring från/till MLC och KB
  - Att bistå i praktiska frågor om utlån, bestånd, system m.m.
  - Förbereda för mottagning av MLC:s bestånd.
  - Delta i utvecklingsarbete tillsammans med Digiteket, MLC samt KB för att undersöka Digitekets roll som kompetensstöd i medieförsörjningsfrågor.

Målgrupp: Målgrupp för verksamhetens tjänster är folk- och skolbibliotek i Sverige.

5. Förslag till förändring

Genomförandeplanen föreslår att:

KB beslutar att Umeå kommun får ett utökat uppdrag från 2027 samt att uppdraget till Stockholms stad avslutas under 2027. Som följd av detta flyttas Mångspråkiga lånecentralens bestånd till Sveriges depåbibliotek och lånecentral under våren 2027.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

KB kommer fortsätta stödja biblioteken i katalogiseringsfrågor och tillsammans med SDLC och MLC under 2026 se över möjligheterna att ytterligare stärka kompetensstödet i medieförsörjningsfrågor för Sveriges bibliotek. MLC:s bestånd kommer inte att integreras med Umeå stadsbiblioteks bestånd utan placeras i anslutning till depåbiblioteket. SDLC:s nuvarande verksamhetsbidrag kommer anpassas till de nya uppdraget (se avsnitt 6.4).

En komplettering av lokal för SDLC:s verksamhet är inte en förutsättning för ett genomförandebeslut. KB ser dock behov av att stötta Umeå kommun i att komplettera nuvarande lokal och hyllbestånd genom att se över verksamhetsbidraget för kommande år och ge tydligare prioriteringar för beståndet. Se avsnitt 6.2.1 och avsnitt 9, samt risk- och konsekvensanalys, avsnitt 11.

Flytt av MLC:s bestånd och ett utökat uppdrag för Umeå kommun påverkar inte anställningsort eller arbetsgivare för medarbetarna i respektive verksamhet.

5.1. Uppdrag för den nationella lånecentralverksamheten 2027 och framåt

Den samlade lånecentralverksamheten ska från 2027 arbeta utifrån följande uppdrag:

Syftet med den nationella lånecentralverksamheten är att stödja biblioteken i Sverige i deras arbete med kompletterande medieförsörjning. Verksamheten ska även bidra med kompetens som inte är möjlig att upprätthålla på folk- och skolbibliotek och därmed stödja tillhandahållandet av likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet.

Målgrupp för verksamhetens tjänster är folk- och skolbibliotek i Sverige, där folkbiblioteken prioriteras.

Utifrån syftet finns tre uppdrag:

1. Bedriva lånecentral- och depåbiblioteksverksamhet i enlighet med gällande medieförsörjningsplan.
2. Tillhandahålla spetstjänster kring fjärrlån, det vill säga sådana tjänster som de enskilda biblioteken inte har resurser att hantera själva.
3. Ge konsultativt stöd och kompetensutveckling inom medieförsörjningsfrågor.

6. Förutsättningar för förändring

6.1. Stockholms stads förutsättningar att avsluta verksamheten

Stockholms stad har under en längre period signalerat att det ekonomiskt inte är hållbart för dem att fortsätta driva MLC. Samtidigt har de behov av en bred mångspråkig medieförsörjning för Stockholms biblioteksanvändare. Flera av de medarbetare som idag arbetar på MLC kommer inom ett par år nå pensionsålder och Stockholms stadsbibliotek har för avsikt att finna nya och liknande arbetsuppgifter för de kvarvarande medarbetarna. Nuvarande lokaler för MLC behöver inom de närmsta åren inrymma delar av SSB:s bestånd och ska fungera som ”bokhotell” och logistikcentral. För att matcha detta behöver MLC:s bestånd flyttas från nuvarande lokaler under våren 2027.

Stockholms stadsbibliotek har förankrat förändringen genom att informera kulturnämnden i Stockholms stad.

6.2. Umeå kommuns förutsättningar att ta emot ett utökat uppdrag

Umeå kommun ser positivt på att ta sig an ett utökat uppdrag. Dagens lokaler för SDLC är dock delvis olämpliga, då delar av lokalerna utgör skyddsrum. Hyllbeståndet är också föråldrat och behöver förnyas. Det bestånd som ska flyttas från MLC ryms i dagsläget inte i SDLC:s lokaler vilket innebär att lokaler och bestånd behöver ses över inför 2027.

Umeå kommun och SDLC har förankrat förändringen och det utökade uppdraget genom att informera kulturnämnden i Umeå kommun som även gett dem i uppdrag att undersöka kompletterande lokaler för SDLC:s verksamhet.

6.2.1. Kompletterande lokal

SDLC:s lokaler för depåbiblioteket är delvis skyddsrum och hyllbeståndet är uttjänt och behöver bytas ut. Lokalerna är också snart fyllda varför Umeå kommun behöver se över alternativ till dagens lokaler.

Nuvarande hyresavtal är löpande, men att delar av lokalerna är skyddsrum är ett problem som behöver hanteras skyndsamt. 570 kvm av totalt 1267 kvm magasinssyta är idag skyddsrum. 206 kvm är anslutningsytor som också påverkas av skyddsrumsklassningen⁸.

⁸ Den sammanlagda ytan är 1 587 kvm. Kontorsytan är 320 kvm. Magasinsutrymmen är 1 267 kvm varav skyddsrum 570 kvm och i direkt anslutning 205,7 kvm.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

När Umeå kommun i planeringen inför genomförandebeslut undersökt möjligheterna att hyra andra lokaler har de kommit fram till att det idag inte finns lämpliga lokaler i det kommunala beståndet som kan inhysa hela depåbiblioteket inklusive MLC:s bestånd. Umeå kommun bedömer att en privat hyresvärd inte är aktuell, eftersom en privat hyresvärd inte kommer vara beredd att göra de investeringar som behövs i en ny lokal (för t.ex. hyllsystem och ett tillräckligt bärande bjälklag). Finansieringen för lånecentralverksamheten räcker heller inte till de investeringar och den ökade hyreskostnaden som en helt ny lokal innebär. Umeå kommun undersöker därför om det inom det kommunala lokalbeståndet finns en mindre, kompletterande lokal som kan ersätta skyddsrummen och även inhysa ett utökat bestånd. Umeå kommun avser att investera i hyllsystem i en kompletterande lokal, där kostnaden sannolikt blir påslag på hyran. I samband med det behöver en dialog om kostnader och prioriteringar föras med KB.

SDLC bedömer att de inte har möjlighet att ta emot MLC:s bestånd innan de har plats att placera det på lämpligt sätt. Samtidigt bedömer de att chansen att hitta en mindre kompletterande lokal är god. Utöver att eftersöka en kompletterande lokal kommer KB tillsammans med SDLC under 2026 göra nödvändiga prioriteringar för gallring av SDLC:s bestånd.

MLC:s bestånd behöver flyttas till Umeå våren 2027 för att också frigöra det ekonomiska utrymme som krävs för att finansiera en kompletterande lokal och möjliggöra en förnyelse av hyllbeståndet. Skulle en kompletterande lokal mot förmodan inte hittas innan flytten av MLC:s bestånd kommer delar av MLC:s och depåbibliotekets bestånd behöva magasineras. Se avsnitt 11 för risk- och konsekvensanalys.

6.2.2. Kompetens andra språk än svenska

Idag finns begränsad kompetens inom arbete med medieförsörjning på andra språk än svenska på SDLC. KB ser att kompetensen på sikt behöver stärkas både på SDLC och på KB, för att täcka den kompetens som idag finns på MLC.

Finansieringsramen på nuvarande nivå gör att kompetensen behöver stärkas gradvis under kommande år. Den kompetens som försvinner i och med att uppdraget till Stockholms stad avslutas kommer inte kunna ersättas direkt.

Kompetensstöd i medieförsörjningsfrågor för alla språk kommer fördelas enligt tabell i avsnitt 10. KB bedömer att det främst är inom förvärv av litteratur på andra språk än svenska, samt kännedom om MLC:s bestånd som SDLC:s kompetens behöver stärkas. KB kommer under 2026 stärka SDLC-medarbetarnas kompetens i katalogisering av litteratur på andra språk än

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

svenska. Katalogisering på andra språk än svenska är många gånger mer tidskrävande och detta behöver också tas i beräkning för den samlade lånecentralen.

För att så gott det går ge biblioteken ett bra medieförsörjningsstöd på andra språk än svenska och under en övergångsperiod underlätta arbetet för SDLC:s medarbetare kommer SDLC endast erbjuda färdiga bokpaket med litteratur för barn och unga på ett antal utvalda språk. MLC har i uppdrag att under 2026 sammanställa bokpaketen. Biblioteken kommer efter förändringen inte kunna beställa depositioner av vuxenlitteratur. För mer information om vad SDLC kommer erbjuda, se avsnitt 9 om medieförsörjningsplan. Denna förändring ligger också i linje med de senaste årens utlåningsstatistik för MLC.

Sammanförandet av lånecentralerna förväntas kunna tillgängliggöra medel för att stärka SDLC:s personal och kompetens, se avsnitt 6.4.

6.3. Överenskommelse med Umeå kommun

I planeringsarbetet har KB också undersökt möjligheterna att nå en längre överenskommelse med Umeå kommun om den nationella lånecentralverksamheten. Syftet med överenskommelsen är att synliggöra och hantera det ömsesidiga beroende som finns mellan KB och Umeå kommun. Det ska enligt lag finnas en nationell lånecentralverksamhet och KB är i dagsläget beroende av att Umeå kommun är villig att driva denna. Umeå kommun är i sin tur beroende av att KB ger uppdraget om den nationella lånecentralverksamheten till Umeå kommun för att kommunen långsiktigt ska kunna investera i verksamheten. Överenskommelsen ska också tydliggöra ansvarsfördelning, villkor för verksamhetsbidrag och uppdrag för verksamheten. Överenskommelsen ska dessutom underlätta administrationen för både KB som uppdragsgivare och Umeå kommun som uppdragstagare.

Tillsammans med KB:s verksjurist och ekonomichef har KB tagit fram ett förslag på en mer långsiktig överenskommelse som bör kunna undertecknas av KB och Umeå kommun efter att genomförandebeslutet är taget.

Förslaget om långsiktig överenskommelse finns i separat dokument.

6.4. Finansiering av förändring

Uppdraget om den nationella lånecentralverksamheten återfinns i Statens kulturråds regleringsbrev där KB:s uppdrag inom anslagsområde 17 finns reglerat.

Kungl. biblioteket ska fördela bidrag till vissa delar av biblioteksområdets nationella infrastruktur som

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

lånecentral- och depåbiblioteksverksamhet [...] i syfte att stödja tillhandahållandet av likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet.⁹

Det finns inte en dedikerad summa i regleringsbrevet för verksamhetsbidraget till de två lånecentralverksamheterna, men senaste åren har det uppgått till totalt 12,8 miljoner.

Regler om statens budget, anslag och hur anslag får användas finns i 9 kap regeringsformen, budgetlagen (2011:203) samt i anslagsförordningen (2011:223). Detta innebär bland annat att KB som myndighet endast kan besluta om verksamhetsbidrag årsvis. Verksamhetsbidraget justeras utifrån förändringar av KB:s anslag.

Verksamhetsbidraget har som tidigare nämnts inte täckt de ökade kostnaderna som de två lånecentralerna sammanlagt haft de senaste åren. Ett syfte med förändringen är att på sikt skapa utrymme för utveckling av den statliga kompletterande medieförsörjningen. Under den tid förändringen sker behöver det också finnas utrymme för att skapa bättre förutsättningar för Umeå kommun att driva SDLC.

KB har i planeringsarbetet gett förslag på en fördelning av verksamhetsbidrag för kommande år. Fördelningen är en uppskattning och baseras på nuvarande ram för verksamhetsbidrag.

6.4.1. Uppskattad fördelning av verksamhetsbidrag 2026–2029

Nedan finns en uppskattad fördelning av verksamhetsbidraget för perioden 2026–2029. I fördelningen finns också poster för kostnader kopplade till själva förändringen. Efter 2029 förväntas förändringskostnaderna minska och istället ge utrymme för verksamhetsutveckling och kostnadsökningar, se kommande avsnitt.

⁹ Ku2024/00623; Ku2024/00895; Ku2024/00929 m.fl [Regleringsbrev 2025 Myndighet Statens kulturråd - ESV](#)

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

Finansiering förändring lånecentralverksamhet 2026–2029	2026	2027	2028	2029
<u>Verksamhetsbidrag</u>				
Verksamhetsbidrag MLC	6 600 000 kr	2 800 000 kr	0 kr	0 kr
Verksamhetsbidrag SDLC	6 200 000 kr	7 200 000 kr	9 200 000 kr	9 300 000 kr
Totalt verksamhetsbidrag	12 800 000 kr	10 000 000 kr	9 200 000 kr	9 300 000 kr
<u>Förändringskostnader</u>				
Flyttkostnader	0 kr	600 000 kr	600 000 kr	0 kr
Omkostnader lokal (t.ex. ev. magasinering, nya hyllor)	0 kr	1 400 000 kr	1 800 000 kr	2 000 000 kr
Förstärkning mångspråkskompetens	0 kr	800 000 kr	1 200 000 kr	1 500 000 kr
Totalt	12 800 000 kr	12 800 000 kr	12 800 000 kr	12 800 000 kr

6.4.2. Långsiktig finansiering

I ett längre perspektiv ser KB att finansieringsramen för SDLC behöver landa på en lägre nivå än den totala ramen för dagens verksamheter, men den kommer behöva höjas från nivån på SDLC:s nuvarande uppdrag. Utrymmet som skapas kommer att behövas för framtida investeringar i verksamheten, omfördelningar till andra prioriterade områden samt möjliggöra uppskrivningar i takt med verksamhetens kostnadsökningar.

7. Tidplan 2026–2029

Tidplanen sträcker sig från 2026 till 2028, där fokus är flytten av MLC:s bestånd och övertagande av uppdrag från Stockholms stad till Umeå kommun.

7.1. Övergripande tidplan

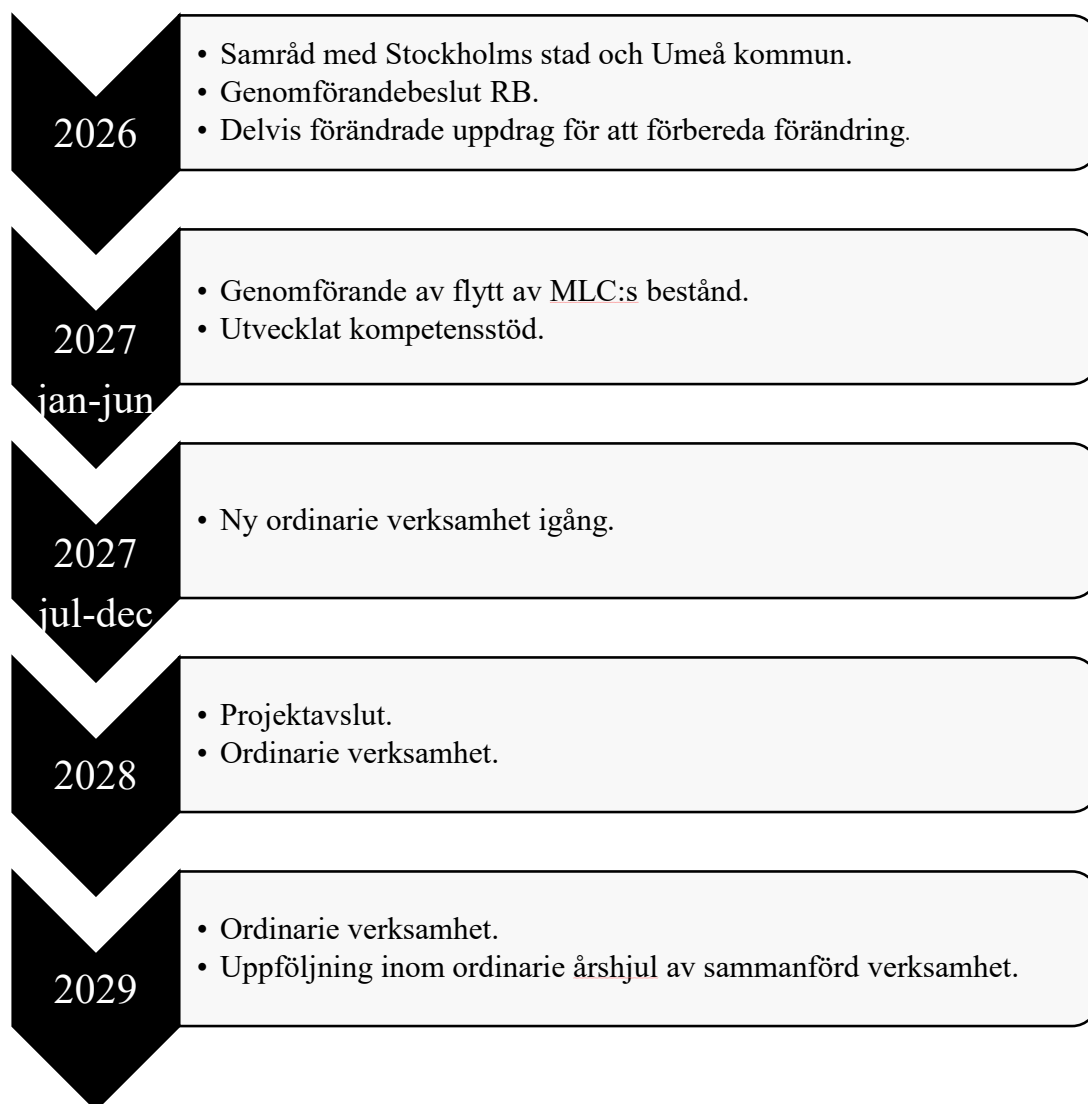
I korthet innebär tidplanen att MLC:s samling flyttas till SDLC i början av 2027. Flytten kommer att upphandlas av KB i nära samråd med MLC och SDLC. Under 2027 kommer även SDLC:s hyllor att moderniseras, både i befintliga

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

lokaler och i ev. kompletterande lokal. De nya hyllorna finansieras inom ram för lånecentralverksamheten, genom verksamhetsbidraget. Samtidigt arbetar Umeå kommun med att hitta en kompletterande mindre lokal för SDLC. Kostnaderna avses finansieras inom ramen för det ordinarie verksamhetsbidraget (se avsnitt 6.4)

Under 2026 och 2027 kommer KB, MLC och SDLC dela kunskap och kompetens med varandra och se över kompetensstödet för biblioteken. För detta ändamål kommer arbetsgrupper skapas, utifrån tidplanens tre huvudteman: bestånd, kompetensstöd, kommunikation. Mindre arbetsgrupper inom grupperna kan också komma att skapas, utifrån behov. Medarbetare från alla tre verksamheter deltar utifrån behov och kompetens.

Nedan visualiseras den övergripande tidplan för förändringen.

Förändring av den nationella lånecentrals-verksamheten

7.2. Detaljerad tidplan för förändring

Inför genomförandet har KB tillsammans med MLC och SDLC tagit fram en mer detaljerad tidplan för arbetet. Tidplanen följer även ordinarie årshjul för uppdragstagarverksamheten. Tidplanen är indelad i fyra teman.

Övergripande

Här återfinns aktiviteter som är mer övergripande, t.ex. de som ingår i ordinarie årshjul samt samråd, överenskommelse och så vidare.

Bestånd

Här återfinns aktiviteter som behövs för att se över beståndet och förbereda inför flytt av MLC:s bestånd.

Kompetens/-stöd

Under denna rubrik återfinns aktiviteter som handlar om att dela kunskap och kompetens mellan verksamheterna samt att utveckla och säkerställa att biblioteken kommer få det stöd de behöver efter förändringen.

Kommunikation

Här noteras övergripande kommunikationsinsatser. För mer information och mer detaljerad genomgång av dessa, se avsnitt 8.

Efter varje aktivitet anges ansvarig verksamhet inom parentes.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

2026 jan-mars	2026 april-jun	2026 jul-sep	2026 okt-dec
Ordinarie verksamhet/förberedelser (KB, MLC, SDLC) Samråd (KB, MLC, SDLC) Genomförandebeslut (KB) Ordinarie dialoger (KB, MLC, SDLC)	Ordinarie verksamhet/förberedelser (KB, MLC, SDLC) Överenskommelse/Ny rutin för ansökan (KB, SDLC) Besked om verksamhetsbidrag 2027 för MLC (KB)	Ordinarie verksamhet/förberedelser (KB, MLC, SDLC) Uppdragsformulering 2027 (KB, MLC)	Ordinarie verksamhet/förberedelser (KB, MLC, SDLC) Ordinarie dialoger (KB, MLC, SDLC) Ansökan/underlag verksamhetsbidrag 2027 (KB, MLC) Avtackning MLC (KB, MLC)
Bestånd *Ta fram listor på bokpaket barnlitteratur: 0–6 år, 6–12 år, 12–18 år på X språk i samlingarna. (MLC) *Genomgång BURK-poster. Deadline 9 mars 2026 (MLC) *Inköp hela året (MLC) *Förbereda MLC:s bestånd för flytt, t.ex. skilja ut böcker som tillhör SSB och inte MLC. (MLC) *Förbereda mottagning av MLC:s bestånd inkl. kompletterande lokal och ev. gallring av depåbibliotek (SDLC) *Planering för kompletterande lokal Umeå (SDLC) *Plan för logistiskt flöde (förvärv/katalogisering) (KB + SDLC)	Bestånd *Ta fram listor på bokpaket barnlitteratur: 0–6 år, 6–12 år, 12–18 år på X språk i samlingarna. (MLC) *Inköp hela året. (MLC) *Ev. import av BURK-poster. (KB) *Förbereda mottagning av MLC:s bestånd inkl. kompletterande lokal och ev. gallring av depåbibliotek (SDLC) *Planering för kompletterande lokal Umeå (SDLC) *Planering ev. förlängd lånetid. (KB, MLC, SDLC) *Ta fram rutin för beställning av bokpaket (SDLC)	Bestånd *Ta fram listor på bokpaket barnlitteratur: 0–6 år, 6–12 år, 12–18 år på X språk i samlingarna. (MLC) *Inköp hela året (MLC) *Förbereda mottagning av MLC:s bestånd inkl. kompletterande lokal och ev. gallring av depåbibliotek (SDLC) *Planering för kompletterande lokal Umeå (SDLC) *Depositioner och fjärlån som lämnas åter före sista dec 2026 skickas till MLC. Återlämning efter första jan till SDLC. (MLC, SDLC) *Upphandling beståndsflytt, Sthlm-Umeå (KB, SDLC) *Utbildning mångspråkskatalogisering för SDLC (KB, SDLC)	Bestånd *Ta fram listor på bokpaket barnlitteratur: 0–6 år, 6–12 år, 12–18 år på X språk i samlingarna. (MLC) *Inköp hela året (MLC) *Förbereda mottagning av MLC:s bestånd inkl. kompletterande lokal och ev. gallring av depåbibliotek (SDLC) *Planering för kompletterande lokal Umeå (SDLC) *Depositioner och fjärlån som lämnas åter före sista dec 2026 skickas till MLC. Återlämning efter första jan till SDLC. (MLC, SDLC) *Upphandling beståndsflytt, Sthlm-Umeå (KB, SDLC) *Se över information om SDLC i Libris (KB, SDLC)

Förändring av den nationella lånecentralssverksamheten

2026 jan-mars	2026 april-jun	2026 jul-sep	2026 okt-dec
* KB ser över Metadatabyråns stöd för andra språk än svenska (KB)			
Kompetensstöd *Kunskaps- och informationsöverföring (KB, MLC, SDLC) 	Kompetensstöd *Kunskaps- och informationsöverföring (KB, MLC, SDLC) *Workshop Digiteket (KB, MLC, SDLC) *Plan för utveckling/hantering av mangkat-lista (KB)	Kompetensstöd *Kunskaps- och informationsöverföring (KB, MLC, SDLC) *Framtagande/delning/redigering av material kompetensstöd (Digiteket, MLC, SDLC) *Sätta rutiner för flöde kompetensstöd (KB, SDLC)	Kompetensstöd *Kunskaps- och informationsöverföring (KB, MLC, SDLC) *Framtagande/delning/redigering av material kompetensstöd (Digiteket, MLC, SDLC)
Kommunikation *Till biblioteken om genomförandebeslut. (KB)	Kommunikation *Till biblioteken om kompetensstruktur + medieplan SDLC; fjärrlån, det stora uppdraget osv. (KB, MLC, SDLC)	Kommunikation *Till biblioteken om kompetensstruktur + medieplan SDLC; fjärrlån, det stora uppdraget osv. (KB, MLC, SDLC) *Till biblioteken om rutiner i samband med flytt av MLC:s bestånd (KB, MLC, SDLC)	Kommunikation *Till biblioteken om kompetensstruktur + medieplan SDLC; fjärrlån, det stora uppdraget osv. Webbinarium? (KB, MLC, SDLC) *Till biblioteken om rutiner i samband med flytt av MLC:s bestånd (KB, MLC, SDLC) *Utllysning referensgrupp bokpaket? (SDLC)

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

2027 jan-mars	2027 april-jun	2027 jul-sep	2027 okt-dec
Flytt av MLC:s bestånd samt beståndsarbete. MLC stängt. SDLC (depåbiblioteket) stängt kortare period. Ordinarie dialoger (KB, MLC, SDLC)	MLC stängt. Avslutning MLC.	Ny ordinarie verksamhet i gång SDLC.	Ny ordinarie verksamhet i gång. Ordinarie dialog (KB, SDLC)
Bestånd *Inga utlån från MLC:s bestånd under denna period. (MLC, SDLC) *Flytt av bestånd (KB, MLC, SDLC) *Migrering av bestånd i katalog/system /inmatchning Quria (KB, MLC, SDLC) *Ev. inflytt kompletterande lokal Umeå och därmed flytt Umeå-Umeå. (SDLC)	Bestånd *Beståndsarbete. (SDLC) *Delar av MLC:s bestånd tillgängligt. (SDLC) *Sätta samman bokpaket utifrån listor (SDLC) *Ev. inflytt kompletterande lokal Umeå. (SDLC)	Bestånd *Hela MLC:s bestånd tillgängligt. (SDLC) *Ordinarie arbete med beståndet. (SDLC) *Plan för uppdatering/revidering av bokpaket. (SDLC)	Bestånd *Ordinarie arbete med beståndet. (SDLC)
Kompetensstöd *Kunskaps- och informationsöverföring (KB, MLC, SDLC) *Framtagande/delning/redigering av material kompetensstöd (Digiteket, MLC, SDLC)	Kompetensstöd *Publicering av nytt utökat kompetensstöd på plats på Digiteket/SDLC:s webb (Digiteket/SDLC)	Kompetensstöd Ordinarie arbete med kompetensstöd. (SDLC)	Kompetensstöd Ordinarie arbete med kompetensstöd. (SDLC) Uppstart referensgrupp bokpaket. (SDLC)

Förändring av den nationella lånecentralssamsamheten

2027 jan-mars	2027 april-jun	2027 jul-sep	2027 okt-dec
Kommunikation *Till biblioteken om kompetensstöd (KB/Digiteket/SDLC) - vilket stöd kan biblioteken få? *Mediekonferens? (SDLC)	Kommunikation	Kommunikation *Till biblioteken om att SDLC åter är öppen. (KB, SDLC)	Kommunikation

Förändring av den nationella lånecentrals-verksamheten

2028

Ny ordinarie verksamhet i gång. (SDLC)

Projektavslut (KB)

Ev. revidering av medieförsörjningsplan (KB)

Utvärdering av projekt (KB)

2029

Ordinarie verksamhet. (SDLC)

Uppföljning inom ordinarie årshjul av sammanförd verksamhet.

(KB, SDLC)

8. Kommunikation av förändring

En förändring av en verksamhet kan medföra oro och frågor hos de som berörs. En tydlig och proaktiv kommunikation kan bidra till att minska oron och besvara de frågor som uppkommer. Under 2025 fokuserade därför kommunikationen till störst del på målgrupperna anställda på SDLC och MLC. Ett viktigt budskap att förmedla till de anställda är att de genom åren gjort ett bra jobb och att vi tillsammans vill genomföra förändringen så att den samlade kompetensen tas omhand på ett bra sätt (se även avsnitt 4.1).

Inför genomförandet kommer KB fortsatt odla relationer och samarbeta med berörda på SDLC och MLC. Samtidigt kommer kommunikationen i större utsträckning att fokusera på att nå ut till målgrupperna biblioteksmedarbetare (särskilt folkbiblioteksmedarbetare) och bibliotekschefer.

Några huvudsakliga budskap som återspeglas i kommunikationen:

- Den nationella överblicken visar att medieförsörjningsfrågan är viktig.
- (KB:s förstudie visar att) lånecentral- och depåbiblioteksverksamheten behöver förändras för att vara långsiktigt hållbar, både ekonomiskt och för att kunna ge ett samlat stöd. KB måste göra prioriteringar.
- Det är staten som ansvarar för lånecentralerna, därför är det KB som initierar och genomför förändringen.
- Vi upphör inte med den mångspråkiga funktionen, utan bygger något nytt.
- Kommunerna har ett ansvar för att tillhandahålla andra språk än svenska – KB vill stödja kommunerna i att ta det ansvaret. Kommunerna behöver matcha sina bestånd mot mottagarnas behov.
- Det är folkbiblioteken som jobbar nära användarna som tydligast kan se behoven i lokalsamhället.

8.1. Kommunikationsplan

Den övergripande kommunikationsplanen som togs fram 2025 har nu kompletterats med delvis nya målsättningar inför 2026. Arbetet kan delas upp i två steg, där KB vill att målgrupperna ska:

VETA

Steg 1 första halvåret

- MLC sammanförs med Umeå 2027, beståndet flyttar till Umeå.
  - Beslut, tidsplan, vikten av samverkan.

Steg 2 andra halvåret

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

- Hur de kommer påverkas av utvecklingen i övergångsperioden och efteråt på ett konkret sätt.
  - T.ex. När ska lånade böcker återlämnas och till vem. Hur gör jag framöver?
- Hur KB, MLC och SDLC arbetar tillsammans för att göra flytten så bra som möjligt.
- Stödet kommer förändras både gällande tillgång och praktiskt förfarande.

KÄNNA

- Trygghet i att det finns en fungerande infrastruktur för bibliotekens medieförsörjning.

GÖRA

- I slutänden: agera enligt nya instruktioner för praktiskt tillvägagångssätt för den samlade lånecentralen

8.1.1. Kommunikationsaktiviteter

Övergripande tidsplan ligger i avsnitt 7.1.

Den största delen av kommunikationen sker genom dialoger och möten med målgrupperna. Det är viktigt att öppna upp för frågor men också ha beredskap för att möta oro och negativa reaktioner.

KB kommer att besöka andra aktörers nätverksträffar och frågestunder för bl.a. mångspråk. Vi kommer även fortsatt ha nära samarbete med SDLC och MLC. Den input vi får från dessa dialoger ger oss också möjlighet att vara flexibel i vår kommunikation framöver.

Vi berättar löpande om arbetet i KB:s egna kanaler, samarbetar med MLC/SDLC i deras kanaler, bjuder in branschpress vid olika tillfällen.

9. Medieförsörjningsplan för lånecentralverksamheten

Medieförsörjningsplanen är ett övergripande styrdokument som främst vänder sig till medarbetare vid SDLC, men även till representanter för biblioteken i Sverige. Det är KB som äger och beslutar om medieförsörjningsplanen, men den har tagits fram i dialog med SDLC. Planen gäller från och med 2027 och tillsvidare, med översyn varje år och revidering vid behov.

Medieförsörjningsplanen för SDLC är en del av ramverket för den nationella medieförsörjningen som KB under hösten 2025 och våren 2026 arbetar med.

Förändring av den nationella lånecentrals-verksamheten

Medieförsörjningsplanen för SDLC tydliggör:

- Ansvarsfördelning mellan SDLC, kommunala folkbibliotek och övriga delar av det allmänna biblioteksväsendet.
- Principer vid förvärv, gallring och prioritering.
- Riktlinjer för språk och målgruppsmässig balans.

9.1. Ansvarsfördelning mellan stat och kommun

Det är de enskilda biblioteksverksamheterna och deras huvudmän som ansvarar för respektive biblioteksverksamhet; att den är tillgänglig för alla och anpassad till användarnas behov. Kommunerna har därför det primära ansvaret för de medieinköp som behöver göras till folkbiblioteksverksamheten. Sveriges bibliotek bör samarbeta kommunalt och regionalt för att erbjuda biblioteksanvändarna ett så stort utbud av litteratur som möjligt. Detta är i enlighet med bibliotekslagen (SFS 2013:801).

Statens ansvar för den kompletterande medieförsörjningen innebär att staten ska stötta biblioteken med sådant material som biblioteken själva inte kan köpa in. I de flesta fall rör det sig om böcker som inte längre finns i tryck, eller om böcker som av andra anledningar inte går att köpa in via de inköpskanaler som är tillgängliga för biblioteken, inte distribueras av svenska bokdistributörer eller av andra anledningar inte finns tillgängliga på den svenska marknaden. Sveriges depåbibliotek och lånecentral är en av de tjänster staten tillhandahåller för den kompletterande medieförsörjningen.

9.2. SDLC:s verksamhet från 2027

SDLC ska komplettera folkbibliotekens bestånd genom att ge långsiktig tillgång till böcker som gallrats vid de lokala biblioteken, böcker som är svåra för biblioteken att köpa in, samt böcker på språk som bedöms som svårtillgängliga för biblioteken. Böckerna erbjuds som fjärrlån till biblioteken. För svårtillgängliga språk finns ett särskilt fokus på barn och unga. SDLC är även behjälplig vid fjärrlån från utlandet. SDLC ägnar alltså särskild uppmärksamhet åt språk som inte är tillgängliga för biblioteken att köpa genom de gängse upphandlade kanalerna. Böcker som finns tillgängliga att köpa via svenska eller i Sverige tillgängliga distributörer ska inte fjärrlånas från SDLC. SDLC ansvarar för att förvärva aktuell litteratur till den nationella lånecentralsverksamheten.

9.2.1. Lånecentralsfunktion

Beståndet vid Umeå stadsbibliotek utgör en del av den nationella lånecentralsverksamheten. Beståndet vid Umeå stadsbibliotek utgör en del av en nationell lånecentral. Umeå stadsbibliotek får därför viss statlig kompensation

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

för att förstärka beståndet så att det kan göras tillgängligt för fjärrlån till folkbiblioteken i Sverige. Böcker som finns tillgängliga att köpa via svenska eller i Sverige tillgängliga bokdistributörer fjärrlånas inte från lånecentralen.

9.2.2. Depåbiblioteksfunktion

Depåbiblioteket tar emot, och lånar ut litteratur som gallras från biblioteken i Sverige. Genom att biblioteken erbjuder SDLC böckerna som ska gallras bidrar man till att utsorterade titlar inte försvinner ur bibliotekssystemet utan finns att fjärrlåna i framtiden. Möjligheten att skicka utgallrad litteratur gäller i första hand Sveriges folkbibliotek, men alla bibliotek som är öppna för allmänheten kan fjärrlåna böcker från SDLC. Vid eventuella resurskonflikter prioriteras folkbiblioteken.

9.2.3. Bokpaket för barn och unga

SDLC tillhandahåller paket med böcker på språk som bedöms svåra för biblioteken att själva köpa in. Bokpaketen har en inriktning mot barn och unga (0–18 år) och tillhandahålls på ett urval svårtillgängliga språk. Prioritering av vilka språk som ska finnas tillgängliga som bokpaket görs i samråd mellan KB och SDLC och i dialog med folkbiblioteken.

9.2.4. Digitalt tillgängliggörande

Den del av SDLC:s bestånd som är upphovsrättsligt fritt tillgängligt och därmed kan digitiseras och tillhandahållas digitalt, ska vid förfrågan om fjärrlån tillhandahållas digitalt. Detta material ska också tillgängliggöras fritt för allmänheten via Libris och förvaras i ett trovärdigt digitalt arkiv hos KB. KB strävar mot att på nationell/statlig nivå i den mån det är möjligt ersätta fysiska fjärrlån med digitisering och digitalt tillgängliggörande.

9.2.5. Målgrupp för SDLC:s tjänster

SDLC:s tjänster utformas med folkbiblioteken som målgrupp, men är tillgängliga för övriga bibliotekstyper i den mån finansiering tillåter. Vid resurs- eller behovskonflikt ska folkbiblioteken prioriteras. Verksamheten vid SDLC vänder sig inte direkt till allmänheten. Enskilda låntagare hänvisas till sitt lokala bibliotek.

Förslag till medieförsörjningsplan finns i separat dokument.

10. Organisation av kompetensstöd medieförsörjning

När uppdraget om den mångspråkiga lånecentralen flyttas till Umeå behöver KB se till att stödet till bibliotekens frågor om medieförsörjning på andra språk än svenska upprätthålls. Tillsammans med SDLC har KB därför tydliggjort vilket kompetensstöd det handlar om och hur det ska organiseras, se matris på nästa sida.

Katalogisering av mångspråkigt material utgör i dag en betydande utmaning för många bibliotek, en utmaning som förväntas växa i takt med att biblioteken själva gör fler egna inköp av material. KB behöver förutom att fortsätta stödja på det sätt man gör idag, se över möjligheterna att på sikt utveckla stödformerna. Ett exempel är att vidareutveckla katalogiseringsverktyg som kan generera originalschrift från romaniserad text samt utöka antalet språk för automatiserad romanisering.

KB kommer under 2026 tillsammans med Digiteket, SDLC och MLC att undersöka hur Digiteket kan fungera som plattform för kompetensstöd i medieförsörjningsfrågor för att ytterligare stötta bibliotekens kompetens inom området. KB och SDLC kommer också se över behoven och möjligheterna att ta stöd från forum som Svensk biblioteksförenings expertnätverk för bibliotekens arbete med mångspråk och nyanlända samt andra grupperingar med biblioteksmedarbetare och -chefer.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

Kompetensstöd	Delområden	Ansvar	Finns idag? Åtgärd vid behov	Kontaktvägar	Uppdatering av stöd
Mediestrategiskt arbete	Vägledning gallring (alla språk)	SDLC	Ja	SDLC tar emot alla frågor. Hänvisning till material på egna webben eller Digiteket.	SDLC/Digiteket ansvarar för uppdatering av stöd. Hjälp av KB och övriga sektorn t.ex.: *KB:s övriga uppdragstagare. *Ev. ny referensgrupp *Svensk biblioteksförerings expertnätverk för mångspråk och nyanlända
	Vägledning strategier för urval (alla språk)	SDLC	Ja		
	Vägledning förvärv: inköpsställen/-metoder, direktupphandling m.m. (alla språk)	SDLC + KB (Digiteket)	Delvis via MLC. Workshop VT-26 för att identifiera material och lägga plan för delning via Digiteket och SDLC.		

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

Kompetensstöd	Delområden	Ansvar	Finns idag? Åtgärd vid behov	Kontaktvägar	Uppdatering av stöd
Fjärrlån	Effektivering av fjärrinlån (alla språk, internationellt)	SDLC	Ja	SDLC tar emot alla frågor.	SDLC
	Vägledning vid fjärrlån (alla språk, nationellt och inom Norden)	SDLC	Ja		
Katalogisering	Vägledning katalogisering (alla språk)	KB	Ja, men kan behöva stärkas på sikt.	KB tar emot alla frågor som rör katalogisering. Metadatabyrån ¹⁰ . Mangsprakssupport@kb.se ¹¹	KB

¹⁰ Metadatabyrån innehåller nationell praxis och anvisningar inom metadata och katalogisering. Metadatabyråns redaktion finns på KB. <https://metadatabyran.kb.se/>

¹¹ Genom att mejla mangsprakssupport@kb.se kan biblioteksmedarbetaren ställa frågor om katalogisering av material på andra språk än svenska. Frågorna besvaras av medarbetare på KB.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

Kompetensstöd	Delområden	Ansvar	Finns idag? Åtgärd vid behov	Kontaktvägar	Uppdatering av stöd
				Mangkat-listan ¹² .	
Referensfrågor/ Övrigt konsultativt stöd	För att finna litteratur och författare.	SDLC	Ja. Ev. behov av stöd från sektorn.	SDLC tar emot alla frågor Mangkat-listan	SDLC, KB
	Övriga frågor: Var finns boken? Tull/post m.m	SDLC	Ja		

¹² Mangkat-listan är en sändlista för katalogisatörer av material på andra språk än svenska. Här kan biblioteksmedarbetare diskutera problem, praxis och behov av tekniskt stöd med mera i samband med katalogisering av mångspråkigt material.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

11. Risk- och konsekvensanalys med åtgärder

KB har tagit fram en risk- och konsekvensanalys med åtgärder för den föreslagna förändringen. Den bygger på den risk- och konsekvensanalys som gjordes inom förstudien men har uppdaterats och åtgärderna har justerats för att linjera med genomförandeplanen.

Förändring av den nationella lånecentrals-verksamheten

<u>Risk</u>	<u>Beskrivning</u>	<u>Konsekvens</u>	<u>Sannolikhet</u>	<u>Åtgärd</u>
ALLMÄNT				
Sämre utbud för biblioteken	För att få SDLC långsiktigt hållbar måste SDLC:s erbjudande och bestånd minskas.	Biblioteken får sämre service och inte tillgång till det kompletterande mediebestånd de behöver.	Hög	*Fortsatt äskande för extra medel till lånecentralsverksamheten. *Fortsatt arbete med att stärka lokalerna i lämplig omfattning, t.ex. kompletterande lokal samt förnyelse av hyllbestånd.
Bibliotek och användare ser negativt på förändringarna	KB lyckas inte förklara skälen till förändringarna, vilket leder till protester från bibliotek och användare.	KB behöver lägga tid på att hantera missnöje istället för att fokusera på genomförande och utveckling.	Låg	*Tydlig berättelse och kommunikation kring förändringen. *Förankring externt med bibliotek, SKR etc.
KOMPETENS OCH PERSONALRESURSER				
SDLC:s Kompetens i medieförsörjningsfrågor om mångspråk räcker inte till	Kompetens saknas delvis idag vad gäller bestandsarbete, t.ex.	Biblioteken får sämre service och inte tillgång till	Hög initialt, låg på sikt	*Kompetensförstärkning hos SDLC.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

<u>Risk</u>	<u>Beskrivning</u>	<u>Konsekvens</u>	<u>Sannolikhet</u>	<u>Åtgärd</u>
	förvärv och katalogisering av mångspråkslitteratur.	det kompletterande mediebestånd de behöver.		*KB ser över hur kompetens kan delas över hela sektorn. *KB anordnar digitala träffar om förvärv för att stötta delning av kunskap och kompetens. *KB ger SDLC:s medarbetare skräddarsydd kurs i mångspråskatalogisering.
Den nationella mångspråskompetensen försvagas	När Stockholms stadsbibliotek inte längre har ett uppdrag så kommer inte kompetensen som medarbetarna besitter längre hela sektorn till gagn.	Biblioteken får svårare att möta användarnas behov.	Hög initialt, låg på sikt	*Kommunerna behöver satsa på att stärka den lokala kompetensen vid behov. *Kompetensförstärkning hos SDLC. *KB ser över kompetens kan delas över hela sektorn.
KB har svårt att möta behoven av katalogiserings- och förvärvsstöd på andra språk än svenska	KB har inte den organisation och kompetens som behövs för att administrera katalogiserings- och förvärvsstöd på andra språk än svenska, i den omfattning som behövs när MLC inte längre har uppdraget.	Biblioteken får sämre stöd.	Låg	*Kompetensförstärkning KB på sikt. *Fortsätta utveckla katalogiseringsverktyg. KB ger SDLC:s medarbetare skräddarsydd kurs i mångspråskatalogisering. *Digitala frågestunder om mångspråskatalogisering.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

<u>Risk</u>	<u>Beskrivning</u>	<u>Konsekvens</u>	<u>Sannolikhet</u>	<u>Åtgärd</u>
SDLC:S personalresurser räcker inte till för ökad logistik m.m.	Flytten av MLC till Umeå kräver mer personal hos SDLC för att hantera logistik: ta emot beställningar och skicka.	Biblioteken får sämre service.	Låg	*Kompetensförstärkning hos SDLC.
LOKAL OCH TILLGÄNGLIGHET				
Umeå kommun hittar ingen lämplig kompletterande lokal i tid till flytten av MLC:s bestånd.	Umeå kommun behöver hitta kompletterande lokaler för att inhysa MLC:s och depåbibliotekets bestånd men lyckas inte med detta i tid till planerad flytt av MLC:s bestånd.	MLC:s bestånd blir otillgängligt under en längre period.	Hög	*Magasinering av delar av det samlade beståndet.
Flytt av bestånd gör att beståndet kommer vara otillgängligt under en tid.	MLC:s bestånd kommer vara otillgängligt under 3–6 månader i början av 2027, vilket är oundvikligt. Blir det senare aktuellt med flytt av SDLC:s bestånd/delar av beståndet innebär det också att det beståndet kommer vara otillgängligt.	Biblioteken står utan kompletterande medieförsörjning av mångspråkig litteratur.	Hög	*Försöka korta flyttperioden så mycket det går. *Förbereda under 2026 inför mottagande av beståndet 2027. *Se över möjligheterna att låta biblioteken låna en så stor del av

Förändring av den nationella lånecentrals-verksamheten

<u>Risk</u>	<u>Beskrivning</u>	<u>Konsekvens</u>	<u>Sannolikhet</u>	<u>Åtgärd</u>
				beståndet som möjligt under flyttperioden.
Delar av SDLC måste med kort framförhållning utrymmas eftersom det är skyddsrum.	En tredjedel av lokalerna är idag skyddsrum och behöver utrymmas snabbt vid höjd beredskap.	Delar av beståndet förstörs i samband med utrymning.	Hög	*Se över om de magasin som idag är skyddsrum kan ersättas av mindre lokal. *Fortsätta undersöka nya lokaler i Umeås kommunala bestånd. *På sikt ska lånecentralsverksamheten finnas med i KB:s lokalstrategi.
Även med kompletterande lokaler kommer depåbibliotek + MLC på sikt att växa ur lokalerna.	Depåbiblioteket och övriga samlingar kan på sikt inte växa sig hur stora som helst, eftersom finansieringen inte tillåter det.	Depåbibliotekets bestånd kan inte växa och beståndet på andra språk än svenska kan inte förnyas.	Medel	*Ytterligare prioritering av den nationella lånecentralsverksamheten. *Ta fram plan för massdigitisering. *Lånecentralsverksamheten ska finnas med i KB:s lokalstrategi för att tydliggöra att KB har ansvar för

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

<u>Risk</u>	<u>Beskrivning</u>	<u>Konsekvens</u>	<u>Sannolikhet</u>	<u>Åtgärd</u>
				den nationella lånecentralverksamheten.
Kostnaden för att byta ut nuvarande hyllsystem rymmer inte inom KB:s medel för lånecentralverksamheten.	Nuvarande hyllsystem är i dåligt skick och behöver bytas ut, vilket är kostsamt. KB har inte utrymme för att ta omfattande utgifter på kort tid.	Medarbetarnas arbetsmiljö blir sämre.	Medel	*KB lägger tillsammans med SDLC en plan för att byta ut hyllsystem över ett antal år, för att det ska rymmas inom befintlig finansiering. Dialog förs mellan KB och Umeå kommun om prioriteringar och kostnader för hyllsystem i kompletterande lokal.
Umeå kommun hittar ingen lämplig kompletterande lokal för verksamheten inom lämplig tidsram.	Umeå kommun söker men hittar inte någon lokal för att komplettera nuvarande lokaler.	Beståndet är otillgängligt under lång tid.	Låg	*Massdigitisering *Prioritering och omfattande gallring av depåbibliotekets bestånd

11.1. Konsekvenser för KB

Utifrån risk- och konsekvensanalysen ser KB inte att KB:s verksamhet påverkas på ett negativt sätt av förändringen. Ambitionen är att förändringen snarare ska leda till en större möjlighet att utveckla det nationella stödet för kompletterande medieförsörjning, som kan gynna KB och hela sektorn. Exempel på möjligheter:

- Digitalt tillgängliggörande av upphovsrättsligt fritt tillgängligt material genom digitisering on demand och ev. massdigitisering.
- Utrymme för att öka mångspråkskompetensen inom KB.
- Möjlighet att ta ett helhetsgrepp kring medieförsörjningen eftersom medieförsörjningsplanen för SDLC knyts till ramverket för den nationella medieförsörjningen.

För KB innebär beslutet således att:

- det från 2027 finns *en* statlig lånecentralverksamhet inklusive depåbibliotek, vilket är i enlighet med bibliotekslagen.
- KB från 2028 inte längre ger uppdrag om lånecentralverksamhet till Stockholms stadsbibliotek och därmed har KB en uppdragstagare mindre.
- det nationella stödet för kompletterande medieförsörjning kan stärkas, vilket också kan ge upphov till synergier med annan verksamhet inom KB. Exempelvis:
  - digitisering och digitalt tillgängliggörande,
  - ökad mångspråkskompetens inom KB.

12. Genomförandebeslut

Den här genomförandeplanen ligger till grund för KB:s beslut om att genomföra förändringen av den nationella lånecentralverksamheten.

Genomförandeplanen förankras internt i avdelningsledningen för samverkan samt i KB:s ledningsgrupp. Löpande avstämningar och förankring har skett med verksamheterna och deras huvudmän, Stockholms stad/Stockholms stadsbibliotek och Umeå kommun/Umeå stadsbibliotek. Som en sista avstämning hålls samråd med respektive uppdragstagare.

12.1. Samråd med respektive uppdragstagare

Samråd kommer hållas med respektive uppdragstagare i januari 2026. Det blir ett sista förankringstillfälle och avstämning inför KB:s genomförandebeslut.

Uppdragstagarna har själva bestämt vilka som deltar vid samråden.

Förändring av den nationella lånecentral-verksamheten

15 januari 2026 hålls samråd med Umeå kommun. Riksbibliotekarie Karin Grönvall, enhetschef Oskar Laurin, projektledare Lovisa Furendal Berndt deltar från KB. Från Umeå deltar kulturdirektör Jenny Skarstedt, stadsbibliotekarie Helena Karlström och enhetschef Magdalena Sjöström.

20 januari 2026 hålls samråd med Stockholms stad. Riksbibliotekarie Karin Grönvall, enhetschef Oskar Laurin, projektledare Lovisa Furendal Berndt deltar från KB. Från Stockholm deltar bitr. stadsbibliotekarie Elisabeth Aquilonius och enhetschef Petter Södrin.

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00055

Remiss: Mobilitetsnorm Umeå kommun

Förslag till beslut

Kulturnämnden nämnden beslutar

att ställa sig bakom förslaget till yttrande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun arbetar för en stadsutveckling med människan i centrum där korta resvägar, levande stadsmiljöer och närhet till vardagliga funktioner är centrala element. Översiktsplanens strategier sätter ramarna för denna utveckling, där komplettering av befintlig bebyggelse och en ökad täthet är bärande principer. Parkering är en central fråga i samhällsbyggnadsprocessen och ett styrmedel där kommunen har rådighet. Genom att arbeta för att behovsanpassa antalet parkeringsplatser, samtidigt som hållbara färdsätt premieras, kan Umeåbornas behov av att äga egen bil minska. På så vis ges förutsättningar för en hög tillväxttakt samtidigt som gröna transportslag främjas.

Genom riktlinjer för parkering anger kommunen det lägsta antal parkeringsplatser som ska tillföras en fastighet vid ny- och tillbyggnad av bostäder, verksamheter samt vid ändrad användning.

Mobilitetsnormen ska vara flexibel för revideringar samt:

- Arbeta för Umeås hållbara tillväxt
- Främja omställning till hållbara transportslag
- Stödja handläggning av detaljplaner och bygglov
- Säkerställa att parkering ordnas i skälig utsträckning med hänsyn till lagstiftning och kommunala målsättningar
- Vara transparent och enkel att kommunicera

Enligt plan- och bygglagen bär fastighetsägaren ansvar för att anordna parkering för sin fastighet. Kommunen har ingen skyldighet att tillhandahålla parkering. Däremot har kommunen ett övergripande ansvar för parkeringsplaneringen och ska därmed ange vilket parkeringsbehov fastighetsägaren eller byggherren ska tillgodose. Som stöd för bedömning av parkeringsbehovet tar kommunen fram riktlinjer för vilka krav som ska ställas på byggaktörer för att uppnå en rimlig mängd parkering för respektive fastighet.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KU-2025/00055

Förslaget har tagits fram i samverkan mellan kompetenser från stadsledningskontoret, tekniska nämnden, byggnadsnämnden samt Umeå parkering AB.

Yttrande

Kulturnämnden anser att förslaget till Mobilitetsnorm för Umeå kommun i grunden är positivt.

Dock förutsätts för att mobilitetsnormen i praktiken ska fungera att annan kommunal planering och service går hand i hand med ökad mobilitet. Till exempel förutsätter det att kulturell service som bibliotek, kulturella scener, kulturskola och andra kulturella aktörer finns tillgängliga i nära anslutning till busslinjer och bostadsområden. Det gäller såväl ny, tillkommande som befintlig verksamhet.

Mobilitetsnormen saknar en konsekvensanalys för hur de kommunala verksamheterna påverkas av ett eventuellt införande.

Beslutsunderlag

Remiss – Mobilitetsnorm för Umeå kommun

Beredningsansvariga

Leif Mårtensson

Beslutet ska skickas till

Elin.lindqvist@umea.se märkt KS-2024/00548

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Leif Mårtensson
Ledningskoordinator

Mobilitetsnorm för Umeå kommun

Remissversion 2025-10-24

Innehåll

Bakgrund	3
Mål och syfte	3
Ansvarsfördelning	3
Status	3
Från bilparkering till hållbar mobilitet	5
Parkeringsstal för bil	5
Utgångspunkter för bilparkering	5
Bilparkering för bostäder	6
Bilparkering för verksamheter	8
Friköp	9
Samnyttjande av parkering	9
Acceptabla gångavstånd	10
Angöringsplats och parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga	10
Parkeringsstal för cykel	11
Cykelparkering för bostäder	11
Cykelparkering för verksamheter	11
Mobilitetsåtgärder	12
Mobilitetsavtal	12
Mobilitetsåtgärder för bostäder	13
Steg 1: Baståtgärder	14
Steg 2: Poängåtgärder	14
Mobilitetsåtgärder för verksamheter	14
Uppföljning och revidering	15

Medverkande:
 Strategisk utveckling
 Detaljplan
 Bygglov
 Gator och parker
 UPAB

Bakgrund

Umeå kommun arbetar för en stadsutveckling med människan i centrum där korta resvägar, levande stadsmiljöer och närhet till vardagliga funktioner är centrala element. Översiktsplanens strategier sätter ramarna för denna utveckling där komplettering av befintlig bebyggelse och en ökad täthet är bärande principer. Parkering är en central fråga i samhällsbyggnadsprocessen och ett styrmedel där kommunen har rådighet. Genom att arbeta för att behovsanpassa antalet parkeringsplatser samtidigt som hållbara färdssätt premieras kan Umeåbornas behov av att äga egen bil minska. På så vis ges förutsättningar för en hög tillväxttakt samtidigt som gröna transportslag främjas.

Mål och syfte

Genom riktlinjer för parkering anger kommunen det lägsta antal parkeringsplatser som ska tillföras en fastighet vid ny- och tillbyggnad av bostäder, verksamheter samt vid ändrad användning.

Mobilitetsnormen ska vara flexibel för revideringar samt:

- Arbeta för Umeås hållbara tillväxt
- Främja omställning till hållbara transportslag
- Stödja handläggning av detaljplaner och bygglov
- Säkerställa att parkering ordnas i skälig utsträckning med hänsyn till lagstiftning och kommunala målsättningar
- Vara transparent och enkel att kommunicera

Ansvarsfördelning

Enligt plan- och bygglagen bär fastighetsägaren ansvar för att anordna parkering för sin fastighet. Kommunen har ingen skyldighet att tillhandahålla parkering. Däremot har kommunen ett övergripande ansvar för parkeringsplaneringen och ska därmed ange vilket parkeringsbehov fastighetsägaren/byggherren ska tillgodose. Som stöd för bedömning av parkeringsbehovet tar kommunen fram riktlinjer för vilka krav som ska ställas på byggaktörer för att uppnå en rimlig mängd parkering för respektive fastighet.

Status

- Parkeringsnormen ska tillämpas som riktlinjer vid detaljplaneläggning samt som krav vid bygglovsprövning.
- Parkeringsnormen antas av kommunstyrelsens planeringsutskott. Byggnadsnämnden är beslutande instans vid prövning mot parkeringsnormen.
- Likställighetsprincipen ska tillämpas för att säkerställa att byggaktörer behandlas lika.

8 kap i plan och bygglagen (2010:900), PBL, anger följande om parkering:

- ”9 § En obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Tomten ska ordnas så att...”
  - ”... 4. det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon...”
  - ”...Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering enligt första stycket 4, ska man i första hand ordna friyta.”
- ”10 § Det som gäller i fråga om utrymme och parkering, lastning och lossning och om friyta i 9 § första stycket 4 och andra stycket ska i skälig utsträckning också tillämpas om tomten är bebyggd.”

Från bilparkering till hållbar mobilitet

Utgångspunkten i detta dokument är att se till den samlade tillgängligheten till en plats i stället för att fokusera på parkering som en separat del av trafiksystemet. Genom detta skifte synliggörs de hållbara färdmedlen och kommunens ambition om en långsiktigt hållbar stadsutveckling med människan i centrum. Det sammanlagda behovet av mobilitet kan illustreras enligt figuren nedan.

Figur 1.

Parkeringstal för bil

Utgångspunkter för bilparkering

Eftersom tillgänglighet till en fastighet är beroende av flera samverkande aspekter behöver parkeringstalet vara avhängigt den samlade bilden av möjligheten att röra sig till och från olika delar av staden. Genom att sätta antal parkeringsplatser i relation till fastighetens läge och tillgängliga mobilitetstjänster bedöms vad som kan betraktas som skälig miniminivå av parkeringsplatser som ska tillföras en fastighet. Parkeringstalet beräknas utifrån bebyggelsens totala area (BTA) för flerbostadshus och verksamheter samt utifrån antal enheter för småhus.

Lägesbedömning

Mobilitetsnormen bygger utifrån ovanstående resonemang på en sammanvägning av tillgängligheten i Umeås stadsdelar som utgår från följande:

- Tillgång till kollektivtrafik
- Närhet till arbetsplatser
- Närhet till service (dagligvaruhandel)
- Närhet till centrum

Parkeringstalet blir lägre i de områden där dessa faktorer samlat visar på god tillgänglighet till vardagliga funktioner (se figur 1).

Mobilitetsåtgärder och mobilitetsavtal

Utöver den lägesbestämda variationen kan det sammanlagda behovet av parkeringsplatser minska i de fall fastighetsägaren åtar sig att tillhandahålla mobilitetstjänster till boende och verksamma (se avsnitt om mobilitetsåtgärder). Detta regleras i mobilitetsavtal som tecknas mellan Umeå kommun och byggaktör.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilparkering för bostäder

Vid beräkning av parkeringstal för bostäder ska säkerställas:

- Att fastighetens behov av parkeringsplatser inryms inom egna fastigheten, i samlad- eller gemensam anläggning alternativt på närliggande fastighet genom servitut (se tabell 5 för acceptabelt gångavstånd till parkering)
- Att yta avsätts för besöksparkering
- Att yta avsätts för parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga

Flerbostadshus

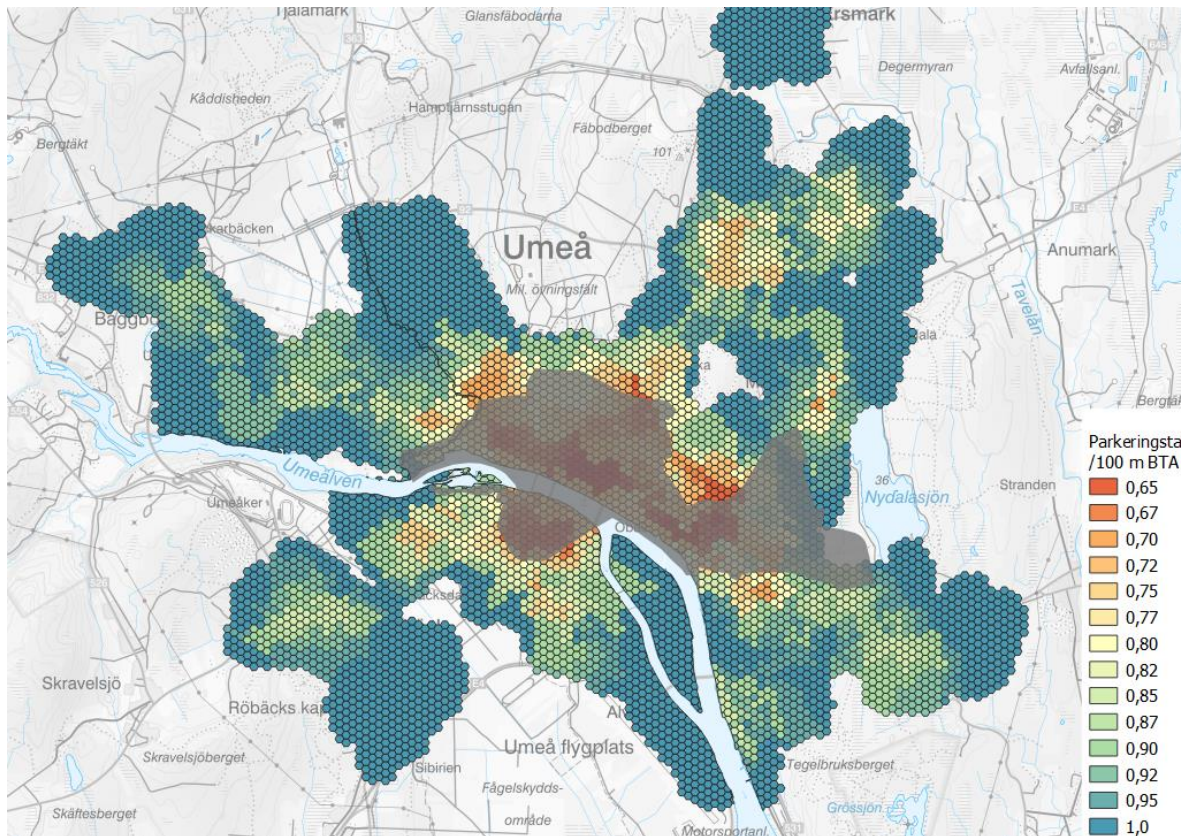
Utgångspunkten är att 1 parkeringsplats per 100 m² BTA bostadsbebyggelse ska tillhandahållas vid ny-, till- eller ombyggnation. Från detta görs avdrag utifrån den sammanlagda tillgängligheten för respektive fastighet enligt nedanstående tabell.

Tabell 1. Beräkningsgrund för lägesbaserade parkeringstal. Se bilaga 1 för karta över hållplatskategorier

Övriga områden inom Umeå tätort, grundtal 1 parkeringsplats/100 m ² BTA		
Aspekt	Avstånd [m]	Reduktion
Närhet till centrum	2500	0,05
Närhet till arbetsställen (antal 1000 inom 1500 m)	1500	0,1
Närhet till livsmedelsbutik	1000	0,05
	750	0,075
	500	0,1
Närhet till hållplats med god trafikering		
Närhet till hållplats med ≥ 44 000 avgångar/år	300	0,1
Närhet till hållplats med 31000 - 43999 avgångar/år	300	0,075
Närhet till hållplats med 17000 - 30999 avgångar/år	300	0,05

Nedanstående karta illustrerar parkeringstal i Umeå tätort utifrån en sammanvägning av faktorerna i tabellen ovan. Kartan visas i remisskede men planeras sedan ligga till grund för webblösning som byggaktörer och handläggare kan använda sig av för att studera förutsättningarna för respektive fastighet.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Figur 2. Parkeringstal i Umeå tätort för bostäder i flerbostadshus, baserat på en sammanvägning av parametrar från tabell 1.

Kartan visas i remisskede men planeras sedan ligga till grund för webblösning som byggaktörer och handläggare kan använda sig av för att studera förutsättningarna för respektive fastighet.

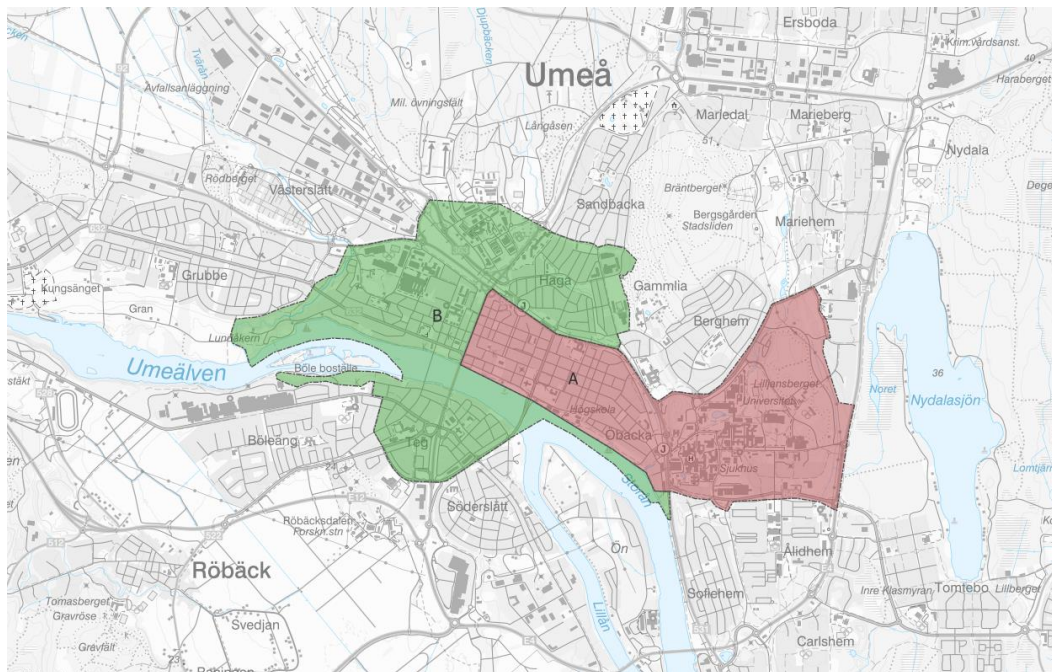
För centrumfyrkanten, centrala staden, universitetsstaden samt kommundelar utanför Umeå tätort gäller fasta parkeringstal enligt tabell 2. Möjlighet till reduktion genom mobilitetsavtal finns för alla områden inom Umeå tätort.

Tabell 2. Zoner där fasta parkeringstal är gällande

Zon	Parkeringsplatser/100 m ² BTA
A	0,6
B	0,7
Utanför Umeå tätort	1

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Figur 3 Karta över zoner där fasta parkeringstal är gällande.

Småhus

För småhus gäller att varje enhet ska tillhandahålla minst 1 parkeringsplats. Utöver detta ska besöksparkering säkerställas med 0.2 platser per enhet. Detta gäller både inom Umeå tätort och i övriga kommundelar.

Tabell 3. Parkeringstal för småhus

Område	Antal parkeringsplatser/enhet	Antal besöksparkeringar/enhet
Umeå tätort	1	0,2
Övriga tätorter och kommundelar	1	0,2

Besöksparkering

För besöksparkering gäller att 0.15 parkeringsplatser per 100 m² BTA ska tillföras respektive fastighet. Möjlighet till reduktion på besöksparkering finns i de fall platserna ingår i samlad anläggning med möjlighet till samnyttjande, se avsnitt om samnyttjande av parkering.

Bilparkering för verksamheter

Beräkning av parkeringsbehovet för verksamheter baseras på samma lägesparametrar som för bostäder. Det vill säga det samvarierar med var i Umeå tätort det finns goda förutsättningar för hållbara resmönster. Utöver detta så baseras parkeringstalet för respektive fastighet på en kategorisering av olika verksamhetstyper (Se tabell 4).

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Vid beräkning av parkeringstal för verksamheter gäller följande:

- Bilparkering ordnas inom egna fastigheten, i samlad- eller gemensam anläggning alternativt på närliggande fastighet genom exempelvis servitut (se tabell 5 för acceptabelt gångavstånd till parkering)
- En särskild parkeringsutredning ska tas fram i projekt där för verksamheter som inte specificeras i tabell 4.
- Verksamheter upp till 200 kvm regleras inte i mobilitetsnormen.
- Nödvändigt underlag för bedömning av parkeringsbehov tas fram av exploitör i samråd med Umeå kommun.

Tabell 4. Parkeringstal för verksamheter, fördelat efter kategori

Funktion	Planbestämmelse	Parkeringstal/100 m ² BTA
Centrum, handel, restaurang*	C, H	2,0
Kontor	K	1.5
Industri	J	0.5
Verksamhet	Z	1.0
Tillfällig vistelse (ex. hotell)	O	Särskild utredning
Vård	D	Särskild utredning
Skola/förskola	S	Särskild utredning
Övrigt		Särskild utredning

*Exklusive externhandel/större anläggningar i bilorienterade lägen, här krävs särskild utredning

För verksamhetsparkering finns möjlighet till avsteg från normen i de fall byggaktören kan påvisa att behovet av parkering avviker från vad kommunen bedömt vara gällande. För detta krävs särskild parkeringsutredning och samsyn mellan aktör och kommun.

Friköp

Parkeringsköp (friköp av parkering) innebär en möjlighet för byggaktör att köpa sig fri från ansvaret att anlägga parkering inom den egna fastigheten. Umeå kommun erbjuder möjlighet till friköp där förutsättningar finns. Parkeringsköp för verksamheter är ett krav inom centrumfyrkanten, området mellan Västra Esplanaden, Östra Kyrkogatan, Järnvägsallén och Västra Strandgatan.

Samnyttjande av parkering

Samnyttjande innebär att bilplatserna används för flera ändamål under olika tider på dygnet. Samnyttjande av bilparkeringsplatser bör i första hand tillämpas på parkeringar vid arbetsplatser som kan nyttjas i kombination med bostäder, handel eller serviceändamål utanför kontorstid. En beläggningsstudie avgör lämpligheten i att använda samnyttjande som verktyg vid parkeringsköp.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

För boendeparkering i samlad anläggning kan reduktion på besöksparkering beviljas. Detta förutsätter att boende ej har fasta platser¹ samt att antalet parkeringar i den samlade anläggningen uppgår till minst 50. Uppfylls detta medges reduktion på 0.05 platser/100 m² BTA.

Acceptabla gångavstånd

Umeå kommuns rekommenderade acceptabla gångavstånd redovisas i tabell 5.

Tabell 5. Acceptabla gångavstånd mellan parkeringsanläggning och målpunkt

Parkeringskategori	Acceptabla gångavstånd
Bostäder (besökande och boende)	400 m
Bostäder centrumfyrkanten (besökande och boende)	600 m
Verksamheter	400 m
Verksamheter centrumfyrkanten	600 m
Angöring	75 m
Parkering för rörelsehindrade	25 m

Angöringsplats och parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga

Tillgång till angöringsplats och parkeringsplatser anpassade för personer med nedsatt rörelseförmåga säkerställs och redovisas under planläggning/bygglov.

På eller i nära anslutning till en tomt som ska vara tillgänglig och användbar, ska det finnas minst en angöringsplats för fordon inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré. Angöringsplatsen ska utformas och placeras så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda angöringsplatsen (BFS 2024:13 - 2 kap. 5 §).

På eller i nära anslutning till en tomt som ska vara tillgänglig och användbar, ska det kunna ordnas minst en tillgänglig och användbar parkeringsplats för fordon. Parkeringsplatsen ska utformas och placeras så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att självständigt använda parkeringsplatsen (BFS 2024:13 - 2 kap. 6 §).

Gångvägar mellan entré till byggnad och parkerings- och angöringsplatser ska utformas och dimensioneras för den avsedda användningen så att det går att använda dem på ett säkert sätt (BFS 2024:13 - 4 kap. 1 §).

Kraven gäller vid nybyggnad av en byggnad på en obebyggd tomt. Om det är en bebyggd tomt, så gäller kraven bara under vissa förutsättningar. I de fallen ska tomtkraven bara tillämpas i den utsträckning som är skälig med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper.

¹ Innebär att boende inte har tillgång till en egen fast parkering utan i stället hänvisas till var det för parkeringstillfället finns ledigt utrymme i anläggningen.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Tabell 6. Parkering för rörelsehindrade

Antal parkeringsplatser	Reserverade platser för rörelsehindrade
> 10	1
> 50	2
> 100	3
> 200	4

Vid fler än 200 platser ska 6+1 plats anordnas för varje tillkommande 100 platser.

Parkeringstal för cykel

Cykelparkeringar ska placeras och utformas så att de blir lätt tillgängliga och upplevs trygga och säkra.

Cykelparkering för bostäder

För bostäder är cykelparkeringstalen samma oavsett var i kommunen fastigheten är lokaliserad. Besöksparkering ingår i parkeringstalet. I flerbostadshus ska minst fem procent av platserna rymma mer platskrävande cyklar, till exempel lådcyklar.

För särskilda boendeformer (gruppboende, äldreboende med flera) kan behovet variera stort. Antal cykelplatser behöver därför utredas från fall till fall utifrån typ av boendeform, antal boende och förväntad personaltäthet.

Tabell 7. Cykelparkeringstal flerfamiljshus

Typ	Cykelplatser/100 m ² BTA
Flerbostadshus	3*
Studentrum	4
Särskilda boendeformer	Särskild utredning

*Varav 5 % för mer platskrävande cyklar.

För småhus anges parkeringstalen per enhet i stället för per BTA.

Tabell 8. Cykelparkeringstal småhus

Typ	Cykelplatser/enhet
Småhus	4

Cykelparkering för verksamheter

För verksamheter kan parkeringsbehovet variera beroende på var i kommunen de är lokaliserade vilket innebär att även parkeringstalet varierar.

För vissa typer av verksamheter är det svårt att sätta generella parkeringstal utan där får det utredas från fall till fall.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Tabell 9. Cykelparkeringstal verksamheter

Verksamhet	Cykelplatser/elev eller cykelplatser/100 m2 BTA		
	Zon A-B	Övriga Umeå tätort	Övriga kommunen
Förskola	0,3 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev	0,3 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev	0,2 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev
Grundskola	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*
Gymnasium	0,6 cpl/elev	0,6 cpl/elev	Särskild utredning
Högskola	Särskild utredning		
Centrum, handel, restaurang	1,5 cpl/100 m2 BTA	1,5 cpl/100 m2 BTA	1 cpl/100 m2 BTA
Kontor	2,2 cpl/100 m2 BTA	1,8 cpl/100 m2 BTA	1 cpl/100 m2 BTA
Industri	-	0,6 cpl/100 m2 BTA	0,3 cpl/100 m2 BTA
Verksamhet	Särskild utredning		
Vård	Särskild utredning		

*Endast lågstadium lägre intervallet, endast högstadium högre intervallet.

Mobilitetsåtgärder

En andel av fastighetens mobilitetsbehov kan i många fall ordnas genom andra åtgärder än parkeringsplatser för bil, så kallade mobilitetsåtgärder. Där förutsättningarna för detta finns är det upp till varje fastighetsägare att själv välja om fastigheten ska ha färre bilparkeringar i kombination med ett antal mobilitetsåtgärder eller om antalet bilparkeringar ska vara enligt avsnitt Parkeringstal för bil. Upp till 40 % av bilparkeringsplatserna för boende och verksamma kan ersättas med mobilitetsåtgärder. Antalet besöksparkeringar och parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga påverkas inte av eventuella mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsavtal

Fastighetsägare som väljer att göra mobilitetsåtgärder ska teckna ett mobilitetsavtal med kommunen. I avtalet ska det framgå vilka mobilitetsåtgärder som fastighetsägaren förbinder sig att tillhandahålla under avtalstiden. Avtalet gäller i tio år från inflytt i fastigheten. Avtalet gäller mellan fastigheten och kommunen, dvs om fastigheten säljs under avtalsperioden är den nya fastighetsägaren skyldig att uppfylla mobilitetsavtalet under de kvarvarande åren.

Mobilitetsavtal kan tecknas för fastigheter med bostäder likväl som fastigheter med verksamheter. Vilka mobilitetsåtgärder som kan väljas skiljer sig däremot åt beroende på om de riktar sig till boende eller verksamheter.

Till avtalet ska en genomförandebeskrivning bifogas där fastighetsägaren beskriver mer i detalj hur åtgärderna ska ordnas. Det kan till exempel vara var bilpool lokaliseras samt vilken bilpoolsleverantör som fastighetsägaren har tecknat avtal med. Genomförandebeskrivningen skrivs i en mall som kommunen tillhandahåller och ska godkännas av kommunen innan avtal kan tecknas.

Det går att teckna mobilitetsavtal även för äldre fastigheter, till exempel om fastighetsägaren vill använda en yta som idag används till parkering till något annat och i stället genomföra

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

mobilitetsåtgärder. Parkeringsbehovet behöver då först räknas om utifrån avsnitt Parkeringstal för bil och sedan väljer fastighetsägaren mobilitetsåtgärder och tecknar avtal med kommunen på samma sätt som för nya fastigheter.

Geografiska förutsättningar

Mobilitetsavtal för bostäder kan tecknas för fastigheter som ligger inom Umeå tätort.

För verksamheter gäller utöver ovanstående även kravet att fastigheten får ha högst 500 m gångväg (faktisk gångväg, ej fågelvägen) till busshållplats med minst en avgång var 15:e minut under dagtid.

Besöksparkeringar bil (påverkas ej)

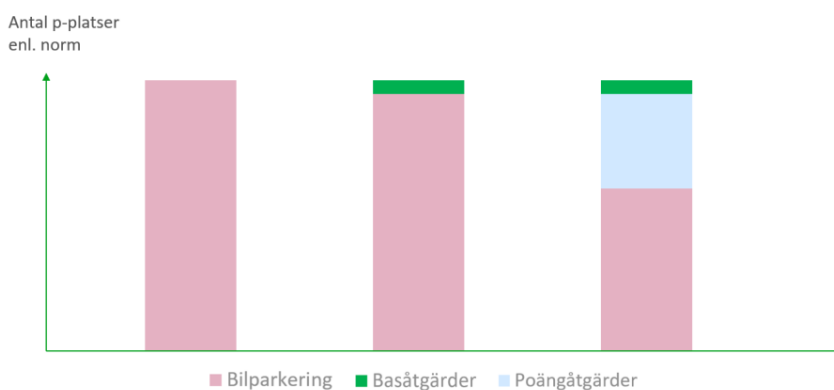
Eftersom mobilitetsåtgärderna främst är inriktade på de boende/verksamma i fastigheten så påverkas inte antalet besöksparkeringar av åtgärderna. Detta innebär att fastighetsägare som tecknar mobilitetsavtal förbinder sig att tillhandahålla samma antal besöksparkeringar som om de inte skulle ha mobilitetsavtal. Dessa platser får inte hyras ut eller på annat sätt upplåtas till boende eller verksamma i fastigheten utan ska vara tillgängliga för fastighetens besökare.

Parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga (påverkas ej)

Antal parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga påverkas inte av eventuella mobilitetsåtgärder. Detta innebär att fastighetsägare som tecknar mobilitetsavtal förbinder sig att tillhandahålla samma antal parkeringar för personer med nedsatt rörelseförmåga som om fastigheten inte skulle ha mobilitetsavtal. Dessa platser ska alltid lokaliseras på den egna fastigheten oavsett var övriga bilparkeringsplatser lokaliseras.

Mobilitetsåtgärder för bostäder

För bostäder kan mobilitetsåtgärder göras i två steg; basåtgärder och poängåtgärder. Reduktion för poängåtgärder kan endast fås på fastigheter där även basåtgärderna genomförs. Åtgärderna har som syfte att minska de boendes behov av att äga en egen bil utan att deras mobilitet försämras. För att uppnå detta krävs en kombination av flera åtgärder.

Figur 3. Byggaktörens alternativ för fördelning mellan antal bilparkeringsplatser för boende och antal mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Steg 1: Baståtgärder

I det första steget ingår två basåtgärder som tillsammans ger 5 % reduktion på antalet bilparkeringsplatser för boende. De två åtgärderna, som båda måste genomföras för att kunna erhålla reduktionen är:

- Avgift bilparkering
- Attraktiv cykelparkering (väderskydd och ramlåsmöjlighet på minst 75 % av cykelparkeringsplatserna)

Åtgärderna beskrivs mer utförligt i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder.

Steg 2: Poängåtgärder

Fastighetsägare som väljer att genomföra basåtgärderna kan även välja att gå vidare till andra steget för att erhålla totalt 40 % reduktion på antal bilparkeringsplatser för boende (inklusive de 5 % som basåtgärderna ger). Fastighetsägaren kan då välja bland de mobilitetsåtgärder som listas i tabell 10, så att totalt minst tio mobilitetspoäng uppnås. Utöver de valda åtgärderna ska fastigheten också ha en mobilitetssamordnare som ansvarar för att informera boende om åtgärderna samt vara kontaktperson för Umeå kommun. En mer utförlig beskrivning mobilitetssamordnarens roll samt av de olika mobilitetsåtgärderna finns i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder.

Observera att poängåtgärder ger reduktion enbart om även basåtgärderna genomförs.

Tabell 10. Poängåtgärder

Mobilitetsåtgärd	Mobilitetspoäng
Bilpool inklusive prova på-erbjudande	6
Cykelpool inklusive prova på-erbjudande	4
Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning	4
Cykelrum inomhus	3
Erbjudande om årlig cykelservice	3
Erbjudande periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade	3
Erbjudande periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade	2
Cykelservicestation	2
Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande	1
Servicelösning för grovsopor	1
Fastighetsägarens egna förslag	1-6

Mobilitetsåtgärder för verksamheter

För verksamheter finns ett färdigt paket med mobilitetsåtgärder där samtliga åtgärder måste genomföras om fastighetsägaren väljer att teckna mobilitetsavtal. Åtgärderna för verksamheter är

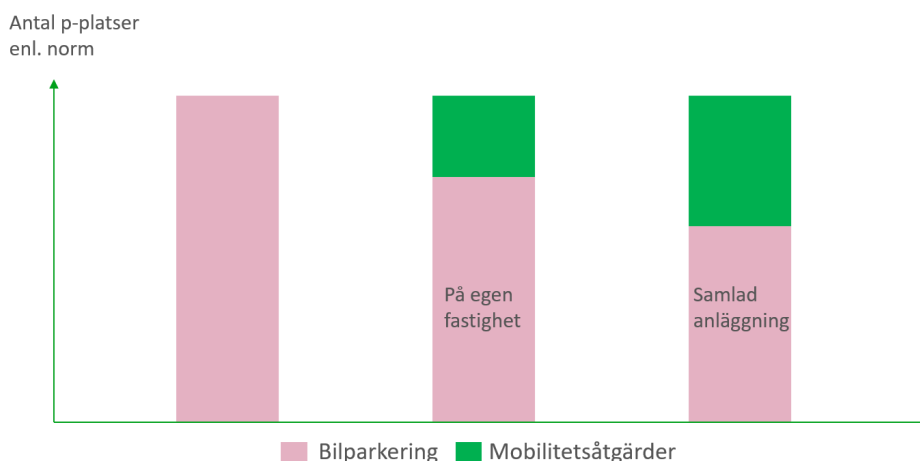
Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

inriktade på att minska personalens behov att ta bilen till arbetet och skiljer sig därför åt från mobilitetsåtgärderna för bostäder:

- Attraktiv cykelparkering
- Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra)
- Ej personliga parkeringsplatser för bil
- Erbjudande om kollektivtrafikkort 30 dagar eller presentkort på ett däckbyte cykel

En mer utförlig beskrivning av åtgärderna finns i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder. Utöver åtgärderna ska fastigheten också ha en mobilitetssamordnare som ansvarar för att informera boende om åtgärderna samt vara kontaktperson för Umeå kommun, även mobilitetssamordnarens roll finns beskriven i samma bilaga.

Hur stor reduktionen på antal bilparkeringsplatser blir beror på var dessa är lokaliserade. Mobilitetsåtgärderna ger 25 % reduktion om bilparkering lokaliseras på egen fastighet och 40 % reduktion om bilparkering lokaliseras i en samlad anläggning, till exempel via friköp.

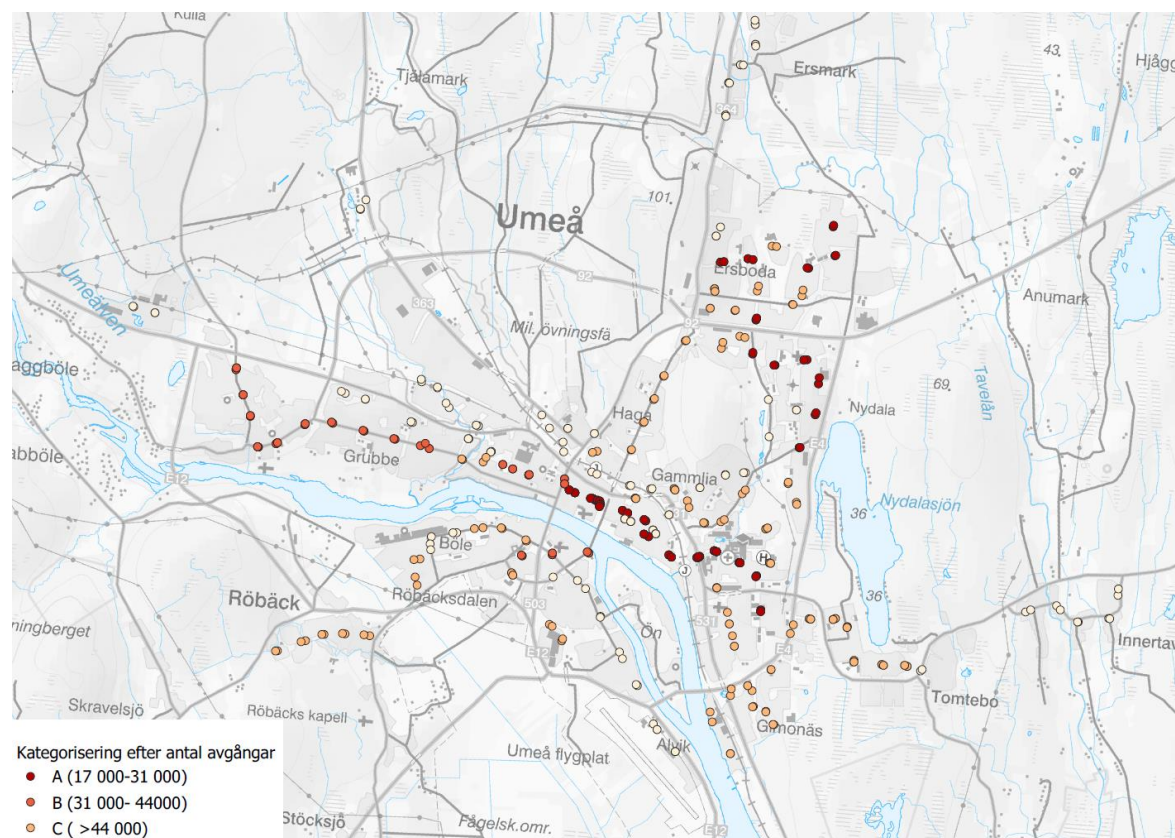
Figur 4. Byggaktörens alternativ för fördelning mellan antal bilparkeringsplatser för verksamma och antal mobilitetsåtgärder.

Uppföljning och revidering

Mobilitetsnormen ska kontinuerligt utvärderas för att följa upp effekt så väl som efterlevnad av mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilaga 1

Karta över hållplatslägen, klassificerat efter antal avgångar

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilaga 1

Beskrivning av mobilitetsåtgärder

Bilaga 1

Innehåll

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för bostäder.....	3
Avgift bilparkering.....	3
Attraktiv cykelparkering.....	3
Mobilitetssamordnare	3
Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade.....	3
Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade.....	4
Erbjudande om årlig cykelservice	4
Cykelrum inomhus	4
Cykelservicestation	4
Cykelpool inklusive prova på-erbjudande	5
Bilpool inklusive prova på-erbjudande	5
Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning.....	6
Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande.....	6
Servicelösning för grovsopor	7
Fastighetsägarens egna förslag	7
Beskrivning av mobilitetsåtgärder för verksamheter	7
Mobilitetssamordnare	7
Attraktiv cykelparkering.....	7
Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra).....	7
Ej personliga parkeringsplatser bil	7
Erbjudande om kollektivtrafikkort (30 dagar) eller presentkort på ett däckbyte cykel .	7

Bilaga 1

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för bostäder

Avgift bilparkering

Bilparkering ska inte ingå i hyra eller månadsavgift. Boende som vill ha tillgång till bilparkering ska hyra detta separat.

Attraktiv cykelparkering

Samtliga cykelparkeringsplatser som normen kräver ska antingen möjliggöra fastlåsning av cykeln i dess ram i cykelställ som är fast förankrade, eller lokaliseras i låst utrymme som enbart boende kommer åt.

Minst 75 % av platserna ska vara väderskyddade. Med väderskydd avses antingen skärmtak eller att platserna lokaliseras inomhus i marknivå. Cykelparkering inomhus ska vara enkel att nå, med automatisk dörröppnare eller dörrar som går att ställa upp.

Ett antal platser för besökare måste alltid lokaliseras utomhus.

Mobilitetssamordnare

En av fastighetsägaren utsedd person som ansvarar för att informera de boende om fastighetens mobilitetserbudanden. Det kan till exempel vara information om var cykelservicestation finns eller hur man använder bil- och cykelpool.

Mobilitetssamordnaren ansvarar också för att informera om och distribuera de provopå erbjudanden som ska finnas enligt de valda åtgärderna*.

Informationen ska kontinuerligt delges till samtliga nyinflyttade, samt löpande minst en gång per år. Den löpande informationen kan delges via exempelvis välkomstmöten, informationsskärmar, hemsidor, nyhetsbrev, årsmöten, eller utskick till brevlådor – eller andra kanaler som fastighetsägaren brukar informera via.

Mobilitetssamordnaren ska även vara kontaktperson åt Umeå kommun.

*Gäller åtgärderna Erbjudande om kollektivtrafikkort (60 respektive 120 dagar), Cykelpool, Bilpool, Cykelservice, Servicelösning grovsopor och Leveransskåp livsmedel/kylda varor.

Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade

Kostnadsfri 60-dagarskort med Ultra erbjuds till samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden. Erbjudandet gäller för vuxna i hushållet (över 18 år), och upp till två vuxna i samma hushåll, som då ska erbjudas varsitt 60-dagarskort. Bor en vuxen i hushållet, är det ett 60-dagarskort som erbjuds. Det ska vara möjligt att påbörja sitt periodkort under 12 månader från det enskilda hushållets inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet. Fastighetsägare kan via Länstrafikens Företagsportal ansluta sig och erbjuda biljetter till de boende elektroniskt, alternativt dela ut fysiska kort.

Bilaga 1

Denna åtgärd kan väljas för fastigheter som har högst 500 m gångväg (faktiskt gångväg, ej fågelvägen) till busshållplats med minst en avgång var 15:e minut under dagtid.

Kan ej kombineras med åtgärden Erbjudande om kollektivtrafikkort 120 dagar.

Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade

Erbjudandet om 60-dagarsbiljett utökas till 120-dagarsbiljett. I övrigt gäller samma villkor som för 60-dagarsbiljett.

Kan ej kombineras med åtgärden Erbjudande om kollektivtrafikkort 60 dagar.

Erbjudande om årlig cykelservice

Erbjudande om årligen återkommande kostnadsfri cykelservice för de boende (en cykel per person i hushållet). Erbjudandet ska inkludera en standardservice inklusive kostnaden för arbete och mindre materialkostnader. Cykelservicen kan äga rum vid fastigheten och servicen ska vara tillgänglig under tillräckligt lång tid så att samtliga intresserade kan ta del av denna. Alternativt kan boende få lämna in sin cykel kostnadsfritt hos utvald cykelhandlare. Administration och kostnad löses av fastigheten.

Cykelrum inomhus

Minst 60 % av cykelparkeringsplatserna lokaliseras i cykelrum inomhus. Följande krav ställs på cykelrummen:

- Lokaliseras i entréplan i nära anslutning till entré, med direkt tillgång både utifrån och från samtliga trapphus.
- Dörr utifrån som leder direkt utifrån in till cykelrummet förses med automatisk dörröppnare och har en bredd på minst en meter.
- Samtliga platser ska ha cykelställ med ramlåsmöjlighet och minst 0,6 meter i sidled mellan varje cykel.
- Skåp för laddning av cykelbatterier där varje enskilt fack har ladduttag och låsmöjlighet. Antal fack ska minst motsvara minst 20 % av antal cykelplatser i cykelrummet.

Cykelservicestation

Cykelservicestationen ska finnas inomhus inom den egna fastigheten eller i närliggande gemensam anläggning. Utrymmet ska vara tillräckligt stort för att kunna serva en lådcykel. Stationen ska innehålla följande:

- Ställning där en vanlig cykel kan hängas upp i arbetshöjd
- Kompressordriven luftpump med ventiladapter
- Grundläggande verktyg för reparationer såsom mejslar, skiftnyckel, däckverktyg och insexnyckelsats.
- Yta för cykeltvätt med tillgång till vatten och slang.

Bilaga 1

Utrustningen ska underhållas på ett sådant sätt att den förblir funktionell. Utrustningen ska vara förankrad för att hindra stöld.

Cykelpool inklusive prova på-erbjudande

Cykelpoolen ska innehålla både ellådcyklar och vanliga elcyklar (undantagen de minsta fastigheterna där enbart lådcykel räcker). Antalet cyklar ska vara minst enligt nedanstående tabell.

Bostädernas BTA	Minsta antal cyklar
0 – 2000 BTA	1 ellådcykel
2001 – 4000 BTA	1 ellådcykel + 1 elcykel
4001 – 6000 BTA	2 ellådcyklar + 1 elcykel
>6001 BTA	2 ellådcyklar + 2 elcyklar

Cykelpoolen ska vara lokaliserad inom eller i nära anslutning till den egna fastigheten och ska ordnas på ytor utöver ordinarie cykelparkeringar.

Cykelpoolen ska lokaliseras i ett låst och väderskyddat rum som håller minst 10 grader (för batteriernas livslängd och funktion). Det ska vara enkelt att nå, med automatisk dörröppnare eller dörrar som går att ställa upp. Batterier ska förvaras och kunna laddas i samma rum.

Cyklarna vara utrustade med vinterdäck under vintersäsongen och sommardäck under barmarksperioden. Kontinuerlig service och reparation av cyklarna ska ske under hela mobilitetsavtalets löptid. Det ska tydligt framgå för användarna hur felanmälan ska ske. Till cykelpoolen ska det även finnas ett tillgängligt och lättanvänt bokningssystem.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas att kostnadsfritt testa cykelpoolen minst fyra timmar. Erbjudandet ska kunna nyttjas utan krav på att teckna medlemskap i cykelpoolen. Erbjudandet ska gälla i minst sex månader från det enskilda hushållets inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilpool inklusive prova på-erbjudande

Fastighetsägaren ordnar antingen en egen bilpool eller avtalar med en bilpoolsleverantör om att bilpool ska finnas under hela avtalsperioden. Antal tillgängliga bilpoolsbilar ska vara enligt nedanstående tabell.

Bilaga 1

Bostädernas BTA	Minsta antal poolbilar
0 – 4000 m ²	1
>4001 m ²	2

Parkeringsplatser för bilpoolsbilarna ska ordnas på ytor utöver de antal bilparkeringsplatser som den reducerade normen kräver.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas att kostnadsfritt testa bilpoolen fyra timmar. Erbjudandet ska kunna nyttjas utan krav på att teckna medlemskap i bilpoolen. Erbjudandet gäller en gång per lägenhet och ska gälla i sex månader från inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilpoolen ska lokaliseras inom 400 meter från den fastighet som reduktionen gäller. I centrala staden accepteras avstånd upp till 500 meter. Avståndet ska mätas som faktiskt gångavstånd, dvs inte fågelvägen.

Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning

Fastighetens bilparkeringar lokaliseras i en samlad parkeringsanläggning utanför den fastighet som reduktionen gäller. Den samlade anläggningen delas med andra fastigheter. Det är ett krav att även besökare till fastigheten ska kunna ta sig in i och tillåtas parkera i anläggningen.

Parkeringsanläggningen ska lokaliseras inom 400 meter från bostäderna. I centrala staden accepteras avstånd upp till 500 meter. Avståndet ska mätas som faktiskt gångavstånd, dvs inte fågelvägen.

Parkering för rörelsehindrade ska lokaliseras på den egna fastigheten, dvs inte i den samlade anläggningen.

Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande

Leveransskåp som möjliggör ett säkert mottagande av större/kylda varor även när den boende inte är hemma. Skåpen ska vara lokaliserade inom den egna fastigheten och ska kunna nyttjas kostnadsfritt av de boende.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas ett presentkort på en gratis hemleverans från en lokal livsmedelsbutik. Erbjudandet gäller en gång per lägenhet och ska gälla i sex månader från inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilaga 1

Servicelösning för grovsopor

Fastighetsägaren ska utan kostnad för de boende ordna bortforsling av de boendes grovavfall. Det kan antingen ordnas med ett rum/yta där grovavfall får lämnas eller att fastighetsägaren minst två gånger per år ställer upp en container där de boende får slänga sitt grovavfall.

Fastighetsägarens egna förslag

Fastighetsägaren har även möjlighet att föreslå en eller flera egna åtgärder. Förslagen kan också vara befintliga åtgärder som fastighetsägaren önskar justera något i, men poängsättningen kan då komma att ändras. Åtgärdernas lämplighet samt eventuell poängsättning bedöms av kommunen.

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för verksamheter

Mobilitetssamordnare

En person hos fastighetsägaren eller hyresgästen som ansvarar för:

- Informera om de olika åtgärderna som finns, till varje nyanställd som börjar.
- Att åtgärderna genomförs såsom att boka cykelreparatör eller dela ut presentkort på däckbyte samt att busskort finns att tillgå elektroniskt eller fysiskt på arbetsplatsen.
- Vara kontaktperson åt Umeå kommun samt distribuera eventuella uppföljningsenkäter från kommunen.

Attraktiv cykelparkering

Samtliga cykelparkeringar som är till för anställda ska utrustas med ramlåsmöjlighet samt väderskydd.

Med väderskydd avses att parkeringen är försedd med skärmtak eller att platserna lokaliseras inomhus i markplan.

Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra)

Bilparkering får inte vara gratis för anställda, utan de anställda ska betala marknadsmässigt pris.

Ej personliga parkeringsplatser bil

Anställda ska ej kunna hyra en egen parkeringsplats utan samtliga bilparkeringsplatser ska organiseras i ett öppet parkeringssystem (ej personliga parkeringsplatser).

Erbjudande om kollektivtrafikkort (30 dagar) eller presentkort på ett däckbyte cykel

Samtliga nyanställda under avtalsperioden ska få erbjudande om ett kollektivtrafikkort (30 dagar) eller ett däckbyte för sin cykel. Det är viktigt att varje anställd själv får välja

Bilaga 1

om man vill ha kollektivtrafikkort eller däckbyte, dvs inte att fastighetsägaren väljer samma till alla. Detta eftersom ett t.ex. busskort inte är relevant för alla beroende på var man bor.

Det är viktigt att det är ett erbjudande, dvs att anställda kan välja att tacka nej eftersom det kan räknas som inkomst och leda till att en person som t.ex. har bostadsbidrag blir av med det för att den tjänat för mycket.

Kollektivtrafikkort

De anställda som väljer erbjudandet om "kollektivtrafikkort" ska få en kostnadsfri 30-dagarsbiljett med Ultra, Länstrafiken* eller Norrtåg*. Det ska vara möjligt att påbörja sin 30-dagarsperiod under 12 månader från att man blev anställd. Fastighetsägare kan via Länstrafikens Företagsportal ansluta sig och erbjuda biljetter till de boende elektroniskt (gäller ej Norrtåg), alternativt dela ut fysiska kort.

*Med Länstrafiken och Norrtåg behöver man ange vilken sträcka man kommer åka, för att få rätt kort som gäller på just den sträckan. För att få ett kort behöver den anställda bo inom Umeåregionen.

Däckbyte till vinter- eller sommardäck på cykel

De anställda som väljer erbjudandet om "däckbyte" ska få ett kostnadsfritt däckbyte på sin cykel vid ett tillfälle. Erbjudandet gäller 12 månader från att man blivit anställd, för att säkerställa att erbjudandet hinner nyttjas under önskad säsong.

Mobilitetssamordnaren kan ordna att en cykelreparatör kommer till arbetsplatsen, minst en gång varje vår och varje höst. Alternativt kan anställda få lämna in sin cykel kostnadsfritt hos en utvald cykelhandlare.

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2026/00005

Kurser och konferenser januari 2026

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att utse två deltagare och en reserv till Kulturskoledagarna 15-17 april, Sergel Hub, Stockholm.

Ärendebeskrivning

Kulturskoledagarna arrangeras av kulturskolerådet, en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening som verkar för kulturskolans intressen. Tema för årets kulturskoledagar är *kulturskolan i hjärtat av samhällsutvecklingen*. Målgrupp är ledare, beslutsfattare, berörda från lärosäten och företrädare för relevanta organisationer. I samband med konferensen hålls även kulturskolerådets årsmöte, där Umeå kommun är medlem.

Beslutsunderlag

<https://www.kulturskoleradet.se/kulturskoledagarna/> [Kulturskoledagarna 2026 - Kulturskolerådet](#)

Beredningsansvariga

Maria Nordenback

Beslutet ska skickas till

De anmälda

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2026/00003

Information, rapporter och övriga ärenden januari 2026

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av informationen.

Ärendebeskrivning

Information från förvaltningen

Rekrytering av ny ledningskoordinator och kultursamordnare.

Jenny Skarstedt, kulturdirektör

Upphandling av ny ljudanläggning till Vävenscenen

Leif Mårtensson, ledningskoordinator

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2026/00004

Anmälningssärenden/delegationsbeslut januari 2026

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna delegationsbesluten och redovisningen av anmälningssärenden för januari 2026.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen redovisar ärenden beslutade med stöd av nämndens delegationsordning, samt ärenden från kommunens övriga beslutande organ som rör kulturnämndens ansvarsområden.

Beslutsunderlag

Delegationsbeslut

Kulturkonsulent

Stöd till kulturarrangemang

Personuppgiftskoordinator

Personuppgiftsincidenter 1 oktober – 31 december 2025

Anmälningssärenden

Beslut i kommunstyrelsen 2025-12-02 – Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1.

Beredningsansvariga

Daniel Vikström, kulturkonsulent

Maria Nordenback, nämndsekreterare

Jenny Skarstedt
kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Anmälningsärenden Kulturnämnden (2026-01-22)

Handläggare:	Daniel Vikström
Sökande:	Umeå Teaterförening
Arrangemang:	Kultur för gymnasiet
Bidragsform:	Kulturnämndens stöd till insatser för Umeå växer tryggt och säkert
Ärendenr i Rbok:	207897
Datum:	Under 2026
Sökt belopp:	75 000 kr
Beviljat belopp:	75 000 kr
Motivering till beslut:	Umeå Teaterförening vill under 2026 utveckla sitt ungdomsprojekt till att jobba närmare ungdomar, samla elevråd, och skapa referensgrupper som ska vara delaktiga i att påverka föreningens programinnehåll under året. Siktet är att anställa en samordnare för projektet, som sammanhåller styrningen för projektet. Utöver detta vill Umeå Teaterförening även i sina samarbeten med de fria teatergrupperna kunna erbjuda ungdomar som vill prova på teater den möjligheten eller att prova på scenteknisk verksamhet eller andra nära besläktade delar av föreningens egen och andra teaterföreningars verksamhet.

Handläggare:	Daniel Vikström
Sökande:	Umeå Unga Folkmusiker
Arrangemang:	Umefolks Allspel 2026
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arr

Ärendenr i Rbok:	209783
Datum:	2026-02-20
Sökt belopp:	49 000 kr
Beviljat belopp:	49 000 kr
Motivering till beslut:	Umeå Unga folkmusiker samla ca 350 musikanter för att på Idun under Umefolk 20/2 2026, en konsert i formen av ett Allspel där alla får vara med. De unga spelar med professionella musiker och amatörer i alla åldrar. Det föreningen söker stöd för är en livestream av konserten, och hyra av den teknik som krävs.

Handläggare:	Daniel Vikström
Sökande:	Vän i Umeå
Arrangemang:	Unga guider för nyanlända i Umeå
Bidragsform:	Kulturnämndens stöd till insatser för Umeå växer tryggt och säkert
Ärendenr i Rbok:	210763
Datum:	2026
Sökt belopp:	33 600 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag. Föreningen vill i ett samarbete med Umeå guideförening, Folkuniversitetet och Friluftsförbundet lära upp nyanlända till guider i Umeå som kan hålla i guideturer i Umeå för att visa samhällsviktiga funktioner, föreningsliv och kulturliv. Ansökan avslås då detta redan görs genom statliga satsningar, arbetsmarknad- och integrationsavdelningens arbete samt Umeå kommuns projekt FIKA.

Handläggare:	Daniel Vikström
Sökande:	Umeå Vokalensemble
Arrangemang:	En musikalisk tidsresa

Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arr
Ärendenr i Rbok:	209871
Datum:	Maj 2026
Sökt belopp:	50 000 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	Umeå vokalensemble ska framföra sin körföreställning En musikalisk tidsresa. De kommer röra sig genom körverk från 1500-talet, genom kvinnorrättsrörelsen fram till Frank Sinatra och Queen. Konserter sker på Väven i slutet av maj. Föreningen hoppas kunna nå såväl gammal som ung genom att kunna visa på att klassisk musik kan vara med än bara en "vanlig" körkonsert.

Handläggare:	Eva Lindgren
Sökande:	OUTBREAK
Arrangemang:	OUTBREAK FEST VII
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang
Ärendenr i Rbok:	209833
Datum:	2026-03-14
Sökt belopp:	50 000 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	En endagsfestival med fem band. Den musik som spelas är metal och festivalen hålls på Gymnastiken. Föreningen har även som mål att arrangera en konstutställning samtidigt.

2026-01-12

Personuppgiftsincidenter 1 oktober – 31 december 2025

Dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningen (GDPR) från 2018-05-25 är framtagen för att stärka dataskyddet för EU-medborgare. GDPR innehåller regler för hur alla verksamheter som hanterar information knuten till en särskild person får hantera denna information. Syftet med förordningen är att skydda fysiska personers grundläggande frihet och rättigheter, ge individen bättre kontroll över sina personuppgifter samt harmonisera skyddet inom Europeiska unionen.

Dataskyddsorganisation

Umeå kommun har en dataskyddsorganisation som består av dataskyddsombud, informationssäkerhetssamordnare och personuppgiftskoordinatorer som representerar kommunens nämnder. Varje nämnd har eget personuppgiftsansvar.

Personuppgiftsincidenter

Kulturnämndens personuppgiftskoordinator har ansvar för att ta emot och utreda personuppgiftsincidenter inom förvaltningen. Med personuppgiftsincident menas en händelse som kan leda till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring av personuppgifter eller till obehörig tillgång till personuppgifter. Enligt beslut i kulturnämnden 2018-10-24 ska kulturnämnden varje kvartal informeras om de incidenter som skett inom förvaltningen och de åtgärder som vidtagits.

Under perioden 2025-10-01 – 2025-12-31 har det inträffat en personuppgiftsincident som rör obehörig tillgång till inloggningsuppgifter, vilket IT support åtgärdat.

Personuppgiftskoordinator
Maria Nordenback, kulturförvaltningen

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

---

§ 214

Diariennr: KS-2025/00756

Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget 2027 version 1, till berörda nämnder och bolag (bilaga 1)

att berörda nämnder och bolag uppmanas att lämna yttrande över förslaget i enlighet med fastställd anvisning (bilaga 4) senast 20 mars 2026.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande (se skriftlig reservation under kommunstyrelsens beslutsordning).

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. I förslaget ingår de inriktningsmål och program som kommunfullmäktige fastställde i juni 2025. I förslaget ingår även förslag till ekonomisk totalram samt förslag till ekonomiska ramar för kommunens nämnder.

Nytt inför 2027

Föreslagna budgetramar för nämnderna utgår liksom tidigare från samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut. Inför 2027 är det dock justerat så att varje nämnd fått *tilldelning i enlighet med PKV (Prisindex för kommunal verksamhet) i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos*. Nämnderna har inför sina yttranden fått samma uppräknings per invånare i relevant åldersintervall, vilket innebär ett mer likvärdigt utgångsläge. Alla nämnder har hela befolkningen som relevant åldersintervall utom äldrenämnden (65 år och äldre), individ- och familjenämnden (1-65 år), för- och

grundskolenämnden (1-15 år) och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (16-19 år).

Stadsledningskontorets förslag till investeringsbudget

Ett förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 har upparbetats av tekniska nämnden och stadsledningskontoret. I enlighet med fastställd anvisning har inga nya objekt föreslagits, utan endast tidsmässiga justeringar i nu gällande plan utifrån förändrade förutsättningar och tillägg av medel 2030 för projekt som enligt planering pågår in i 2030 samt för årliga ramanslag har medtagits.

Fortsatt beredning

Det förslag som upparbetats av stadsledningskontoret lämnas till kommunens nämnder och bolag för yttrande enligt fastställd anvisning. Yttranden ska vara KS diarium till handa senast den 20 mars 2026. Utöver det skriftliga yttrande nämnder och bolag ska inkomma med kan kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott lämna specifika frågeställningar för besvarande av nämnder/bolag under de presidiedialoger som ska genomföras i månadsskiftet mars/april.

Förslaget tillsammans med inkomna yttranden kommer därefter att sammanställas och överlämnas till de politiska partierna som har att enskilt eller tillsammans i olika konstellationer lägga fram förslag till planeringsdirektiv och budget inför demokratiskt fastställande i kommunfullmäktige i juni 2026.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget

Bilaga 2. Investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Bilaga 3. Totalramsberäkning

Bilaga 4. Anvisning för yttranden

Bilaga 5. Nämndernas utmaningar och möjligheter

Bilaga 6. Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Bilaga 7. Relationstal – föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar

Bilaga 8. Ramtilldelning över tid

Bilaga 9. Uppföljning Inriktningsmål och program

Bilaga 10. Förslag viktiga datum för nämnder och bolag 2027

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

Beredningsansvariga

Urban Blomdal
Anette Sjödin
Simon Dahlgren
Dan Gideonsson
Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) – Under remissfråga 1, sida 3 (bilaga 4) ändra så att texten “..hållbarhet med mera” istället lyder “..hållbarhet och andra relevanta prognoser.”

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag.

Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är viktigt för partierna i Umeås kommunfullmäktige att nämnderna levererar tydliga svar på frågor som rör förutsättningar för att klara sitt grunduppdrag för kommande budgetår. Det innebär att vi behöver få svar på hur de ser på möjligheten att - med föreslagen indexuppräkning - klara av att finansiera sin verksamhet med avseende på väntande löneökningar, prisökningar, demografiska förändringar etc. Utan denna information är det tämligen omöjligt för partierna att lägga budgetförslag som möter nämndernas reella ekonomiska behov.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) – Under remissfråga 1, sida 3 (bilaga 4) ändra så att texten “..hållbarhet med mera” istället lyder “..hållbarhet och andra relevanta prognoser.”

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är viktigt för partierna i Umeås kommunfullmäktige att nämnderna levererar tydliga svar på frågor som rör förutsättningar för att klara sitt grunduppdrag för kommande budgetår. Det innebär att vi behöver få svar på hur de ser på möjligheten att - med föreslagen indexuppräkning - klara av att finansiera sin verksamhet med avseende på väntande löneökningar, prisökningar, demografiska förändringar etc. Utan denna information är det tämligen omöjligt för partierna att lägga budgetförslag som möter nämndernas reella ekonomiska behov.

Beslutet ska skickas till

Kommunens nämnder samt UKF

Stadsledningskontorets förslag till

Planeringsdirektiv 1, budget och investeringar 2027

- Ekonomiska ramar för budget 2027 och plan 2028-2030
- Grunduppdrag, driftbudget till nämnder
- Inriktningsmål och program
- Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

Beslutad av:
-

Dokumenttyp:
Plan

Diarienummer:
KS-2025/00756

Giltighetstid:
ej aktuellt

Datum, paragraf för beslut:
[20XX-XX-XX, § XX]

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret
Ekonomi och styrning

Dokumentet styr:
-

Innehåll

Stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv 1, budget och investeringar 2027.....	1
Innehåll.....	2
Om planeringsdirektiv version 1	4
Förutsättningar för Planperioden 2027-2030	6
Ekonomiska förutsättningar	6
Demografisk utveckling	11
Näringslivskonjunktur.....	12
Bostadsmarknad och bostadsförsörjning	13
Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling	13
Sammanfattning.....	14
Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder	15
Kommunstyrelsen	17
Byggnadsnämnden	19
Fritidsnämnden	20
För- och grundskolenämnden	21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	23
Individ- och familjenämnden	25
Kulturnämnden	27
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	29
Personalnämnden	30
Tekniska nämnden	31
Valnämnden	33
Äldrenämnden.....	34
Kommungemensamma nämnder.....	36
Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen	36
Inriktningsmål och program	37
Inriktningsmål.....	38
Program för tillväxt.....	39
Program för social hållbarhet.....	41
Program för Klimatneutrala Umeå 2040	45
Personalpolitiska mål och uppdrag	49
God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål	50

Finansiella mål	50
Uppföljning, analys och utvärdering	51
Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse	53
Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027	53
Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgetram	54
Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030	54
Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030	55
Tabell 5. Nyckeltal	55
Investeringsramar 2026–2030	56
Tabell 6. Investeringsramar per nämnd	56
Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr	56
Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen	57
Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern	58

Om planeringsdirektiv version 1

Du läser nu stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027–2030. Version 1 innehåller förslag till totalram och nämndramar för kommande planeringsperiod. Förslaget baseras på kommunfullmäktiges senaste beslut om planeringsdirektiv för verksamhetsår 2026 (d.v.s. på senaste tillgängliga beslut om skattesats, mål, budgetramar med mera) samt andra kommunfullmäktigebeslut som är viktiga för planering. Detta innebär att de mål och program som ingår i förslaget är desamma som kommunfullmäktige fastställt för 2026 (beslut i juni 2025)

Detta innebär att förslaget baseras på:

- Av kommunfullmäktige fastställd skattesats för 2026 (22,80)
- Av kommunfullmäktige fastställd utdelning från Umeå Kommun Företag AB, (0 kr)

Dessa grundförutsättningar ingår även i den modell för totalramberäkning som kommunstyrelsen fastställt.¹ Totalramsberäkningen utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning baserat på regeringens höstproposition och Umeå kommuns egen befolkningsprognos. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare samt för uppdaterade beräkningar av finansnetto och avskrivningar baserat på förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030. Den fördelningsbara ramen är det som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för särskilda åtaganden som kommunfullmäktige beslutat om, ekonomisk ram för valnämnden och kommunfullmäktige (revisionen) samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. I den politiska fördelningsreserven reserveras även medel avseende kostnader för höjt PO-pålägg 2027-2030 och som fördelas ut till nämnderna i planeringsdirektiv 2.

Den fördelningsbara ramen har i enlighet med fastställd modell i ett första steg fördelats till styrelse och nämnder med samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut och med hänsyn tagen till eventuella beslutade tekniska ramjusteringar. Därefter har ramarna justerats så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV² i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos. De överskjutande medel som uppstått vid justering till PKV per invånare i aktuellt åldersintervall har tillförts den politiska fördelningsreserven. Två nämnder är undantagna från denna modellberäkning; för

---

¹ Beslut i kommunstyrelsen 2021-05-18, Dnr: KS-2021/00367

² Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

valnämnden baseras ramen på beslutad flerårsbudget istället för procentuell andel och för kommunfullmäktige (revisionen) har ramen beräknats enligt särskild modell beslutad av kommunfullmäktige.

Föreslagen budgetram för nämnd innefattar kostnader för nämndens verksamhet i 2027 års prisnivå. Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats med utgångspunkt från nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Planeringsdirektiv version 1, med bilagor skickas till nämnder och bolag för yttrande. Fram till den 20 mars 2026 kan de lämna sina yttranden. Efter att yttranden från nämnder och bolag sammanställts, skickas planeringsdirektiv version 2 med bilagor ut för partipolitisk beredning. De olika partierna tar sedan fram sina förslag till planeringsdirektiv. Kommunfullmäktige beslutar i juni 2026 om den slutgiltiga budgeten för 2027.

Förutsättningar för Planperioden 2027-2030

Ekonomiska förutsättningar³

Osäkerhet präglar en vacklande omvärldskonjunktur

Osäkerhet tynger den globala ekonomin med konsekvensen att konsumtionen dämpas, investeringar uteblir och anställningsbeslut skjuts upp eller arbetsstyrkor minskas. Geopolitiska spänningar men främst USA:s handelskrig skapar osäkerhet kring den globala konjunkturen. Konsekvenserna för världsekonomin är svåra att förutse. Särskilt hög osäkerhet är förknippad till USA som är navet för världsekonomin och finansmarknaden. Tullsatserna på USA:s import har höjts markant, från omkring 3 procent till cirka 17 procent i genomsnitt. Trots det syns ännu ingen tydlig nedgång i den amerikanska utrikeshandeln. Det syns inte heller några stora negativa effekter för global tillverkningsindustri ännu: såväl global varuhandel som industriproduktion har fortsatt att stiga, till och med i snabbare takt än i fjol. Att införandet av tullhöjningarna drog ut på tiden försenade de direkta prisseffekterna. Motåtgärder från omvärlden har varit begränsade och en eskalerande global handelskonflikt har därmed kunnat undvikas, åtminstone hittills. Kostnaderna för de höjda tullarna tycks i högre grad än väntat ha absorberats av importörer och återförsäljare. En stor osäkerhet kvarstår dock i hur utvecklingen kommer att se ut framåt.

Hög sysselsättning förmår inte lyfta europeisk tillväxt

Trots en tämligen stark arbetsmarknadsutveckling i Europa, där sysselsättningsgraden är den högsta på 20 år, är tillväxten svag. Med undantag för Spanien är BNP-tillväxten låg i de största ekonomierna i eurozonen och det syns inga tydliga tecken på någon snar vändning.

Tyskland, det största och mest handelsinriktade av länderna, brottas med försvagad konkurrenskraft för sin fordonsindustri, vilket utgör ett stort sänke för Europa. En utmaning för länderna blir att ställa om mot inte minst den expanderande försvarsindustrin, såväl i Tyskland som i övriga EU. Prognosen är att satsningarna på försvarsindustrin antas lyfta BNP flera procent i eurozonen kommande år.

---

³ Avsnitt om global och nationell ekonomi baseras på SKR:s Ekonomirapport oktober 2025.

Tabell 3 • BNP-tillväxt i omvärlden

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Utfall	Prognos	Kalkyl			
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Eurozonen	0,8	1,2	1,1	2,4	2,4	2,2
USA	2,8	1,5	1,4	2,4	2,1	1,8
Världen, handelsviktad*	1,8	2,3	2,3	2,1	2,2	2,2

* Handelsviktad baseras på global BNP viktad utifrån KIX-index. KIX är ett valutaindex baserat på flöden av varor och råvaror i den svenska utrikeshandeln.

Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond samt Sveriges Kommuner och Regioner

Ytterligare något lägre globala styrräntor

Några viktiga styrräntor i vår omvärld bedöms sänkas i år och nästa år. Jämfört med åren före 2022, när styrräntorna började höjas, ligger flertalet centralbanksräntor på höga nivåer trots att de sänkts sedan 2023–2024. Detta är delvis en följd av att det har dragit ut på tiden att få ned inflationen efter pris- och kostnadschocken 2021–2022. Det tidigare så låga ränteläget hängde samtidigt ihop med en ihållande mycket låg global inflation. Högre inflation framöver kommer leda till ett högre ränteläge. Inte heller reala styrräntor – det vill säga nominella styrräntor justerade för inflationen – antas bli så låga som under det förra decenniet. Detta pekar också mot högre nominella styrräntor åren framöver jämfört med före 2022.

Svensk ekonomi präglas av konjunkturåterhämtning

Svensk ekonomi befinner sig i en utdragen lågkonjunktur efter flera negativa störningar de senaste åren. Svagare omvärldskonjunktur och mindre gynnsamma handelsförhållanden, och hög osäkerhet därtill, fortsätter att dämpa efterfrågan på svensk export. Samtidigt ger stora satsningar på infrastruktur, energiomställning och en omfattande upprustning av försvarsförmågan inom EU visst stöd till tillväxten de kommande åren.

Utsikterna för svensk ekonomi vilar därmed i hög grad på den inhemska efterfrågan, där hushållens konsumtion väntas bli den främsta drivkraften. Det är en bedömning som kvarstår sedan förra året men som blivit förskjuten med anledning av att hushållen hållit tillbaka sin konsumtion på grund av den osäkra omvärlden. Stigande reallöner, lägre bolåneräntor och en finanspolitik som stärker hushållens köpkraft talar för ökad optimism och konsumtion under 2026 och 2027.

Nya ekonomiska förutsättningar framöver - det nya normala

Utöver den konjunkturella återhämtningen pågår samtidigt en mer varaktig anpassning. Priser, löneökningar samt räntor väntas stabilisera sig på högre nivåer jämfört med åren före 2020. Samtliga aktörer i ekonomin behöver anpassa sig till dessa nya ekonomiska förutsättningar, vilket påverkar konsumtion, sparande och investeringar. På kort sikt bidrar dessa skiften till en långsammare konjunkturåterhämtning då konsumtion och investeringar har blivit dyrare än tidigare. På längre sikt riskerar detta även att dämpa potentialen i ekonomin.

Högt tryck i staten men kommunsektorn återhållsam

Den offentliga konsumtionen ökar relativt mycket nästa år och kommer fortsätta göra det kommande år, med anledning av både utbyggnaden av rättsväsendet och upprustningen av militärt och civilt försvar. Det är framförallt den statliga konsumtionen som ökar starkt medan kommunal konsumtion utvecklas svagt kommande år, främst till följd av en allt långsammare befolkningstillväxt. Förutom svag befolkningstillväxt innebär senaste årens lägre födslootal och en åldrande befolkning behov av anpassning av verksamhet. Långsiktighet och anpassning- och omställningsförmåga blir därför centrala ledord för kommunsektorn framöver.

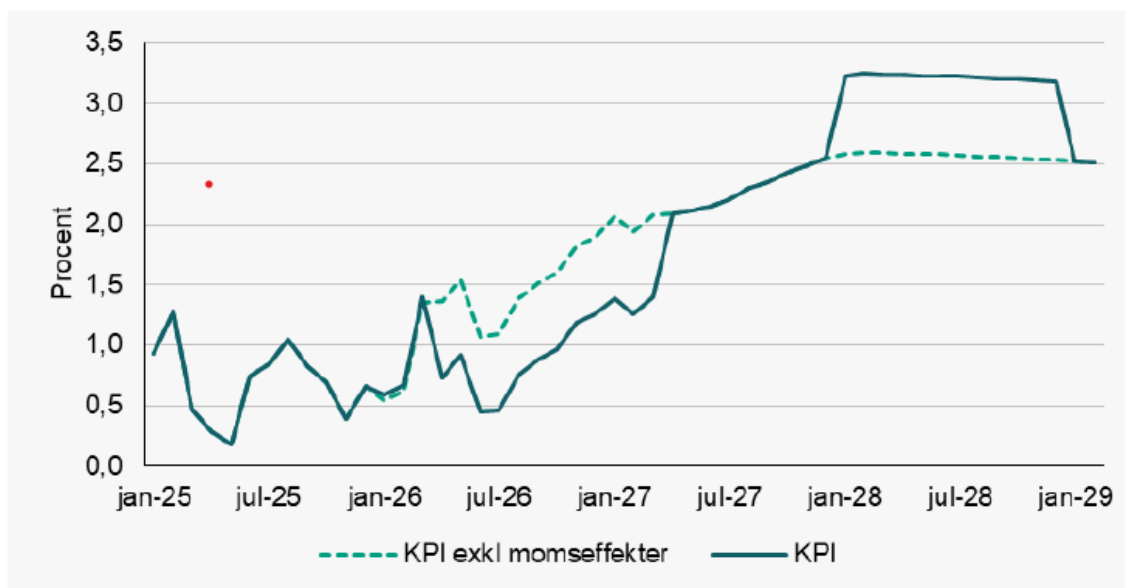
Låga prisökningar och sänkt livsmedelsmoms dämpar inflationen

Nästa år bedöms KPIF-inflationen att dämpas. Prishöjningar på livsmedel (exklusive moms) blir då mindre än i år men även hyreshöjningar samt inflationen för en lång rad varor och tjänster förutsätts 2026 bli lägre än 2025, som följd av ett gradvis avtagande kostnadstryck och en återgång till genomsnittliga prisökningar som gällde åren före inflationschocken.

Vid sidan om förändringar av marknadspriser på varor och tjänster kommer förslagen i Budgetpropositionen för 2026 att sätta stor prägel på inflationen kommande år. Särskilt den halverade livsmedelsmomsen, som införs i april 2026, får stor betydelse för inflationen då livsmedelspriserna utgör en stor del av KPI (nästan 14 procent). Momssänkningen bedöms ge en betydande prisnedgång, och inflationen helåret 2026 bedöms bli en halv procentenhet lägre enbart av detta skäl. Motsatta effekten sker när den tillfälligt halverade livsmedelsmomsen höjs, vilket antas ske i januari 2028. Sammanfattningsvis bedöms förändringarna av livsmedelsmomsen ge lägre inflation 2026–2027 men högre inflation 2028, se diagram nedan.

Diagram 7 • KPI-inflation i Sverige

Procent

Källor: Macrobond och Sveriges Kommuner och Regioner

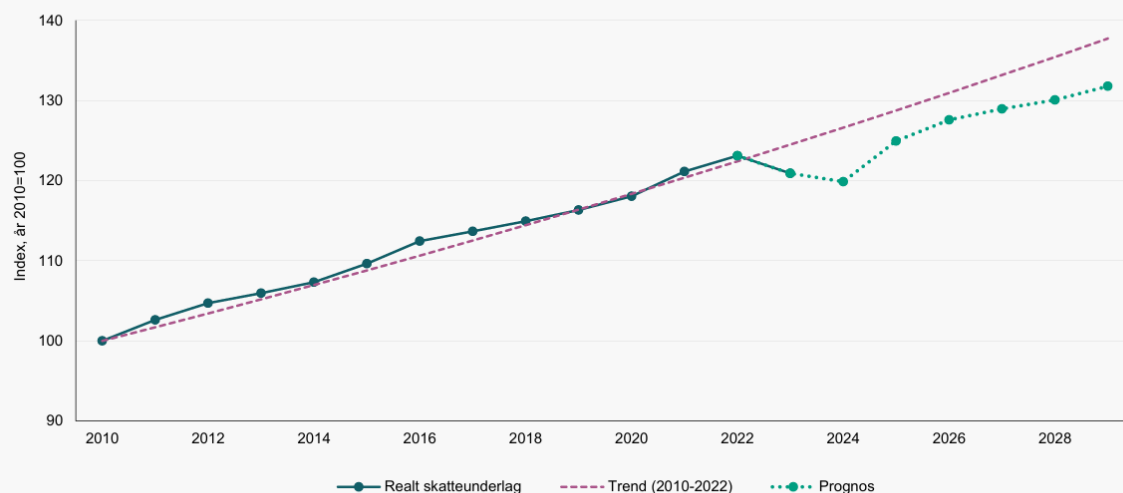
Stabil skatteunderlagstillväxt, men svagare köpkraft i sektorn

Det kommunala skatteunderlaget ökar i normal takt kommande år, med en starkare utveckling 2027. Bedömningarna från regeringen respektive SKR om skatteunderlagets utveckling följer samma bana, dock är tillväxten något högre åren fram till 2027 och något lägre 2028 enligt regeringen.

Kommunsektorns ekonomiska utrymme har emellertid försvagats varaktigt, då den höga inflationen 2023-2024 inneburit en högre prisnivå som minskat den verksamhetsvolym som skatteintäkterna kan finansiera. Detta ses i nedanstående diagram över den reala skatteunderlagsutvecklingen. I detta är dock ingen hänsyn tagen till den förändrade befolkningsstrukturen/försörjningskvoten.

Skatteunderlaget i reala termer

Index, år 2010=100

Källor: Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Förutsättningar för Umeå kommun

Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden. Prognosen som ligger till grund för planeringen baseras på regeringens skatteunderlagsprognos.

Skatteunderlaget bedöms öka med i genomsnitt 4,5 procent per år 2026–2028, med en starkare utveckling 2027 än övriga år. De kommande två åren överstiger skatteunderlagets tillväxt det historiska genomsnittet. Under dessa år ökar även det reala skatteunderlaget, vilket innebär en ökad köpkraft. Under 2028 bedöms skatteunderlagets tillväxt bli svagare än historiska genomsnittet samtidigt som inflationen förväntas öka, vilket sammantaget leder till att tillväxten av skatteunderlaget uteblir helt i reala termer.

Pensionskostnaderna stabiliseras under perioden enligt senaste prognos. Förslagen i Höstpropositionen för 2026 påverkar dock inflationen, vilket kommer att få genomslag i kommande pensionsprognoser.

Med ett oförändrat resultatkrav på 2% i kombination med föreslagen investeringsplan ökar låneskulden kraftigt de första åren då investeringsnivån är hög pga förskjutningar från tidigare år. I senare delen av planeringsperioden ökar självfinansieringsgraden och låneskulden utvecklas i långsammare takt. Soliditeten beräknas är i slutet av perioden vara något högre än i senaste årsbokslut.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och förändringar av generella statsbidrag och regleringar i budgetpropositionen för 2026 samt kommunens egen befolkningsprognos och skattesats enligt senaste beslutet.

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2026	Prognos 2027	Prognos 2028	Prognos 2029	Prognos 2030
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i budget 2026 och prognos 2027-2030	10 250	10 770	11 195	11 640	12 103
<u>Specifikation prognos:</u>					
Skatteintäkter	8 775	9 177	9 585	10 076	10 559
Inkomstutjämning	1 541	1 678	1 752	1 802	1 875
Kostnadsutjämning	-888	-954	-991	-1 036	-1 074
Regleringsbidrag	307	336	315	261	205
LSS-utjämning	216	234	236	238	240
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	0	0	0	0
Fastighetsavgift	299	299	299	299	299
Summa	10 250	10 770	11 195	11 640	12 103

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2025 skattesatsen för år 2026 till 22,80 kr.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas öka med 520 miljoner kr mellan budget 2026 och budget 2027 och med 1 853 mnkr fram till 2030.

Demografisk utveckling

Umeå kommuns befolkningstillväxt under 2025 påverkades främst av två faktorer: ett fortsatt lågt barnafödande och en svagare befolkningstillväxt i riket, vilket minskade flyttströmmarna till kommunen. Antalet födda har minskat stadigt sedan 2020 och legat på låga nivåer sedan 2023. Denna utveckling fortsatte under 2025. Hushållens ekonomiska förutsättningar bedöms förbättras kommande år och kan på sikt bidra till en viss återhämtning i barnafödandet.

Rikets demografiska utveckling har också förändrats. Sveriges befolkning ökade med drygt 737 000 personer de senaste tio åren, motsvarande 7,5 procent eller i snitt 0,83 procent per år. SCB:s senaste prognos visar dock att tillväxten framöver blir betydligt lägre än tidigare beräknat. Till år 2036 väntas befolkningen öka med cirka 254 000 personer (2,4 procent), motsvarande en årlig tillväxttakt på 0,20 procent. Antalet födda steg tillfälligt under

pandemin men återgick därefter till den nedåtgående trend som präglat det senaste decenniet.

Umeå kommun följer denna nationella utveckling. Befolkningstillväxten 2025 ligger på samma nivå som 2024 men lägre än tidigare år. Den dämpade tillväxten förklaras av färre födda, högre utvandring och ett svagare inrikes flyttnetto till följd av rikets lägre befolkningstillväxt.

Studenterna utgör fortsatt en central del av Umeås demografi och kompetensförsörjning. Under höstterminen 2025 antogs rekordmånga studenter vid Umeå universitet, totalt 38 000, varav drygt 5 700 nybörjare. Umeås befolkningstillväxt är till stor del beroende av både den årliga tillströmningen av nya studenter och en kvarstanningsgrad bland examinerade som över tid legat runt 35 procent.

Den aktuella befolkningsprognosen för 2025–2036 baseras på den faktiska folkmängden 2024 och sträcker sig fram till och med år 2036. Prognosen pekar på en fortsatt stabil men något lägre tillväxttakt jämfört med föregående års prognos. Umeås befolkning bedöms öka med cirka 11 300 personer, från 134 249 invånare år 2024 till omkring 145 500 invånare år 2036. Den genomsnittliga årliga ökningen är cirka 940 personer, med en något högre tillväxt i början och lägre mot slutet av perioden. Umeå väntas passera 140 000 invånare under år 2030.

Näringslivskonjunktur

Konjunkturinstitutet och Norrlandsfonden gör bedömningen att den långvariga lågkonjunkturen är i sitt slutskede och flertalet branscher ger uttryck för ett positivare konjunkturläge med högre förväntningar under 2026. Den positiva utvecklingen av nya arbetstillfällen inom försvar och myndigheter fortsätter och påverkar övrig näring.

Tillverkande industri signalerar ökad ordertillgång. Handeln ser en ökning av privatkonsumtion och tjänstesektorn fortsätter utvecklas och är numera största enskilda bransch. Byggsektorn har fortsatta utmaningar men trots en lägre bostadsproduktion så signaleras en vändning. Fortfarande kvarstår osäkerhetsfaktorer kring det volatila världsläget som gör läget något svårbedömt. I vanlig ordning är Umeås styrka den stora branschbredden och kombinationen av privata och offentliga jobb. Även om den oerhört starka tillväxten i arbetstillfällen som varit de senaste fem åren till vissa delar avmattas så finns nya branscher som tar plats och har en tillväxt.

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden har förbättrats under det senaste halvåret. Inflationen har fortsatt nedåt enligt prognos och Riksbanken bedömer att styrräntan kan ligga kvar på 1,75 procent under en tid framöver. God inkomstutveckling, gynnsamma räntenivåer och befolkningstillväxt är avgörande faktorer för bostadsmarknadens utveckling, men årets demografiska prognos visar en något lägre befolkningsökning än tidigare, vilket dämpar efterfrågan något.

Den ekonomiska återhämtningen är försiktig och riskbilden fortsatt osäker. Hushållens konsumtionsmönster, finanspolitikens utformning och geopolitiska faktorer kan påverka både ränteutvecklingen och bostadsefterfrågan framåt.

Under 2025 har villapriserna och bostadsrättspriserna i Umeå sjunkit med 5,5 procent jämfört med året innan. Stigande bostadspriser stärker investeringsviljan medan fallande priser verkar i motsatt riktning och försvagar förutsättningarna för bostadsbyggande.

Bostadsbyggandet i Umeå kommun bedöms landa något lägre än 2024, omkring 800–900 färdigställda bostäder. De lägre nivåerna av påbörjade projekt under 2022–2025 innebär att färdigställandet minskar framför allt under 2026 och 2027, oavsett om konjunkturen förbättras. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig, vilket innebär att bostadsbristen väntas öka under 2026–2027 för att därefter gradvis minska.

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling

Arbetsförmedlingen visar i Arbetsmarknadsläget kvartal 3 2025 att det senaste årets pågående lågkonjunkturen fortsatt att sätta spår på svensk arbetsmarknad. Antalet inskrivna arbetslösa i riket ökade i genomsnitt kvartal tre 2025. Den relativa arbetslöshetsnivån har också ökat under perioden, till 7,0 procent. Västerbottens läns omfattande varsel och uppsägningar det gångna året har haft påverkan på länet, samtidigt som arbetslöshetsnivån fortsatt ligger på en nivå som är lägre än riksgenomsnittet. Den relativa arbetslöshetsnivån har ökat i länet som helhet men påverkan utanför Skellefteå kommun har varit relativt liten.

Umeå kommun och flera av kranskommunerna (som också utgör gemensam arbetsmarknadsregion), ligger fortsatt på 3,2 – 4,3% arbetslöshet. Det gör att det arbetsmarknadsläge som beskrivits i tidigare års budgetförutsättningar, till stor del kvarstår. Det vill säga fortsatta signaler om arbetskraftsbrist och relativt begränsade möjligheter att få ut tillräckligt från befintlig lokal och regional arbetskraft. Det utgör en utmaning när

konjunkturen förväntas vända uppåt med förväntat ytterligare arbetskraftsbehov i Umeåregionen.

SKR:s prognos för timlönkostnader 2027 beräknas till 3,5 % i genomsnitt för kommunal sektor.

Sammanfattning

Trots lågkonjunktur och osäkert världsläge så är det ekonomiska läget förhållandevis stabilt för kommunen under planperioden. Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden samtidigt som pensionskostnaderna stabiliseras.

Umeås befolkning fortsätter att öka om än i något lägre takt än tidigare år trots avstannande befolkningstillväxt nationellt. Fortsatt fallande trend avseende fertilitetstalen i riket bedöms på sikt få väsentlig påverkan på kommunernas demografiska sammansättning.

Umeå kommun har trots nationell lågkonjunktur relativt låg arbetslöshet, något som kan påverka såväl kommun som övriga aktörer om konjunkturen vänder upp under kommande år. Brist på arbetskraft är något Umeå delar med övriga Umeregionen. Lågkonjunkturrens inverkan på bostadsproduktionen kan innebära ett hinder för ökad inflyttning. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig.

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

I mars 2021 fastställde kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget och dess roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag.

Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.

Kommunfullmäktige fastställer grunduppdrag till nämnd och bolag och följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag.

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd fastställs grunduppdrag för styrelse och nämnder i kommunens *Reglemente för kommunens nämnder och styrelse*. Det infogas därefter i planeringsdirektivet. Om det finns behov av revidering av grunduppdraget så sker det genom att reglementet revideras.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för grunduppdraget har nämnd/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige. Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige inte har fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

- Medel före grunduppdrag: Tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
- Grunduppdrag före inriktningsmål: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.
- Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor och lönehantering
- ekonomi, styrning och upphandling
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling och innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Ekonomisk ram för kommunstyrelsen 2027 (mnkr)

Kommunstyrelsens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 348,39
Kommunstyrelsens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-63,72
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	1,41
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 410,71
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-62,32

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kommunstyrelsen

Tex. tilläggsuppdrag 2027:1

Tex. Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Byggnadsnämnden

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Ekonomisk ram för byggnadsnämnden 2027 (mnkr)

Byggnadsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-65,54
Byggnadsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-2,93
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,32
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-68,15
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-2,61

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Byggnadsnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Ekonomisk ram fritidsnämnden 2027 (mnkr)

Fritidsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-166,27
Fritidsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,43
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,80
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-172,90
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-6,63

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Fritidsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

För- och grundskolenämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Ekonomisk ram för- och grundskolenämnden 2027 (mnkr)

För- och grundskolenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-2 384,94
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	5,21
För- och grundskolenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-106,34
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	61,07
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-2 425,01
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-45,27

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag För- och grundskolenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Ekonomisk ram gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2027 (mnkr)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-680,84
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	-5,21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelning enligt planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-30,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-11,82
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-728,52
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-42,48

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1

- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Ekonomisk ram för individ- och familjenämnden 2027 (mnkr)

Individ- och familjenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 872,19
Individ- och familjenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-83,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	12,43
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 943,42
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-71,23

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Individ och familjenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Kulturnämnden

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Ekonomisk ram för kulturnämnden 2027 (mnkr)

Kulturnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-177,71
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,94
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,86
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2026	-184,79
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-7,08

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kulturnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet samt serveringstillstånd. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling genom miljöövervakning, energieffektivisering och klimatpåverkan, naturvård samt kompetensstöd i miljöfrågor vid översiktsplanering och detaljplanering. Nämnden ansvarar också för den lagstadgade budget- och skuldrådgivningen samt för att tillvarata konsumenternas intressen inom konsumentpolitikens område. I tillägg till det ska kommunens förvaltare fullgöra uppgifter enligt föräldrabalken. Nämnden ansvarar även för att avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen.

Ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2027 (mnkr)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-22,65
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-1,01
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,11
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-23,56
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,90

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Personalnämnden

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Ekonomisk ram för personalnämnden 2027 (mnkr)

Personalnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1,34
Personalnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,06
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1,39
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,05

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Personalnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalservice.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Ekonomisk ram för tekniska nämnden 2027 (mnkr)

Tekniska nämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 633,70
Tekniska nämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-73,00
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	7,87
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 698,83
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-65,13

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Tekniska nämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Valnämnden

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen, folkomröstningslagen samt lagen om kommunala folkomröstningar.

Ekonomisk ram för valnämnden 2027 (mnkr)

Valnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-19,94
Valnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt beslutad flerårsbudget	16,34
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Ekonomisk tilldelning för 2027	-3,60
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	16,34

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Valnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre.

Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Ekonomisk ram för äldrenämnden 2027 (mnkr)

Äldrenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 511,64
Äldrenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-67,55
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-1,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 580,20
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-68,56

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Äldrenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Kommungemensamma nämnder

Umeå kommun har fyra gemensamma nämnder med andra kommuner. Budget för dessa hanteras i samråd med övriga deltagande kommuner och fastställs av Umeå kommunfullmäktige. Umeås andel av de kommungemensamma nämndernas tilldelning ingår i det totala budgetbeslutet och framgår i tabell 1.

Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. Inriktningsmål destinerade till enskilda bolag framgår i avsnittet Inriktningsmål och program. Tilläggsuppdrag riktade till ett eller flera av de kommunala bolagen framgår i nedanstående tabell.

Tilläggsuppdrag UKF/kommunala bolag

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destinerats till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

På följande sidor presenteras kommunens inriktningsmål med tillhörande program. Även om inte alla nämnder är direkt involverade i arbetet med ett givet inriktningsmål och program så förväntas alla nämnder verka för att inriktningsmålen ska uppfyllas och att program med fokusområden och åtgärder kan verkställas. Eventuella inriktningsmål som destinerats till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med beskrivning av vad som ska prioriteras och utgöra fokusområden under kommande planeringsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kan kommunövergripande indikatorer kopplas till varje inriktningsmål. I varje program finns även förteckning över de styrande dokument som inryms i programmet.

Inriktningsmål

Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, Vakin samt Infrastruktur i Norr AB.

Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen

Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destinerar särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, äldre- och vårdnämnden, samt Umeå kommunföretag.

Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 4 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Program för tillväxt

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden.

Följande fokusområden prioriteras för perioden 2026-2029:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Nya bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar och tätorter, samt tillkomma inom kollektivtrafikstråk. Nya bostadsområden ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet. Planberedskapen måste öka i kommunen och målet är ge förutsättningar för minst 2000 bostäder per år. Huvudansvar: KS, BN

2. Universiteten som tillväxtmotorer

Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå kommun har på många olika sätt växt ihop med universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion. Huvudansvar: KS, PN, GVN

3. Etableringar och företagens tillväxt

Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfrågan på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas. Huvudansvar: KS, Umeå Energi

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet. Indikatorer kommer att tas fram i respektive handlingsplan.

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Utvecklingsanslag tillväxt	34 904	34 904	34 904	34 904	34 904

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument

- Strategisk plan 2016–2028
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämförbarhet)
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där fler maktordningar synliggörs och beaktas.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition⁴. För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

---

⁴ Se polisens förklaring av hur de arbetar med sin klassificering: [Utsatta områden | Polismyndigheten](#)

- Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.
- Skapa förutsättningar för social blandning, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög⁵. Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- Förebygga och motverka organiserad brottslighet, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle⁶. Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom Umeå växer tryggt och säkert), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- Förebygga våld genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn. Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

⁵ För mer data om brottslighet och trygghet i Umeå kommun, se [Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023](#)

⁶ Se [Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet](#)

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- Genomföra särskilda pilotsatsningar för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt.

Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

• Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028	kompetensförsörjningen och påskynda individens etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet
• Umeå kommuns översiktsplan	
• Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram	
• Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling	• Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027
• Kulturpolitiskt program för Umeå kommun	• Medborgarlöften Umeå 2025-2027
• Program för tillgänglighet i Umeå kommun	• Brottsligheten i Umeå - lägesbild 2023
• Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten	• Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
• Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom	• Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen)
• Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet	• Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030
• Överenskommelse om samverkan för att förbättra	

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040⁷, dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser.

Umeå kommunkoncern genomförde en nulägesanalys⁸ av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

Fokusområde 1 – Transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

Fokusområde 2 - Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder, utbyggnad av den kommunala servicen,

---

⁷ Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

⁸ ⁴ Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggt teknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 - Energi, el och fjärrvärme

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

För att skapa hållbara affärsmodeller och samtidigt klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 - Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Flera kommunala bolag, ex. Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

För varje fokusområde finns indikatorer som följs upp i programrapporteringen. Några av de viktigaste indikatorerna är förändring av territoriella samt kommunorganisatoriska CO2e-utsläpp, andel hållbart resande liksom användning av fossila bränslen. Det finns ytterligare behov av att utveckla uppföljningen inkl. indikatorer för vissa fokusområden och konsumtionsbaserade utsläpp.

För att bistå i utveckling och utvärdering av klimatarbetet inrättas ett klimatråd som arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. Rådet ska konstruktivt bidra till Umeås inriktningsmål och program för klimat, och kan bestå av forskare från Umeå universitet och SLU.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2025)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2025)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
- Umeås lokala miljömål (KF 2020)

- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)
- Resepolicy (KF 2023)

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicy/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero
- Umeå klimatfärdplan

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan Bostaden
- Affärsplan Vakin
- Affärsplan UPAB
- Affärsplan Umeå Energi
- Hållbarhetspolicy -Umeå Energi
- Hållbarhetsstrategi -Bostaden
- Kollektivtrafikplan 2025-2028 (KF 2025)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen
- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Personalpolitiska mål och uppdrag

Välfärden står inför stora utmaningar gällande finansiering och personalbrist. Det behövs därför nya arbetssätt för att klara utmaningarna och här ger digitaliseringen avgörande möjligheter. Kommunen behöver också förbättra samverkan över förvaltningsgränserna och med andra organisationer.

Mål 5. Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället. Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 6. Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 7. Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden. Samordningsansvar: personalnämnden.

God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål

Finansiella mål

Mål 8. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 procent 2027-2030.

Regler för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att under given tidsperiod är respektive nämnds och bolags ändamål/grunduppdrag tillgodosett, inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angett och kommunens finansiella ställning är god.

I enlighet med fastställd riktlinje ska principerna för god ekonomisk hushållning omsättas i praktik genom att kommunen ska:

- Beakta principerna för god ekonomisk hushållning i årlig planerings- och budgetprocess
- Bedriva den kommunala verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation.
- Ha en god finansiell ställning i både kort (1 årigt) och långt (10 årigt) perspektiv.
- Vårda och underhålla fastigheter och andra tillgångar väl
- Ha ett proaktivt förhållningsätt och förmåga att i tid identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.
- Ha förmåga att identifiera och bedöma risker och konsekvenser som blir en följd av prioritering och vägval.
- Ha förmåga att genomföra prioriteringar och vägval som är nödvändiga för att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom de ekonomiska och finansiella ramar som kommunfullmäktige angett.
- Ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser.

Finansiering av arbete med destinerade inriktningsmål

Nämnd ska årligen avdela medel för att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerade till nämnd.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari – april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar

- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelsehantering

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse

Budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och utgår från oförändrat PO-pålägg i förhållande till budgeten för 2026, 40,02 procent.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelse*	-1 348 388	-1 410 709	-1 454 533	-1 486 545	-1 530 405
Teknisk nämnd	-1 633 700	-1 698 829	-1 777 895	-1 844 545	-1 925 072
För- och grundskolenämnd	-2 384 944	-2 425 008	-2 537 872	-2 633 011	-2 747 960
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-680 839	-728 523	-762 430	-791 011	-825 545
Individ- och familjenämnd	-1 872 190	-1 943 419	-2 033 869	-2 110 114	-2 202 235
Äldrenämnd	-1 511 637	-1 580 200	-1 653 745	-1 715 740	-1 790 644
Byggnadsnämnd	-65 537	-68 150	-71 322	-73 996	-77 226
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-22 654	-23 557	-24 653	-25 578	-26 694
Kulturnämnd	-177 706	-184 790	-193 390	-200 640	-209 400
Fritidsnämnd	-166 268	-172 896	-180 943	-187 726	-195 922
Kommunfullmäktige	-4 048	-4 118	-4 186	-4 255	-4 326
Valnämnd	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000	-3 800
Personalnämnd	-1 336	-1 389	-1 454	-1 508	-1 574
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-104 497	-108 663	-113 720	-117 983	-123 134
Överförmyndarnämnd i Umeåregionen	-16 753	-17 421	-18 232	-18 915	-19 741
IT kapacitetsnämnd	-1 908	-1 984	-2 076	-2 154	-2 248
Umeåregionens nämnd för PA-system	-5 197	-5 404	-5 656	-5 868	-6 124
Summa nämndsramar	-10 017 540	-10 378 660	-10 839 675	-11 239 589	-11 692 050
Varav finansiella kostnader pensioner	-14 266	-28 457	-40 683	-36 558	-37 838
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	-10 003 274	-10 350 203	-10 798 992	-11 203 031	-11 654 212

*Avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner.

Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgettram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kraftverksamhet	107 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Kollektivtrafik	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566	-203 566
Umeå Folkets Hus	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634	-27 910
Västerbottens Museum*	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231	-21 995
Norrlandsoperan*	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634	-41 061
Friskvårdsbidrag	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982	-8 062
Fackliga förtroendemen	-14 235	-14 820	-15 368	-15 755	-16 152
Utdelning från UKF	0	0	0	0	0
Tillväxtanslag	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar	-620 757	-650 222	-660 677	-677 847	-691 432
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad	-180 381	-192 659	-202 914	-196 951	-203 844
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-292 902	-304 579	-318 755	-330 704	-345 142
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner)	-1 348 388	-1 410 709	-1 454 533	-1 486 545	-1 530 405

*Utbetalning ska ske i enlighet med ägarsamråd och under förutsättning att Region Västerbotten fattar motsvarande beslut. Innan utbetalning bör modell för beräkning av lokalbidrag fastställas.

Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Verksamhetens intäkter	2 345,6	2 425,0	2 534,6	2 631,3	2 740,7
Verksamhetens kostnader	-11 728,1	-12 125,0	-12 672,9	-13 156,5	-13 703,5
Avskrivningar	-620,8	-650,2	-660,7	-677,8	-691,4
Verksamhetens nettokostnader	-10 003,3	-10 350,2	-10 799,0	-11 203,0	-11 654,2
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	10 249,8	10 769,7	11 195,3	11 639,9	12 103,1
Finansiella intäkter	307,0	313,7	384,5	509,0	533,8
Finansiella kostnader	-348,1	-373,6	-470,7	-620,7	-644,7
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		-144,3	-86,2	-92,4	-95,9
Resultat	205,3	215,4	223,9	232,8	242,1

Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Tillförda medel					
Resultat	205,3	215,4	223,9	232,8	242,1
Avskrivningar	620,8	650,2	660,7	677,8	691,4
Pensionsavsättning	-28,2	-26,5	-22,1	-21,4	-22,1
Summa tillförda medel	797,9	839,1	862,5	889,3	911,4
Använda medel					
Nettoinvesteringar*	-1 611,9	-1 317,1	-1 058,5	-859,3	-792,8
Nettoutgifter mark- och exploatering	-161,7	-183,3	-174,8	-257,0	37,5
Summa använda medel	-1 773,6	-1 500,4	-1 233,3	-1 116,3	-755,3
Förändring av rörelsekapital	-975,8	-661,3	-370,8	-227,0	156,1

* Inklusive ombudgeteringar från tidigare år.

Tabell 5. Nyckeltal

	Budget 2026*	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	91,5%	90,1%	90,6%	90,4%	90,6%
Soliditet	31,1%	30,7%	30,9%	31,4%	32,5%
Självfinansieringsgrad inkl exploatering*	41,9%	52,8%	71,7%	81,6%	123,6%
Självfinansieringsgrad exkl exploatering*	45,6%	59,4%	83,6%	106,0%	117,8%
Låneskuld/invånare, tkr **	27,0	32,5	34,7	36,0	34,4

*Justerat för prognos för bokslut 2025 inklusive ombudgeteringar av investeringar.

**Inklusive exploateringsintäkter, exklusive vidareutlåning till bolagen.

Investeringsramar 2026–2030

Tabell 6. Investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelsen	72 392	101 345	131 042	59 307	25 959
Teknisk nämnd	1 170 081	1 087 481	825 708	694 038	654 650
För- och grundskolenämnd	19 320	20 820	19 488	17 462	15 441
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	10 500	21 500	6 500	16 620	6 753
Individ- och familjenämnd	15 254	19 926	9 251	9 339	10 360
Äldrenämnd	24 437	22 437	28 626	20 222	40 214
Byggnadsnämnd	470	470	479	489	498
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	282	282	287	293	299
Kulturnämnd	7 850	12 850	10 947	14 708	6 167
Fritidsnämnd	16 450	18 950	16 326	16 643	16 976
Valnämnd	500	500	510	520	531
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	47 582	10 550	9 344	9 631	14 924
Summa styrelse/nämnd	1 385 117	1 317 110	1 058 509	859 273	792 772
Ombudgeteringar*	226 793	0	0	0	0
Summa inkl ombudgeteringar	1 611 910	1 317 110	1 058 509	859 273	792 772
Mark- och exploatering - anläggningar	250 300	508 850	561 950	639 400	350 850
Summa inkl mark- och exploatering	1 862 210	1 825 960	1 620 459	1 498 673	1 143 622

*Ombudgeteringar från 2024 särredovisas 2026 och ingår i nämndernas investeringsramar 2027.

Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr

Belopp i tkr

Projekt	Totalt 2027-2030	Total budget
Inga nya investeringsprojekt över 50 mnkr		

Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen

Utifrån nya lagkrav ska kommunens budget innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen. Då bolagen står inför väsentliga investeringsbehov är det investeringsprognoserna och dess inverkan på de ekonomiska förutsättningarna som lyfts fram för Umeå kommun. Det bör dock observeras att kommunfullmäktige inte beslutar om investeringarna, utan det är endast en information. Vilka investeringar som ska genomföras beslutar respektive bolag själva. Fullmäktige ska dock ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, exempelvis beslut om stora investeringar. Under planeringsperioden planeras dock inte för några sådana investeringar, utan kommunfullmäktige styr bolagen genom ägardirektiv och genom de kreditlimiter som fastställs inför varje budgetår.

Under perioden 2026-2030 uppgår den samlade investeringsprognosen för bolagskoncernen till ca 14,5 miljarder kronor, vilket innebär i snitt 2,9 miljarder per år. De största investeringarna planeras inom Umeva, AB Bostaden samt Umeå energi AB. Dessa bolag är de största bolagen i koncernen och de står för 72 procent av bolagskoncernens samlade investeringsvolym dessa år.

Inom Umeva, kommunens VA-bolag, handlar den ökade investeringsnivån under perioden om investeringar för vattenförsörjning. Inom Umeå energi investeras det i värme, elnät samt grön omställning och inom AB Bostaden beräknas nyproduktion av bostäder komma i gång framför allt under 2027-2028. Även ett nytt vård- och omsorgsboende ligger i planen.

Bolagens investeringar är kassaflödesgenererande, dvs självbärande inom respektive bolag. I prognosen för övriga UKF inkluderas uppförande av koncerngemensamt kontor 2028-2029. Inom bolagskoncernen finns dock infrastrukturinvesteringar som inte är självbärande i det korta perspektivet, men som finansieras inom UKF-koncernen som helhet. Den största är renovering och utbyggnad av Umeå hamn. Detta åtagande innebär att det inte planeras för någon utdelning från UKF till kommunen under planeringsperioden.

Nedanstående tabell visar de prognosticerade investeringsvolymerna för bolagskoncernen för 2026-2030, där de helägda bolagen framgår enskilt.

Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern

Belopp i mnkr

	2026	2027	2028	2029	2030
Umeå Energi	546	958	990	594	400
Bostaden	664	615	707	695	450
Umeva	613	1 052	871	919	432
INAB	9	102	450	400	100
Hamnen	280	365	869	323	205
Övriga UKF	93	118	445	175	10
Totalt UKF	2 205	3 211	4 332	3 106	1 597

Förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Teknisk nämnd		1 087 480	825 708	694 038	654 650	3 261 877
Fastigheter		740 581	388 513	388 072	408 073	1 925 238
Brand- och räddningsnämnd		69 000	0	0	0	69 000
Brandstation Signalvägen, funktioner maa höjd beredskap	Påbörjad	14 000	0	0	0	14 000
Brandstation Umeå Östra	Påbörjad	55 000	0	0	0	55 000
Fritidsnämnd		2 900	224	229	233	3 587
Athena fritidsgård	Påbörjad	2 900	0	0	0	2 900
Ram lokalanpassningar Fritid	Årligt ramanslag	0	224	229	233	687
För- och grundskolenämnd		295 150	154 649	73 550	40 253	563 602
Brännlands skola (paviljong, tillgänglighet)	Påbörjad	10 000	0	0	0	10 000
Carlslundsskolan åk 7-9 nybyggnad sex paralleller	Påbörjad	500	0	0	0	500
För- och grundskolegårdar solskydd, belysning, lek	Årligt ramanslag	3 300	3 366	3 433	3 502	13 601
Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	8 000	14 000	0	0	22 000
Förskola Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	1 000	25 400	15 000	41 400
Förskola Mariedal 6 avd	Påbörjad	200	0	0	0	200
Förskola Stöcke 6 avd	Påbörjad	20 000	41 100	0	0	61 100
Förskola Sörmjöle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 000	20 000	21 000
Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	20 000	42 000	0	62 000
Förskola Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	42 000	1 000	0	0	43 000
Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Påbörjad	3 000	0	0	0	3 000
Grubbeskolan 2 klassrum, matsal	Påbörjad	12 500	12 500	0	0	25 000
Hedlundaskolan F-6 utbyggnad till två paralleller	Påbörjad	7 000	0	0	0	7 000
Obbola skola F-9 utbyggnad två klassrum	Påbörjad	12 000	0	0	0	12 000
Ram anpassningar förskola	Årligt ramanslag	550	561	572	584	2 267

Ram anpassningar grundskola	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	4 534
Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	75 000	0	0	0	75 000
Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	100 000	60 000	0	0	160 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		36 100	1 122	0	0	37 222
Ram anpassningar Gym-Vux	Påbörjad	1 100	1 122	0	0	2 222
Vasaskolan gymn elevökn	Påbörjad	35 000	0	0	0	35 000
Individ- och familjenämnd		110 941	32 934	75 007	69 383	288 264
Anp ny lokal för daglig verksamhet etapp 1	Ej påbörjad	10 000	0	0	0	10 000
Daglig verksamhet Magistervägen	Påbörjad	37 000	0	0	0	37 000
Förstärkt serviceboende Malmen 27 2 plan	Påbörjad	13 000	0	0	0	13 000
Gruppboende Gimoplan	Påbörjad	8 864	0	0	0	8 864
Gruppboende Holmsund 2 plan	Ej påbörjad	20 000	1 000	0	0	21 000
Gruppboende Stenmorgärdet	Ej påbörjad	0	13 496	7 000	0	20 496
Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	49 200	50 200	99 400
Gruppboenden Prydnadsbusken 2 plan	Påbörjad	4 000	0	0	0	4 000
Ram anp DV, anp LSS-boende mm	Årligt ramanslag	18 077	18 438	18 807	19 183	74 505
Kulturnämnden		990	1 010	1 030	15 426	18 455
Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	14 375	14 375
Ram anpassning/renovering bibliotek	Årligt ramanslag	990	1 010	1 030	1 051	4 080
Teknisk nämnd		212 000	192 964	220 534	173 441	798 939
Driftkontor TN kv Schablonen 8, 11	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Hippologum	Påbörjad	11 000	0	0	0	11 000
Kontor Magistervägen	Påbörjad	23 000	0	0	0	23 000
Kök ramanslag	Årligt ramanslag	11 000	11 220	11 444	11 673	45 338
Lokalanpassning ej spec.	Årligt ramanslag	22 000	22 440	22 889	23 347	90 675
Lokaloptimeringar TN	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Reinvesteringar, pågående och generella	Årligt ramanslag	112 000	113 540	115 111	117 413	458 064
Stadshuset Östra Stallarna	Påbörjad	0	0	37 956	0	37 956
Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat	Påbörjad	6 500	6 500	6 500	0	19 500
Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar (lönsamma)	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	46 438
Åtgärdsprogram Transporter Laddinfrastruktur tjänstefordon	Påbörjad	5 500	5 800	5 900	0	17 200

Ökad civilberedskap	Påbörjad	6 700	5 000	7 000	7 000	25 700
Äldrenämnd		13 500	5 610	17 722	109 337	146 169
Ram anpassning kommunala lokaler och boenden	Årligt ramanslag	5 500	5 610	5 722	5 837	22 669
Solgården VOB, anpassningar	Ej påbörjad	8 000	0	0	0	8 000
Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa, del av VOB	Ej påbörjad	0	0	2 000	19 600	21 600
Sävar Vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	10 000	83 900	93 900
Gator och vägar		234 512	307 009	172 304	142 167	855 993
Teknisk nämnd		234 512	307 009	172 304	142 167	855 993
Djupbäcken Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	40 000
Fordon 7 år	Årligt ramanslag	7 700	7 854	8 011	8 171	31 736
GC/serviceväg resecentrum Drottningv	Ej påbörjad	2 185	0	0	0	2 185
GC-bro Sävarån	Ej påbörjad	13 030	15 600	0	0	28 630
GC-väg förläng Tomternavägen	Ej påbörjad	0	0	700	1 800	2 500
GC-väg förlängning parkering & resecentrum	Ej påbörjad	2 150	0	0	0	2 150
Humleparken inkl. GC	Ej påbörjad	3 000	3 500	0	0	6 500
Järnvägspassage Holmsund	Ej påbörjad	5 000	30 000	15 000	0	50 000
Kollektivtrafiknod Trandansen	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Kommun- & stadsdelssatsningar	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Kontaktvägen	Ej påbörjad	2 000	10 000	7 500	0	19 500
Kungsvägen et 2	Påbörjad	1 000	7 000	0	0	8 000
Kungsvägen etapp 1	Påbörjad	11 250	6 750	0	0	18 000
Norra Obbolavägen	Ej påbörjad	1 405	3 595	0	0	5 000
Planskild Passage Tomterna	Ej påbörjad	11 258	11 258	0	0	22 516
Renmarkstorget	Påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Skravelsjövägen i Röbäck	Ej påbörjad	500	2 000	12 500	6 000	21 000
Snödeponi Brännland	Årligt ramanslag	6 000	0	0	0	6 000
Snötipp	Ej påbörjad	1 000	8 000	0	0	9 000
Sopkärl	Ej påbörjad	2 500	2 500	0	0	5 000
Storgatan	Påbörjad	2 000	4 588	4 587	0	11 175
Säkra anläggningarnas standard	Årligt ramanslag	81 559	82 930	84 328	86 015	334 832
Tegsbron	Ej påbörjad	0	0	5 000	5 000	10 000

Tvärån Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	40 000
Utredningar inför investeringar	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	4 534
Väg 503	Påbörjad	10 000	10 000	9 500	9 500	39 000
Ålidhem stadsmiljö Gata	Ej påbörjad	935	3 000	0	0	3 935
Åtgärdsprogram Framkomlighetshöjande Kollektivtrafik	Ej påbörjad	3 750	3 750	0	0	7 500
Åtgärdsprogram Transporter Klimatanpassning	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	46 438
Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färdssätt	Årligt ramanslag	10 890	10 098	10 300	10 506	41 794
IT		54 258	71 658	78 728	73 876	278 520
Teknisk nämnd		54 258	71 658	78 728	73 876	278 520
Bildskärman och tillbehör	Årligt ramanslag	2 824	2 498	2 548	2 599	10 470
Datorer Umeå Kommun	Årligt ramanslag	21 181	28 463	29 033	29 613	108 289
Ram It FG	Årligt ramanslag	11 162	15 792	16 108	16 430	59 491
Ram It GY	Årligt ramanslag	13 399	14 236	14 521	14 811	56 967
Ram It infrastruktur	Årligt ramanslag	4 593	7 069	7 210	7 354	26 225
Skrivare som tjänst	Årligt ramanslag	1 100	3 600	9 309	3 069	17 077
Parker		24 300	24 586	20 878	21 295	91 059
Teknisk nämnd		24 300	24 586	20 878	21 295	91 059
Döbelns park	Ej påbörjad	4 000	0	0	0	4 000
Gatuträd	Årligt ramanslag	660	673	687	700	2 720
Lekparker	Årligt ramanslag	6 400	6 488	6 578	6 709	26 175
Olofsdals park	Ej påbörjad	0	4 000	0	0	4 000
Parker	Årligt ramanslag	8 400	8 488	8 578	8 749	34 215
Skog	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Strandprom Alla broar runt	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Utredningar allmänt	Årligt ramanslag	440	449	458	467	1 814
Övriga		33 830	33 942	34 057	9 238	111 068
Teknisk nämnd		33 830	33 942	34 057	9 238	111 068
Fastighet Inredning/ utrustning	Årligt ramanslag	330	337	343	350	1 360
Köp av bostadsrätter	Ej påbörjad	25 000	25 000	25 000	0	75 000
Maskiner (elektronik/digitalisering) MS	Årligt ramanslag	2 500	2 520	2 540	2 591	10 152
Ram Städ	Årligt ramanslag	5 500	5 576	5 653	5 766	22 495

Volym och arbetssätt MS	Årligt ramanslag	500	510	520	531	2 061
Kommunstyrelsen		101 345	131 042	59 307	25 959	317 654
Fastigheter		40 000	40 000	40 000	0	120 000
Kommunstyrelsen		40 000	40 000	40 000	0	120 000
Köp av fastigheter	Ej påbörjad	30 000	30 000	30 000	0	90 000
Medel till KS förfogande, civilberedskap	Ej påbörjad	10 000	10 000	10 000	0	30 000
IT		4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Kommunstyrelsen		4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Digitaliseringsreserv	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Kraft		23 707	39 292	13 442	19 977	96 418
Kommunstyrelsen		23 707	39 292	13 442	19 977	96 418
Förnyelse Kraftverk	Årligt ramanslag	5 312	0	0	3 495	8 807
Investeringsprogram bygg	Årligt ramanslag	776	0	0	55	831
Investeringsprogram damm	Årligt ramanslag	5 558	10 857	6 204	10 260	32 878
Vidmakthållande Kraftverk	Årligt ramanslag	2 327	1 293	1 293	2 207	7 118
Övriga invest. Stornorrfors	Årligt ramanslag	9 735	27 143	5 946	3 960	46 783
Övriga		33 238	47 262	1 287	1 313	83 100
Kommunstyrelsen		33 238	47 262	1 287	1 313	83 100
Investeringsreserv	Årligt ramanslag	1 238	1 262	1 287	1 313	5 100
Muddring av farleden	Ej påbörjad	32 000	46 000	0	0	78 000
Äldrenämnd		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Övriga		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Äldrenämnd		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Digitalisering, ny	Ej påbörjad	1 100	6 800	600	700	9 200
Inv/utrustning Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa	Ej påbörjad	0	0	0	4 500	4 500
Inv/utrustning Sävar vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	0	15 000	15 000
Inventarier/digitalisering extern förhyrning, ny	Ej påbörjad	3 737	3 800	767	782	9 086
Inventarier/Digitalisering/Hjälpmedel re	Årligt ramanslag	17 600	18 026	18 855	19 232	73 713
För- och grundskolenämnd		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212
Övriga		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212
För- och grundskolenämnd		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212

Inv Brännlands skola	Ej påbörjad	500	0	0	0	500
Inv Fsk Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 400	1 200	2 600
Inv Fsk Stöcke ny 6 avd	Ej påbörjad	0	2 100	0	0	2 100
Inv Fsk Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	1 400	0	0	0	1 400
Inv Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	0	700	0	0	700
Inv Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	0	2 100	0	2 100
Inv Grubbeskolan	Ej påbörjad	0	500	0	0	500
Inv Obbola skola F-9 utbyggnad till två paralleller	Ej påbörjad	500	0	0	0	500
Inv Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Inv Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	0	2 500	0	0	2 500
Inventarier kopplat till behov norra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	1 500
Inventarier kopplat till behov södra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	1 500
IT-åtgärder	Årligt ramanslag	2 420	2 468	2 518	2 568	9 974
Reinvesteringsmedel inventarier förskola	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Reinvesteringsmedel inventarier grundskola	Årligt ramanslag	6 600	6 732	6 867	7 004	27 203
Fritidsnämnd		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Övriga		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Fritidsnämnd		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Inventarier nya projekt	Ej påbörjad	250	0	0	0	250
Reinvesteringar enl utbytesplan	Årligt ramanslag	9 900	9 900	10 088	10 290	40 179
Täckgolv och filtmatta	Ej påbörjad	2 500	0	0	0	2 500
Utbyte konstgräsplaner	Årligt ramanslag	6 300	6 426	6 555	6 686	25 966
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		21 500	6 500	16 620	6 753	51 373
Fastigheter		0	0	10 000	0	10 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		0	0	10 000	0	10 000
Forslunda	Ej påbörjad	0	0	10 000	0	10 000
Övriga		21 500	6 500	6 620	6 753	41 373
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		21 500	6 500	6 620	6 753	41 373
Inv Vasaskolan gymn elevökn	Ej påbörjad	15 000	0	0	0	15 000
Reinvesteringsmedel	Årligt ramanslag	6 500	6 500	6 620	6 753	26 373
Individ- och familjenämnd		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876

Övriga		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876
Individ- och familjenämnd		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876
Inventarier Daglig verksamhet Magistervägen	Ej påbörjad	7 000	0	0	0	7 000
Inventarier Gruppboende Holmsund 2 pl	Ej påbörjad	840	0	0	0	840
Inventarier Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	350	260	1 100	1 710
Inventarier kontor socialtjänstpersonal Magistervägen	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Inventarier Servicelägenheter, förhyrda	Ej påbörjad	360	0	0	0	360
Inventarier Socialtjänstens Hus	Ej påbörjad	1 000	0	0	0	1 000
Investering inventarier ny	Årligt ramanslag	4 656	4 749	4 844	4 941	19 191
Investering inventarier re	Årligt ramanslag	3 300	3 366	3 433	3 502	13 601
Investering teknik	Årligt ramanslag	770	785	801	817	3 174
Kulturnämnden		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Övriga		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Kulturnämnden		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Gestaltad livsmiljö	Årligt ramanslag	1 000	1 000	1 000	1 020	4 020
Inventarier Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	8 663	0	8 663
Inventarier Obbola nytt folk- och skolbibliotek	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Konst	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Kultur reinvestering/ kostnadsbesparande	Årligt ramanslag	7 650	7 703	2 757	2 812	20 922
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Övriga		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag	550	561	572	584	2 267
Ram	Årligt ramanslag	10 000	8 783	9 059	14 340	42 182
Valnämnd		500	510	520	531	2 061
Övriga		500	510	520	531	2 061
Valnämnd		500	510	520	531	2 061
Utrustning	Årligt ramanslag	500	510	520	531	2 061
Byggnadsnämnd		470	479	489	498	1 936
Övriga		470	479	489	498	1 936
Byggnadsnämnd		470	479	489	498	1 936

Utrustning	Årligt ramanstag	470	479	489	498	1 936
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	287	293	299	1 161
Övriga		282	287	293	299	1 161
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	287	293	299	1 161
Inventarier	Årligt ramanstag	282	287	293	299	1 161
Totalsumma		1 317 109	1 058 509	859 273	792 772	4 027 663

Totalramsberäkning

Totalramsberäkningen utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning baserat på regeringens höstproposition och Umeå kommuns egen befolkningsprognos. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare samt för uppdaterade beräkningar av finansnetto och avskrivningar baserat på förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030. Den fördelningsbara ramen är det som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för särskilda åtaganden som kommunfullmäktige beslutat om, ekonomisk ram för valnämnden och kommunfullmäktige (revisionen) samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. I den politiska fördelningsreserven reserveras även medel avseende kostnader för höjt PO-pålägg 2027-2030 och som fördelas ut till nämnderna i planeringsdirektiv 2.

Den fördelningsbara ramen har i enlighet med fastställd modell i ett första steg fördelats till styrelse och nämnder med samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut och med hänsyn tagen till eventuella beslutade tekniska ramjusteringar. Därefter har ramarna justerats så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV¹ i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos. De överskjutande medel som uppstått vid justering till PKV per invånare i aktuellt åldersintervall har tillförts den politiska fördelningsreserven. Två nämnder är undantagna från denna modellberäkning; för valnämnden baseras ramen på beslutad flerårsbudget istället för procentuell andel och för kommunfullmäktige (revisionen) har ramen beräknats enligt särskild modell beslutad av kommunfullmäktige.

---

¹ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

Tabell 1. Totalramsberäkning

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Intäkter					
Skatter och bidrag	10 249 773	10 769 744	11 195 295	11 639 901	12 103 079
Kraftverksamhet	107 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Utdelning kommunala bolag	0	0	0	0	0
Totalram	10 356 773	10 876 744	11 302 295	11 746 901	12 210 079
Resultatkrav	-205 334	-215 395	-223 906	-232 798	-242 062
Åtaganden och kommungemensamma kostnader					
Kollektivtrafik	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566	-203 566
Umeå Folkets Hus	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634	-27 910
Västerbottens Museum	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231	-21 995
Norrlandsoperan	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634	-41 061
Friskvårdsbidrag	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982	-8 062
Fackliga förtroendemän	-14 235	-14 820	-15 368	-15 755	-16 152
Tillväxtanslag	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar	-620 757	-650 222	-660 677	-677 847	-691 432
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad exkl finansiella kostnader	-166 115	-164 202	-162 231	-160 393	-166 007
Finansiella nettokostnader	-41 165	-59 877	-86 207	-111 720	-110 887
Summa åtaganden och kommungemensamma kostnader	-1 189 385	-1 244 550	-1 288 303	-1 338 003	-1 365 313
Valnämnd	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000	-3 800
Kommunfullmäktige/revision	-4 048	-4 118	-4 186	-4 255	-4 326
Fördelningsbar ram före fördelningsreserv	8 938 068	9 409 081	9 782 200	10 151 844	10 594 578
Politisk fördelningsreserv		-64 618	-67 172	-69 839	-72 618
Reservering för höjt PO		-6 989	-19 018	-22 512	-23 299
Fördelningsbar ram	8 938 068	9 337 473	9 696 011	10 059 493	10 498 660
Justering till PKV, medel tillförs politisk fördelningsreserv		-72 660			
Fördelat till nämnder och styrelse exkl åtaganden, valnämnd och kommunfullmäktige/revision	8 938 068	9 264 813	9 696 011	10 059 493	10 498 660

Bilaga 4

Anvisning för nämnder och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beslutad av
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp
Anvisning

Gäller för
Egna nämnder och
helägda bolag
Giltighetstid
2025-2026

Diarienummer
KS-2025/00756

**Dokumentansvarig
enhet**
Stadsledningskontoret -
Ekonomi och styrning

Beslutsdatum/paragraf
2 dec 2025 §

Förslag till planeringsdirektiv

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Umeå kommuns planeringsprocess ska utformas så att processen:

- ger tid för analys, dialog och faktainhämtning
- utgår från prognos över tillgängliga medel
- ökar fokus på nämnders och bolags grunduppdrag/ändamål
- främjar effektiv användning av de medel som kommunen förfogar över
- skapar förutsättningar för långsiktighet
- främjar samordning mellan kommunens nämnder och de kommunala bolagen
- är transparent och att vägval/beslut är spårbara i efterhand

Stadsledningskontorets förslag baseras på senast beslutade planeringsdirektiv i fullmäktige (d.v.s. för verksamhetsåret 2026). Inga ändringar har gjorts i förslag till inriktningsmål/program, utdelningskrav, finansiella mål, personalpolitiska mål med mera. Föreslagna budgetramar utgår från aktuell prognos över intäkter, samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut justerat så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV¹ i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos.

Avgränsning

Denna anvisning riktar sig till Kommunstyrelsen samt kommunens tio egna nämnder, dvs Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kulturnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Personalnämnden, Tekniska nämnden och Äldrenämnden.

De fyra nämnder som är gemensamma med andra kommuner (Brand- och räddningsnämnd, Överförmyndarnämnd, IT-kapacitetsnämnd och Personaladministrativ nämnd) omfattas inte av anvisningen i detta skede. Dessa hanteras i särskild ordning efter dialog med andra berörda kommuner. Valnämnd, Kommunrevision och Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott är även de undantagna från anvisningen men kan om de så vill lämna yttrande i enlighet med anvisning för berörda nämnder.

Kommunens helägda bolag omfattas av delar av denna anvisning, se sid 4. Övriga majoritetsägda och delägda bolag hanteras inom befintliga ägarsamråd.

Kommunstyrelsen har utifrån sina samordnande roller i uppdrag att yttra sig över de kungemensamma poster som fastställs av kommunfullmäktige.

Personalnämnden har utifrån sitt specifika ansvar för kommunens personalpolitik i uppdrag att yttra sig över personalpolitiska mål och eventuella förändringar i lönestruktur.

---

¹ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

Anvisning till berörda nämnder

Berörda nämnder ska skriftligt besvara följande remissfrågor:

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år? Beskriv kortfattat, max 2 sidor per nämnd

Ta i beaktning till exempel befolkningsförändringar, kompetensbrist, förändringar i lagstiftning och andra krav, teknisk utveckling, hållbarhet med mera. Kommer förändringar av utförandet att påverka annan nämnds verksamhet ska detta beskrivas.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskONSEKVENSER? Om ja, beskriv dessa kortfattat, max 2 sidor per nämnd.

Nämnden kan även beskriva behov av översyn/utredningar inom specifika områden som kan medföra förändrade investeringsnivåer på sikt.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Om nämnden föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera program bör detta framgå

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar beskrivas och motiveras i nämndens yttrande.

Observera att om nämnd ser behov av revidering av nämndens taxor/avgifter inför nästkommande verksamhetsår och en sådan förändring förutsätter beslut i kommunfullmäktige ska av nämnden beslutade förslag till taxe/avgiftsförändring inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Anvisning till berörda bolag

Anvisning för bolagens yttrande över inriktningsmål/program

De inriktningsmål och program med fokusområden som redovisas i förslaget till planeringsdirektiv för 2027 är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 16 juni 2025. Umeå kommunföretag (UKF) och helägda dotterbolag till UKF ska lämna yttrande över dessa program (och de fokusområden som ingår i respektive program) och ombeds därför bevara följande remissfråga:

1. Bedömer bolaget att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Om UKF/dotterbolag föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om UKF/dotterbolag väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera programförslag bör detta framgå av UKF:s sammanställda yttrande.

Anvisning vid behov av förändring av bolagets taxor/avgifter inför 2027

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen fastställa väsentliga förändringar av taxor/avgifter.

2. Bedömer bolaget att av kommunfullmäktige fastställda taxor/avgifter behöver förändras inför 2027?

Om bolagets taxor/avgifter behöver förändras inför 2027 och sådan förändring kräver fastställande av kommunfullmäktige ska bolaget i samband med sitt yttrande påtala behov av sådan taxe/avgiftsförändring. Föreslagna förändringar ska specificeras och motiveras i bolagets yttrande.

Observera även att av bolaget beslutat förslag till taxe/avgiftsförändring ska inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Helägda bolag ska enligt separat instruktion och tidplan från UKF lämna svar på remissfråga 1 och 2 till UKF för sammanställning.

Anvisning för specifika yttranden från UKF AB

Anvisning för yttrande över utdelning från UKF AB

Den budgeterade utdelningen från Umeå kommunföretag AB för 2026 uppgår till 0 kr (enligt kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 den 16 juni 2025). Utdelningsnivå, fastställda av kommunfullmäktige, är oförändrad i Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027. UKF ska besvara följande remissfråga:

- 3. Umeå kommunföretag ombeds härmed lämna yttrande över fastställd utdelningsnivå och beskriva effekter av nuvarande alternativt förändrad utdelningsnivå.**

Anvisning för yttrande över föreslagen budget för kollektivtrafik

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 (fastställd den 16 juni 2025) uppgår plan för Kollektivtrafikens budget för 2027 till 185,6 mnkr.

- 4. UKF ombeds inkomma med yttrande över förslag till kollektivtrafikens budget för 2027 och plan för 2028-2030**

Tid och form för inlämning av yttrande

UKF AB ska senast den 20 mars 2026 lämna yttranden enligt ovanstående anvisning till kommunstyrelsens diarium via e-post ksdiarium@umea. I ämnesraden anges:

Yttrande UKF med dotterbolag KS-2025/00756.

Yttrande ska delges i word-format och vara redigeringsbara

Nämndernas utmaningar och möjligheter i 3-5 års perspektiv

Innehåll

Byggnadsnämnden	3
Fritidsnämnden	3
För och grundskolenämnden	5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	8
Individ- och familjenämnden	10
IT-kapacitetsnämnden.....	12
Kommunstyrelsen	16
Kulturnämnden	20
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	24
Personalnämnden	24
Tekniska nämnden	24
Äldrenämnden.....	30
Överförmyndarnämnden	33

Byggnadsnämnden

Budget i balans

Byggnadsnämnden säkerställer en budget i balans senast 2026 utifrån den handlingsplan som togs fram under 2024. Uppföljningen under innevarande år (2025) indikerar att genomförda åtgärder ger resultat och prognosen är en budget i balans redan vid årsskiftet 25/26.

Plankö och handläggningstid

Byggnadsnämnden arbetar med ärendebalansen (plankön) och handläggningstiden för detaljplaner. Vid delårsuppföljningen 2025 fanns 92 detaljplaner i kön. Detta är planer som inte tilldelats handläggare ännu. Volymen detaljplaner som det aktivt jobbas med är i storleksordningen 60-70 stycken.

Ekologisk hållbarhet

Inom ramen för grunduppdraget och nämndens rådighet så långt möjligt säkerställa den ekologiska hållbarheten i verksamheten. Miljömålen antogs av riksdagen 1999 för att göra den miljömässiga dimensionen tydlig. Länsstyrelsen i Västerbotten gör följande bedömning:

Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål, Skyddande ozonskikt, att uppnås till 2030 i Västerbotten. Fyra av målen bedöms som nära att nå Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet och Storslagen fjällmiljö. De resterande tolv målen bedöms som inte möjliga att nå. Det behövs många fler vägledande beslut och insatser.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden står inför en period med både utmaningar och stora möjligheter. För att långsiktigt kunna erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud med särskilt fokus på barn och ungas delaktighet och utveckling krävs strategisk planering, effektiv resursanvändning och nära samverkan både inom kommunen och med externa aktörer.

De kommande åren präglas av behovet att säkerställa kvalitet och tillgänglighet i befintliga anläggningar, möta förändrade demografiska förutsättningar, värna föreningslivets förutsättningar och hantera kompetensförsörjning inom några yrkesgrupper. Samtidigt

erbjuder Umeås tillväxt, engagemanget i föreningslivet och den starka samverkanskulturen goda möjligheter att utveckla fritidsområdet på ett hållbart sätt.

Genom att ta tillvara på dessa möjligheter och hantera utmaningarna proaktivt kan fritidsnämnden bidra till att Umeå fortsätter vara en attraktiv och trygg kommun med ett brett och inkluderande fritidsutbud.

Utmaningar

- Säkerställa underhåll av anläggningar och lokaler för att upprätthålla standard och tillgänglighet för föreningsliv och invånare.
- Bibehålla simundervisningskapacitet trots åldrande badanläggningar med osäker livslängd.
- Stödja och bibehålla ett aktivt föreningsliv i hela kommunen oavsett förändringar i omvärlden.
- Hantera klimatförändringarnas påverkan som kan begränsa vinteraktiviteter och öka driftskostnader.
- Möta ökade eller förändrade krav på anläggningar från specialidrottsförbund vilket kan medföra kostnader.
- Ökade driftskostnader för föreningar med egna anläggningar.
- Minska risken för välfärdsbrott inom bidragsgivningen till föreningslivet.
- Säkerställa kompetensförsörjning inom ett fåtal befattningar såsom idrottsplatsarbetare, badpersonal och fritidsledare.
- Anpassa och omfördela mötesplatser för unga utifrån förändrad demografi och i enlighet med närhetsprincipen.
- Hantera resursbehov till följd av Umeå kommuns tillväxtmål om 200 000 invånare.
- Stärka intern samverkan mellan nämnder, förvaltningar och bolag för att motverka stuprörsstrukturer.

Möjligheter

- Ett rikt, jämlikt, jämställt föreningsliv med många ideellt engagerade medborgare.
- Umeås fortsatta tillväxt ger ökade möjligheter till ett brett och varierat fritidsutbud.
- Ett bra och geografiskt spritt anläggningsbestånd som möjliggör verksamhet nära invånarna.
- Långsiktig strategisk plan för nyinvesteringar.
- God kompetens och ett modigt förenings- och näringsliv skapar goda förutsättningar för utveckling, vilket ska tas tillvara.

- Umeås profil som idrotts- och utbildningsstad skapar goda samverkansmöjligheter.
- Stärkt dialog med barn och unga ökar deras delaktighet och ger bättre förutsättningar att utveckla ett attraktivt fritidsutbud.
- Ett stärkt samarbete mellan nämnder, förvaltningar och kommunbolag bidrar till större medborgarnytta och effektivare service.
- En växande befolkning med starkt engagemang i fritids- och föreningslivet.

För och grundskolenämnden

Demografiska förändringar kräver omställning

Demografiutvecklingen med minskade barnkullar under de närmaste åren medför ett behov av omställning för förskolan och skolan i Sverige, så också i Umeå kommun. En omställning vad gäller effektivt lokalutnyttjande och minskning av personal har inletts inom förskolans område. En utmaning i omställningen utifrån den demografiska utvecklingen är att det i vissa områden utanför Umeå tätort finns behov av att tillskapa fler förskoleplatser, i tätort färre. Vidare behöver personalpoolen anpassas då vikariebehovet minskar i takt med neddragning av förskoleplatser.

Rätt utnyttjad kan omställningen innebära en möjlighet till ökad kvalitet i förskola och skola. Minskade barn- och elevkullar ger en möjlighet att stärka lärarbehörigheten, vilket å sin sida sannerligen leder till ökade personalkostnader i form av lön.

Elevminskningen i grundskolan börjar i förskoleklass år 2027 för att därefter succesivt påverka antalet elever i påföljande årskurser fram till 2036. Med färre elever ökar konkurrensen om eleverna mellan kommunal och enskilda huvudmän. Konkurrensen tillsammans med osäkerhet av skolvalets utfall, leder till svårigheter för kommunen att planera för en funktionell skolorganisation.

Beräknad elevminskning i förskoleklass till årskurs 6 de närmaste åren är dock inte så omfattande att en minskning av antalet klasser kan göras, vilket medför att personalbehovet kvarstår. Ur ett ekonomiskt hänseende är de små skolenheterna särskilt sårbara då sjunkande elevantal medför svårigheter att upprätthålla grundbemanning med heltidstjänster samt långsiktig kontinuitet och hållbarhet för såväl lärare, rektorer som stödfunktioner.

För att rektor under prognosperioden 2028–2035 ska ha genomsnittliga ekonomiska resurser till undervisning och stödresurser motsvarande idag, så behöver sammanlagt antal klasser i Umeå kommun minska eller ekonomiska resurser tillföras.

Ytterligare en utmaning är ökningen av antalet elever mottagna i anpassad grundskola. Mottagandet har ökat från 1 procent läsåret 2018/2019 till 1,4 procent läsåret 2024/2025. Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömer att 0,8 procent av folkbokförda 6-åringar kommer att börja årskurs 1 inom anpassad grundskola från och med höstterminen 2028. SKR:s prognos bör ligga till grund för framtidens lokal- och personalbehov i samband med införandet av 10-årig grundskolan.

Sammanfattningsvis medför den beslutade reformen om tioårig anpassad grundskola särskilda planeringsbehov, där det i dagsläget saknas både lokaler och personal för förskoleklass.

Beslutade reformer och nationella utredningar inom utbildningsområdet

Regeringens beslut om införandet av en tioårig grundskolan från hösten 2028 medför en rad konsekvenser. En av dessa är att förskollärare som är anställda senast 30 juni 2026 och undervisar i förskoleklass får undervisa i nya årskurs 1 under en övergångsperiod fram till 2031. Förskollärare med minst 5 års erfarenhet kan genomgå en statsfinansierad fortbildning för att bli behörig att undervisa i årskurs 1 och 2. Inom grundskolan krävs en tidig kartläggning av lärarkompetens i syfte att möjliggöra strategisk planering av insatser för kompetensutveckling, så att behovet av legitimerade lärare i årskurs 1 och 2 kan tillgodoses.

Parallellt med beslutade reformer har regeringen tillsatt en rad utredningar inom utbildningsområdet, utredningsförslag som beräknas beslutas under 2025–2026. Ett högt reformtryck kan komma att kräva prioriteringar av tid och personella resurser inom för- och grundskoleförvaltningen i implementering och genomförande av beslutade reformer och lagändringar.

Kompetensförsörjning

För- och grundskolenämndens verksamheter står inför stora utmaningar kopplade till demografiska förändringar. Umeå kommuns senaste befolkningsprognos, P25, visar på en fortsatt lägre tillväxttakt främst på grund av färre antal födda barn. Den demografiska förändringen som nämndens verksamheter står inför innebär att personalomställning kommer vara i fokus framöver. Kompetensförsörjningsplan visar ett rekryteringsbehov av 2 107 medarbetare fram till år 2035. Trots lägre tillväxttakt och behov av omställning beräknas det på nationell nivå en brist på behöriga lärare och förskollärare år 2038. För få personer ansöker till och slutför utbildning som lärare och att rörligheten på arbetsmarknaden har ökat samt skollagens krav på legitimation i anställning. Andra viktiga förklaringar är kommande pensionsavgångar och att en lägre andel lärare väljer att arbeta kvar i skolan

eller att gå tillbaka till läraryrket vilket bidrar till krav på långsiktighet i kompetensförsörjningsplaneringen.

Även tillgången på chefer inom nämndens ansvarsområde utgör en utmaning, särskilt när det gäller att rekrytera erfarna rektorer. För att säkerställa en verksamhet av hög kvalitet krävs ett fortsatt gott chefs- och ledarskap. Chefer har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för positiva resultat samt en arbetsmiljö som främjar samarbete, kreativitet och delaktighet. Arbetet med att nå riktmärket för antal medarbetare per chef är fortsatt av stor vikt för våra chefers arbetsmiljö och förutsättningar, men det kräver ekonomiska resurser och är därför fortsatt att betrakta som en utmaning för nämnden.

För- och grundskolenämnden har under en längre tid erhållit statsbidrag kopplade till lärares löner och strategiska satsningar som lärarlönelyftet, karriärtjänster, lärarlyftet. Om möjligheten till att nyttja dessa statliga medel skulle upphöra framöver, innebär det inte bara en betydande ekonomisk belastning, utan även en strategisk risk utifrån kompetensförsörjning – vilket i sin tur kan påverka kvaliteten i utbildningen och måluppfyllelsen på sikt. För att möta kompetensförsörjningsutmaningen behöver nämndens verksamheter skapa arbetsplatser som är både attraktiva och representativa för samhällets mångfald där medarbetare och chefer kan verka i en hållbar arbetsmiljö över tid. De strategier och prioriterade aktiviteter som ska säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning framgår av för- och grundskolenämndens kompetensförsörjningsplan samt förvaltningens aktivitetsplan.

Prioriterade aktiviteter i förvaltningens arbete för att klara kompetensförsörjningen.

- Nå riktmärke för antal medarbetare per chef. Chefers förutsättningar (2022:8).
- Handlingsplan för bristkompetenser.
- Plan för kompetensutvecklings- och omställningsbehov.
- Genomföra förvaltningsspecifik traineeutbildning för blivande rektorer.
- Målgruppsanpassad marknadsföring i syfte att bredda rekryteringen och attrahera fler grupper.
- Samarbete och arbetsformer med Umeå Universitet och Lärarutbildningen.
- Fortsatt utveckling av karriärvägar för lärare.
- Tillvarata äldre medarbetares kompetens och förutsättningar (förläng arbetslivet).
- Introduktion för nyanställda.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utmaningar

Gymnasie- och vuxenutbildningsverksamheten i Umeå kommun står inför betydande utmaningar de kommande tre till fem åren, drivna av snabba samhällsförändringar inom teknik, sociala normer och arbetsmarknad. För att möta framtidens krav på utbildning och kompetensförsörjning krävs strategisk planering och flexibilitet.

Digitalisering och IT-säkerhet

Ökad digitalisering ställer krav på robust IT-säkerhet för att skydda stora mängder personuppgifter och känslig information. Stärkta tekniska lösningar och kompetensutveckling för personalen är nödvändigt för att hantera riskerna och upprätthålla kvaliteten.

Artificiell intelligens

AI-teknik medför både möjligheter och risker kopplade till integritet och etik. En tydlig strategi för ansvarsfull AI-användning behövs, och både personal och elever måste förstå och hantera de etiska dilemman som kan uppstå.

Trygghet i utbildningsmiljöer

Växande utmaningar kring säkerhet, hot och våld kräver organisatoriska och fysiska åtgärder, inklusive tryggare lokalmiljöer och utbildning av personal. Nya lagkrav medför betydande kostnader och kräver beredskap för kontinuerlig anpassning.

Förändringar i lagstiftning

Snabba förändringar inom utbildnings- och arbetsmarknadslagstiftningen kräver löpande anpassning och kvalitetssäkring. Det är en utmaning att implementera förändringar i takt med nya direktiv, vilket kräver tid och resurser.

Kompetensförsörjning

Umeå kommun behöver utbildad arbetskraft inom olika yrken. Det är viktigt att säkerställa rätt kompetens för kommunens och regionens utveckling samt att locka sökanden till relevanta utbildningar. Samverkan med arbetsgivare och utveckling av flexibla lösningar för praktikplatser är avgörande.

Skolfrånvaro och utbildningsutbud

Brist på gymnasieplatser ökar konkurrensen och kan påverka studiemotivation och genomströmning. Långsiktig planering av utbildningsutbudet och investeringar i lokaler och utrustning är nödvändigt för att möta behovet.

Ekonomiska förutsättningar

Strukturella utmaningar kräver reinvesteringar i utrustning och maskiner, särskilt för kostsamma yrkesprogram. Bristande medel för reinvesteringar kan på sikt riskera säkerheten i undervisningen och kvaliteten på utbildningen. Många av programmen är kostsamma att driva, exempelvis naturbruk, bygg- och anläggning samt tekniska yrkesutbildningar som kräver modern utrustning.

Osäkerhet och kort framförhållning kring statliga ersättningar begränsar långsiktig planering.

Möjligheter

Den nya gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen möjliggör ytterligare satsningar på yrkesutbildning, vuxenutbildning och riktade arbetsmarknadsåtgärder. En egen förvaltning ger dessutom möjlighet att arbeta med djupare prognoser och målstyrning. Samverkan med såväl näringslivet som universitetet kommer att fortsatt utvecklas.

En god förutsättning för fortsatt utveckling är mycket goda resultat på medarbetarenkäten och en mycket låg personalomsättning.

Gymnasiets elevkullar ökar de kommande åren och Vasaskolans om- och nybyggnation möjliggör att de ökade elevkullarna får plats inom UGS.

Vuxenutbildningens hus ger möjlighet till en samlad och ändamålsenlig miljö där olika utbildningsformer, stödfunktioner och kompetenser möts. Här finns stora möjligheter till omställning, kompetensväxling och flexibla lösningar som svarar mot arbetsmarknadens behov

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen skapar möjligheter till etablering genom arenor för prövning, matchning och nära samverkan med arbetsgivare. Trygga mötesplatser och individanpassade insatser som stärker integrationen, minskar utanförskap och bidrar till delaktighet, egen försörjning och social hållbarhet.

Individ- och familjenämnden

Omställning av socialtjänsten

De närmsta åren väntas lagändringar och reformer som får betydande påverkan på socialtjänstens verksamheter. För att stärka förutsättningarna att möta förändringarna i tid krävs ett omställningsarbete. Detta tillsammans med att utvecklingen i samhället med exempelvis kriminalitet och psykisk ohälsa medför ökade eller andra krav på våra insatser och större behov av samverkan med andra aktörer.

Den nya socialtjänstlagen lägger fokus vid förebyggande arbete och att vara en lätt tillgänglig socialtjänst, samt lyfter fram möjligheten att i större utsträckning tillhandahålla insatser utan föregående beslutsprövning. Lagändringar väntas även inom missbruksvården, då Samsjuklighetsreformen förändrar huvudmannaskapet för vården för personer med skadligt bruk och beroende. Utmaningen blir att hantera ett omställningsarbete för att anpassa verksamheterna till förändrade uppdrag och samtidigt uppfylla grunduppdraget utifrån den nuvarande ekonomiska situationen.

Förutsättningar för nämndens ekonomi

Svensk ekonomi har sedan 2023 befunnit sig i en recession tillsammans med stora delar av världsekonomin, denna recession kombinerat med hög inflation har bidragit till snabbare kostnadsökningar än skatteintäkter vilket utmanat nämndens ekonomi. Detta ser ut att stabilisera sig på sikt med en jämnare utveckling av kostnader och skatteintäkter vilket leder till bättre förutsättningar för svensk ekonomi som helhet samt nämndens ekonomi.

De bättre ekonomiska förutsättningarna ger möjlighet att jobba mer med utveckling som digitalisering och förändrade arbetssätt för att hushålla bättre med de personella samt de ekonomiska resurserna. Inflationstrycket som påverkat lönerörelsen under ett par tidigare år har avtagit och lönekraven har följt med och personalkostnaderna förväntas återgå till det tidigare snittet för nämndens ekonomi.

Den nya socialtjänstlagen kommer att förändra hur socialtjänster arbetar och kostnadsbilden kommer förändras åt det negativa hållet utifrån preliminär analys. I takt med att de olika kraven börjar implementeras ser nämnden en fortsatt förhöjd kostnadsnivå men denna förstärkning och förändring av socialtjänsten kommer förhoppningsvis leda till lägre kostnader på kommunnivå på sikt. Assistansutredningen som fortsätter vara en osäkerhetsfaktor är en lagändring som ska vara kostnadsneutral enligt propositionen men nämnden ser en risk för ökade kostnader när lagändringen träder i kraft samt en förlust av kontroll över personlig assistansområdet. Nämnden ser även en effekt från

välfärdsbrottslighet där det både finns risker och möjligheter i framtiden där arbetet mot välfärdsbrottslighet inom samhället har intensifierats i takt med att mer brottslighet upptäckts. Risken att avancerad brottslighet fortsätter påverka nämndens ekonomi negativt finns men möjligheten att förhindra och återvinna kostnader finns även.

Brist på ändamålsenliga lokaler

Nämndens behov av ändamålsenliga lokaler kan inte tillgodoses i tillräckligt hög utsträckning. Det låga inflödet av nya lokaler påverkar nämndens förutsättningar att uppfylla sitt grunduppdrag. Tidigare har det framför allt gällt verkställighet av beslut om boende enligt LSS, vilket är på väg att lösas och kan vara i balans om 2-3 år. Nu ser utmaningen ut att främst röra sig om lokaler för daglig verksamhet samt kontorsplatser och administrativa ytor. För att lösa utmaningen med leverans av lokaler pågår ett intensivt arbete med tekniska nämnden. Det ska dock understrykas att en stor del av utmaningarna ligger utanför nämndens egen rådighet. När behov av lokaler uppstår med kort varsel av olika skäl är utmaningen än större.

Brister i lokalförsörjningsprocessen påverkar bland annat nämndens möjlighet att, inom rimlig tid, verkställa beslut om särskilt boende och daglig verksamhet enligt LSS samt möjligheten att säkerställa en god arbetsmiljö för personal och tillräckligt med lokaler för att utföra socialtjänst. Inom nämndens egna processer pågår ett omfattande utvecklingsarbete, till exempel effektivare matchning av brukare till boendeplatser, fortsatt utveckling av prognosverktyg och utredning av flexibla arbetsplatser.

Kompetensförsörjningskrisen

Nämnden har en utmanande personalförsörjningssituation att hantera under perioden 2026–2036. Nuvarande prognos påvisar en omfattande brist på undersköterskor på nationell och regional nivå där kommunen konkurrerar om kompetensen från såväl andra kommuner och regioner som privat sektor. Personalen är mer rörlig på arbetsmarknaden idag och byter arbetsgivare oftare än tidigare. Andelen som väljer att sluta i kommunen har ökat de senaste åren och inom de närmsta 10 åren är prognosen att 58 procent förväntas sluta på egen begäran inom funktionshinderomsorgen. Tillsammans med pensionsavgångar visar prognosen att totalt 83 procent av de stora yrkesgrupperna inom funktionshinderomsorgen kommer att sluta inom en 10 års period. Även inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg kommer personalomsättningen vara hög, där kommer den största utmaningen vara möjligheten att rekrytera erfaren personal med rätt kompetens.

Detta scenario ställer stora krav på nämnden att arbeta med flera olika åtgärder för att både rekrytera nya medarbetare men framför allt att lyckas behålla medarbetare. Friskfaktorer, utbildning, omställning och utvecklande av ny teknik (digitalisering) är exempel på viktiga områden att fortsätta arbeta med i nämnden och i samarbete med andra förvaltningar i kommunen.

Digitalisering

Nämnden står inför behov av digital omställning som förändrar hur vi arbetar, möter invånare och säkerställer rättssäkra beslut. Förväntningarna på effektivitet, tillgänglighet och användarvänliga tjänster ökar – både från samhället och lagstiftningen. För att genomföra omställningen krävs både ökade resurser till arbetet och en effektivare styrning och samordning inom området digitalisering i kommunen.

Nämnden står tillsammans med Äldrenämnden inför en ny upphandling av processtöd och ett införande av planeringsverktyg. En stor utmaning kommer att vara att klara verksamheternas grunduppdrag samtidigt som resurser behöver avsättas för upphandling och därefter övergång till nytt processtöd.

IT-kapacitetsnämnden

Utmaningar på 3-5 års sikt för IT-infrastruktur

Säkerhet och dataskydd

- Cyberhoten ökar i takt med digitaliseringen.
- Kommunen måste investera i robusta säkerhetslösningar, kontinuerlig uppdatering och incidenthantering.

Skalbarhet och flexibilitet

- IT-infrastrukturen måste kunna hantera ökande arbetsbelastningar och snabba förändringar.
- Molntjänster och virtualisering är viktiga verktyg, men kräver rätt kompetens och strategi.

Legacy-system

- Det finns risk att man fastnar i gamla system som är svåra att integrera med moderna lösningar.
- Detta hämmar innovation och ökar kostnaderna.

Säkerhetsrisker och hotbild

- Lokala servrar är fortfarande utsatta för ransomware, phishing och insiderhot.
- Många äldre system saknar moderna säkerhetsfunktioner (t.ex. multifaktorautentisering och segmentering).
- Backup och återställning testas sällan tillräckligt, vilket ökar risken vid attacker.

Åldrande infrastruktur och teknisk skuld

- Gamla servrar, nätverk och lagringssystem är dyra att underhålla och svåra att ersätta.
- Brist på kompatibla komponenter, licenser och tillverkarsupport.
- Uppgradering innebär ofta driftstopp och kräver noggrann planering.

Kompetensbrist och generationsskifte

- Många erfarna drifttekniker närmar sig pension, medan nya generationer fokuserar mer på moln och DevOps.
- Färre utbildningar täcker klassisk nätverksteknik, virtualisering och datacenterdrift.

Skalbarhet och kapacitetsplanering

- On-prem-miljöer saknar molnets flexibilitet att snabbt skala upp resurser.
- Överdimensionering leder till höga kostnader, underdimensionering till flaskhalsar.

Energiförbrukning och miljöpåverkan

- Datacenter kräver mycket el och kylning.
- Kommunen måste uppfylla hållbarhetskrav och minska CO₂-utsläpp.
- Ineffektiv utrustning ger höga driftkostnader.

Driftsäkerhet och redundans

- Det krävs redundans (t.ex. dubbla nät, UPS, failover).
- Avbrott kan ge stora konsekvenser för verksamheten.

Komplexitet i hantering och integration

- Flera plattformar (VMware, Hyper-V, fysiska servrar, SAN/NAS) kräver olika verktyg och kompetenser.
- Svårt att uppnå centraliserad övervakning och enhetlig styrning.

Efterlevnad och regelverk (compliance)

- Strängare krav på dataskydd och spårbarhet (GDPR, NIS2).
- Måste kunna visa var data lagras, vem som har åtkomst och hur säkerheten hanteras.

Disaster recovery och kontinuitet

- Det krävs tillräckligt skydd vid brand, översvämning eller elavbrott.
- Backup bör inte lagras på samma plats, vilket gör återställning omöjlig vid fysisk skada.

Livscykelhantering och automatisering

- Manuell patchning, uppdatering och övervakning är tidskrävande.
- Brist på automatisering leder till fel och sämre effektivitet.

Sårbarhet i leverantörskedjan

- Långa leveranstider för hårdvara (särskilt servrar och nätverkskomponenter).
- Geopolitiska störningar påverkar tillgången på IT-utrustning och moln.

Möjligheter på 3 - 5 års sikt för IT-infrastruktur**Automatisering och Infrastructure as Code (IaC)**

- Verktyg som Ansible, Terraform och PowerShell kan automatisera serverbyggen, patchning och konfiguration.
- Ger snabbare, mer tillförlitlig drift och färre mänskliga fel.

Virtualisering och containerisering

- Effektivare resursanvändning via VMware, Hyper-V, Proxmox eller Kubernetes on-prem.
- Möjliggör snabbare applikationsutveckling och enklare skalning.

Energieffektivitet och grön IT

- Nya servrar och kylsystem drar betydligt mindre energi.
- Investering i energieffektivitet kan minska kostnader och stärka hållbarhetsprofilen.

Förbättrad cybersäkerhet

- Möjlighet att införa zero-trust, segmentering, multifaktorautentisering och modern logghantering.
- Säkerhetsautomatisering blir mer tillgänglig även för lokala miljöer.

Modern backup och disaster recovery

- Möjlighet att använda snapshot-teknik, offsite-backup och immutability-skydd.
- Ger bättre motståndskraft mot ransomware och driftstopp.

Programvarudefinierade nätverk och lagring (SDN, SDS)

- Flexiblare och mer dynamisk styrning av nätverk och lagring.
- Minskar behovet av fysisk hårdvaruomläggning.

Centraliserad övervakning och driftplattformar

- Moderna övervakningsverktyg (t.ex. Zabbix, PRTG, Grafana) kan ge full insyn i hela miljön.
- Underlättar felsökning, kapacitetsplanering och rapportering.

Livscykelhantering och modernisering

- Möjlighet att fasa ut gamla system, standardisera plattformar och införa policybaserad hantering.
- Minskar teknisk skuld och driftkostnader över tid.

Molnmigrering och hybridlösningar

- Flexibla molnstrategier möjliggör snabb skalning, kostnadseffektivitet och bättre säkerhet.
- Hybridmodeller ger kontroll över känslig data samtidigt som man drar nytta av molnets fördelar.

Automation och AI

- Automatisering av drift, övervakning och säkerhet kan minska kostnader och öka tillförlitlighet.
- AI används allt mer för prediktiv analys, incidenthantering och optimering.

Kommunstyrelsen

Förmåga att möta nya krav inom beredskap och säkerhet

De yttre hoten har betydelse för säkerheten och beredskapen. Främmande makts systematiska säkerhetshotande verksamhet mot Sverige bedrivs brett. Liksom den organiserade brottslighetens utbredning, där utnyttjande av välfärdssystemet blir ett allt viktigare inslag i ekonomin. Säkerhetspolisen konstaterar att det finns kopplingar mellan grov organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och terrorism. Hoten som riktar sig mot Sverige är komplexa. De går in i varandra och förstärks på så sätt. Samordning av kommunens verksamheter för att möta dessa hot är av stor vikt för att begränsa risker och konsekvenser. Att personer med kopplingar till organiserad brottslighet och främmande makt, hålls borta från den offentliga förvaltningen är avgörande för att värna om det demokratiska systemet. Regeringen ser därför över kommuners möjligheter att genomföra utökade bakgrundskontroller men även kommuners ansvar att skydda förtroendevalda för hot- våld och otillbörlig påverkan.

Som medlem i Nato omfattas Sverige av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer i nordatlantiska födraget (artikel 5), vilket ska avskräcka antagonistiska aktörer från att använda sig av militära maktmedel mot Sverige. Medlemskapet ställer även krav (artikel 3) på att parterna, var för sig och tillsammans, upprätthåller och utvecklar sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot ett väpnat angrepp. I detta resonemang ingår också förmåga till resiliens. Även om Nato-medlemskapet kan verka avskräckande när det gäller fysiska angrepp så ökar hoten inom andra områden såsom desinformationskampanjer, risker för infiltration, cyberattacker med mera.

Antalet cyberattacker har ökat under 2025 och bland annat har en av kommunens leverantörer som tillhandahåller system för arbetsmiljö, personalärenden och rehabilitering drabbats stort. För att öka skyddet för information samt höja nivån för cybersäkerhet förväntas cybersäkerhetslagen träda i kraft i början av 2026. Lagen ställer högre krav på vår informationshantering, resiliens och incidentrapportering. Intern förankring av arbetssätt, metoder, kontinuitetshantering och incidentrapportering är viktiga områden för att bli effektivare i hantering av risker inom samtliga områden. I regeringens utredning för ny lagstiftning, kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, ställs också krav på att kommunen ska kunna fullgöra sina författningssenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

Det handlar om att kunna prioritera resurser, tolka och tillämpa ny lagstiftning i kombination med äldre lagstiftning samt bygga upp intern kapacitet för att agera snabbt och samordnat. Ekonomiska förutsättningar, komplex regelstyrning och behovet av ökad kompetens gör detta till en växande utmaning – särskilt i en tid där hotbilden förändras snabbt och kraven på robusthet ökar.

Kompetensförsörjning

Ett flertal av kommunens verksamheter står idag inför väsentliga utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet. Detsamma gäller idag även för enskilda delar av kommunstyrelsens verksamheter. Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen och prognos om ökande konkurrens om tillgänglig kompetens bedöms flertalet av kommunstyrelsens verksamheter befinna sig i en likartad situation inom en 3–5 årsperiod.

Då kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av kommungemensamma funktioner, system och processer samt tillhandahåller specialiststöd/expertis inom sakområden som enskilda förvaltningar på egen hand inte kan tillgodose, kan framtida kompetensbrist inom kommunstyrelsens verksamheter ge negativ följdverkan för kommunen som helhet samt för övriga kommunala verksamheters kapacitet och förmåga.

Kommunstyrelsens analys som underlag för svar på tilläggsuppdraget 2023:1 indikerade att det inom ett antal yrkesgrupper finns tecken på svårighet att rekrytera och det förväntas kvarstå kommande fem år. Yrkesgrupperna är främst ekonomer, upphandlare, löneadministratörer/lönehandläggare, jurister och ingenjörer inom mark/fastighetskunskap. Detta är påtagligt olika grupper gällande krav på utbildning, erfarenhet, möjlighet till utbildning på arbetsplatsen och konkurrerande arbetsmarknad. Insatser kommer säkerligen

även omfatta mindre och större förslag på verksamhetsomställning för att klara grunduppdragen i en förändrad tillgång på arbetskraft med förväntad insats.

Finansiering av insatser att möta framtidens samhällsutmaningar

För att möta framtidens komplexa utmaningar – hållbar tillväxt, social hållbarhet, klimatomställning, anpassning och robusthet måste kommunen ha en god finansiell och verksamhetsmässig planering.

Umeå behöver fortsätta investera i bostadsförsörjning, infrastruktur och samhällsbyggande, samt fortsätta satsa på brottsförebyggande åtgärder och förebyggande socialt arbete. Om dessa områden hanteras integrerat och långsiktigt kan det leda till både stärkt resiliens och minskade framtida kostnader – exempelvis genom minskad brottslighet, bättre folkhälsa och lägre klimatrelaterade risker.

För att underlätta finansiering och därmed kunna hålla en högre takt i arbetet behöver det fortsätta jobbas för extern medfinansiering, såväl via regionala som nationella och europeiska finansieringssystem, i form av EU-program och klimatinvesteringsfonder. Det kommer att krävas god styrning och finansiell planering för att upprätthålla god ekonomisk hushållning över tid samt att säkerställa att resurser riktas dit de ger mest nytta, för att hantera de framtida utmaningarna.

Datadriven kommun

Kommunstyrelsen och därmed kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av ett flertal kommungemensamma funktioner, system och processer. Att genomföra en systematisk översyn och utveckla dessa kommungemensamma processer och system bedöms utgöra en stor möjlighet för att öka kommunens kapacitet, förmåga och effektivitet. Nya arbetssätt som tillvaratar digitaliseringens möjligheter bedöms därför utgöra en väsentlig möjlighet i ett 3–5 års perspektiv.

Kommunen står inför stora utmaningar med bland annat kompetensförsörjning. Utvecklingen inom digitalisering, automation och AI går snabbt framåt. Verksamheterna i kommunen ser en stor möjlighet i att nyttja denna typ av teknik. För att möjliggöra användning av den nya tekniken behöver kommunen fortsätta arbeta med detta på ett strukturerat sätt. Det görs inom ramen för det kommungemensamma arbetet med Datadriven kommun som leds av kommunstyrelsen tillsammans tekniska nämnden. En styrmodell och en gemensam grund/plattform för datainsamling och hantering håller på att byggas. Genom att fortsätta skapa styrning i frågor kopplat till detta och möjliggöra nyttjande av denna teknik är bedömningen att det i ett 3–5 års perspektiv kommer att

underlätta för kommunen och dess verksamheter att möta den kompetensbrist som prognosticeras komma.

Positionering

Umeå är norra Sveriges största stad och kommunen är en förebild för jämställdhet, hållbarhet och innovation. Staden är den akademiska och intellektuella motorn i Norrland vilket är positioner kommunen ska jobba för att behålla.

Bilden av norra Sverige har påverkats under det senaste året då flera investeringar i viktig omställning och industrin misslyckats. Under den kommande tioårsperioden ska stora investeringar göras i närområdet. Umeå kommun behöver då kliva fram mer genom att tydligare ta position vid myndighetsetablering och utveckling av befintliga verksamheter.

En central del i arbetet med att stärka och utveckla kommunens position är påverkansinsatser. Ofta handlar det om relevanta mötesplatser där kommunen tar plats, nationellt och internationellt, som ska bidra till tillväxt. En tydligare samordning i kommunen, inleddes under 2024 vilket skapat en stabil grund där Umeå syns och hörs.

En viktig del i positionsarbetet är att också fortsätta arbetet med en gemensam budskapsplattform inom kommunkoncernen. Det bidrar till ett tydligare genomslag när aktörerna bär fram Umeå. Parallellt med det arbetet ska kommunkoncernen också synliggöra vad platsen har att erbjuda för prioriterade målgrupper som studenter och barnfamiljer.

Demografiska förändringar i hela västvärlden med minskat barnafödande, migration och förändrade flyttmönster medför att kommunens arbetssätt behöver utvecklas. En del i det arbetet är att fortsätta utveckla samarbetet med Umeå universitet och andra viktiga intressenter.

Ny programperiod i EU

För att möta framtida samhällsutmaningar behöver Umeå kommun stärka förmågan att leda, samordna och mobilisera resurser över organisatoriska gränser. I detta ingår att vidareutveckla den territoriella och gränsregionala samverkan, där Umeå samspelar med aktörer i såväl Umeåregionen som i norra Sverige och över landsgränser. Särskilt viktigt är att förvalta och stärka Umeås roll som motor för hållbar tillväxt i norr.

EU:s nästa programperiod 2028–2034 innebär potentiellt genomgripande förändringar i hur regionala utvecklingsmedel fördelas, där en större andel av ansvaret kan flyttas från regional nivå till medlemsstaternas nationella partnerskapsplaner. För Umeå kommun kan detta

innebära minskat direktinflytande över inriktning och användning av EU-medel och därmed ett behov av att stärka vår förmåga att bevaka, påverka och samverka kring den nya programarkitekturen.

Kulturnämnden

Umeå är en kulturstad. Det ger en god plattform att fortsätta utvecklas ifrån. Men en stad behöver växa med omvärldsförändringarna och en identitet som kulturstad är inte statiskt och kan förloras om inte utveckling sker. Det finns ett fantastiskt kulturliv i Umeå men det finns områden som inte har arbetats lika mycket med. Områden som pekats ut i det Kulturpolitiska programmet och som nu behöver fokuseras på.

KKB, kulturella och kreativa branscher, här kan Umeå genom att skapa förutsättningar för både etablerade konstnärer och de helt nyutexaminerade konsthögskoleeleverna säkerställa en kulturell återväxt och tillväxt. Här finns möjlighet att ta redan befintliga utrustade lokaler i anspråk men också att skapa nya mötesplatser i form av KKV - kollektivverkstäder.

Film – och spelbranschen är ytterligare områden som kräver modiga beslut för att kunna skapa både viktigt kulturell utveckling och arbetsmöjligheter för kreatörer samt skapa ett intresse för Umeå som i sin tur skapar möjlig inflyttning och tillväxt.

Om Umeå vill vara en **kreativ nod** i Norra Sverige och ta en tydlig position så behöver satsningar som till exempel en gemensam filmfond med region Västerbotten inrättas, förutsättningar för spelutvecklare skapas och skärningspunkter och samverkan mellan olika discipliner möjliggöras.

Umeå är en **kulturstad i Arktis.** Det är en unik möjlighet. Här finns stora utvecklingsmöjligheter och ett internationellt intresse. Det kulturpolitiska programmet ålägger förvaltningen att möjliggöra för urfolk och nationella minoriteter att utveckla och bevara sina kulturella särarter. När kommunen växer och förändras är ett öppet och fritt kulturliv en förutsättning för en väl fungerande demokrati och ett rikt liv för kommunens invånare. Kulturens förmåga till att skapa sammanhang och anpassa sig är unikt och kan ses som en del av beredskapsarbetet i de utmanande tider vi lever i. Det kräver både många mötesplatser som bibliotek, många möjligheter till både eget skapande och upplevelser av kultur, att bli bekräftad genom kultur och att dela upplevelser med andra. I en stad som växer och förändras behöver kultur, meningsfull fritid, levande och attraktiva livsmiljöer följa med. Det kräver satsningar men också flexibilitet och förändring. Kulturen kan verka tillitsskapande och förtroendeläkande i en tid där relationen mellan medborgare och myndigheter utmanas.

En utmaning för hela det konstnärliga fältet är **AI-utvecklingen**. Både vad gäller innehåll, uttryck, upphovsrätt, källkritik. Men med AI kommer också möjligheter och utveckling. Att det leder till förändring på många olika områden, men också kulturområdet, är odiskutabelt.

Gestaltad livsmiljö kan skapa en tydlighet rent fysiskt i stadsutvecklingen om vilken stad Umeå vill vara. Spännande arkitektoniska uttryck, gestaltade platser för rörelse, lek och vila, offentliga vardagsrum som inbjuder till möten, konst på oväntade platser - det finns många sätt att manifestera vilken typ av stad man är och vilka värden och värderingar som är tongivande. Här finns stora möjligheter och utmaningarna ligger i förändrade arbetssätt, samverkan och samsyn.

Den nationella kulturpolitiken får konsekvenser för **kulturlivets infrastruktur**, både nationellt och lokalt. Grundförutsättningar och möjliggörare för kultur, som studieförbund och föreningsliv, tvingas dra ner på verksamhet. Det går stick i stäv med kravet och förväntan på civilsamhället som en viktig del i civil beredskap och utarmar det skydd och sammanhang som är oerhört viktigt i händelse av kris och krig. Det ekonomiska ansvaret för upprätthållandet av den civilsamhällets infrastrukturen hamnar på kommunala förvaltningar och påverkar i sin tur andra områden i en kedjereaktion.

Kulturförvaltningen står inför utmaningen att nå sin publik digitalt när utbudet sprids över flera kanaler, vilket riskerar splittrade användarresor, dubblad information och otydliga budskap. I en tid med högre krav, snabba plattformsförändringar och begränsad uppmärksamhet förväntar sig användarna en sömlös och tillgänglig upplevelse – oavsett ingång. Förvaltningen behöver därför samordna innehåll och redaktionella processer, enas om struktur, tonalitet och design samt tydliggöra ansvar. Med gemensamma verktyg, en integrerad evenemangskalender och datadriven uppföljning kan **kommunikationen** effektiviseras, överlapp minskas och räckvidden stärkas. En annan aspekt av detta är hur vi samordnar riktade satsningar av streaming och digitalisering för att bygga vidare på pandemins lärdomar och teknik för att nå fler med riktade digitala insatser.

I och med nya lokaler för Kulturskolan i centrum så öppnas många möjligheter, till exempel närmre **samverkan** med Fritid Unga på Hamnmagasinet, men också med externa aktörer såsom Norrlandsoperan, Umeå Folkets Hus med flera. Med en närhet till Väven finns också större möjligheter att nyttja dessa lokaler för delar av verksamheten. En utmaning med de nya lokalerna blir att balansera verksamheten så att den fortfarande utvecklas och erbjuds i hela kommunen, samtidigt som de centrala lokalerna nyttjas i så hög utsträckning som möjligt.

Väven är sedan start i huvudsak en scen för gästspel och externa arrangörer. Utöver kulturföreningar och kommersiella aktörer nyttjas även Vävens uthyrningsbara lokaler av

förvaltningens egna verksamheter främst Stadsbiblioteket och Kultur för seniorer men även Kulturskolan gästspelar ibland. Vävens funktion som gästspelsscen är bra och behövs men det finns scenkonst och kulturuttryck som inte får plats då utbudet i huvudsak styrs av externa aktörer. Med större flexibilitet för förvaltningen att skapa utbud och målgruppsanpassa enligt kriterier i grunduppdraget skulle Väven kunna erbjuda en ännu större bredd och spets och ligga mer i linje med Umeås identitet som proaktiv, spetsig och unik kultur- och evenemangsstad.

Genom **Kulturlöftet** skapas stora möjligheter till större samverkan mellan utbildnings- och kulturförvaltning, något som kan ge ringar på vatten även utanför skoltid. Till exempel utökad samverkan kring After School (lågtröskelverksamhet i estetiska ämnen förlagd till skolor på elevernas fritid) samt undervisning i musik på och i nära samband med lektionstid.

Ökad efterfrågan i samband med att Umeå växer. Med ökade aktiviteter i olika stadsdelar, byar och samhällen till följd av inriktningsmålen skapas också en ökad efterfrågan på kulturnämndens olika verksamheter. Nya områden tillkommer där unga människor växer upp och behöver fysiska platser för att kunna ägna sig åt meningsfulla kulturaktiviteter. För att lyckas med denna utmaning behövs fler bibliotek och scener. Bibliotek och kulturella mötesplatser är viktiga i arbetet för att Umeå ska fortsätta växa tryggt och säkert. Genom att planera för bibliotek som inkluderar mötesplatser på rimligt avstånd skapas också möjligheter för Kulturskolan att förlägga verksamhet i stadsdelar och byar.

Umeås **demografiska utmaningar** är positiva utmaningar för kulturnämnden och biblioteksverksamheten. Till exempel saknas ett folkbibliotek i de östra stadsdelarna som byggs ut i högt tempo och beräknas få 15 000 invånare inom några år. Förändringarna på Mariehem är ett annat exempel på en förskjutning av bebyggelse och lokala centumbildningar med 8 000 medborgare. Utvecklingen av orter och byar längs med Botniabanan såsom Sävar bör vara en del av en kulturell tillväxt. Andra behov i kommunen finns exempelvis i Obbola och Umedalen. Dessa skulle uppnås genom förflyttningar av bibliotekslokalerna för att de ska vara tillgängliga och utrymningsbara för alla besökare, samtidigt som de behöver samordnas med skolornas satsning på skolbibliotek. Gemensamt behov för alla närbibliotek oavsett placering är en separat entré för allmänhetens tillgång till folkbiblioteksverksamheten. Ytterligare folkbibliotek, gärna kombinerade folk- och skolbibliotek där så är möjligt, bör tillkomma i och med att Umeå växer där alla medborgares möjlighet att nyttja bibliotek och andra kulturella mötesplatser bör tillgodoses.

Umeå har flera **kombinerade folk- och skolbibliotek**, vissa av dem med biblioteksentrén inne i skolan. Några av närbiblioteken behöver därför byggas om eller flyttas för att tillgängliggöra och synliggöra folkbiblioteken för allmänheten samt tillgodose skolornas behov av separata lokaler. Till följd av förändringar i lagstiftningen behöver lämplig

samverkansnivå mellan kommunens folkbiblioteksverksamhet och skolbiblioteksverksamhet behöver uppnås. Samarbetet ska ha utgångspunkt i såväl bibliotekslagen som skollagen samt verksamheternas behov av utbud, tillgänglighet och öppenhet

Kontinuerliga och tillräckliga **IT-resurser** krävs för att bedriva fullgod verksamhet. Särskilt folkbiblioteksverksamheten är beroende av fungerande informationsteknik för att verkställa sitt lagstadgade uppdrag, och verksamheten kräver en stor mängd datorer och annan teknik för olika ändamål. Förutom medarbetares enskilda enheter och gemensamma arbetsstationer är det nödvändigt med publika datorer för allmänhetens bruk, för sökning i bibliotekskatalog, allmänt internetbruk och varierande programvara, samt utlånings- och återlämningsstationer. Biblioteken erbjuder även allmänt efterfrågade kopierings- och utskriftsmöjligheter. Kommunens fördelning av IT-stöd till kulturförvaltningen behöver utökas påtagligt för att undvika olämpliga fördröjningar vid nödvändiga åtgärder. Det är avgörande och av yttersta vikt med kontinuitet i stödet samt tillgänglighet och prioritering av arbetet med biblioteken för att säkerställa bibliotekens uppdrag mot medborgarna.

Ökade kostnader utan tillskott av medel medför minskade möjligheter för biblioteken att förmedla samma nivå av medier och aktiviteter, vilket riskerar att kvaliteten försämras.

Vid beslut om utökad verksamhet för **Sveriges depåbibliotek och lånecentral** behövs goda förutsättningar för att uppdraget ska kunna säkerställas långsiktigt.

Umeå saknar lokaler för **dans**, både den föreningsdrivna, institutionella och kommunala verksamheten. Det finns ett stort dansintresse – både att själv utöva och att uppleva dans i Umeå. Det kulturpolitiska programmet säger att vi ska skapa förutsättningar för kulturlivet. En viktig förutsättning för ett kulturuttryck, som också är förfördelat genusmässigt, är lokaler för dans. Ett dansens hus kan fungera som en samlingsplats och katalysator för konstnärlig utveckling, genom att stödja både etablerade och nya koreografer, samt erbjuda en scen för både nationella och internationella gästspel. Ett sådant hus kan stärka dansens roll som konstform genom att vara en plats för utforskande och nya uttryck, samtidigt som det breddar publikens tillgång till dans som en form av uttryck, gemenskap och hälsa. Ett dansens hus skulle möjliggöra residensverksamhet och attrahera dansare och kulturskapare från övriga delar av landet och internationellt. En kombination av professionellt användande och föreställningar samt kurser, workshops, masterclasses för alla nivåer skapar ett levande kulturcentrum.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Debitering per årsarbetskraft – Antalet debiterade timmar per årsarbetskraft behöver öka för att inte tillsyn enligt miljöbalken ska finansieras med skattemedel om såvida inte särskilt beslutats.

Åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen - Andelen sjöar i Umeå som idag uppfyller målen inom vattenförvaltningen är 52 % och för vattendragen är andelen 31 % som uppfyller målen. Samordnade insatser behövs för de vattenförekomster som inte uppfyller målen.

Ekologisk hållbarhet – Inom ramen för grunduppdraget och nämndens rådighet så långt möjligt säkerställa den ekologiska hållbarheten i verksamheten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för arbetet med miljöbalken och finns därigenom nära den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling och de 16 nationella miljömålen. Miljömålen antogs av riksdagen 1999 för att göra den miljömässiga dimensionen tydlig. Länsstyrelsen i Västerbotten gör följande bedömning:

Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål, Skyddande ozonskikt, att uppnås till 2030 i Västerbotten. Fyra av målen bedöms som nära att nå Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet och Storslagen fjällmiljö. De resterande tolv målen bedöms som inte möjliga att nå. Det behövs många fler vägledande beslut och insatser.

Personalnämnden

Då nämnden inte har något verksamhetsansvar har nämnden inte beslutat om några utmaningar och möjligheter.

Tekniska nämnden

Umeå har ett starkt utgångsläge inför framtiden, men utmaningarna är många. Att prioritera rätt och använda resurser klokt är en ständig uppgift.

Nya lagar och EU-förordningar påverkar förvaltningens verksamheter. IT berörs av NIS2-direktivet med skärpta krav på cybersäkerhet och incidentrapportering. Fastighetsområdet möter reviderade energikrav genom EU:s EPBD-direktiv, med krav på energieffektivisering och digitala energicertifikat. Gator och parker påverkas av EU:s Nature Restoration Law, som stärker biologisk mångfald och hållbar stadsutveckling. Måltidsservice hanterar nya livsmedelsregler kring ursprungsmärkning och hållbarhet, medan Städ- och

verksamhetsservice berörs av skärpta arbetsmiljökrav och kemikalielagstiftning (CLP). Dessa förändringar kräver kontinuerlig anpassning och kompetensutveckling.

En stark gemensam inriktning för digital omställning, där tydlig planering och prioritering sker över hela kommunen, skapar förutsättningar för att vi ska lyckas med digitaliseringsarbetet. Samverkan mellan DoIT, verksamheterna, bolagen och externa aktörer är avgörande – genom att arbeta tillsammans och öka förståelsen för varandras behov kan vi omsätta idéer snabbare till konkret nytta.

Klimatanpassning är en central del av modern stadsplanering, särskilt med tanke på de ökande utmaningarna kopplade till klimatförändringar. Det innebär att vi behöver planera och utforma stadens miljöer så att de blir robusta och motståndskraftiga mot exempelvis översvämningar, extrema väderhändelser och värmeböljor.

Genom att integrera gröna lösningar, som parker, trädplanteringar och öppna dagvattensystem, kan vi minska risken för skador och samtidigt skapa mer attraktiva och hälsosamma stadsmiljöer. Klimatanpassning i stadsplaneringen handlar också om att skapa flexibilitet för framtida förändringar och att säkerställa att investeringar i stadens infrastruktur är hållbara på lång sikt.

Umeås position som universitetsstad ger goda möjligheter till kompetensförsörjning och innovation, men vi måste höja kompetensen inom drift och utveckling, attrahera rätt kompetens och hantera ökande kostnader för hårdvara och licenser. Cybersäkerhet kräver omfattande investeringar och framtidssäkrade lösningar.

Ekonomiskt ser vi ökande driftskostnader för hårdvara och licenser, vilket kräver en utvecklad finansieringsmodell för att långsiktigt stödja digitaliseringen. Cybersäkerhetshot ökar och kräver omfattande investeringar, liksom framtidssäkrade lösningar på en marknad där utvecklingen går långsamt.

Inom fastighetsverksamheten står vi inför stora förändringar, där befolkningsprognoser påverkar lokalbehov och resursanvändning. Nya fastighetssystem och skärpta miljö- och klimatkrav ställer krav på strategisk anpassning, kompetensutveckling och flexibla arbetssätt. Lagändringar och ökade samordningskrav innebär att förvaltningen måste vara flexibel och stärka kapaciteten genom digitalisering och hållbara arbetsmetoder.

Stadsutvecklingen måste ske hållbart för att skapa attraktiva och robusta miljöer.

Klimatförändringar innebär nya utmaningar för drift och underhåll, och vi behöver vara aktiva i utvecklingen av den smarta staden för att effektivisera processer och möta framtida kompetensbehov. Medborgarnas engagemang ska tas tillvara, och verksamheten ska genomsyras av systematik, kvalitet och effektivitet för att säkra kloka investeringar av skattemedel.

Livsmedelsförsörjningen utmanas av krav på minskad köttkonsumtion, samtidigt som vi vill bidra till ökad självförsörjningsgrad och hållbar svensk produktion. Här gäller det att hitta balansen så att vi följer nationella riktlinjer och samtidigt stödjer svensk livsmedelsproduktion.

Kompetensförsörjningen är en av våra största utmaningar framöver. Vi behöver inte bara attrahera nya medarbetare och chefer, utan också skapa förutsättningar för att behålla och utveckla dem vi har. Det innebär satsningar på kompetensutveckling, tydliga karriärvägar, intern rörlighet och en lärande kultur. Ett hållbart ledarskap, god arbetsmiljö och systematiskt arbetsmiljöarbete är avgörande för att möta framtidens krav.

Umeå regionens brand och räddningsnämnd

En av de största utmaningarna är kompetensförsörjning då mer personalresurser behöver tillföras utifrån att Umeå växer samt att krav och uppdrag förändras relaterat till tidigare händelser, klimatförändringar, omvärldssituationen, säkerhetsläget, arbetstidsdirektivet m.m. Det är framför allt under den kommande tre års perioden som behovet av nyrekrytering är som störst. Det kan även bli en utmaning att behålla befintlig personal då det under samma period kommer ske stora förändringar inom verksamheten.

En annan utmaning gäller bemanningen vid deltidstationerna. Förutom svårigheterna att rekrytera personal är det även i vissa fall svårigheter att bibehålla personalen över tid. Som en följd av att deltidbrandmän generellt stannar i sin anställning kortare tid än tidigare måste utbildning av nya deltidbrandmän ske mer frekvent. Det finns även behov av att utveckla och arbeta med andra arbetssätt och metoder, både för att kunna rekrytera och bibehålla personal.

Förändringarna i Lag om skydd mot olyckor (LSO) har inneburit att kravet på kommunernas tillsynsverksamhet samt utvärdering och uppföljning av olyckor och insatser har ökat. Motsvarande förändringar kommer med största sannolikhet införas även i Lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Dessa krav, som ser ut att börja gälla från årsskiftet 25/26, kommer inte bli lika omfattande som förändringarna i LSO men de kommer ändå medföra ett ökat behov av bland annat tillsyner.

Utifrån MSBs tillsyn av det gemensamma räddningsledningssystemet Räddningssamverkan Nord har krav ställts på att förstärka den övergripande ledningen av räddningstjänstverksamheten. Detta kommer i ett första steg ske genom att tillföra ytterligare en ledningsfunktion i räddningscentralen i Luleå. Utifrån MSBs fortsatta tillsyn kan krav på ytterligare åtgärder komma. Följden av de förstärkande åtgärderna blir att

kostnaderna för ledningssystemet kommer att öka. Detta behöver bevakas under de kommande åren för att säkerställa att åtgärderna ryms inom fastställd budget.

Projektering och byggandet av den andra stationen i Umeå tätort samt anpassning och utveckling av verksamheten kommer fortsatt vara resurskrävande allteftersom projektet fortskrider. Lokalfrågan är redan idag en faktor att ta hänsyn till vid rekrytering. Nuvarande station i Umeå tätort byggs om för att få mer utrymme för kontorsplatser för de rekryteringar som pågår nu men lokalfrågan är fortsatt en stor utmaning.

Möjligheter på 3-5 års sikt är att det förväntas komma mer uppdrag och medel när det gäller räddningstjänst under höjd beredskap. Detta innebär ökade resurser och en ökad förmåga inför nuvarande och kommande uppdrag. Det kommer dock bli en utmaning att både planera för räddningstjänst under höjd beredskap och att förbereda personalen genom övning och utbildning samtidigt som kraven på den framtida verksamheten ökar.

En annan möjlighet är den ökade förmågan för räddningsinsatser som den andra brandstationen i Umeå tätort medför. Den anpassning och utveckling av verksamheten som också genomförs bör ge avsevärt bättre möjligheter även att bedriva den olycksförebyggande verksamheten.

Valnämnden

Valnämnden har en liten organisation med få medarbetare. Efter valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige hösten 2026 dröjer det till våren 2029 innan nästa val äger rum. Då är det val till Europaparlamentet.

Kompetensförsörjning

En utmaning för nämnden är att säkerställa kompetensförsörjningen under mellanvalsperioden samtidigt som medarbetarna behöver komplettera med andra arbetsuppgifter. Om vi har ett osäkert parlamentariskt läge i Sverige kan det finnas en risk för extraval under perioden. Ett väl sammanhållet valkansli med hög kompetens är en förutsättning för att möta de utmaningar som valadministrationen står inför. Kraven på valadministrationen ökar hela tiden. En hög grad av professionalitet skapar möjligheter för organisationen att klara de ökade kraven. En viktig utmaning är att säkerställa att valkansliets personal har relevanta och meningsfulla arbetsuppgifter även under mellanvalår, för att behålla kompetens och engagemang.

Säkerhet

Läget i omvärlden påverkar också verksamheten lokalt. Arbetet med valsäkerhet behöver hela tiden utvecklas. Spridning av falsk information och otillbörlig informationspåverkan är endast två av de utmaningar som valadministrationen riskerar att ställas inför allt oftare. Digitalisering och ökade krav på IT-säkerhet innebär att vi måste utveckla robusta system och rutiner för att skydda valprocessen mot cyberhot. Genom att kombinera teknologiska lösningar med ett aktivt informationsarbete kan vi skapa en modern, säker och inkluderande valorganisation som stärker demokratin och möter framtidens behov.

Valmyndigheten pekar i sin erfarenhetsrapport från EU-valet på att det finns delar i valprocessen som riskerar att skada förtroendet för svenska valsystemet. Det man framför allt lyfter fram är det stora antalet incidenter som rör valsedelssystemet. Det är en utmaning på lokal nivå i val- och röstningslokaler.

Lokaler

Lokalfrågor är en stor utmaning för valnämnden. Regelverken kring valförfarandet samt ökande behov av valmaterial på grund av allt fler valdistrikt ställer krav på såväl val- och röstningslokaler som på valnämndens verksamhetslokal. Även väljarnas ändrade beteende med en ständigt ökande förtidsröstning är en utmaning. Nämnden behöver i samarbete med kommunens verksamheter hitta lokallösningar som totalt sett är så bra som möjligt för alla.

Valår 2029 och 2030 – utmaningar

Att allmänna val planeras både 2029 och 2030 innebär att nämnden står inför en intensiv period av valförberedelser och genomförande under de kommande åren. Den täta valcykeln ställer höga krav på nämndens förmåga att planera, samordna och genomföra två större val inom kort tidsintervall.

Detta medför behov av långsiktig resursplanering, där bemanning, lokalbokningar, materialhantering och utbildningsinsatser måste säkerställas i god tid. Valorganisationen behöver vara uthållig och flexibel för att hantera både praktiska och administrativa utmaningar, samtidigt som kvalitet och rättssäkerhet i valgenomförandet bibehålls.

Särskilt viktigt blir det att upprätthålla kontinuitet i kompetens och erfarenhet bland röstmottagare samt att säkerställa att rutiner och processer är uppdaterade och väl förankrade. Nämnden behöver också ha beredskap för att hantera eventuella förändringar i lagstiftning, valförordningar eller riktlinjer från Valmyndigheten.

Samverkan med länsstyrelsen och andra berörda aktörer är avgörande för att uppnå en effektiv och enhetlig valadministration. Genom att arbeta proaktivt och strategiskt kan nämnden möta de utmaningar som uppstår i samband med två valår i följd, och samtidigt säkerställa ett tryggt och demokratiskt valförfarande för kommunens invånare.

Valmyndigheten får uppdrag om digitala röstlängder

Valmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att analysera förutsättningarna för att införa digitala röstlängder samt att genomföra försök i ett begränsat antal vallokaler vid de allmänna valen 2026.

Om digitala röstlängder införs vid framtida val, innebär det att nämnden under de kommande åren står inför flera strategiska och operativa utmaningar kopplade till digitaliseringen av röstningsprocessen. Samtidigt som detta innebär förändringar och krav på anpassning, finns också flera tydliga fördelar med digitala röstlängder. Bland annat möjliggörs en mer effektiv röstmottagning, där flera röstmottagare kan arbeta i röstlängden samtidigt. Det ger även bättre förutsättningar för snabba ändringar i röstlängden och minskar risken för felaktiga avprickningar. Dessa förbättringar kan bidra till ökad kvalitet, snabbare hantering och en mer robust valadministration.

En av de mest centrala utmaningarna är att säkerställa att kommunens vallokaler är utrustade med tillförlitlig teknisk infrastruktur, inklusive stabila nätverkslösningar och digital utrustning som möjliggör säker och effektiv hantering av röstlängder. Samtidigt krävs robusta IT-säkerhetslösningar för att skydda systemen mot intrång och tekniska störningar.

För att digitaliseringen ska fungera i praktiken behöver röstmottagare och medarbetare få relevant utbildning och stöd i de nya digitala arbetsrutinerna. Kompetenshöjande insatser blir avgörande för att säkerställa kvalitet, rättssäkerhet och trygghet i genomförandet.

Kommunen måste även följa och anpassa sig till förändringar i lagstiftning och administrativa riktlinjer som utvecklas av Valmyndigheten. En nära samverkan med länsstyrelsen och andra berörda aktörer är nödvändig för att uppnå en enhetlig och rättssäker valadministration.

Genom att planera långsiktigt och strategiskt kan nämnden tillvarata digitaliseringens möjligheter samtidigt som robustheten och tilliten i det svenska valsystemet bevaras. Det handlar ytterst om att värna de grundläggande styrkorna i det svenska valsystemet – dess decentraliserade struktur, transparens och manuella komponenter – som tillsammans bidrar till ett tryggt och demokratiskt valförfarande.

Äldrenämnden

Den demografiska utvecklingen möts med förebyggande insatser

Äldrenämnden delar utmaningar med äldrenämnder i hela landet och välfärdssektorn i stort. Befolkningsprognosen i Umeå visar en större ökning inom åldersgruppen 80+ år, under kommande år jämfört med tidigare år. Ökningen började år 2023 och från att tidigare år ökat i snitt 3 % från år till år, bedöms åldersgruppen öka med 5–6% mellan 2024–2029. Från år 2030 väntas sedan utvecklingstakten minska för gruppen och dämpas till ca 1,5–2% från år till år fram till 2036. Det är i denna åldersgrupp som behovet av stöd och omsorg troligast är som störst.

För att möta den demografiska utvecklingen med en kraftig ökning av antalet äldre under planeringsperioden behöver äldrenämnden med samarbetsparter kraftsamla tillsammans. Det handlar primärt om att ge förutsättningar för den äldre att leva ett självständigt liv längre i det egna hemmet och fördröja behovet av omfattande vård och omsorg. När en större andel äldre bor kvar hemma längre så behövs satsningar på förebyggande arbete, mötesplatser och aktiviteter för äldre, men också trygga och tillgängliga bostäder och bostadsområden, goda kommunikationer och närhet till en bra samhällsservice. Det behövs även en stor variation av bostäder för olika faser i livet i olika prisnivåer. Ett bra exempel på att samverka mellan flera aktörer behövs är kommunens bostadsförsörjningsprogram 2022–2030 som har ett stort fokus på äldre personer och tillgänglighet i bostäder.

Äldreomsorgens satsning kring Seniortorget har som syfte är att ge inspiration och information om seniorlivet fortsätter att utvecklas. Genom Seniortorget har kommunen möjlighet att arbeta mer förebyggande och evidensbaserat.

Äldreomsorgens mottagningsenhet fortsätter vara ett nav för information till kommunens äldre invånare. Information ges i en mängd olika frågor för att kunna stötta och/eller hänvisa vidare för att stödja ett självständigt liv. Telefonerna bemannas av handläggare som också kan ta emot förändrade behov hos personer som redan har insatser från äldreomsorgen. Det ligger väl i linje med den nya socialtjänstlagens syfte – att socialtjänsten ska vara tillgänglig för invånarna.

Välfärdsomställning

Hur ställer vi oss för att möta framtida utmaningar? Omställning till den nya socialtjänstlagen och utvecklingen mot nära vård markerar tillsammans en viktig välfärdsomställning. Fokus flyttas från att främst hantera problem när de redan uppstått, till att arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande. Socialtjänsten ska bli mer tillgänglig och

kunskapsbaserad, främja jämställda och jämlika livsvillkor, med insatser som kan ges tidigt och utan omfattande behovsprövning.

Nära vård innebär att vård och stöd ges mer samordnat utifrån personens behov, med mindre fokus på organisatoriska gränser. Tillsammans skapar dessa förändringar ett mer sammanhållet system där individen får stöd i rätt tid, på rätt plats och med större inflytande över sitt eget liv.

Bedömningen från såväl äldrenämnden som nationella myndigheter är att denna välfärdsomställning kommer att pågå i flera år och involvera såväl flera nämnder i kommunerna som andra organisationer och civilsamhälle. Omställningen kräver ett långsiktigt arbete i samverkan samt kontinuerlig uppföljning.

Kompetensförsörjning och ökad attraktivitet som arbetsgivare

En större andel äldre och samtidigt en lägre andel i den arbetsföra befolkningen innebär utmaningar för såväl samhällsekonomin som för kompetensförsörjningen inom vård och omsorg. Bristen på personal och ökande behov inom vård och omsorg är kännbar och samtidigt är arbetslösheten fortsatt rekordlåg i Umeå kommun.

Äldreomsorgens fleråriga kompetensförsörjningsplan beslutas i ny version för åren 2026–2028 i december. Den utgör en grund för arbetet med verksamhetens behov av personal och kompetens. Arbetet fortsätter med aktivitetsplaner kopplat till kompetensförsörjningsplanen i syfte att tydliggöra och konkretisera insatserna som görs för att möta kompetensförsörjningsutmaningen. Utifrån genomfört scenarioarbete som försöker hitta strategier för att möta upp innevarande och kommande behov samtidigt som det råder kompetensförsörjningsbrist ska fokus vara på behålla-perspektivet – fler behöver välja och vilja vara kvar inom äldreomsorgens verksamheter.

För att tackla kompetensförsörjningsutmaningen behövs ett parallellt arbete med att ställa om verksamheterna, arbeta mer förebyggande samt vara en attraktiv arbetsgivare så att medarbetare trivs och vill stanna kvar likväl som att locka potentiella medarbetare. Fler personer behöver utbildas och/eller vidareutbildas inom vård- och omsorgsycket för att säkerställa kvalitet i verksamheten. Den statliga satsningen "Äldreomsorgslyftet" är förlängd till 2027 och fortsätter därmed att ge möjlighet att utbilda medarbetare till undersköterska på betald arbetstid. Utöver detta behöver äldrenämnden internutbilda medarbetare för att höja kompetensen i verksamheten för att klara av att leverera en kvalitativ vård och omsorg.

Fler personer ska bo hemma längre vilket kräver förändringar inom hemtjänst och hemsjukvård. Det krävs kontinuerlig kompetensutveckling vilket också kan ge möjlighet till karriärvägar inom vård- och omsorg. Den framtida kompetensförsörjningen kommer dock

inte enbart kunna lösas genom en ökad utbildningsvolym. Digitalisering och automatisering av vissa arbetsuppgifter tillsammans med omställning till att arbeta mer förebyggande och hållbart är nödvändigt för att klara framtidens vård- och omsorg.

Äldreomsorgen behöver även arbeta vidare med att minska sjukfrånvaron samt arbeta för en långsiktig och hållbar arbetsmiljö genom delaktighet. Utifrån nämndens strategi och prioriterad process Kompetensförsörjning fortsätter arbetet.

Digital transformation skapar möjligheter till omställning

För en ökad digitalisering och användning av välfärdstekniska lösningar så finns ett antal utmaningar, inte minst gällande ekonomiska resurser och personalresurser vid införande av nya lösningar. För att möjliggöra en transformation i önskvärd takt behöver tillräckliga resurser avsättas såväl i äldreomsorgens verksamheter men även i centrala stödfunktioner i kommunen. För ökad digitalisering behövs inte bara nya system, utan även teknisk utrustning för ökad mobilitet, exempelvis smarta telefoner och plattor till medarbetarna men också en digital infrastruktur som stöttar äldreomsorgens projekt. Medarbetarnas vana och vilja att använda allt fler tekniska hjälpmedel i sin arbetsvardag behöver också stimuleras.

Äldrenämnden ser goda möjligheter med att samla digitala insatser i den särskilda enhet – Digital vård - och omsorg där målbilden är en tvärprofessionell enhet vars uppdrag är att utföra digitala insatser och åtgärder till den äldre, samt att bistå verksamheternas personal med rådgivning och stöd via digitala kanaler. Genom en dedikerad utförarenhet minskas den annars tids- och resurskrävande omställningen då merparten av medarbetare skall förändra sitt arbetssätt, utbildas, anskaffa behörigheter med mera.

Vidare finns stora möjligheter i att nyttja den tekniska utvecklingen inom Artificiell intelligens (AI) och att fokusera mer på ett datadrivet arbetssätt där såväl vård- och omsorgsnära som mer administrativa processer kan underlättas vilket kan frigöra tid till individnära arbete. Arbete kring detta pågår via initiativet Datadriven kommun.

En utmaning för fortsatt digitalisering är att lagstiftningen i vissa avseenden är otydlig eller inte utvecklas i tillräcklig takt för att den tekniska utvecklingen ska kunna omsättas i verksamheten. Tillgänglighet till och nyttjande av information är en nyckelfråga inom detta område.

Bilden av äldreomsorgen är grundläggande för omställningen

Samhället förändras och utmaningarna leder till att verksamheten förändras. Vård - och omsorgsboende har nu få likheter med de ålderdomshem som många fortfarande ser

framför sig vilket gör att förväntningarna på verksamheten blir något annat än den verksamhet som bedrivs idag. Idag bor vi i mycket högre utsträckning hemma, självständigt eller med olika former av vård - och omsorgsinsatser – en riktning som beslutats sedan flera år och inte bara i Umeå. En person som idag flyttar in på vård - och omsorgsboende har behov av omfattande insatser dygnet runt. Det innebär också att hemtjänsten och hemsjukvården förändras.

Dialog och kommunikation med invånare och samverkansparter krävs för att öka förståelsen för de förändringar som behöver göras för en hållbar äldreomsorg - nu och framåt.

Överförmyndarnämnden

Rekrytering

Överförmyndarnämnden ansvarar för att rekrytera gode män och förvaltare inom hela Umeåregionen. Överförmyndarnämnden har idag ca 1220 gode män och förvaltare i Umeåregionen men det täcker inte behovet. Flera av dessa ställföreträdare är äldre samt att ca 10 stycken av dem har 10 uppdrag eller flera, vilket gör situationen väldigt sårbar om någon av dem skulle behöva avsluta sina uppdrag vid egen sjukdom eller liknande. Godmanskapet är i grunden ett lekmanuppdrag som bygger på ideella krafter hos vanliga kommunmedborgare. Huvudmännens hjälpbehov är ofta komplicerade där det ställs stora krav på flexibilitet, tidsmässiga investeringar och dessutom kan uppdragen vara svåra att avsluta.

Umeå kommun har en förvaltarenhet med fem anställda personer. Enligt de upprättade avtalen med de båda förvaltarverksamheterna är det fråga om att de mest krävande och komplicerade uppdragen ska innehas av de professionella förvaltarverksamheterna. Likaså har Örnsköldsviks kommun en förvaltarenhet med fyra anställda personer. Örnsköldsviks kommun har även möjlighet att använda sig av privata aktörer för att säkerställa att huvudmän inte ska behöva vänta på att få en ställföreträdare.

De utmaningar som nämnden ser inom en tre-fem års sikt är att säkerställa att förvaltarenheterna kan möta upp det ökande behovet av att kunna ta sig an flera och mera komplicerade ställföreträdarskap. Här ser nämnden ett behov av att öka antalet anställda förvaltare och att öka samarbetsytorna mot båda förvaltarenheterna för att effektivisera flödet av ärenden mellan förvaltarenheterna och nämndens ideella ställföreträdare. Där finns ett utvecklingssteg att när huvudmännens livssituation har stabiliserats via förvaltarenheterna, då kunna övergå till en ideell ställföreträdare. Då kan förvaltarenheterna göra plats för nya ärenden. Förvaltarenheterna behöver också kunna förändras till att ta

emot både god mans- och förvaltaruppdrag. Nämnden ser ett behov av att utveckla dynamiska ställföreträdarenheter som kan ta alla typer av uppdrag. Det finns även ett behov av att kunna använda sig av privata aktörer för att en individ i utsatthet aldrig ska stå utan en ställföreträdare. Om behovet av professionella ställföreträdare kan tillförsäkras så kommer behovet av ideella ställföreträdare vara mindre akut och de som vill göra en frivillig samhällsinsats skulle ha bättre förutsättningar att ta uppdrag där huvudmannens livssituation inte består av behov av akuta insatser.

Digitalisering

Överförmyndarnämndens tillsyn utövas genom granskning av gode männens och förvaltarnas redovisningshandlingar. Det sker vanligen via manuell granskning av inkomna pappershandlingar. Sedan 2020 har Överförmyndarnämnden även möjlighet att ta emot redovisningar elektroniskt samt att granska dessa elektroniskt. Det har dröjt flertalet år med att samordna Umeå kommuns egen IT avdelning mot Wärna-förvaltningen för att etablera en testmiljö. Att detta försenats har påverkat nämndens utvecklingsmöjligheter negativt. Under sommaren/hösten 2025 har denna testmiljö påbörjats och vid färdigställande kommer testmiljön innebära nya möjligheter att utbilda ställföreträdare i den elektroniska inlämningen av redovisningshandlingar. Det i sin tur kommer att leda till att flera kan lämna in redovisningshandlingar elektroniskt. Ett annat utvecklingsområde är att motverka ett digitalt utanförskap hos huvudmän och att möjliggöra att ställföreträdare kan agera för huvudmännens räkning. För att detta ska vara möjligt behöver närliggande verksamheter så som banker öka takten på utveckling av sina digitala tjänster vilket kommer effektivisera och förenkla de uppgifter som ställföreträdare behöver utföra åt huvudmän. Denna fråga ligger inte inom ramen för Överförmyndarverksamhetens påverkansområde.

Överförmyndarnämnden har idag inte något sätt att skicka alla de sekretesshandlingar som behöver skickas elektroniskt. Det innebär stora portokostnader och längre handläggningstider.

Ny lagstiftning

Regeringen beslutade 2019 att göra en översyn av reglerna för gode män och förvaltare. Inga lagförslag presenterades under förra mandatperioden. Nuvarande regering har gett ett uppdrag till Justitiedepartementet att ta fram underlag för att kunna besluta om utveckling inom lagområdet. Däribland finns utredning om förslaget att flytta beslutanderätten av otvistiga godmanskap från tingsrätten till Överförmyndarna. Det skulle innebära ökade krav på nämndens verksamheter i form av ökade resurser till att inhämta yttranden, utreda och besluta i dessa ärenden. Skulle detta förslag gå igenom skulle det innebära behov av att

Nämndernas utmaningar och möjligheter i 3-5 år perspektiv

2026-11-17

utöka överförmyndarens personalresurser för att kunna möta den nya arbetsuppgiften.
Likaså har lagändringen avseende framtidsfullmakter inneburit merarbete för verksamheten.

Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Nämnd	Sid nr
<u>Nettokostnadsavvikelser</u>	
För- och grundskolenämnd	1–10
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	11–15
Individ- och familjeomsorgsnämnd	16–22
Äldrenämnd	23–30
<u>Nettokostnadsjämförelser</u>	
Fritidsnämnd	31–35
Kulturnämnd	36–42

Analys av nettokostnadsavvikelse, förskola, grundskola och fritidshem.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2027.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

För- och grundskolenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola.

Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

I kommungruppen större stad har ytterligare två städer tillkommit under år 2022, Kalmar och Kristianstad.

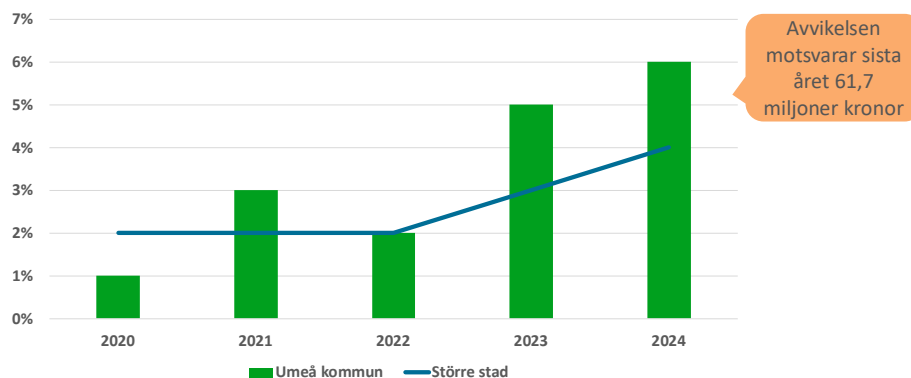
Förskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

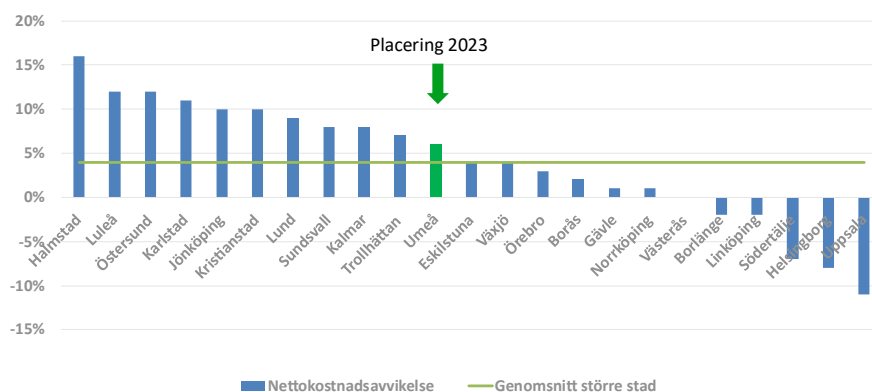

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse förskoleverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för förskola har för Umeå Kommun varierat en del de senaste åren, men sedan 2022 har nettokostnadsavvikelsen ökat. För 2024 har nettokostnadsavvikelsen ökat till ungefär 6% vilket motsvarar 61,7 mnkr och ligger ungefär 2 % över större stad. Det betyder att kostnaden för kommunens förskola är något högre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på

strukturen. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider m.m. Nettokostnadsavvikelsen för förskola inkluderar även öppen förskola vilket inte omfattas av nämndens uppdrag.

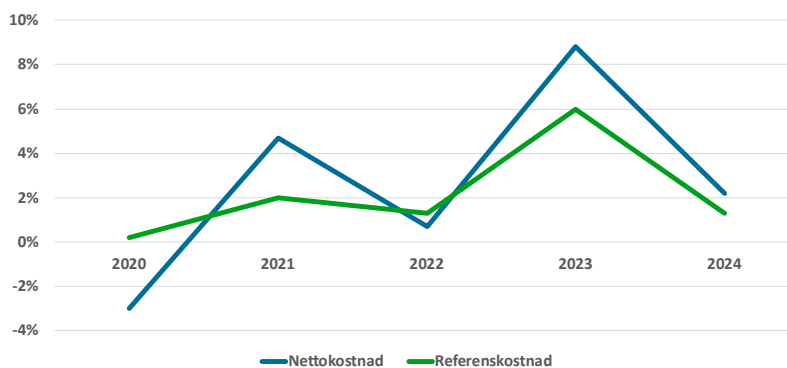
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun ligger något över genomsnittet för större stad. Umeå kommun ligger på samma placering bland större städer som 2023 trots en högre nettokostnadsavvikelse år 2024.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

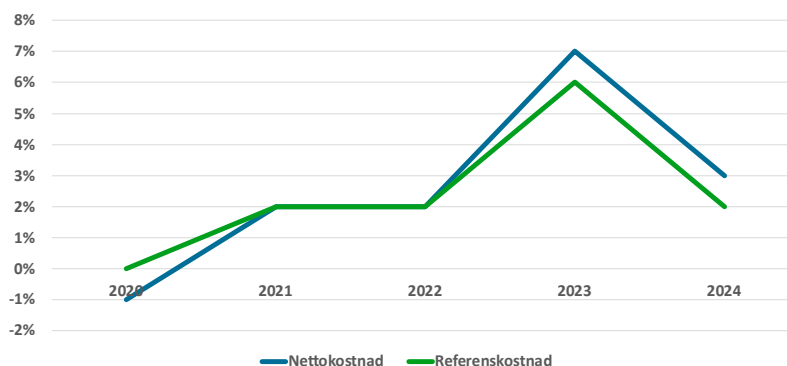

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet förskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Nettokostnaden har minskat i en något högre takt än referenskostnaden för år 2024 för Umeå Kommun (diagram 3). Jämförelsen indikerar att Umeå Kommun närmar sig referenskostnaden.

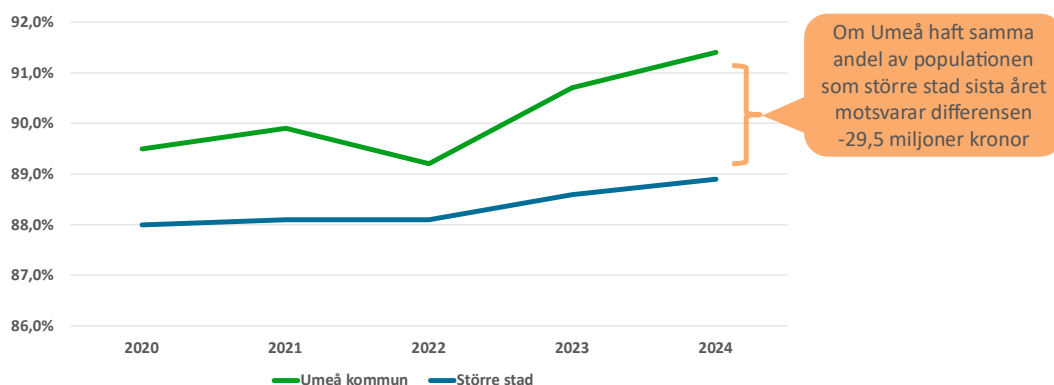
För större stad (diagram 4) ser vi samma trend med en minskning av både referenskostnaden och nettokostnadens utveckling men där minskningen i nettokostnaden inte varit lika kraftig som för Umeå kommun.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet förskola i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i förskola i jämförelse med större stad de senaste åren och för 2024 har skillnaden mellan Umeå kommun och större stad ökat ytterligare. Då nettokostnadsavvikelsen inte tar hänsyn till andel av populationen inom förskola bedöms detta vara del i förklaringen till att nettokostnadsavvikelsen ökat för kommunen jämfört med större stad. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 29,5 mnkr i lägre kostnader.

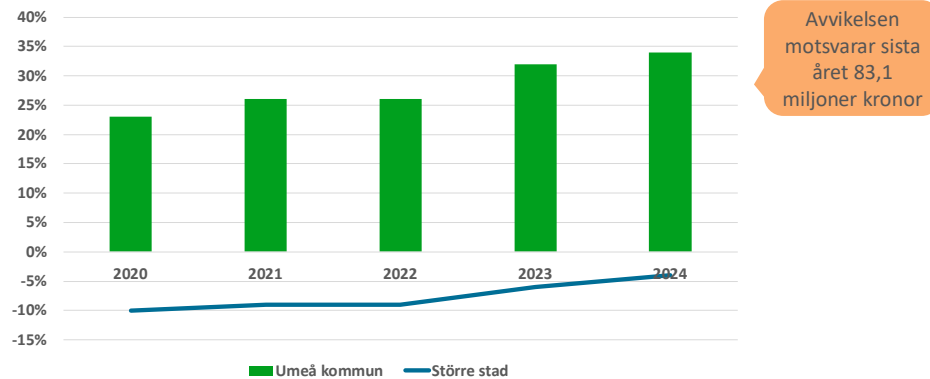
Fritidshem

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

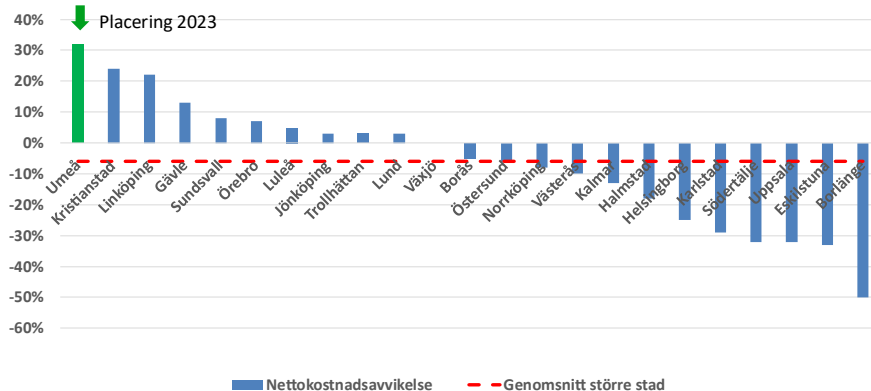
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse fritidshemsverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för fritidshem har för Umeå Kommun ökat något de senaste åren. Umeå kommunen har högre kostnader för fritidshem än förväntat med tanke på strukturen. År 2024 motsvarar avvikelsen 83,1 miljoner kronor för Umeå Kommun. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler och måltider. Det sker även en del fördelningar av personal som arbetar mot flera verksamheter förskoleklass, grundskola och fritidshem vilket skulle kunna påverka nettokostnadsavvikelsen.

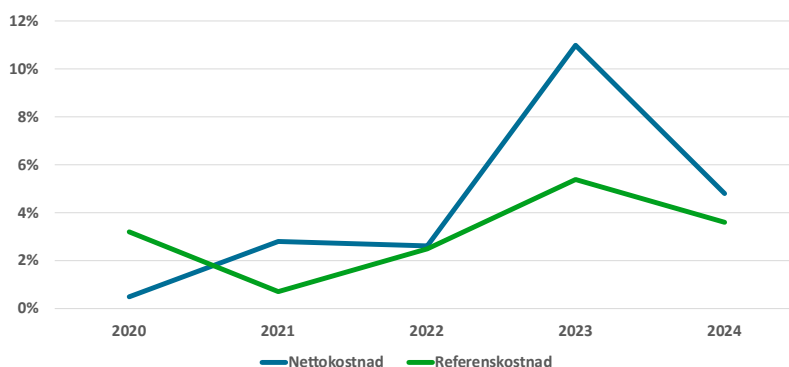
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent Umeå Kommun har högre nettokostnadsavvikelse än genomsnittet bland samtliga större städer. Även för år 2023 har Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

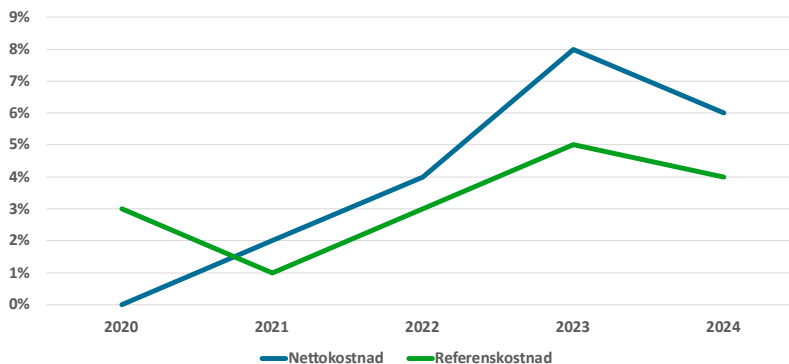

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet fritidshem, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

För Umeå Kommun har referenskostnadens utveckling minskat kraftigt jämfört med år 2023 och närmar sig referenskostnaden. Nettokostnaden visade en topp 2023 men har övriga år legat ganska nära referenskostnaden vad gäller fritidshem.

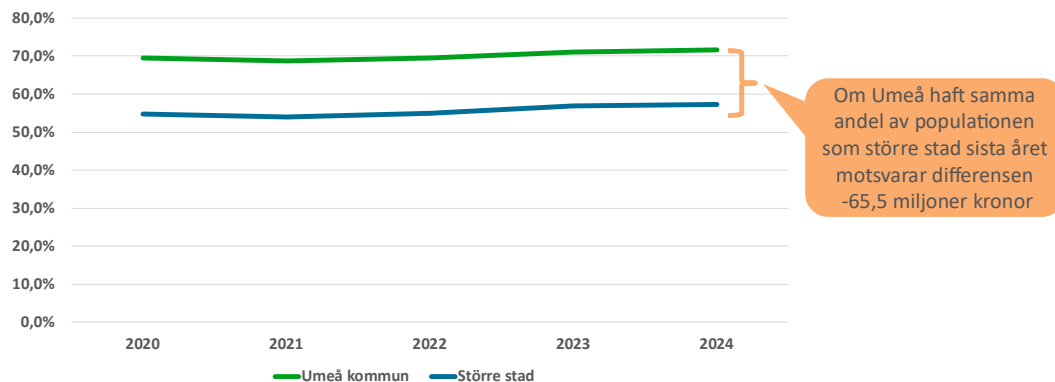
För större stad ser vi en liknande trend som för Umeå Kommun, men nettokostnaden ligger fortsatt klart över referenskostnaden.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet fritidshem i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i fritidshem i jämförelse med större stad de senaste åren. Då nettokostnadsavvikelsen inte tar hänsyn till andel av populationen inom fritidshem är detta en av förklaringarna till att Umeå kommun har en hög nettokostnadsavvikelsen för fritidshem. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 65,5 mnkr i lägre kostnader.

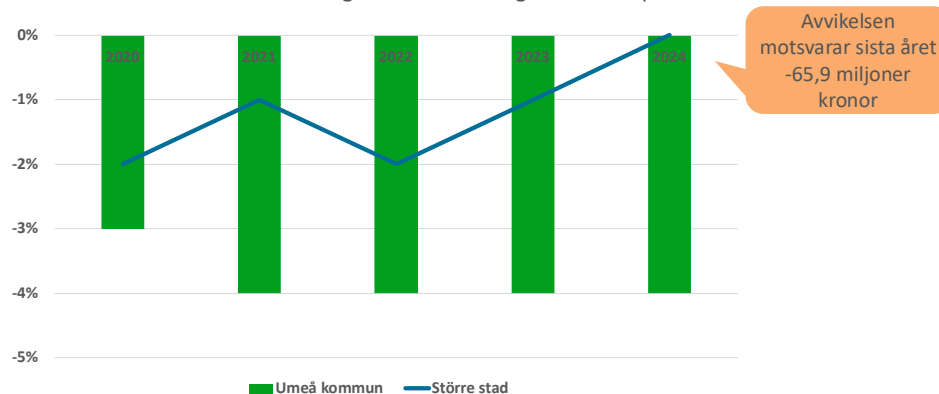
Grundskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

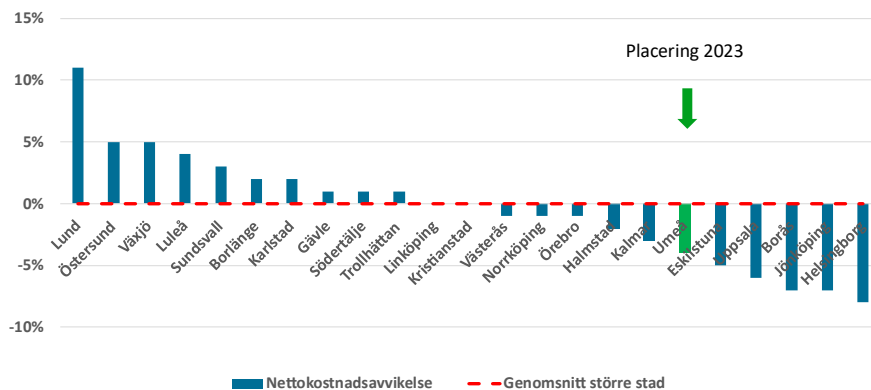

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse grundskoleverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för grundskola har för Umeå Kommun legat ganska konstant de senaste åren. Sedan 2021 har nettokostnadsavvikelsen för grundskolan legat på ungefär -4 % och lägre än större stad. Avvikelsen för större stad har däremot ökat och ligger på ungefär 0 %. Det betyder att kommunens kostnad för grundskola är lägre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. År 2024 motsvarar avvikelsen -65,9 miljoner kronor för Umeå Kommun.

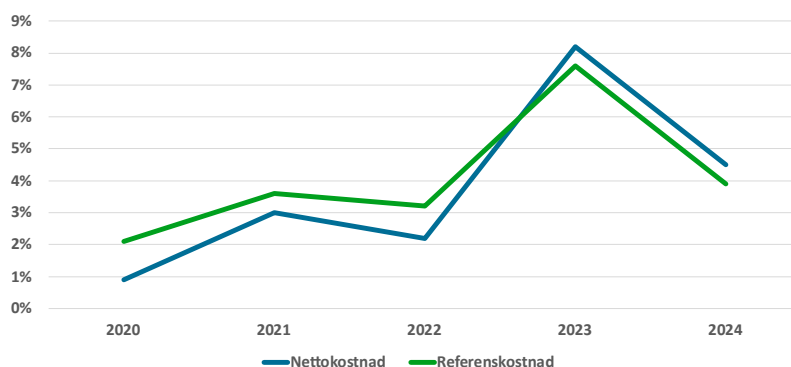
I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg. Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och Umeå Kommun ligger under genomsnittet bland större stad för år 2024 och har samma placering som 2023.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

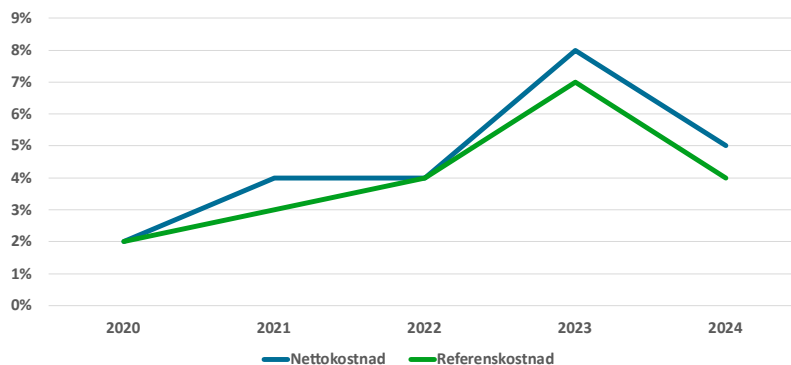

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet grundskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 3 illustrerar att skillnaden mellan referenskostnaden och nettokostnaden för Umeå Kommun ligger kvar på samma nivå som 2023 och att nettokostnaderna minskar. Även för större stad (diagram 4) har nettokostnaden utvecklats i takt med referenskostnaden mellan år 2023 och 2024.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

För grundskola redovisas inte andel av populationen då 100 % av befolkningen i åldersgruppen förväntas befinna sig i grundskolans verksamhet.

Analys av nettokostnadsavvikelse, gymnasieskola.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2027.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten gymnasieskola. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasieskola inkluderar även kostnader som ligger utanför gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg.

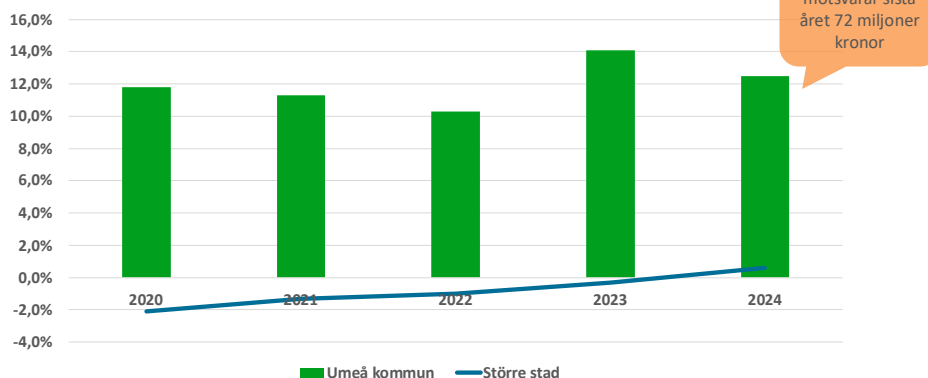
Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för gymnasiet i procent de senaste 5 åren

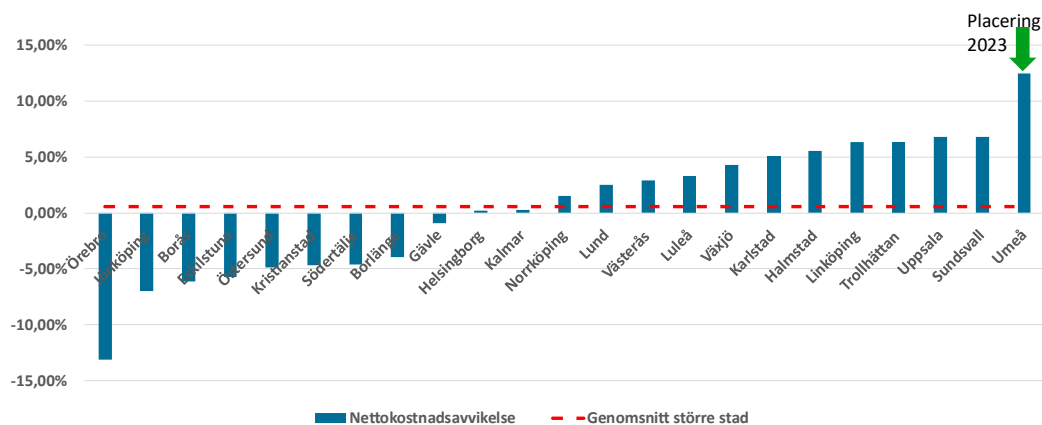

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse gymnasiet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren och legat mellan ungefär 10 – 14%. Vid jämförelse med år 2023 då avvikelsen var den högsta under perioden ser vi en lägre avvikelse år 2024 jämfört med år 2023. Den är dock för år 2024 högre än åren 2020–2022. Från år 2024 syns en succesiv minskning av

nettokostnadsavvikelsen och avvikelserna motsvarar 72 mnkr för Umeå kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud, där flertalet program med höga kostnader erbjuds bland annat, naturbruksprogram, idrottsprogram, estetiska program m.fl. Höga ambitioner och en stor andel av elever med examen efter 3 år medför en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse strax över den förväntade, 0,6%. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

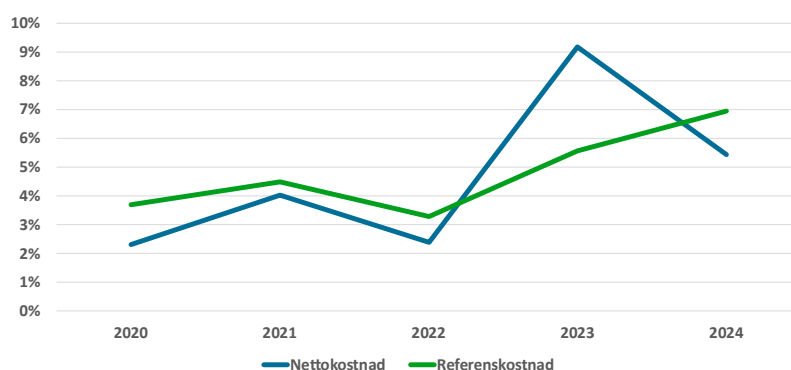
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent, Umeå Kommun har en hög avvikelse jämfört med större stad och högst nettokostnadsavvikelse bland samtliga större städer. Även år 2023 hade Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för gymnasiet Umeå Kommun i procent de senaste 5 åren

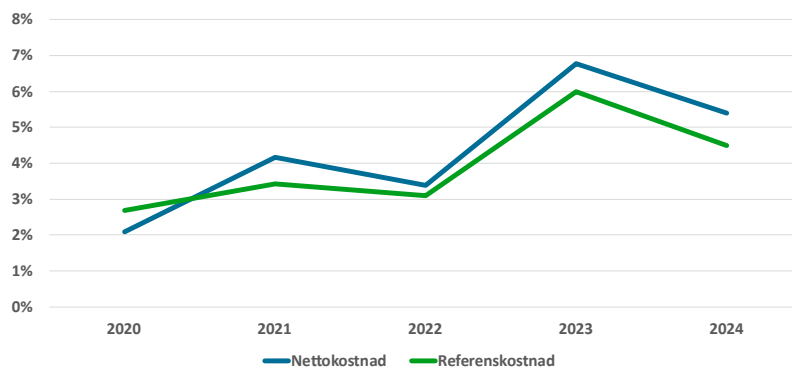

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för gymnasiet, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat de senaste 5 åren med en markant ökning från år 2022 till år 2023. Tidigare år har nettokostnaden legat under referenskostnaden men år 2023 ökade nettokostnaden medan referenskostnaden sjönk. För år 2024 är nettokostnaden under referenskostnaden igen. Nettokostnaden har minskat och referenskostnaden har ökat. Vilket innebär att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än den förväntade.

Utvecklingen av nettokostnaden för större stad har varierat mellan åren. Även för större stad har nettokostnaden minskat år 2024. För större stad har referenskostnadens utveckling de senaste åren varit relativt stabil med undantag för år 2023 då även referenskostnaden ökat. För år 2024 minskar både nettokostnaden och referenskostnadens utveckling i ungefär samma takt. Vilket innebär att förutsättningarna för större stad har förbättrats och kostnadsutvecklingen ligger något över referenskostnaden därför ökar större stads nettokostnadsavvikelse.

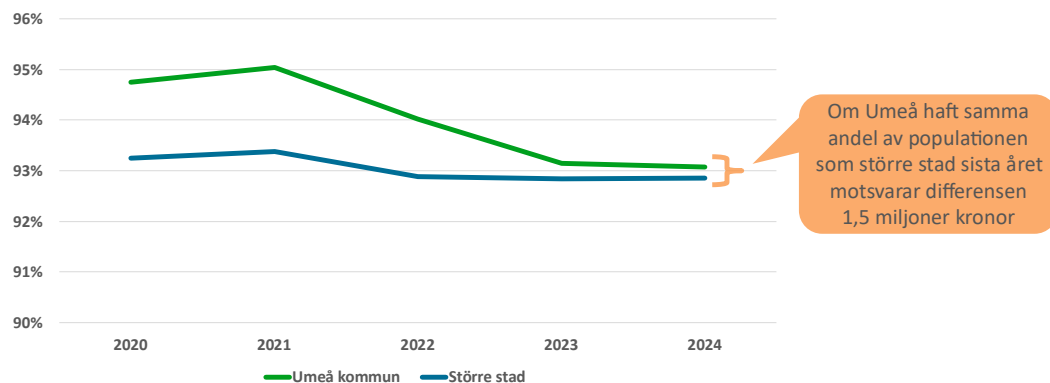
Nettokostnadsavvikelsens minskning år 2024 beror på att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än den förväntade. Där det är referenskostnaden alltså den förväntade kostnadsutvecklingen som ökat mer än nettokostnaden vilket gör att nettokostnadsavvikelsen minskar år 2024. Umeå kommun har dock fortsatt en hög kostnadsnivå.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för gymnasiet i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Umeå Kommun har en högre andel av befolkningen i åldersgruppen som befinner sig i gymnasieskolan jämfört med större stad de senaste 5 åren. Andelen har dock minskar sedan 2021 och närmat sig samma andel som större stad. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad år 2024 hade Umeå Kommun haft lägre kostnader motsvarande ca. 1,5 mnkr.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Individ- och familjenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; individ- och familjeomsorg och LSS.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningssystemet påverkar.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnad för individ- och familjeomsorg avser vård för vuxna med missbruksproblem, barn- och ungdomsvård, övrig vuxenvård, ekonomiskt bistånd samt familjerätt och familjerådgivning. Avser samtlig regi.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

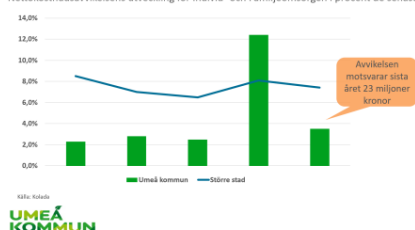
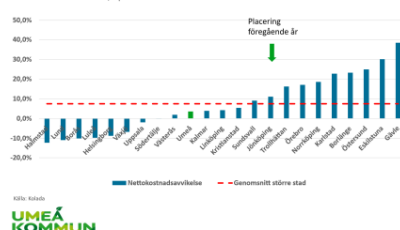

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen har fluktuerat i en mindre skala mellan 2020–2024 och legat lägre i jämförelse med större stad. Med undantag för 2023 då Umeå kommun tillfälligt hade en högre nettokostnad än kommungruppen Större stad. 2024 hade kommunen återigen en lägre nettokostnadsavvikelse än Större stad, en avvikelse om 3,5 %, motsvarande 23 Mkr.

Större stad har också minskat sin nettokostnadsavvikelse något mellan 2023 och 2024, men inte i samma utsträckning. 2024 är nettokostnadsavvikelsen 7,4%, motsvarande 43 mkr för större stad. Däremot tar man en närmare titt på respektive stad, så är det stor spridning emellan de olika städernas nettokostnadsavvikelse. Lägst har Halmstad på -12,4% och högst nettokostnadsavvikelse har Gävle på 38,5%.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnads utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

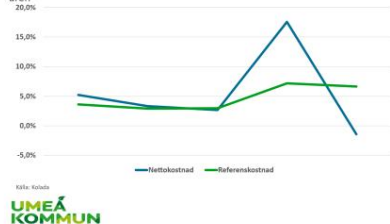

Diagram 4

Netto- och referenskostnads utveckling för större stad för Individ- och Familjeomsorgen, i procent de senaste 5 åren

Sett över hela 5-årsperioden har referenskostnaden ökat i samma utsträckning för både Umeå Kommun och större stad. För Umeå kommun ökade referenskostnaden med 7,0% och för större stad 6,8%. Så det är inte på grund utav referenskostnaden som nettokostnadsavvikelsen har förändrats, utan det är beror på nettokostnaden.

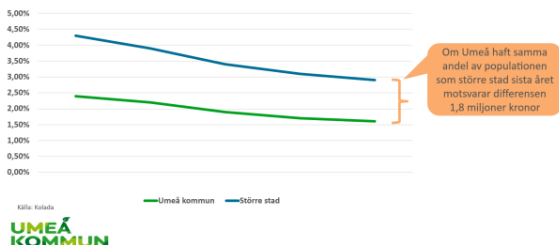
Nettokostnaden för Umeå Kommun minskade med -1,4% mellan 2023 och 2024, medan större stad ökade med 5,9%. Gapet mellan referenskostnaden och nettokostnaden är fortsatt större för Umeå Kommun än för större stad. Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse (som visualiseras i diagram 1) ökade markant mellan åren 2022–2023 för att minska igen 2023–2024, medan större stad hade en svagare ökning under hela perioden. Orsaken till att kommunens nettokostnadsavvikelse minskade något igen beror främst beroende på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS. Övergripande så beror Umeå kommuns nettokostnadsavvikelse på framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård och då mer specifikt inom köp av verksamhet. Dyra placeringar

för individer med komplexa behov. Under 2024 så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad

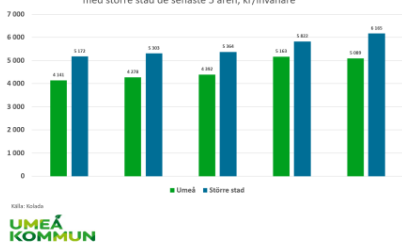

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med Större stad.

Umeå kommun har under hela perioden haft en lägre andel invånare som erhållit ekonomiskt bistånd.

Analys av nettokostnadsjämförelse

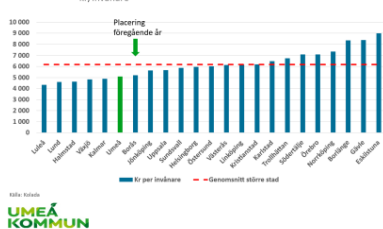
Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för Individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren

Diagram 8 Nettokostnad Individ- och Familjeomsorgen för större städer år x kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns individ- och familjeomsorg har en lägre kostnad per invånare jämfört med större stad mellan 2020 och 2024. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat under 5-årsperioden med 948 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat med 993 kr/invånare.

Den procentuella avvikelsen i nettokostnad för individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren visar att nettokostnaden för Umeå Kommun har ökat i större utsträckning än för kommungruppen större stad. Speciellt 2023, där den procentuella avvikelsen mellan Umeå Kommun och större stad minskade i en större utsträckning. 2024 ökar skillnaden något igen.

Referenskostnad relativ kostnad per invånare

Diagram 8 visar att nämndens nettokostnad per invånare ligger bland de lägsta i gruppen större stad samtidigt som nettokostnadsavvikelsen ligger bland de högre i gruppen större stad.

Denna skillnad uppkommer till stor del på grund av referenskostnaden och vad Umeå kommun förväntas ha för några kostnader inom IFO området.

Referenskostnaden för IFO området baseras på följande faktorer.

Referenskostnaden för individ- och familjeomsorg redovisas i kronor per invånare den 31/12, och bygger på nettokostnaden för individ- och familjeomsorg (inkl. familjerätt och familjerådgivning) i riket, andel barn 0-19 år i hushåll med låg inkomststandard, andel lågutbildade 20-40-åringar födda i Sverige, tätortsgrad, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965-75, antal dagar med sjukpenning i åldersgruppen 16-64 år, andel pendlare över landsgräns, merkostnader för löner enligt löneutjämningsmodellen för individ- och familjeomsorg samt del av standardkostnaderna för administration (delen för politisk verksamhet exkluderas från och med 2023), uppvärmning och befolkningsminskning från utjämningsmodellen för verksamhetsövergripande kostnader. Skillnaden mellan referenskostnaden och standardkostnaden för individ- och familjeomsorgen i kostnadsutjämnningen är dels att referenskostnaden mäter strukturen aktuellt år, medan standardkostnaden utgår från strukturen två år tidigare. Dels ingår delar av standardkostnaden för verksamhetsövergripande kostnader i referenskostnaden. Källa: SKR

Umeå kommun ligger lågt i många utav dessa parametrar vid jämförelse med övriga kommuner inom kommungruppen Större stad. Det är främst parametrar *andelen barn andelen barn 0-19 år under inkomststandard* och *andelen lågutbildade 20-40 år* som Umeå kommun har en lägre andel än de flesta andra kommunerna.

Dessa faktorer påverkar den referenskostnad Umeå kommun ställs mot vilket påverkar nettokostnadsavvikelsen där Umeå genom ett långt och aktivt arbete mot fattigdom och utanförskap förväntas kosta mindre.

De stora kostnadsökningar nämnden kämpat med under 2023 och fortfarande kämpar med under 2025 på IFO området påverkar givetvis kommunens nettokostnad.

Jämför man med Uppsala så har Uppsala en nettokostnadsavvikelse på -0,7% men deras nettokostnad per invånare uppgår till 5 673 kronor jämfört med Umeås kostnad om 5 089 kronor per invånare.

Dessa reflektioner speglas i R12 gruppen av ekonomichefer inriktade mot socialtjänst där man ser att referenskostnaden för IFO området är svårt att beräkna och leder till svängningar i avvikelser genom hur svår social utsatthet är att beräkna.

LSS

Nettokostnadsavvikelse

Avser insatser som ges med stöd av LSS, assistansersättning enligt SFB och HSL (hemsjukvård) i samband med LSS-insatser. Gäller följande insatser: Rådgivning och annat personligt stöd (råd och stöd), personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför hemmet, korttidsstillsyn för skolungdomar över 12 år, boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom, boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna samt daglig verksamhet.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

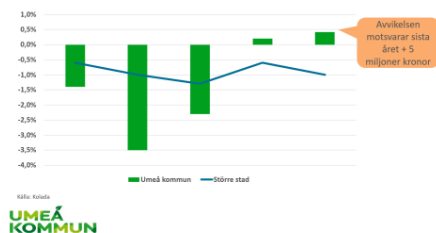
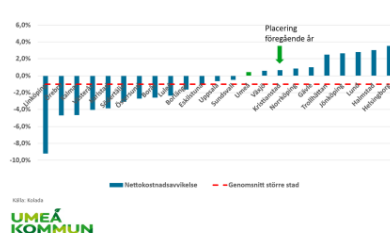

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse LSS för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen har fluktuerat en aning under perioden för Umeå Kommun, medan Större stad legat mer konstant kring -0,6% och -1,0% varje år. Umeå Kommun har haft en lägre nettokostnadsavvikelse än Större stad alla år utom 2023 och 2024. Ett negativt värde innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Nettokostnadsavvikelsen på 0,4% för Umeå Kommun 2024 motsvarar 5 Mkr och för större stad motsvarar nettokostnadsavvikelsen på -1,0%, -9 Mkr. Inom LSS: en så är det inte lika stora variationer mellan de olika städerna inom gruppen större stad, även fast variationerna ökat något under 2024. Lägst har Linköping på -9,2% och högst har Helsingborg på 3,5%. Samtliga städer ligger väldigt nära vad de statistiskt förväntas kosta.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnads utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

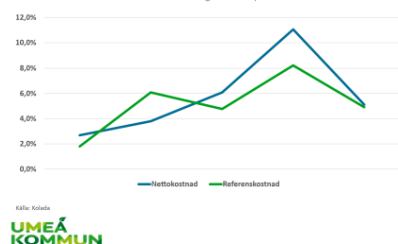
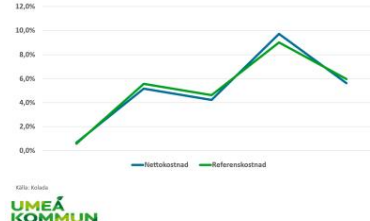

Diagram 4

Netto- och referenskostnads utveckling för större stad för verksamhet x, i procent de senaste 5 åren

Sett över perioden har referenskostnaden för både Umeå Kommun och större stad följt varandra i stor utsträckning. Nettokostnaden däremot har ökat lite mer över 5-årsperioden för Umeå Kommun än större stad och därav att av Umeå Kommun nu har en högre nettokostnadsavvikelse än större stad (som visualiseras i diagram 1). Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för större stad har varit samstämd under hela perioden, därav att deras nettokostnadsavvikelse också varit rätt konstant över perioden.

Sammanfattning

Inom nämndens verksamheter granskas och analyseras nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. Dels förändringen emellan 2023 och 2024, men främst hur utvecklingen av nyckeltalen varit under en 5-års period.

För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024 3,9% eller 26 Mkr. Fortsatt en något större avvikelse än tidigare år, men en klar förbättring gentemot föregående år. Orsaken till den minskade kostnaden är främst beroende på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS.

Att Umeå kommun ändå fortsatt har höga nettokostnader beror framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård. Mer specifikt inom köp av verksamhet, dyra placeringar för individer med komplexa behov. Under 2024 så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Större stad hade en högre nettokostnadsavvikelse än Umeå Kommun, på 7,9%. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle öka från 26 Mkr till 46 Mkr.

För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024, 0,4% eller 5 Mkr. Där Umeå kommun kostnadsmässigt ligger väldigt nära vad som är statistiskt förväntat. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle minska till -9 Mkr. Total ekonomisk effekt skulle dock vara mindre då detta med stor sannolikhet skulle innebära en minskad ersättning i LSS-utjämningen.

Analys av nettokostnadsavvikelse 2020 – 2024, Äldreomsorgen

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen 2023, beslutades att analyserna fortsättningsvis ska utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillämpningsanvisning för analys av nettokostnadsavvikelse och nettokostnadsjämförelse

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser ska göras där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Ansvaret att rapportera analys av nettokostnadsavvikelse åvilar den nämnd som har grunduppdraget enligt reglementet. Analys ska ske i samverkan med berörda nämnder.

För- och grundskolenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheten gymnasieskola

Individ- och familjenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheterna individ- och familjeomsorg och LSS

Äldrenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheten äldreomsorg

I analyserna av dessa verksamheter ska följande analysområden ingå:

- **Nettokostnadsavvikelse**

- utveckling senaste 5 åren

- jmf större stad

- diagram 1 och 2 (se bilaga)

- **Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling**

- utveckling senaste 5 åren

- jmf större stad

- diagram 3 och 4 (se bilaga)

- **Andel av population där så är möjligt utifrån Kolada**

- utveckling senaste 5 åren

- utvalda andelstal

- jmf större stad

- diagram 5 (se bilaga)

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad. Beskriv väsentliga händelser som har påverkat utvecklingen av nettokostnadsavvikelsen jämfört med större stad. Som stöd används diagram 1 och 2, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av trender.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Analysen ska visa om nettokostnadsavvikelsens utveckling beror på nettokostnadsutvecklingen i egen verksamhet eller beror på förändringar i referenskostnad. Analysen ska även innehålla analys av större stads utveckling av samma parametrar. Som stöd används diagram 3 och 4, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av utvecklingen.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad. Om andel av population saknas i Kolada får andra typer av officiella nationella data som förstärker analysen användas. Där andel avviker positivt eller negativt gentemot större stad ska de ekonomiska effekterna av denna differens bedömas.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Ansvar för att rapportera analys av nettokostnadsjämförelse åvilar den nämnd som har grunduppdraget enligt reglementet. Analys ska ske i samverkan med berörda nämnder.

Fritidsnämnden ska rapportera nettokostnadsjämförelser för fritidsverksamheten.

Kulturnämnden ska rapportera nettokostnadsjämförelser för kulturverksamheten.

I analyserna av dessa verksamheter ska följande ingå:

• Nettokostnadsjämförelse

-utveckling senaste 5 åren (kr och %-fördelning)

-jmf större stad

-diagram 6, 7 och 8 (se bilaga)

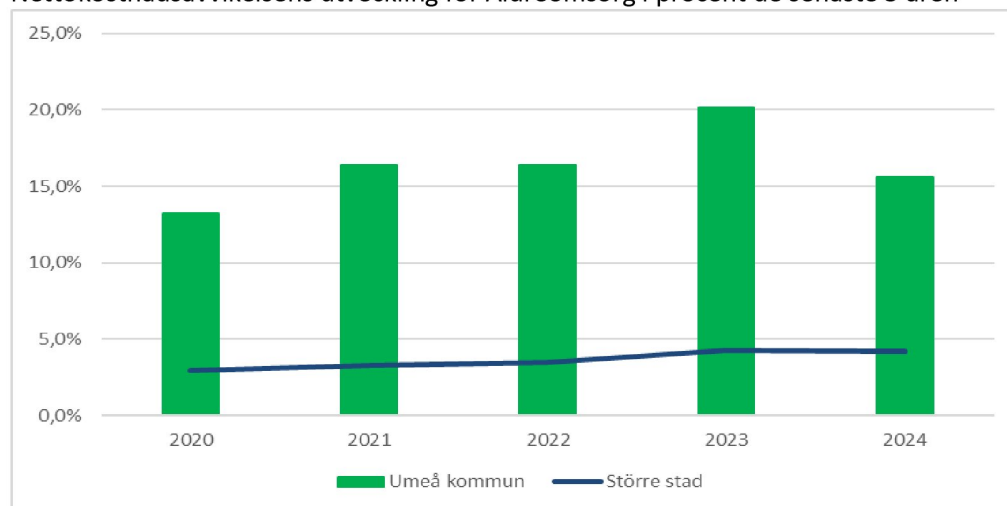
Syftet med analysen är att jämföra verksamhetens nettokostnadsutveckling med större stad. En beskrivning av faktiska eller bedömda orsaker av utvecklingen hos några större städer ska ingå. Analyserna syftar till att visa på i vilken riktning verksamheten rör sig relativt större stad över tid. Som stöd används diagram 6, 7 och 8, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av utvecklingen. Fokus ska ligga på väsentliga orsaker till utvecklingen över tid.

Nettokostnadsavvikelse - Äldreomsorgen

Äldrenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten äldreomsorg. Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorg inkluderar kostnader för särskilt boende, ordinärt boende och öppen verksamhet äldreomsorg.

Diagram 1

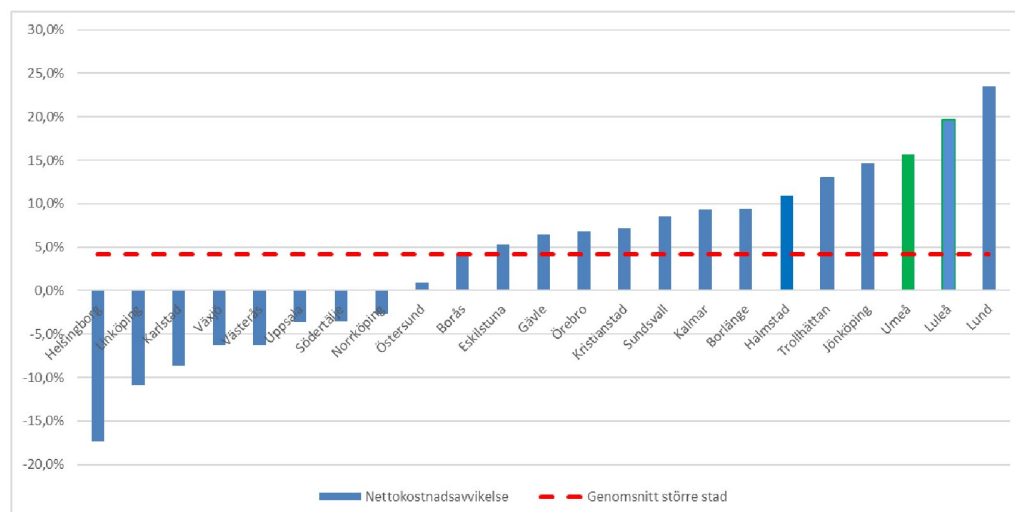
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Äldreomsorg i procent de senaste 5 åren

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. År 2024 motsvarar avvikelsen 220 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens äldreomsorg är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. År 2023 var den redovisade avvikelsen 265 miljoner kronor. Nettokostnadsavvikelsen har minskat med 45 miljoner jämfört med föregående år.

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Äldreomsorg för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen har ökat i genomsnitt mellan 2020 och 2024 med 9 Mnkr. När vi gör jämförelsen av nettokostnadsavvikelsen gentemot större stad ligger Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse markant högre. De senaste två åren 2023 till 2024 har nettokostnadsavvikelsen förändrats från 20,2% till 15,6%, en förbättring med 4,6%.

Gruppen större stad minskade också sin nettokostnadsavvikelse mellan 2023 o 2024 men mindre än Umeå. De minskade från 4,3% år 2023 till 4,2% år 2024, dvs 3 Mnkr i genomsnitt under 2020 till 2024, att jämföras med Umeås 9 Mnkr.

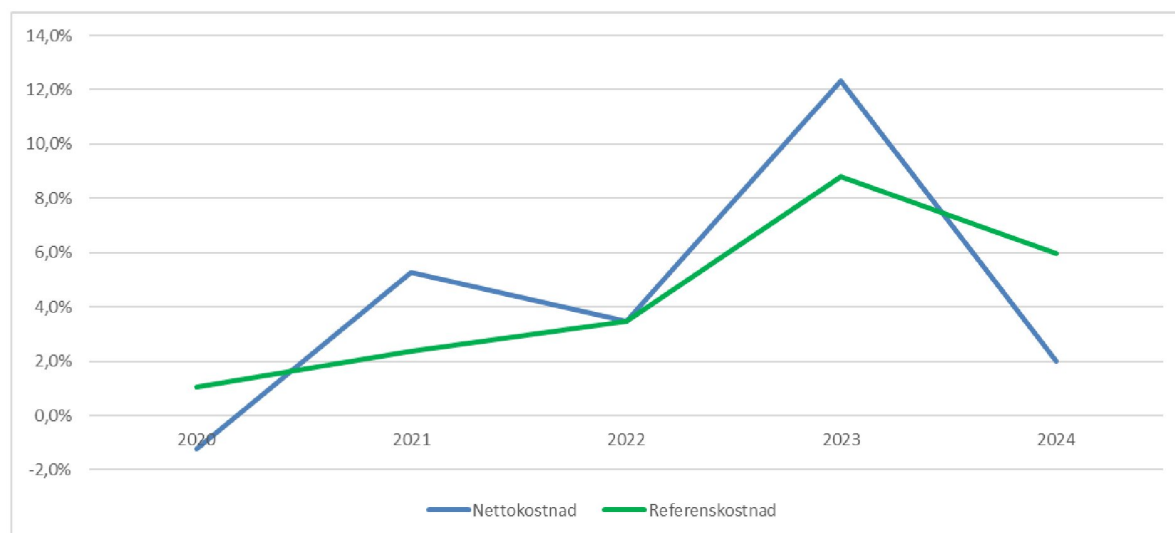
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun placerar sig i den kvartilen med högre avvikelse med våra 15,6%. Den kommun som har högst är Lund med 23,5% och den som har lägst är Helsingborg med -17,4%.

Kommunens placering har förbättrats en placering jämfört med 2023. En orsak till den större avvikelsen återfinns till viss del i att Umeå under de senare åren uppfyllt villkoren för prestationsbidrag som bidragit till höga kostnaderna inom samtliga verksamheter.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

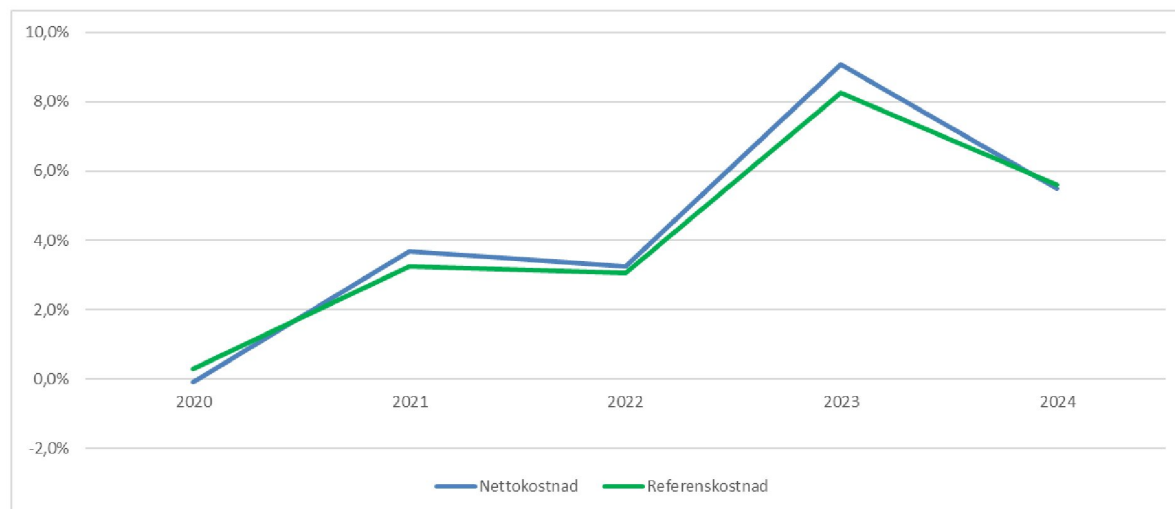
Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för Umeå, ÄO i procent de senaste 5 åren

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för ÄO, i procent de senaste 5 åren

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat kraftigt under perioden. Trenden över tid är att utvecklingen ligger runt 4%. Det är en ökning det senaste året som ger en högre

trendutveckling. Nettokostnaden är bruttokostnaden minus bruttointäkt, det vill säga vad verksamheten har kostat per invånare. Det har varit en stor rörlighet på nettokostnaden utifrån grafen och i kronor är det en förhållandevis liten ökning mellan 2023 då det var 11 864 kr/invånare och 2024 då det hade ökat till 12 101 kr/invånare, en ökning med 237 kr, att jämföras med nettokostnadens ökning mellan 2023 och 2024 som uppgick till 591 en förändring med 6,0%.

Utvecklingen av referenskostnadens har varit 4,3% i snitt för perioden. Referenskostnaden har minskat något det sista året.

Utvecklingen av nettokostnaden för kommungruppen större stad har däremot i större utsträckning följt samma utveckling som gruppens referenskostnad. 2024 ökade större stads referenskostnad med 5,6% medan Umeås ökade med 6,0%.

Om vi tittar på referenskostnaden dvs en tänkt kostnadsnivå 2024 utifrån modellen;

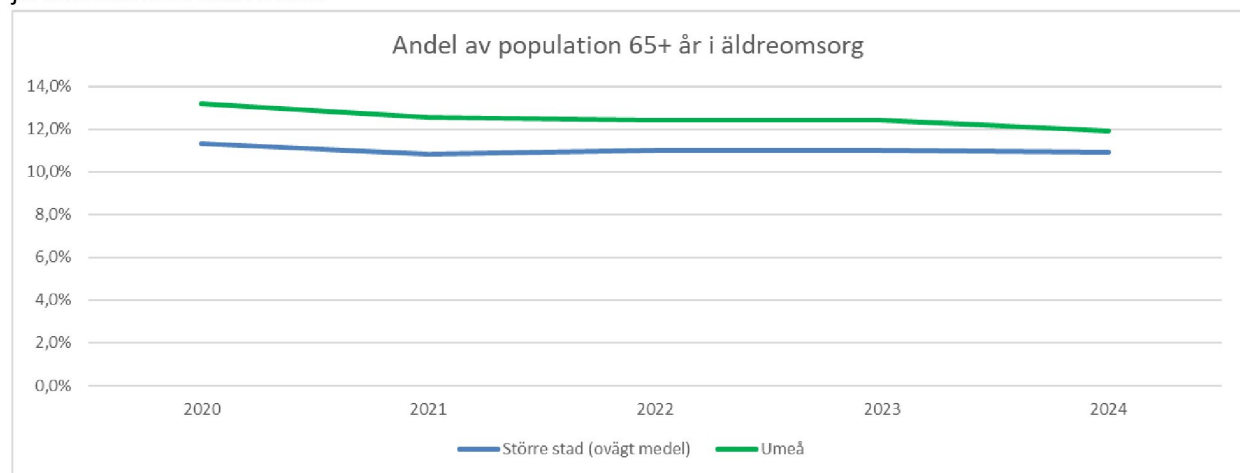
Umeå kommun	10 464 kr per invånare
Större stad	12 706 kr per invånare

Vilket innebär en skillnad om 2 242 kr per invånare eller 301 miljoner kronor med Umeås befolkningsmängd år 2024 som är 134 249 personer i olika åldrar.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen 65+ i äldreomsorg - särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad

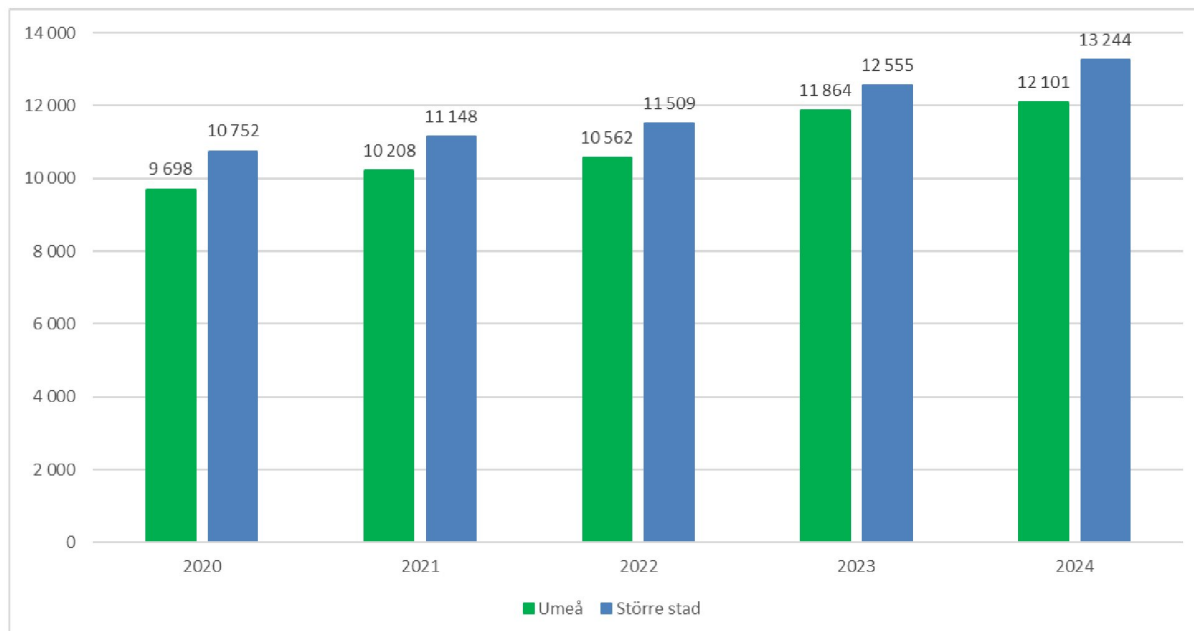

Parametern som jämförs är andelen invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad. Alla kommuner utgår ifrån Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och Sjukvårdslagen, vilken reglerar kommunernas äldreomsorg och annan socialtjänst. Umeå kommun har en högre andel invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende än större stad. I snitt under femårsperioden är skillnaden 1,5 %. Sista året är skillnaden 1,0% att jämföras med 2020 då det var 1,9%.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

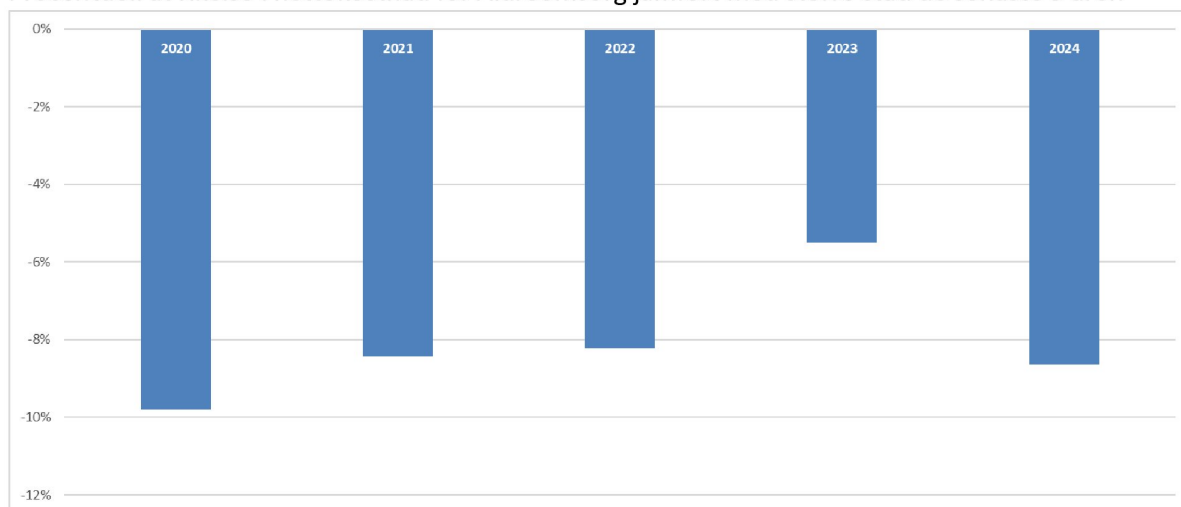
Nettokostnadens utveckling för Äldreomsorg i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns äldreomsorg har lägre kostnad per invånare jämfört med större stad. 2024 var vår verksamhet 1 143 kronor billigare per invånare jämfört med större städer. Kostnadsökningen har varit liknande från 2012 till 2024 både för Umeå Kommun och större stad. Umeå har år mellan 2023 och 2024 en ökad nettokostnad för äldreomsorg per invånare med 2,0% medan gruppen större stad har 5,5%.

Diagram 7

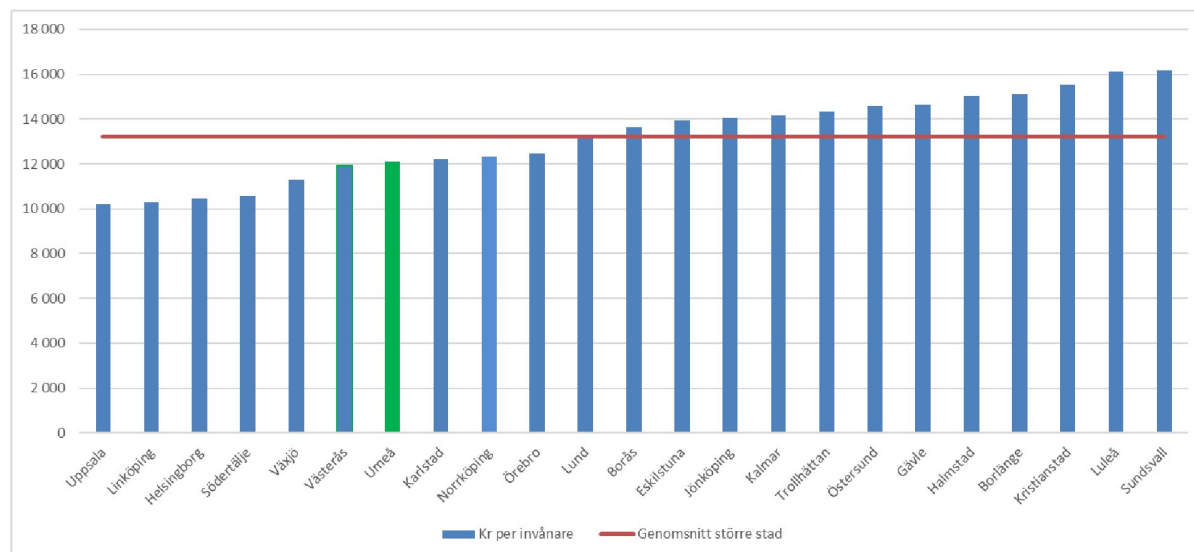
Procentuell avvikelse i nettokostnad för Äldreomsorg jämfört med större stad de senaste 5 åren

Vid jämförelse med större stad och år 2023 så ligger Umeå kommun två placeringar bättre 2024. Sundsvall är den kommun med högst nettokostnad per invånare med 16 184 kr per invånare, vilket är 4 083 kr mer per invånare än Umeå kommun.

Diagram 8

Nettokostnad Äldreomsorg för större städer år 2024, kr/invånare

Sammanfattande analys

För äldreomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024, 15,6 % eller 220 mnkr.

I analysen av äldreomsorgens avvikelse handlar det främst om att Umeå har en högre andel invånare 65 år eller äldre med insatser i särskilt boende eller hemtjänst i ordinärt boende. Kostnaden per brukare i särskilt boende är högre jämförbart mot större stad medan den är lägre i hemtjänsten. Antalet brukare i hemtjänst är något högre än snittet större stad medan det är lägre i Särbo. Trots ökning av antalet 80 år och äldre syns ingen ökning av antal brukare inom äldreomsorgen i Umeå. Nettokostnadsavvikelsen har minskat med 45 mnkr jämfört med 2023 främsta orsaken är arbetet med kostnadsnivåerna inom alla verksamheter.

En fortsatt förflyttning av kommunens insatser behöver ske från vård- och omsorgsboende till hemtjänst och hemsjukvård samtidigt som förebyggande insatser behöver vara i fokus, för att garantera en långsiktigt hållbar äldreomsorg där medborgare över 65 år har god hälsa och ett tryggt åldrande. Samt fortsätta och öka införandet av digitala insatser och trygghetsskapande teknik.

Nettokostnadsjämförelse fritidsverksamhet

Bakgrund

Nettokostnadsjämförelsen görs årligen som en del i Umeå kommuns ordinarie planeringsprocess. Uppgifterna är hämtade från kolada.se samt SCB.se.

Nettokostnadsjämförelsen baseras på utvecklingen senaste 5 åren. Jämförelser görs mot gruppen "större stad", vilket är kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. I gruppen ingår 23 st kommuner, dessa är:

Borlänge, Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje, Trollhättan, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro och Östersund.

Nettokostnad fritidsverksamhet, Umeå kommun

Av Umeå kommuns totala nettokostnad 2024 (68 705 kr/inv) avsåg 3,5% fritidsverksamhet, vilket motsvarar 2 407 kr/invånare. Åren innan (2020–2023) har andelen varit som lägst 3,5% och som högst 3,9%.

I Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet ingår förutom intäkter och kostnader i fritidsnämndens redovisning, även delar som finns under tekniska nämnden (lokaler, städ, IT) samt kommunstyrelsen (kapitalkostnader, kommungemensamma kostnader).

Fritidsverksamhet	2020	2021	2022	2023	2024
antal invånare	130 224	130 997	132 235	133 091	134 249
nettokostnad mnkr	257,2	288,7	307,2	328,6	323,1
nettokostnad, kr/inv	1 975	2 204	2 323	2 469	2 407

Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet år 2024 var 2 407 kr/invånare (323,1 mnkr) och fördelades enligt nedan:

- Intäkter -609 kr/inv (-81,8 mnkr)
- Personalkostnader 801 kr/inv (107,5 mnkr)
- Lämnade bidrag 241 kr/inv (32,4 mnkr)
- Lokalkostnader 1 088 kr/inv (146,1 mnkr)
- Övriga kostnader 886 kr/inv (118,9 mnkr)

Personalkostnader, lämnade bidrag samt lokalkostnader har legat på samma nivå de senaste 5 åren. Intäkter och övriga kostnader har däremot förändrats en hel del, båda dessa poster sjönk betydligt under pandemin men har sedan ökat igen.

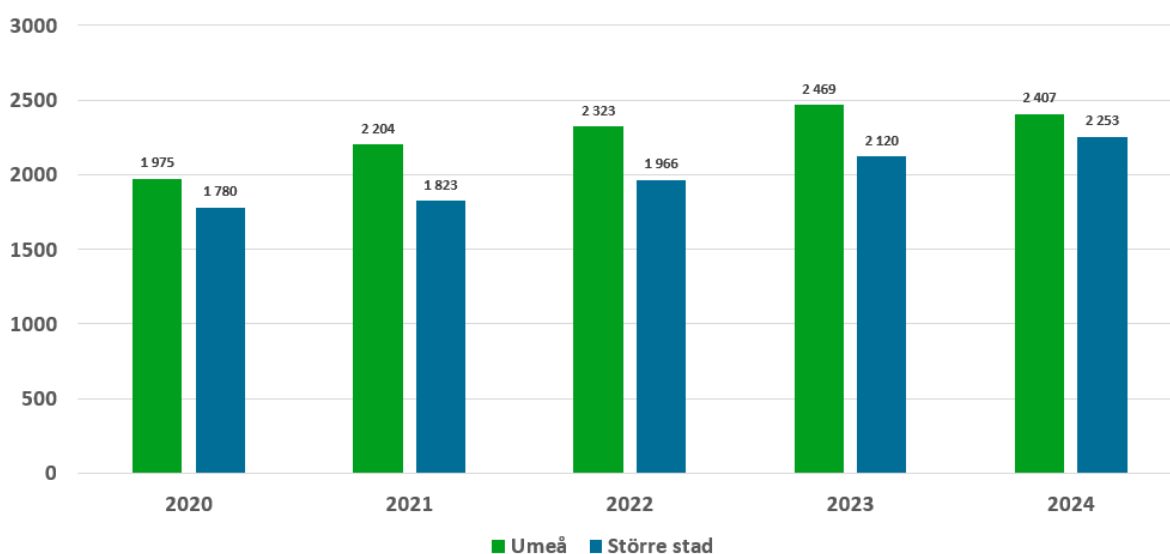
Under pandemin sjönk intäkterna till -57 mnkr (pga minskad uthyrning av idrottsanläggningar och färre besökare på baden). År 2022 återgick intäkterna till samma nivå som före pandemin. 2023 ökade intäkterna ytterligare men detta berodde på ett tillfälligt tillskott i form av medfinansiering för arrangemanget SM-veckan sommar. År 2024 var intäkterna -81,8 mnkr, en minskning från året innan men i en normal nivå.

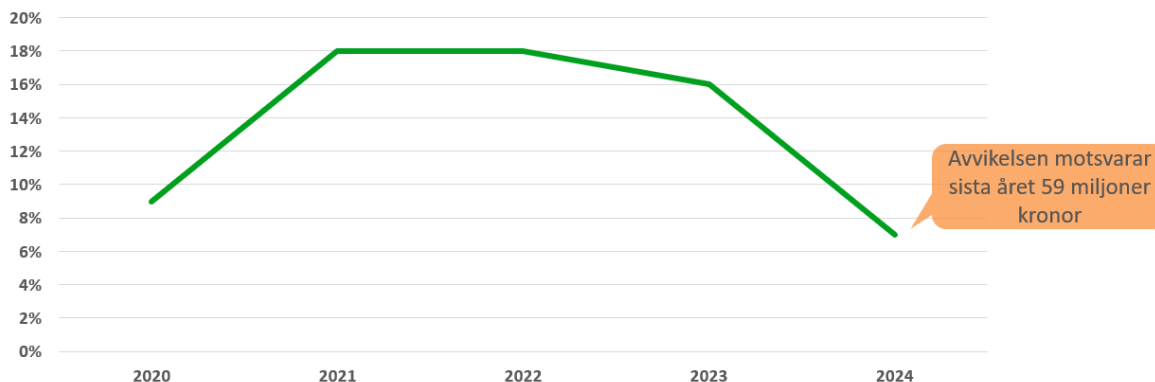
Övriga kostnader var som lägst 73 mnkr under pandemin, och som mest 130 mnkr år 2023 (varav ca 13 mnkr i ökade kostnader kopplat till SM-veckan). År 2024 sjönk övriga kostnader en aning, ner till 118,9 mnkr. I övriga kostnader ingår bl a kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar), verksamhetskostnader i form av inköp av varor och tjänster, fördelade kommungemensamma kostnader för städ, IT mm.

Nettokostnad fritidsverksamhet, jämförelse

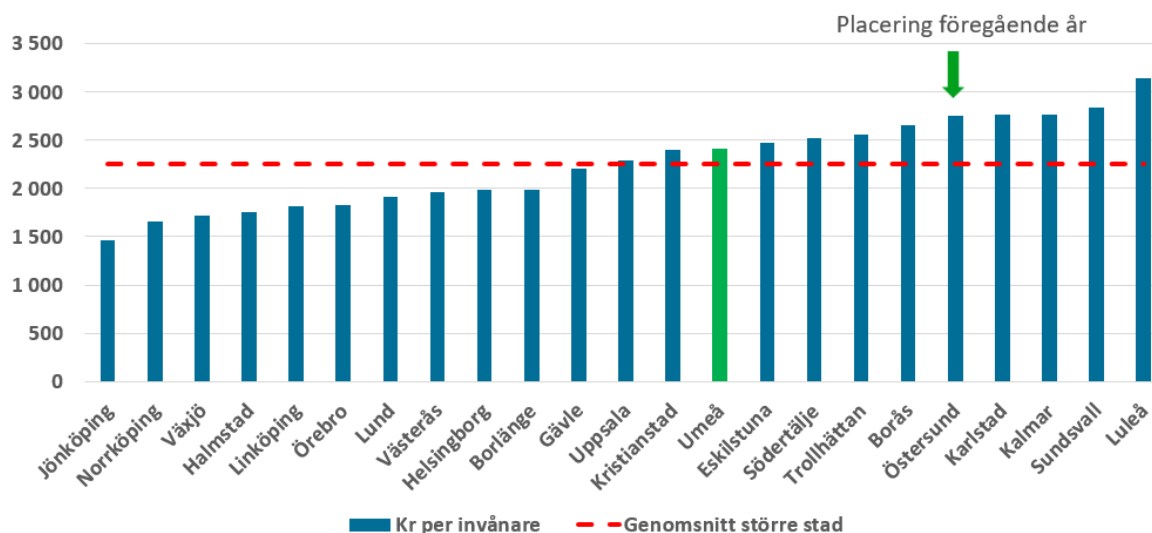
De senaste fem åren har Umeå haft en högre nettokostnad per invånare jämfört med gruppen större stad.

Umeås nettokostnad har ökat med 22% under perioden, från 1 975 kr/invånare till 2 407 kr/invånare. Motsvarande ökning för gruppen större stad är 24%. Den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad har minskat en aning, från att Umeå var 9% högre år 2020 till att vara 7% högre år 2024. Åren däremellan var dock Umeå 16–18% högre.

Av de 23 kommuner som ingår i gruppen större stad var det nio som hade en högre nettokostnad för fritidsverksamhet än Umeå år 2024 (året innan var det endast fyra kommuner med högre nettokostnad). Lägst nettokostnad för fritidsverksamhet hade Jönköping med 1 463 kr/invånare, högst hade Luleå med 3 136 kr/invånare. Genomsnittet för gruppen större stad var 2 253 kr/invånare.

Nettokostnad per verksamhet

Fritidsverksamheten är indelad i tre verksamheter (idrotts- och fritidsanläggningar, fritidsgårdar samt allmän fritidsverksamhet). Fördelningen av kostnader mellan dessa visas nedan där procent inom parentes visar föregående års andel. Vid jämförelse mot större stad hade Umeå något lägre procentuell andel för idrotts- och fritidsanläggningar samt fritidsgårdar medan allmän fritidsverksamhet var något högre.

	Umeå	Större stad
Idrotts- och fritidsanläggningar	69% (67%)	71% (70%)
Fritidsgårdar	13% (13%)	14% (14%)
Allmän fritidsverksamhet	18% (20%)	15% (16%)

Idrotts- och fritidsanläggningar

Idrottsanläggningar, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	1 250	1 254	1 322	1 481	1 602
Umeå	1 344	1 507	1 605	1 654	1 660
Diff i kr	94	253	283	173	58
Diff i %	8%	20%	21%	12%	4%

Umeås nettokostnad per invånare gällande drotts- och fritidsanläggningar har varit högre än större stad under perioden 2020–2024. Skillnaden var störst åren 2021–2022 då Umeås nettokostnad var ca 20% högre, men har sedan sjunkit ner till endast 4% högre år 2024. Nettokostnaden för idrotts- och fritidsanläggningar i Umeå har ökat med 24% mellan åren 2020 och 2024, motsvarande ökning för större stad är 28%.

Det är dock svårt att jämföra nettokostnaden med andra kommuner då vissa kommuner har sina anläggningar i bolag, vilket innebär att kostnaden inte ingår i kommunernas nettokostnad som presenteras på kolada.se. Ett rimligt antagande till varför Umeå har en hög nettokostnad är att Umeå har ett brett utbud av anläggningar. Umeå har en mångfald av föreningsliv, både bredd och elit, vilket fordrar bra anläggningar sommar som vinter. Det finns ett starkt elitidrottsgymnasium samt idrottshögskola, dessa samt idrottsförbunden ställer också höga krav på anläggningarna.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdar, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	264	275	299	307	323
Umeå	263	291	308	315	308
Diff i kr	-1	16	9	8	-15
Diff i %	0%	6%	3%	3%	-5%

Under perioden 2020–2024 har nettokostnaden per invånare gällande fritidsgårdar varit i ungefär samma nivå i Umeå som större stad. Umeås nettokostnad har varit som mest 6% högre och som lägst -5% mindre än större stad. Mellan åren 2020 och 2024 har Umeås nettokostnad ökat 17% medan större stads nettokostnad har ökat med 22%.

Umeå har 13 mötesplatser för ungdomar samt 1 för vuxna med funktionsnedsättning. Hur många mötesplatser och/eller öppettider andra kommuner har finns inte angivet i Kolada varför det är svårt att jämföra nettokostnaden. Fritidsgårdar är inte alltid organiserade under fritidsverksamhet, i vissa kommuner kan de tillhöra andra verksamheter så som utbildningsförvaltning eller socialförvaltning, vissa kommuner har även föreningsdrivna fritidsgårdar.

Allmän fritidsverksamhet

Allmän fritidsverksamhet, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	298	346	344	333	329
Umeå	368	407	410	500	439
Diff i kr	70	61	66	167	110
Diff i %	23%	18%	19%	50%	33%

Umeås nettokostnad för allmän fritidsverksamhet har varit högre än större stad under perioden 2020–2024, som mest hade Umeå 50% högre nettokostnad (år 2023 då Umeå anordnade SM-veckan vars kostnader bokfördes som allmän fritidsverksamhet). Mellan åren 2020–2024 har Umeå höjt nettokostnaden för allmän fritidsverksamhet med 19%. Motsvarande ökning för större stad är endast 10%.

I Umeå kommuns kostnader för allmän fritidsverksamhet ingår tex personalkostnader för föreningsbyrå/stab, all utbetalning av föreningsstöd samt vissa övergripande poster så som utbildning och marknadsföring.

Att jämföra nettokostnaden med andra kommuner är även i detta fall svårt då uppgifterna i Kolada inte visar nog mycket information, tex hur kommunerna är organiserade och struktur gällande föreningsstöd. I Umeå betalar föreningar subventionerad taxa för att nyttja anläggningarna och samtidigt kan de söka aktivitetsstöd som för år 2024 uppgick till 14 kr/deltagare och tillfälle. Vissa andra kommuner har i stället 0-taxa, vilket innebär att föreningar nyttjar anläggningarna gratis, men då är också aktivitetsstödet lägre. Exempelvis har Luleå kommun 0-taxa och ett aktivitetsstöd på 5 kr/deltagare och tillfälle (år 2024). Detta innebär att Umeå har högre intäkter, men samtidigt högre kostnad för aktivitetsstöd.

Summering

Umeå kommuns nettokostnad per invånare för fritidsverksamhet har varit högre än större stad senaste 5 åren, dock har den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad minskat en aning.

Att göra en korrekt jämförelse av nettokostnaden för fritidsverksamhet mellan Umeå kommun och gruppen större stad är svårt, kostnader beror som tidigare nämnts i rapporten, på hur kommunerna är organiserade, vad som ingår i fritidsverksamheten, om anläggningar redovisas i kommunen eller i bolag, struktur för föreningsstöd osv.

Ett kallare klimat kan vara en orsak till högre nettokostnad, bl a ställs krav från elitidrottsförbund på säsongslängder, vilket tex kan innebära att konstgräsplaner behöver värmas upp tidig vår/sen höst till höga kostnader. Med ett kallare klimat kommer också ett ökat behov av inomhusanläggningar. En annan faktor som kan påverka nettokostnaden är avstånd till andra kommuner. Långa avstånd ger inte samma möjlighet att nyttja andra kommuners anläggningar, behovet ökar då att bygga egna kostsamma anläggningar.

Nettokostnadsjämförelse kulturverksamhet

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav kommunfullmäktige i uppdrag till vissa nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort underlag fram till och med planeringsprocessen för 2023. I den nuvarande planeringsprocessen är dessa nettokostnadsjämförelser en del i den ordinarie planeringsprocessen.

- Uppgifterna är hämtade från kolada.se förutom uppgifter om kostnadsslag och intäkter som hämtats från scb.se. Uppgifterna beskrivs i kronor per invånare (kr/inv.), procent och miljoner kronor (mnkr)
- Ingen kontakt med några kommuner har gjorts för att ytterligare jämföra redovisningen av kulturnettokostnader.
- Kulturverksamhet utgörs av allmän kultur, bibliotek, musik- och kulturskola samt stöd till studieorganisationer.
- Kommungruppen större stad består av totalt 23 städer. Umeås närmsta kuststäder Örnsköldsvik och Skellefteå ingår inte i gruppen större stad.

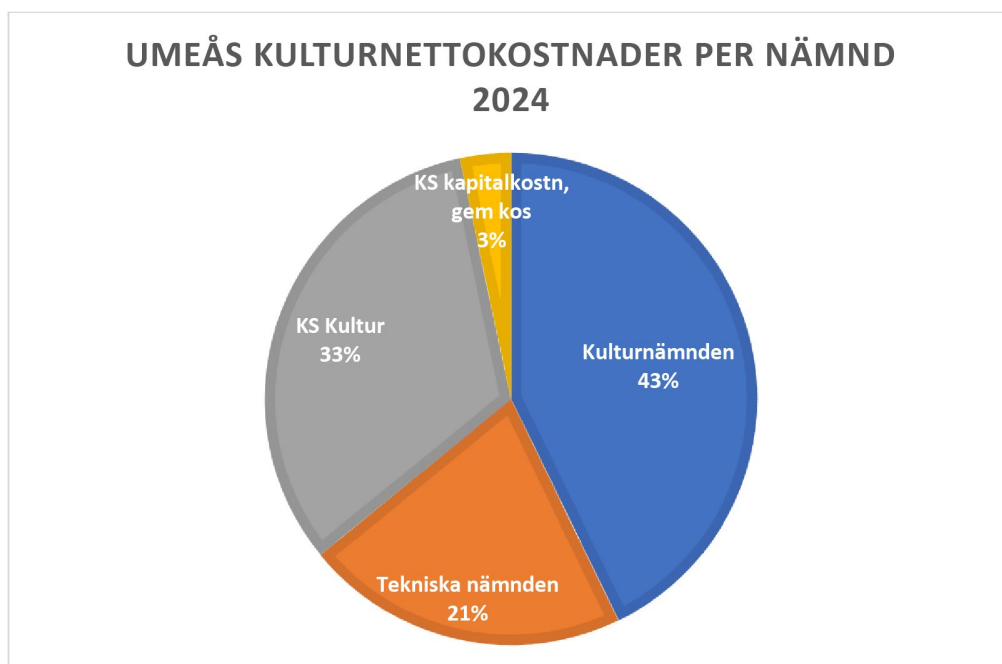
Nettokostnader/invånare Umeå 2024

- Nettokostnaden uppgick 2024 till **2 851 kr/inv. (-382,7 mnkr)**. Dessa fördelades per verksamhet enligt:
  - Allmän kultur **1488 kr/inv. (-199,8 mnkr)**
  - Bibliotek **926 kr/inv. (-124,3 mnkr)**
  - Musik-och kulturskola **366 kr/inv. (-49,1 mnkr)**
  - Stöd till studieorganisationer **71kr/inv. (-9,5 mnkr)**
- fördelning per kostnadsslag/intäkt enligt:
  - Lämnade bidrag **839 kr/inv. (-112,7 mnkr)**
  - Personalkostnader **931 kr/inv. (-124,9 mnkr)**
  - Lokaler **834 kr/inv. (-111,9 mnkr)**
  - Övriga kostnader¹ **407 kr/inv. (-54,6 mnkr)**
  - Intäkter **-160 kr/inv. (21,4 mnkr)**

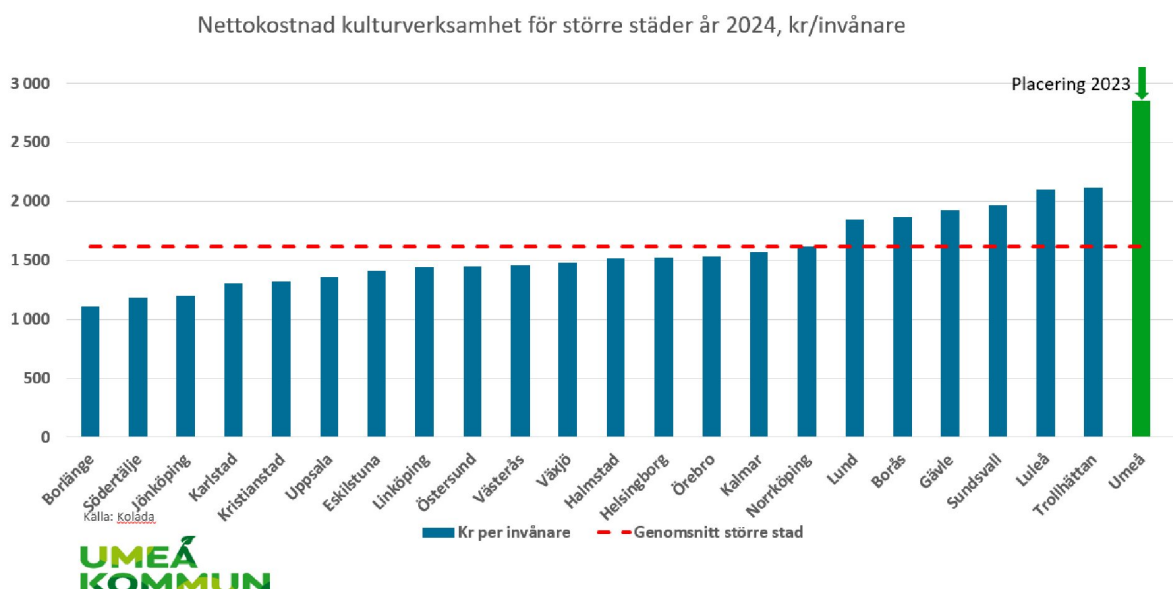
---

¹ Dessa kostnader utgörs av kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar på exempelvis Väven), köp av huvudverksamhet (Jazzfestivalen), inköp av varor (exempelvis böcker, förbrukningsmaterial) och tjänster (exempelvis artistgager, bemanningstjänster), fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation med mera.

Nettokostnaderna -382,7 mnkr för kulturverksamhet år 2024 fördelades mellan kommunens nämnder procentuellt på följande sätt:

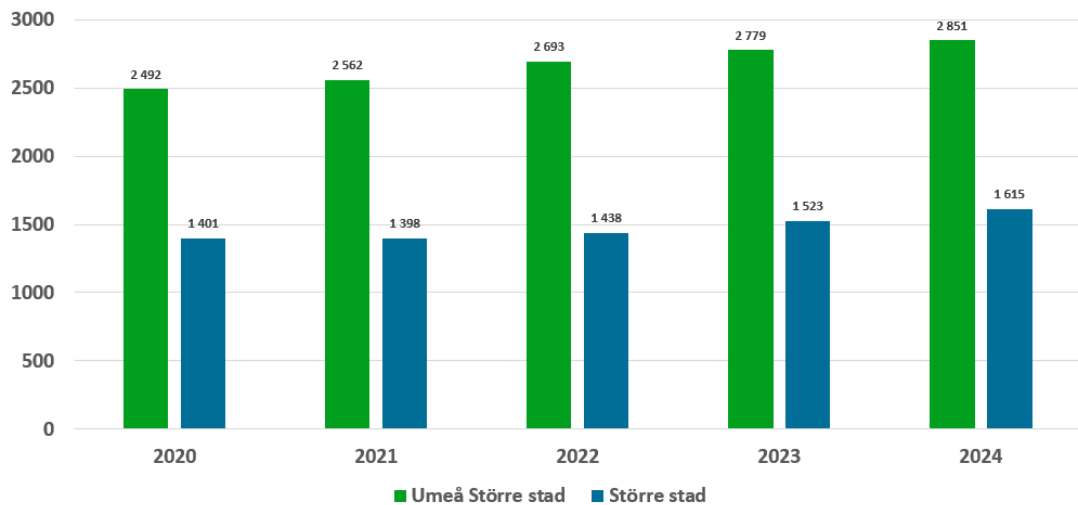

Nettokostnadsutveckling 2020-2024

- Umeå har högst nettokostnader för kulturverksamhet i jämförelse med större städer. Trollhättan samt städerna efter Norrlandskusten är de städer näst efter Umeå med högst nettokostnad.

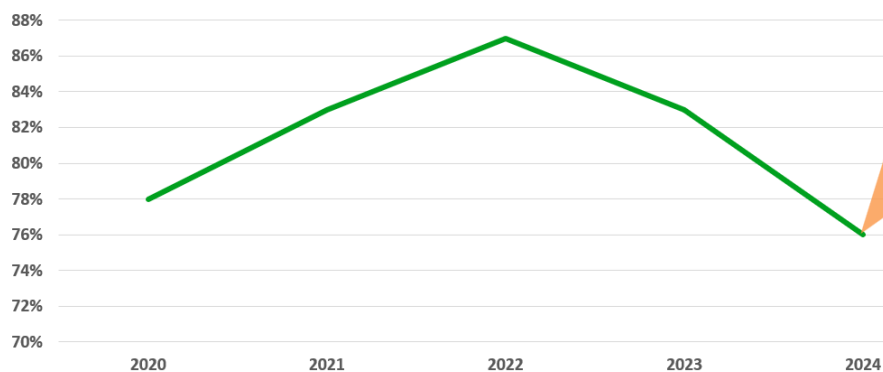
Nettokostnadens utveckling för kulturverksamhet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

- Nettokostnaderna har ökat med 14 % under perioden från 2 492 kr/inv. till 2 851 kr/inv. Motsvarande siffra för gruppen större städer är en ökning med 15 %.

Procentuell avvikelse i nettokostnad för kulturverksamhet i Umeå jämfört med större stad de senaste 5 åren

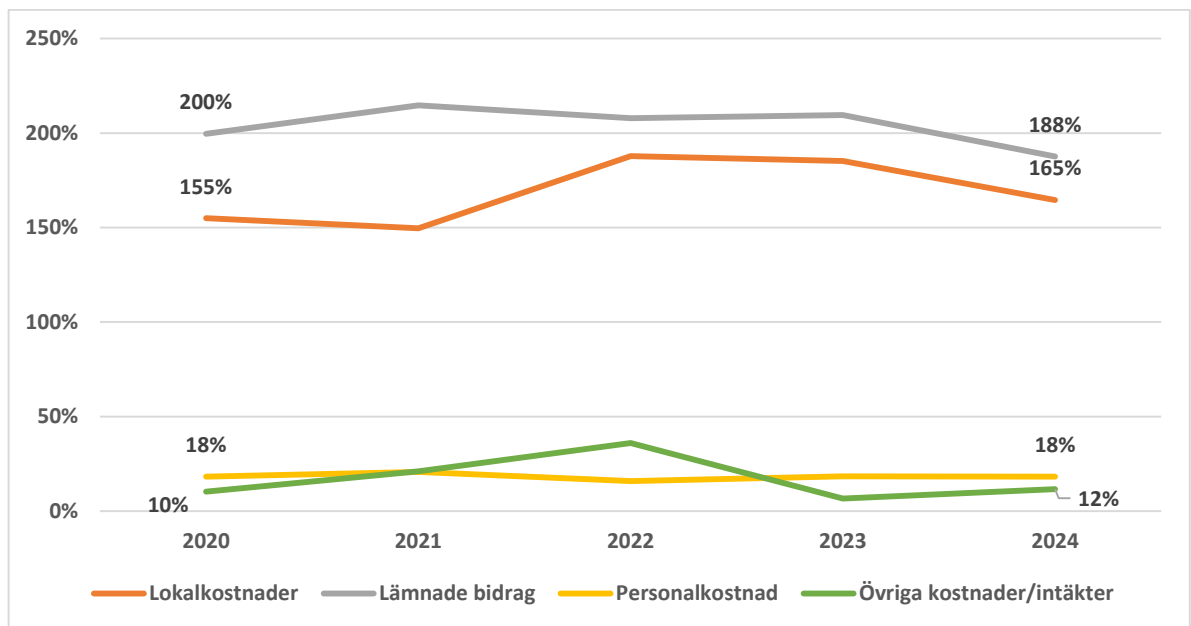

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Avvikelsen motsvarar sista året 166 miljoner kronor varav
Lämnade bidrag 74 mnkr
Lokalkostnader 70 mnkr
Personalkostnader 19 mnkr.
Övr.kostnader, intäkter 3 mnkr

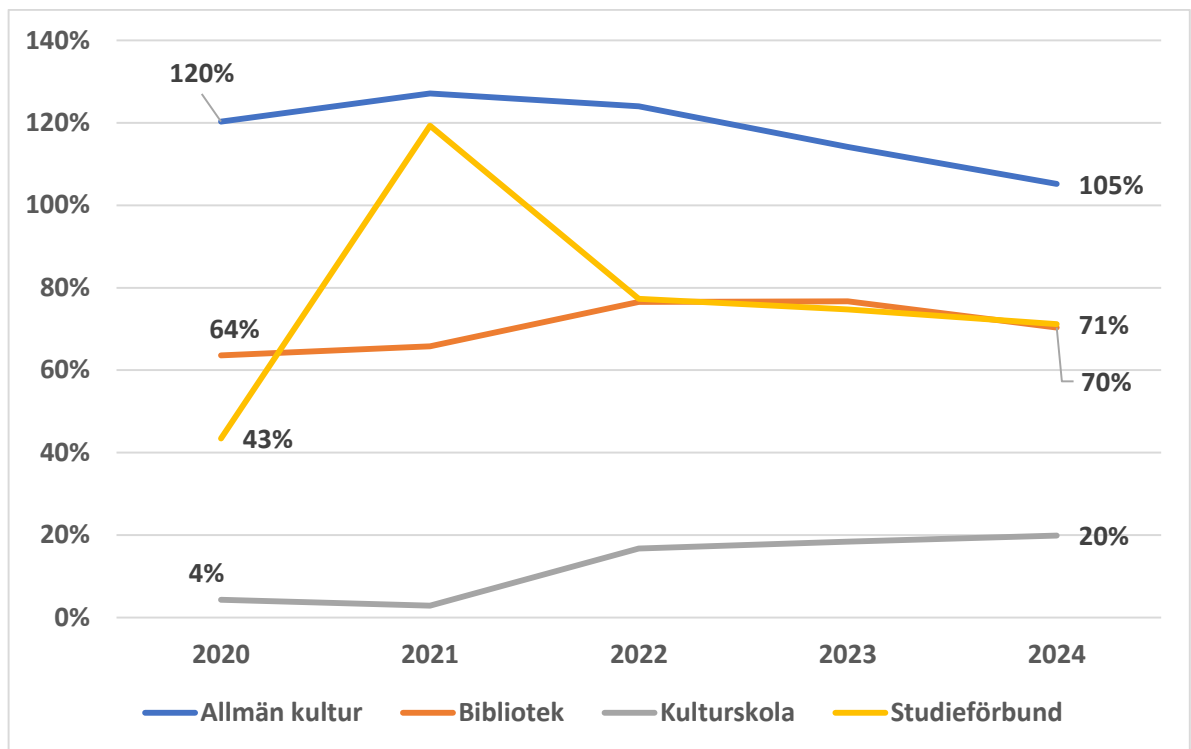
- Umeås nettokostnader för kulturverksamhet var 76% högre än gruppen större stad år 2024 (avvikelsen motsvarar cirka 166 mnkr). 2020 var den skillnaden 78% högre i Umeå.

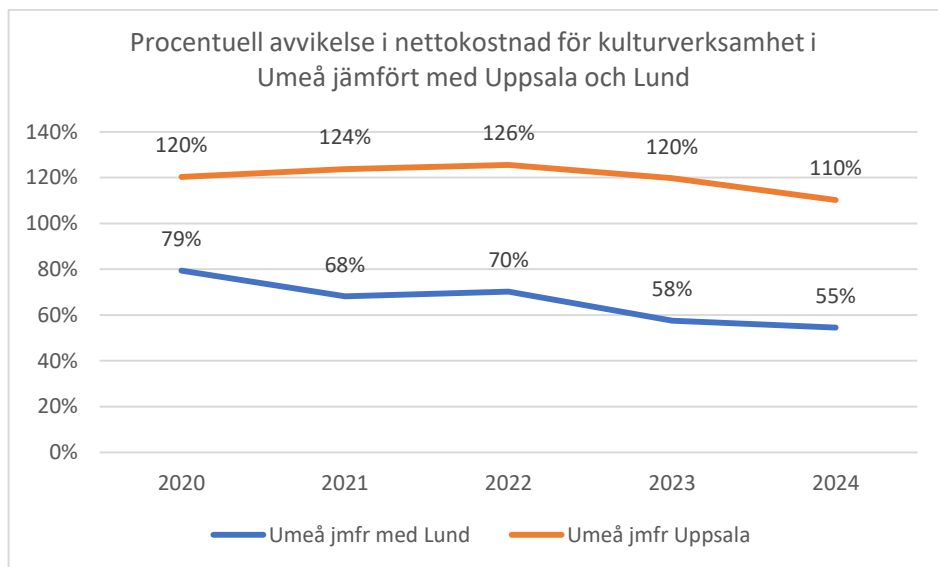
Diagrammet ovan visar procentuell avvikelser för olika kostnadsslag och intäkter. Umeå jämfört med större stad.

- Lämnade bidrag till kulturbolag, föreningar, festivaler, studieorganisationer och stipendiater är de kostnader som avviker mest. År 2024 hade Umeå 188 % högre kostnader för lämnade bidrag, avvikelserna motsvarar cirka 74 mnkr. 2020 var den siffran 200 %. Kommunstyrelsen lämnade 2024 bidrag på 81,6 mnkr till Norrlandsoperan, Umeå Folkets hus, Västerbottens museum och Bildmuséet. Kulturnämnden lämnade bidrag 2024 på 30,8 mnkr. Minskningen de senaste åren beror inte på lägre lämnade bidrag totalt i Umeå utan på att befolkningen ökat mer procentuellt än lämnade bidrag samt att jämförelsegruppen större stads lämnade bidrag ökat mer än Umeås.
- Lokalkostnaderna var 165% högre i Umeå år 2024 vilket motsvarar cirka 70 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var 155%. Umeås lokalkostnader utgörs av Väven, alla folkbibliotek, depåbiblioteket, Kulturskolan (delar av Hamnmagasinet och Midgårdskolan) med flera. Kvaliteten på redovisningen har under denna period förbättrats då samtliga folkbibliotek som är integrerade i skolor numera redovisas som en kulturkostnad och inte skolkostnad. Ett rimligt antagande är att Umeås höga lokalkostnader beror på att många av de jämförande kommuner saknar ett kulturhus av Vävens storlek. Under 2022 infördes dessutom ett nytt regelverk för redovisning av fastigheter. Vävens kostnader ökade från -75,5 mnkr 2021 till -90,6 mnkr 2022, -10,2 mnkr av den ökningen kan kopplas till det nya regelverket för redovisning av fastigheter. År 2024 uppgick lokalkostnaderna för Väven till -98,5 mnkr vilket utgör ca 26% av de totala kulturnettokostnaderna och 88% av de totala lokalkostnaderna.
- Personalkostnader var år 2024 18% högre i Umeå, vilket motsvarar cirka 19 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var också 18%.
- Övriga kostnader och intäkter var tillsammans 12% högre 2024 i Umeå. Motsvarande siffra var 2020 10%. Eventuella finansiella intäkter som tillfaller Umeå kommun från det delägda intressebolaget Väven i Umeå AB redovisas inte som en intäkt under kulturverksamhet. Riktade statsbidrag är den största intäkten. Den har minskat under perioden.

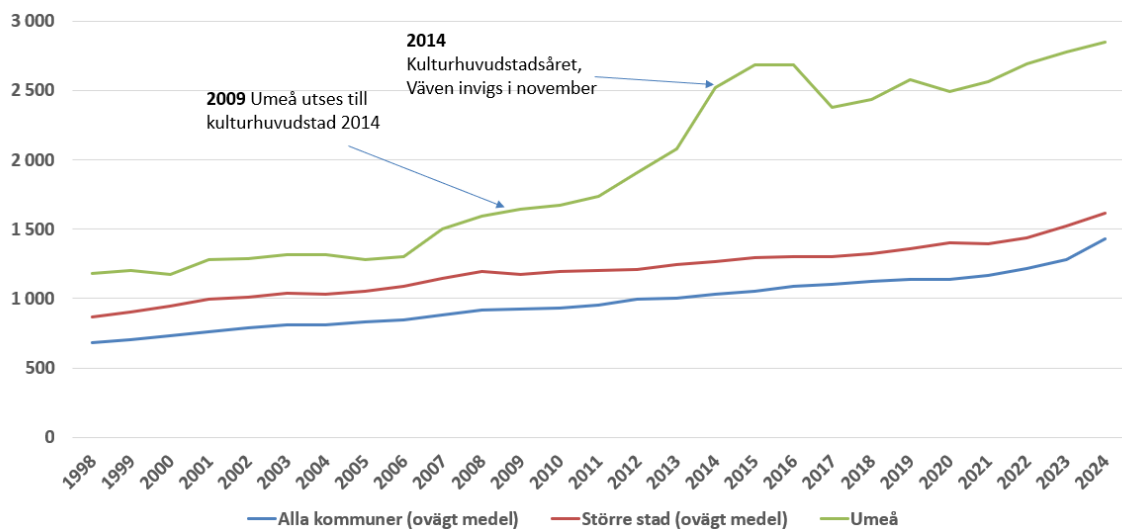

- Uppdelat per verksamhet (se diagram ovan) avviker Umeås kostnad jämfört med större städer mest för allmän kultur, 105% högre år 2024, motsvarande siffra 2020 var 120%. En orsak till minskningen är att stabsfunktioner på kulturförvaltningen, som tidigare redovisades på allmän kultur, numera fördelas ut proportionellt på respektive verksamhet. Musik-och kulturskola är den verksamhet som avviker minst. År 2024 var nettokostnaden 20% högre i Umeå, motsvarande siffra 2020 var 4%. Biblioteksverksamheten avvek med 70% 2024 och motsvarande siffra 2020 var 64%. Kostnaderna för stödet till studieförbund är 71% högre i Umeå 2024 , år 2020 var den siffran 43%.
- Kulturverksamhetens andel av Umeå kommuns totala nettokostnader har sedan 2020 minskat från 4,4% till 4,2%. För gruppen större stad har andelen minskat från 2,5% till 2,3%

- Om en väljer ut 2 städer, Lund och Uppsala i detta fall och jämför med Umeå ser man att Umeå har 110% högre nettokostnader än Uppsala 2024 och 55% högre nettokostnader än Lund. Det har skett en minskning sedan 2020 då Umeå hade 120% högre nettokostnader än Uppsala och 79% högre nettokostnader än Lund. Förklaringen till minskningen är att personalkostnaderna i Lund (28%) och Uppsala (27%) ökat mer än i Umeå (16%) under perioden och att i Lund har lokalkostnaderna ökat med 81% medan de i Umeå ökat med 26%.

Nettokostnad kulturverksamhet 1998-2024

Diagrammet visar att Umeå sedan 1998 har haft högre nettokostnader för kultur än övriga kommuner. Gapet till övriga kommuner ökade markant efter det att Umeå utsetts till kulturhuvudstad. 2014 invigdes Väven med betydligt högre lokalkostnader än tidigare samt nya verksamheter som inte funnits tidigare tillkom, vilket innebar att nettokostnaderna inte minskade. Ett antal nya festivaler som uppstod i samband med kulturhuvudstadssatsningen blev också kvar och är än idag verksamma (bland annat Littfest och Samisk vecka).

Summering/analys

- Umeå kommuns nettokostnad per invånare för kulturverksamhet har varit betydligt högre än gruppen större stad de senaste 5 åren. Den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad har minskat en aning de sista 5 åren från 78% 2020 till 76% 2024.
- Lämnade bidrag och lokalkostnader är de kostnader där Umeå avviker mest från övriga städer.
- Befolkningstillväxt påverkar kulturverksamhet och kulturkostnader men inte i samma utsträckning som skola och äldreomsorg.
- Geografiskt avstånd och politisk ambition kan nog förklara en större del av kommunernas kulturnettokostnader framför allt när det gäller lämnade bidrag och lokalkostnader. Kulturverksamheten i Umeå har ända sedan Norrlandsoperan byggdes på 70-talet och IDUN-kvarteret med Folkets hus och stadsbiblioteket på 80-talet varit politiskt en viktig verksamhet. Umeå samt övriga Norrlandsstäder efter kusten med geografiskt långt avstånd till storstäderna i södra Sverige ligger alla bland de städer som har högst kulturnettokostnader. Läger man till Skellefteå vars kulturnettokostnader 2024 var 1 968 kr /inv. och som också nyligen byggt ett kulturhus blir det ännu tydligare. Exempelvis Lund, som Umeå ofta jämförs med, ligger 2 mil från Malmö och 6,5 mil från Köpenhamn där kulturutbudet är stort så behovet av att bygga kulturhus och opera där kanske inte är lika stort som det varit i de norrländska städerna. Samma sak gäller städer som Södertälje och Uppsala som har nära till Stockholms kulturutbud. Trollhättan, som ligger relativt nära Göteborg, utgör ett undantag då de har de näst högsta kulturnettokostnaderna (2 115 kr/inv.).
- För att förklara skillnader i nettokostnaden för kulturverksamhet mellan Umeå kommun och gruppen större stad, utöver geografiskt avstånd och politisk ambition, krävs ett mer utförligt arbete för att ta fram information som inte finns i kolada.se och scb.se. Exempelvis vilka verksamheter respektive kommun har, kommunens organisation, bemanning, öppettider, redovisning av kulturbolag och storlek på bidrag till kulturföreningar, festivaler och studieförbund.

Relationstal - föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar

Av tabellerna framgår ramtilldelning i budget 2025, budget 2026 samt förslag till planeringsdirektiv 1 för 2027 i relation till antal invånare respektive år.

Förslag till ramtilldelning i planeringsdirektiv 1 innebär att alla nämnder får en ramökning per invånare i relevant åldersintervall, i enlighet med SKR:s prognos för PKV 2027, dvs 3,2%.

Tabell 1. Ramtilldelning i relation till totalt antal invånare.

Nämnd	Kronor/invånare			Procentuell förändring		
	Budget 2025	Budget 2026	Plan. dir.1 2027	Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir. 1 2027
Överförmyndarnämnd	-119	-123	-127	102,0%	103,0%	103,2%
Kommunstyrelse exkl åtaganden	-2 094	-2 148	-2 217	105,8%	102,6%	103,2%
Kommunfullmäktige	-29	-30		100,6%	101,0%	
Personalnämnd	-10	-10	-10	101,2%	102,9%	103,2%
Teknisk nämnd	-11 471	-11 981	-12 365	104,2%	104,4%	103,2%
Byggnadsnämnd	-464	-481	-496	106,9%	103,5%	103,2%
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-161	-166	-171	104,4%	103,5%	103,2%
Umeåreg. räddningsnämnd	-637	-766	-791	117,0%	120,2%	103,2%
Äldrenämnd	-10 308	-11 086	-11 502	103,7%	107,6%	103,7%
Individ- och familjenämnd	-13 098	-13 731	-14 145	104,1%	104,8%	103,0%
Fritidsnämnd	-1 171	-1 219	-1 258	102,4%	104,1%	103,2%
Kulturnämnd	-1 252	-1 303	-1 345	101,1%	104,1%	103,2%
För- och grundskolenämnd	-17 254	-17 453	-17 650	100,4%	101,2%	101,1%
Gymnasie-/vuxenutb.nämnd	-4 810	-5 031	-5 303	104,2%	104,6%	105,4%
IT kapacitetsnämnd		-14	-14		0,0%	103,2%
Umeåregionens nämnd för PA-system		-38	-39		0,0%	103,2%
Total	-62 879	-65 581	-67 434	103,1%	104,3%	102,8%

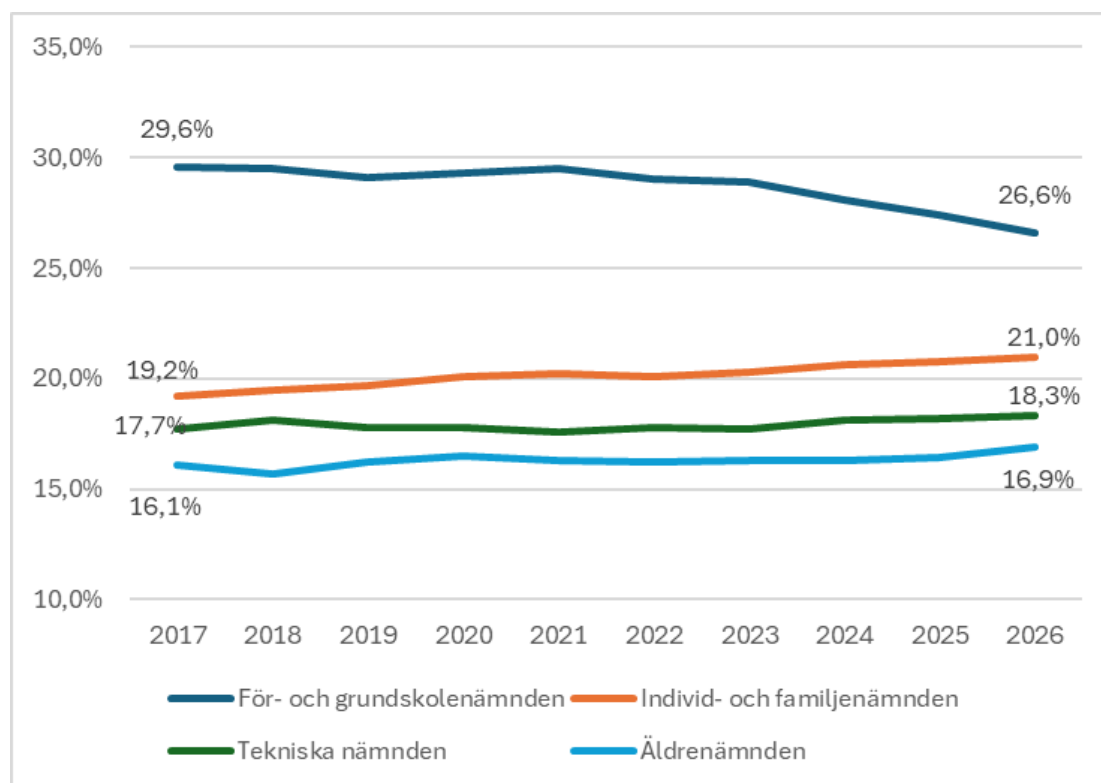
Tabell 2. Ramtilldelning i relation till relevant åldersintervall

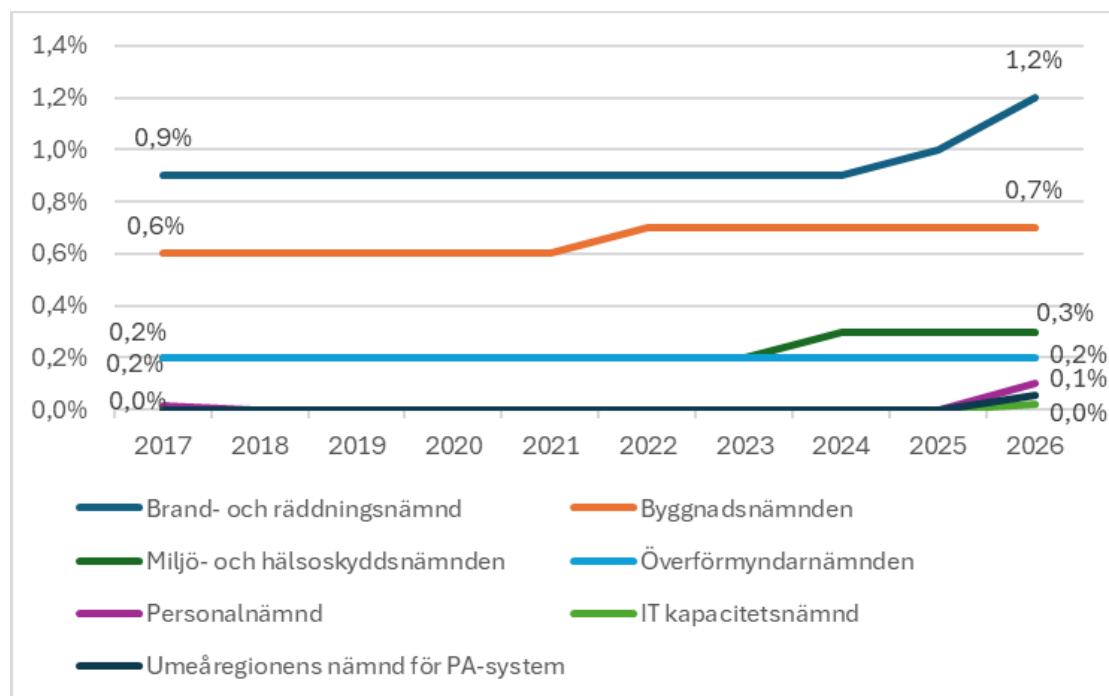
Nämnd	Ålders-intervall	Kronor/invånare			Procentuell förändring		
		Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir.1 2027	Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir. 1 2027
Äldrenämnd	65-	-57 995	-61 331	-63 294	103,4%	105,8%	103,2%
Individ- och familjenämnd	1-65	-15 955	-16 771	-17 307	104,2%	105,1%	103,2%
För/Grundskolenämnd	1-15	-107 365	-111 312	-114 874	102,1%	103,7%	103,2%
Gymnasie/vuxenutb.nämnd	16-19	-103 494	-108 090	-111 549	101,4%	104,4%	103,2%

Ramtilldelning över tid

Diagrammen nedan visar respektive nämnds andel av den sammanlagda nettokostnadsramen för alla nämnder exklusive kommunfullmäktiges åtaganden i kommunstyrelsen budget, kommunfullmäktiges ram för kommunrevision samt valnämnden. Nämnderna har indelats i tre grupper; nämnder över 10%, nämnder 1,5%-10% och nämnder under 1,5% i andel av den sammanlagda ramen.

Diagram 1. Nämnder med andel över 10%

Nuläge inriktningsmål och program jan-aug 2025

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp:
Rapport

Diarienummer:
KS-2025/00492

Datum, paragraf för beslut:
2025-10-14, §

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret,
Ekonomi och styrning

Bedömning inriktningssmål

Överblick

Inriktningssmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Inriktningssmål 2	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden <i>Negativ påverkan från organiserad brottslighet och våld i nära relation men framsteg har gjorts i samverkansarbetet.</i>	
Inriktningssmål 3	
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv <i>Jämställdhetsarbetet pågår och är väl inarbetat. Det finns ett behov av nya goda exempel för att ej tappa position.</i>	
Inriktningssmål 4	
Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

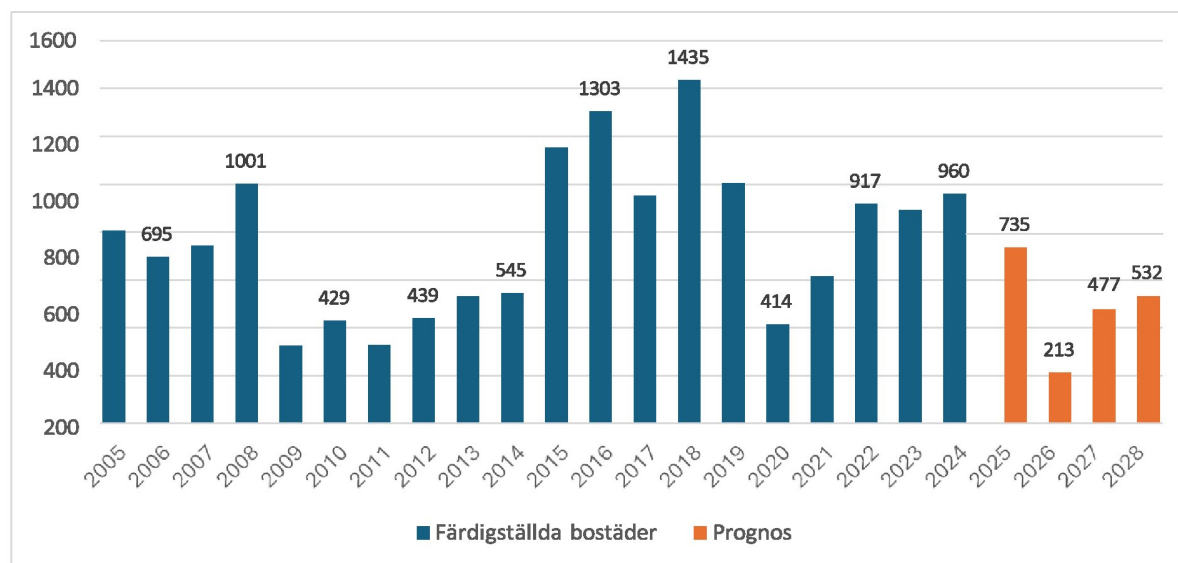
- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket

Program tillväxt

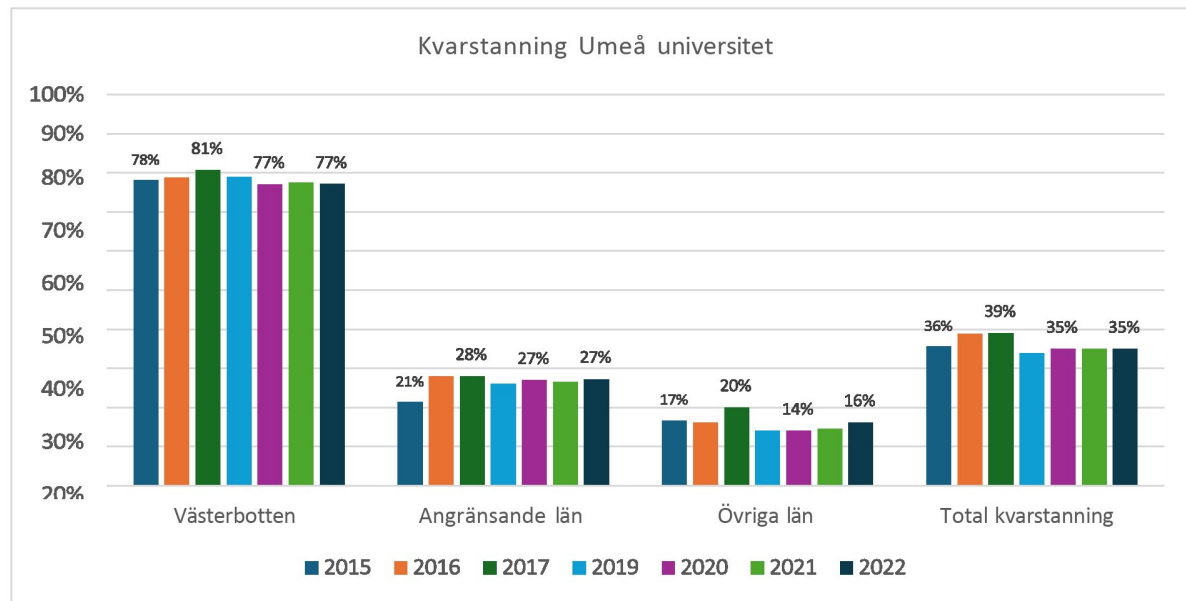
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå har fortsatt stark befolkningstillväxt och boende- och livsmiljön står sig väl i jämförelse med andra kommuner. Planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen förfinats, men bostadsbyggandet ligger fortfarande på en låg nivå. Detta gäller alla bostadstyper och följer en nationell trend. Den demografiska utvecklingen de senaste åren har tydliggjort barnfamiljernas betydelse.

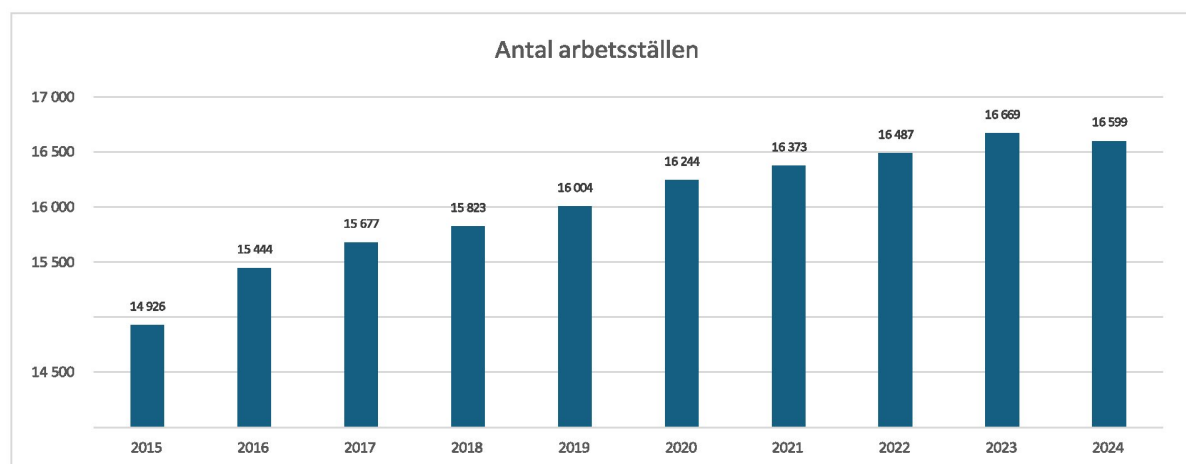
Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten. Höstterminen 2025 antogs flest studenter i hela landet. Kvarstanningsgraden behöver dock öka, och kunskap om framtidens arbetsmarknad är en nyckelfaktor. Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande och attraktiv stadsdel är påbörjad.

Etableringar och företagens tillväxt

Företagens tillväxt i Umeå är fortsatt stark med både fler anställda och en växande andel invånare i arbetsför ålder även om vi ser en viss nedgång i antalet företag under år 2024. Utvecklingen innebär omlokaliseringar, expansioner och nyetableringar, vilket bidrar till ett näringsliv i ständig förändring. I en tätare stad kan mycket hanteras inom befintliga strukturer, men på sikt riskerar bristen på mark för framför allt industri och handel att bli en begränsande faktor.

Utblick

Framåt lyfts behovet av en fördjupad analys av bostadsutbudets sammansättning, ett karriärcenter som stärker kopplingen mellan universitetet och arbetsmarknaden samt fortsatt utveckling av Universitetsstaden, där samsyn finns men mycket arbete återstår.

Läs mer om program tillväxt på www.umea.se/programtillvaxt

Program social hållbarhet

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*. Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

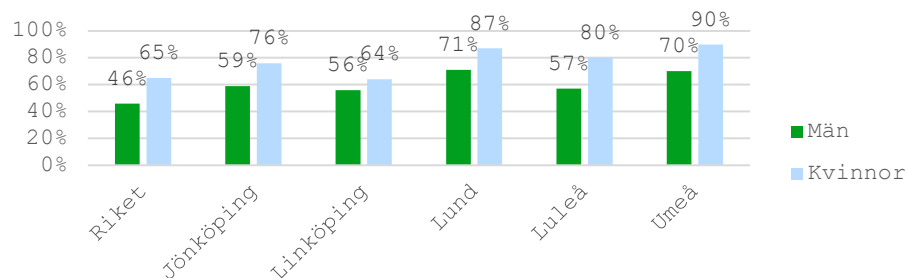
Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomisk under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå Kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

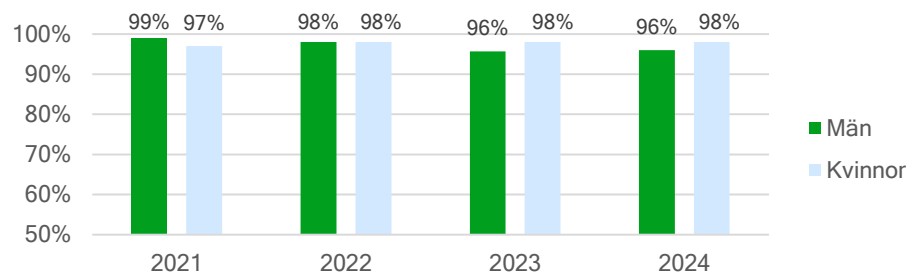
Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15

Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Sociala relationer och tillit - index 2024¹

Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2024 ²

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

Fokusområden program för social hållbarhet - sammanfattning**Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden**

- *Umeå växer tryggt och säkert:* Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår. Fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.

¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

- *Ett Umeå fritt från våld:* Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.
- *Motverka segregation och framväxten av utsatta områden:* Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre underlag och samverkan i arbetet mot segregation.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

- *Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering:* Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.
- *Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling:* Arbeta med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra:* Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.

Barns uppväxtvillkor:

- *Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas:* Arbeta pågår med dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.
- *Motverka barnfattigdom:* Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.
- *Förebyggande folkhälsoarbete:* Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa

Boende och bebyggelsemiljö:

- *Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten:* Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.
- *Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer:* Arbeta med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.

Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15

- *Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet:* Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat senaste åren.

Arbete och försörjning:

- *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden:* För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.
- *Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden:* Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- *Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas:* Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.
- *Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet:* Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.

Läs mer om program social hållbarhet på www.umea.se/programsocialhallbarhet

Program klimatneutrala Umeå

Sammanfattning

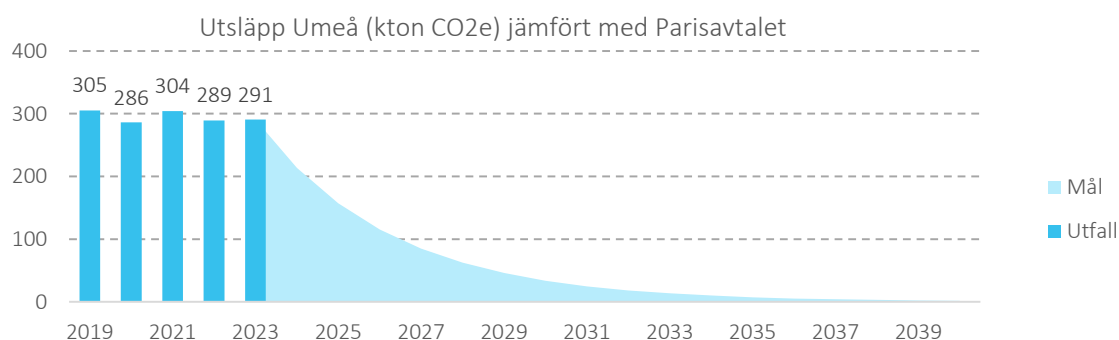
Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

Under perioden januari–augusti 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp

Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

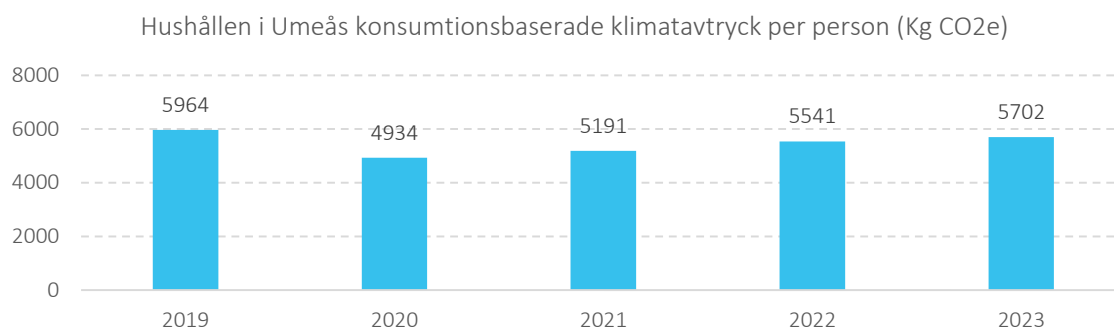
Källa:

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket

understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp ökar.

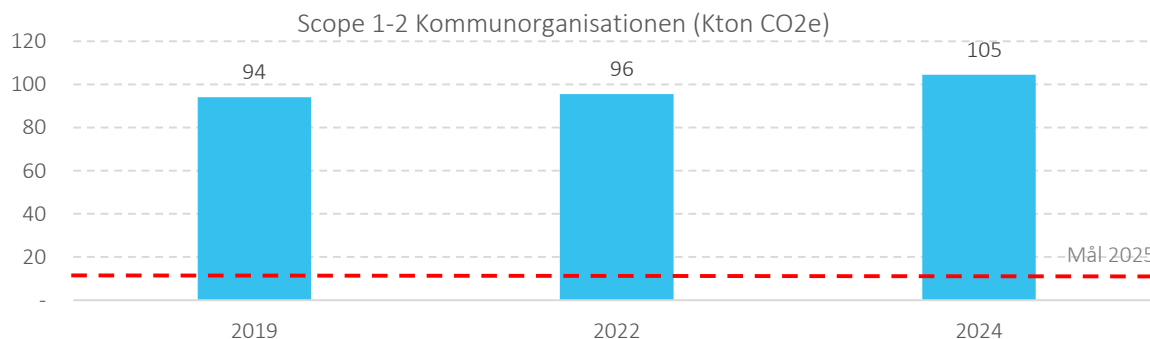

Källa: Konsumtionskompassen.se, (SEI Stockholm Environment Institute) 2025

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunkoncernen

Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärr-värmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari.

Källa:

För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver

intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Fokusområden program för Klimatneutrala Umeå 2040 - sammanfattning

- *Transporter:* Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.
- *Bygg och anläggning:* Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser
- *Energi, el och fjärrvärme:* Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.
- *Cirkulär ekonomi:* Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.
- *Övergripande insatser:* För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärsektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Läs mer om program klimatneutrala Umeå på www.umea.se/programklimatneutral

Förslag viktiga datum för Umeå kommuns nämnder 2027

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar. Viktiga datum fastställs i juni 2026

Datum	Aktivitet
25-jan	Verksamhetsdagen i KF Förvaltningar lämnar information till KF om möjligheter/utmaningar 3–5 år.
05-feb	Underlag till Årsredovisning Förvaltningens förslag till KS-rapport från xxx-nämnden för perioden jan-dec 2026 ska vara färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
23-feb	Underlag till Årsredovisning XXX-nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2026 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se samt ksrapportering@umea.se
23-feb	Uppföljning Intern kontroll fg år Nämndens beslut om att Intern kontrollen under föregående år varit ändamålsenlig och tillräcklig samt nämnden godkännande av uppföljning av internkontrollplan för föregående ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se
12-mar	Planering och budget nästkommande år Sista datum för nämnd att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsdirektiv samt inkomma med information om avsikt att revidera av taxor och avgifter. Sista datum för Personalnämnden att lämna yttrande över löneutveckling och personalpolitiska mål
17-24 mars	Planering och budget nästkommande år Planeringsdialog - nämnder presenterar sina yttranden för KS:nau
29 april	Förslag till förändring taxor och avgifter Sista dag för nämnd att lämna förslag till förändring av taxor och avgifter, i enlighet med kommunstyrelsens anvisning
13-maj	Förenklad rapport jan-apr Förvaltningens förslag till förenklad KS/KF-rapport fr nämnden för perioden jan-april färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
24-maj	Förenklad rapport jan-apr Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-april (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
24-maj	Uppföljning Intern Kontroll jan-apr Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-april inskickad till ksdiarium@umea.se .
13-sep	Delårsrapport jan-aug Förvaltningens förslag till KS/KF-rapport fr nämnden för perioden januari-augusti färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
30-sept	TN:s detaljbudget Sista datum för TN att lämna fastställd detaljbudget till KS, FGN och GVN
27-sep	Delårsrapport jan-aug Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-aug (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
27-sep	Uppföljning Intern kontroll jan-aug Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-aug innevarande år inskickad till ksdiarium@umea.se
31-okt	Investeringsplanering och budget nästkommande år TN lämnar fastställt förslag till investeringsbudget och plan samt 10-årigt investeringsunderlag till KS diarium ksdiarium@umea.se
20-nov	Verksamhetsplan och budget för 2028 Sista datum för nämnder att lämna nämndens fastställda Verksamhetsplan (inkl. detaljbudget). Plan för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare samt Riskanalys och Internkontrollplan för nästkommande verksamhetsår till ksdiarium@umea.se
6 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2029.

Viktiga datum för Umeå kommuns bolag 2027

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar.

Datum	Aktivitet
12-feb	Underlag till Årsredovisning Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail
23-feb	Underlag till Årsredovisning Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-dec 2026 färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
22-feb	Bolagsdagen i KF
15-mar	Underlag till Årsredovisning XXX-bolagets fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2026 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
12-mar	Planering nästkommande år Sista datum för UKF/bolag att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsförutsättningar samt inkomma med information om avsikt att eventuellt revidera taxor och avgifter.
17-24 mar	Planering nästkommande år Planeringsdialog – UKF och berörda bolag presenterar sina yttranden för KSnau
7 april	Årsredovisning UKF Senaste dag för UKF att lämna signerat beslut om årsredovisning samt årsredovisning enligt beslutad anvisning till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
29 april	Förslag till förändring taxor och avgifter Sista dag för bolag att lämna förslag till förändring av taxor och avgifter, i enlighet med kommunstyrelsens anvisning.
10-maj	Underlag för KS uppsiktsplikt Sista dag för UKF att överlämna underlag till KS för uppsiktspliktens verkställande
13 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-april färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
14 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
24-maj	Förenklad rapport jan-apr UKF:s rapport (verksamhetsberättelse/underlag) till KS/KF för perioden jan-april ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
13-sep	Delårsrapport jan-aug Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
13-sep	Delårsrapport jan-aug Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-aug färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
27-sep	Delårsrapport jan-aug Styrelsen för Umeå folkets hus skickar fastställd rapport till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
27-sep	Delårsrapport jan-aug Av respektive bolagsstyrelse fastställd rapport till KS/KF (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) skickas till UKF för överlämning till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
6 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2029.